

Kartläggning av miljöfarlig verksamhet i
Uppsala under 1800- och 1900-talen.
Inventering av potentiellt förorenade områden

Examensarbete, 20 p.

av

Anna Lönnberg

Institutionen för miljöanalys
SLU
Box 7050
750 07 Uppsala

Handledare: Peter Sundin (Inst. miljöanalys)
Hannes Vidmark (Miljökontoret, Uppsala kommun)

2001

Rapport 2001:21

Kartläggning av miljöfarlig verksamhet i
Uppsalas centrala delar under
1800- och 1900-talen.

Inventering av potentiellt förorenande områden i Uppsala

ISSN 1403-977X

A historical survey of environmentally hazardous industrial activities in Uppsala during the 19th and 20th century. An exposition of potentially contaminated areas

Abstract

The purpose of the project is to identify and map old industries and businesses in Uppsala who could have caused ground pollutions. The report is intended as a starting point for later more detailed inventories, but also to make fast assessments of the risk of ground pollutions in an area.

The project is based on literature studies, including old maps, photos and old telephone books. Much information was found in the Uppland collection in the Uppsala City library and in the Room of Facts in the Upplands museum.

The report contain, except information about the object themselves, a historical background of the industrial development of the city over the last two hundred years, a description of the different branches and a general risk classification.

Thanks to the clay as an industrial resource, and the location of the city, Uppsala developed from a small rural area to Sweden's fourth largest town. In the 19th century most people was working in the agriculture or in numerous small handicraft businesses. In the 19th century many clay industries started outside the town and were, together with the milling industries, the largest enterprises industries in the town.

At the turn to the 20th century, many businesses changed from handicraft too industrial production. This resulted in larger but fewer enterprises. Larger industries could no longer fit in the city centre and had to move to the outer area, especially to areas close to larger roads, the railroad and the river. Most of the industries were built on the east side of the river because the Crown, the Church and the University owned most land on the west side.

In particular three areas became dominated by industries; Svartbäcken in the North, the area around Vaksala torg in the east and Kungsängen in the south. Among the largest were Hästens shoe factory and Fyrisvalls tegelbruk in Svartbäcken, Nymans verkstäder and Uppsala valskvarn near Vaksala torg and Gahns chemical industry, Uppsala silk industry and the Gas works in Kungsängen.

In the beginning of the 20th century the metal industry was one of the largest branches in Uppsala. The largest single company was the bicycle industry of Nymans verkstäder, with up to 1 300 employees. Other large branches were textile and shoe industry, grocery industry and chemical industry. The report contains several hundred objects in many different branches.

In the middle of the 20th century many of the industries disappeared. Some of them became bankrupt or was bought up and moved from the town. Instead, people started working at the University, at government offices and in the military. Many of the old industry areas were torn down and were replaced by blocks of flats and business premises. The new industry areas are today located in Libroäck, and in the north, in the outer Kungsängen area and in Boländerna and Fyrislund in the South.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1. BAKGRUND	1
1.2. SYFTE	1
1.3. METOD OCH MATERIAL	1
1.4. AVGRÄNSNINGAR	2
1.5. RAPPORTENS UPPLÄGGNING	2
1.6. OSÄKERHETER	2
1.7. TIDIGARE INVENTERINGAR	3
2. DE VIKTIGASTE BRANSCHERNA I UPPSALA.....	4
2.1. BAKGRUND	4
2.2. ALLMÄNT OM METALLINDUSTRIN.....	4
2.2.1. Ackumulatorfabriker	5
2.2.2. Ytbehandling av metaller	5
2.2.3. Gjutierier	6
2.2.4. Verkstadsindustrin	6
2.2.5. Grafisk industri	7
2.3. ALLMÄNT OM KEMISK INDUSTRI.....	8
2.3.1. Gasverk	8
2.3.2. Oljedepåer	9
2.3.3. Färgindustri	10
2.3.4. Gummifabriker	11
2.3.5. Läkemedelsindustri	11
2.3.6. Textilindustrin	12
2.3.7. Garverier	13
2.3.8. Anläggningar för framkallning av fotografiska produkter.....	14
2.3.9. Kemtvättar	15
2.3.10. Tillverkning av tvätt- och rengöringsmedel	15
2.4. ALLMÄNT OM TRAFIKSEKTORN	16
2.4.1. Bilvårdsanläggningar	16
2.5. ALLMÄNT OM SKOGSINDUSTRISEKTORN.....	17
2.5.1. Sågverk	17
2.5.2. Ytbehandling av trä.....	1
2.6. ALLMÄNT OM LIVSMEDELSINDUSTRI	18
Miljöpåverkan	18
2.7. LERVARUINDUSTRIER	20
3. UPPSALAS INDUSTRIHISTORISKA BAKGRUND, FRÅN 1800-TALET OCH FRAMÅT	21
3.1. UPPSALA FÖRE INDUSTRIALISERINGEN	21
3.2. UPPSALA SOM INDUSTRISTAD	22
3.3. UPPSALAS TRE TIDIGARE INDUSTRIOMRÅDEN.....	25
3.4. UPPSALAS TEKNISKA HISTORIA.....	26
3.4.1. Vatten.....	26
3.4.2. Avlopp.....	27
3.4.3. Avfall.....	28
3.4.4. Energi	29
4. RISKBEDÖMNING ENLIGT MIFO-MODELLEN	30
4.1. BEDÖMNINGSGRUNDER	30
4.1.1. Föroreningars farlighet	30
4.1.2. Föroreningsnivå.....	31
4.1.3. Spridningsförutsättningar.....	31
4.1.4. Känslighet och skyddsvärde.....	31
4.1.5. Samlad riskbedömning - Riskklassning.....	32

5. STADSDELARNAS VERKSAMHETER.....	33
5.1. ALLMÄNT OM STADSDELARNA.....	33
5.1.1. Innerstaden.....	33
5.1.2. Svartbäcken – Tuna Backar.....	38
5.1.3. Kvarngärdet.....	40
5.1.4. Fålhagen.....	40
5.1.5. Salabacke.....	41
5.1.6. Gränby – Löten.....	41
5.1.7. Gamla Uppsala - Nyby.....	42
5.1.8. Årsta.....	42
5.1.9. Luthagen – Rickomberga.....	42
5.1.10. Eriksberg.....	43
5.1.11. Flogsta – Ekeby.....	44
5.1.12. Kåbo – Kungsgärdet.....	44
5.1.13. Norby.....	45
5.1.14. Gottsunda – Valsätra.....	45
5.1.15. Sunnersta – Vårdsätra.....	45
5.1.17. Sävja – Bergsbrunna – Vilan – Nåntun.....	46
5.1.18. Stenhagen – Berhåga och Ulleråker – Ultuna.....	46
5.1.19. Omlandet.....	46
5.2. UPPSALAS NUVARANDE INDUSTRIOMRÅDEN.....	46
5.2.1. Kungsängens industriområde.....	46
5.2.2. Boländernas industriområde.....	47
5.2.3. Fyrislunds industriområde.....	47
5.2.4. Librobäcks industriområde.....	48
6. NÅGRA SÄRSKILT INTRESSANTA OBJEKT.....	49
6.1. GASVERKET.....	49
6.2. NYMANS VERKSTÄDER.....	49
6.3. OLJELAGRET PÅ ÅNGKVARNSGATAN.....	52
6.4. GAHNS.....	52
7. DISKUSSION.....	54
8. KÄLLOR.....	54

BILAGOR

- BILAGA 1. KVARTERSKARTOR ÖVER UPPSALA STAD.
- BILAGA 2. SAMMANSTÄLLNING AV DETALJUPPGIFTER

1. Inledning

1.1. Bakgrund

På senare tid har riskerna med förorenade områden börjat uppmärksammas allt mer. Landets länsstyrelser och kommuner arbetar med att identifiera och åtgärda sådana områden, men då åtgärderna är mycket kostsamma är det viktigt att de områden där de största riskerna finns prioriteras.

Naturvårdsverket, i samarbete med landets Länsstyrelser, tog under åren 1992 till 1994 fram den så kallade Branschkartläggningen (BKL).¹ Branschkartläggningens syfte var att kartlägga de industri- och verksamhetsbranscher där efterbehandlingsbehov kan finnas. I BKL delades branscherna in i generella riskklasser från 1 till 4, där riskklass 1 innebär en mycket stor risk och 4 en mycket liten risk för människors hälsa eller miljön.

Naturvårdsverket utarbetade 1996 en metod för att inventera förorenade områden, MIFO – Metodik för inventering av förorenade områden, som idag tillämpas vid inventeringar.¹ Inventeringen delas i huvudsak upp i två faser. I fas 1 studerar man de enskilda objekten och riskklassar dem preliminärt. Riskklassningen grundar sig på hur verksamheten har bedrivits, exempelvis vilka kemikalier som har använts, samt verksamhetstid och omfattning. De verksamheter som anses ha de största riskerna, exempelvis de i riskklass 1 och 2, undersöks ytterligare i fas 2. I fas 2 tas prover på de misstänkt förorenade områdena för att konstatera om de är förorenade eller inte, och på så sätt bekräfta eller ändra den tidigare riskklassningen. De områden med allvarliga markföroreningar utreds ytterligare för att kunna sätta in lämpliga åtgärder.¹

Länsstyrelsen har i samarbete med Uppsala kommun arbetat med MIFO fas 1 för att inventera förorenade markområden i Uppsala län. Inventeringarna har hittills gjorts branschvis över länet.

1.2. Syfte

Syftet med projektet är att identifiera Uppsalas äldre industrier och verksamheter utan att begränsas av branschtillhörighet eller lokalisering.

Rapporten avser att ge en bredare kunskap om vilka verksamheter och branscher som förekommit i Uppsala och var de legat, samt utgöra ett underlag för fortsatt arbete med MIFO Fas 1. Rapporten ska även kunna användas, exempelvis då man vill riva och bygga nya fastigheter i ett område, för att kunna få en uppfattning om risker för eventuella markföroreningar.

1.3. Metod och material

Projektet bygger till stor del på litteraturstudier: främst böcker om speciella företag och industrihistoria, länskalendrar och telefonkataloger, men också på kartmaterial, museibesök, intervjuer, tidigare inventeringar och Internet. En stor del av materialet har hittats på Uppsala stadsbiblioteks Upplandsamling samt i Upplandsmuseets faktarum.

Det är främst tre slag av information som varit av intresse för projektet. Ett slag är information om Uppsalas historia, främst från 1800-talet och framåt, för att få de bakgrunds-

¹ Naturvårdsverket 1999, s. 59.

kunskaper som krävs för att förstå varför industrier har samlats i vissa områden och varför vissa branscher varit vanligare än andra. Ett annat slag är information om de enskilda verksamheterna (objekten), exempelvis var de låg och hur länge de var verksamma. Det tredje slaget är information om branschens verksamhet, vilka metoder och ämnen som använts och vilka följder eventuella utsläpp kan tänkas ge.

1.4. Avgränsningar

Flera avgränsningar har gjorts för att projektet inte ska bli otympligt och svårhanterligt. Som en första avgränsning gjordes den geografiska; projektet omfattar Uppsala stad, med ett fåtal undantag. Rapporten har inte fördjupats lika mycket i dagens befintliga industriområden som i andra delar av staden, främst på grund av att ingen ifrågasätter att det funnits, och finns, miljöfarliga verksamheter i dessa, och dels för att de ska bli föremål för kommande inventeringar. För Kungsängens industriområde är en inventering redan påbörjad. De här inventerade objekten har varit verksamma under 1800-, och 1900-talen.

De flesta verksamheter och branscher som finns redovisade i rapporten finns med i Naturvårdsverkets branschkartläggning (BKL). Utöver branscherna som redovisats i BKL har även andra branscher tagits med där man kan förmoda att markföroreningar förekommit. Vissa andra verksamheter har också tagits med för att ge en tydlig bild av Uppsalas industrihistoria, eller för att ge en så kontinuerlig bild som möjligt av en i ett område. De verksamhetstyper som finns representerade i rapporten är: verkstadsindustri (gjuterier, plåtslagerier, smedjor m.fl.), textilindustri (väverier, färgerier), läderindustri (skofabriker, garverier), lervaruindustri (tegelbruk, kakelfabriker), bilverkstäder, bensinstationer, ytbehandlare (lackerare, träytbehandlare), sågverk, optisk- och kemisk industri, kemtvättar, grafisk industri (tryckerier, framkallningslabb) samt vissa typer av livsmedelsindustrier (kvarnindustri). Vissa branscher har uteslutits, exempelvis bangårdar, deponier och försvarets verksamheter.

1.5. Rapportens uppläggning

Rapporten inleds med en kort bakgrundsbeskrivning om anledningen till varför detta projekt genomförts, tillvägagångssätt m.m. Efter detta följer en kort presentation av tidigare utförda projekt och därefter redogörs för de branscher som funnits i Uppsala och hur de kan ha påverkat miljön. Sedan ges, för att öka förståelsen, en kort redogörelse för Uppsalas industriella historia. För att underlätta finns en bilaga med kvarterskartor längst bak i rapporten.

Sammanställningen har gjorts områdes- och kvartersvis för att lättare kunna se vilka områden som varit typiska industriområden, och var de största riskerna för markföroreningar således kan tänkas finnas. Områdesindelningen är gjord efter Uppsala stads översiktsplans stadsindelning (utkast), med undantag för kvarteren Munin och Ångkvarn som har flyttats från Kungsängen till innerstadsområdet, då de tidsmässigt bättre passar in där. Resultatdelen är uppdelad efter stadsdel, där ett urval av verksamheterna är sammanfattade och redovisade.

Samtliga funna objekt, ordnade efter stadsdel och kvarter finns förtecknade i en egen bilaga.

1.6. Osäkerheter

Sannolikt finns inte alla verksamheter inom de branscher som undersökts med i denna rapport. Det är svårt att veta hur stor andel av de sökta verksamheterna som hittats genom de källor som använts.

I och med att rapporten sträcker sig över en relativt lång tidsperiod har stadens utseende ändrats. Gator har bytt namn, ändrat sträckning och fått nya adressnummer. Vidare har kvarter slagits ihop, delats upp eller försvunnit. Detta har gjort att det i vissa fall kan finnas en osäkerhet i vilket kvarter en verksamhet verkligen har legat.

Verksamheter som legat i hörnet på ett kvarter kan ibland ha två olika adresser, vilket kan göra att vissa objekt redovisas dubbelt på olika adresser.

När det talas om risker för markföroreningar i rapporten avses branschen generellt och inte de enskilda objekten. Förutom några få undantag är inga av de verksamheter som är med i rapporten undersökta vad gäller möjliga mark eller vattenföroreningar.

1.7. Tidigare inventeringar

Med bidrag från Naturvårdsverket har både Uppsala kommuns miljökontor och Länsstyrelsens miljö- och fiskeenhet arbetat med inventering av förorenad mark enligt MIFO-modellen. De branscher som hittills inventerats är verkstadsindustrier, metallytbehandlare, sågverk med doppning, kemptvättar samt bilskrotor och deponier i Uppsala län (Tabell 1). Miljökontoret arbetar just nu med att inventera Kungsängens industriområde och Länsstyrelsen med bensinstationer, åkerier och bilverkstäder.

Antalet av Länsstyrelsen MIFO-inventerade objekt i Uppsala Kommun²

Bransch	Tot. inventerade objekt	Antal prel. riskklass 1 el. 2	Inventeringsår
Träimpregnering	9	6	1996
Doppning	5	2	1999
Metallytbehandling	5	2	1999
Kemptvätt	4	0	1999
Skrotor	9	5	1999
Verkstadsindustri	10	0*	2000
SUMMA	42	15	

Tabell 1: Antal av länsstyrelsen inventerade objekt enligt Naturvårdsverkets metodik MIFO i Uppsala kommun, samt antalet objekt som preliminärt klassats som stor eller mycket stor risk (riskklass 2 resp 1). *Flera större verkstadsindustrier i Uppsala kommun utslöts ur denna inventering eftersom det förutsattes att Uppsala kommun skulle undersöka dessa själva

² Hannes Vidmark 2001. Personlig kommunikation

2. De viktigaste branscherna i Uppsala

2.1. Bakgrund

Uppsala blev en industristad runt år 1920 och kom från dess fram till 1950-talet att ha ca 40 procent av befolkningen sysselsatt inom industrin.³ Den största branschen var järn- och verkstadsindustrin, i vilken mekaniska verkstäder, gjuterier, smidesverkstäder, plåtslagerier och olika typer av reparationsverkstäder ingick.⁴

På 1950-talet började industrins betydelse i Uppsala att minska och det var många företag som gick i konkurs, främst på grund av den ökande utländska konkurrensen.⁵ År 1950 var 41 procent av Uppsalas yrkesverksamma sysselsatta inom industri och hantverk, vilket då var lägre än landsgenomsnittet. Även andelen som arbetade inom handel och kommunikationer var lägre än genomsnittet. I Uppsala var däremot en högre andel sysselsatta inom den offentliga sektorn, 26 procent i Uppsala jämfört med 16 procent i det övriga landet. När industrierna antingen lades ner eller, tack vare ökad effektivitet, inte behövde fler anställda, var det främst den offentliga sektorn som expanderade. Befolkningstillväxten och en stor andel äldre människor krävde utbyggnad av skolor, ålderdomshem m.m. Även universitetet växte och studentantalet i Uppsala ökade kraftigt. År 1942 tilldelades Uppsala även flygflottilj, flygkadettskola och försvarsläroverk. Av den återstående industrin var det fortfarande metallindustrin som var den största enskilda branschen år 1950, med drygt 2 700 anställda. Över 2 000 personer arbetade inom utbildningsväsendet.⁶

2.2. Allmänt om metallindustrin

Metallindustrin utgörs av industrier där mineraler och metaller smälts ned och bearbetas. Inga mineralbearbetande branscher har hittats i Uppsala, men däremot metallbearbetande. Till dem räknas bland annat gjuterier, samt ytbehandlings- och verkstadsindustri. Dessutom räknas den grafiska industrin till metallindustrisektorn.⁷ Den metallbearbetande branschen har varit en av Uppsalas största.

Miljöpåverkan

Efterbehandlingsproblemen inom metallindustrisektorn beror främst på dess avfall, som kan innehålla både metaller och organiska miljögifter. Avfallet kan vara toxiskt, persistent och bioackumulerbart som exempelvis polyaromatiska kolväten (PAH) och dioxiner. Genom dumpning, olämplig lagring och oförsiktig hantering av råvaror, kemikalier, processbad eller produkter kan mark och sediment förorenas. Metaller som kommer ut i ekosystem kan ackumuleras i olika organismer vilket kan göra att även mycket små utsläpp kan få allvarliga följder om de fortgår under en relativt lång tidsperiod. De allvarligaste effekterna ges av tungmetallerna kvicksilver, bly och kadmium. Eftersom ytbehandlings- och verkstadsindustrin hanterar stora mängder kemikalier och processbad, innebär det att risken för spill och läckage är stor inom dessa branscher.

³ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 187f.

⁴ Bergold 1989, s. 129f.

⁵ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 187f.

⁶ Bergold 1989, s. 166, 168.

⁷ Naturvårdsverket 1995, s. 20ff.

I Naturvårdsverkets branschkartläggning (BKL) placerades ackumulatorindustri, gjuterier, ytbehandlare och verkstadsindustri med ytbehandling i riskklass 2, medan grafisk industri och verkstadsindustri utan ytbehandling, placerades i riskklass 3.⁸

2.2.1. Ackumulatorfabriker

Det finns främst två typer av ackumulatorfabriker; tillverkare av blybatterier och tillverkare av nickel-kadmium batterier, men även andra typer kan förekomma.

Miljöpåverkan

De viktigaste föroreningarna är olika tungmetaller, till exempel bly, nickel och kadmium. Marken är ofta kontaminerad av läckage från gamla processavloppsledningar och tidigare stoftnedfall. Tungmetaller i lakvatten och sediment kan påverka vattenorganismer negativt.⁹

Lokala verksamheter

I Uppsala har det troligtvis endast funnits ett företag som tillverkat ackumulatorer, AB Silvercell. Bolaget grundades 1946 med Nymans verkstäder som huvudägare, vilka 1952 hade tagit över hela bolaget. AB Silvercell tillverkade elektriska lättviktsackumulatorer på licens, men lade ned den egna tillverkningen 1957 för att enbart ägna sig åt import och försäljning. Laboratieverksamheten låg tillsammans med Nymans övriga verksamhet i Boländerna, och den återstående delen låg på Bolandsgatan 9.¹⁰

2.2.2. Ytbehandling av metaller

Ytbehandling syftar till att ge metaller speciellt valda egenskaper. De kan till exempel vara för att ge ett bra rostskydd, en vacker yta, optiska och elektriska egenskaper eller en viss hårdhet. Det finns en mängd olika processer, där en del är mycket gamla, t.ex. varmförzinkning som har funnits i över 150 år, medan andra är relativt nya. Processerna kan vara elektrolytiska, kemiska, termiska, mekaniska eller fysikaliska.¹¹

Miljöpåverkan

I processbad och sköljvatten finns en mängd olika stabila, toxiska och bioackumulerbara organiska ämnen som riskerar att förorena närliggande vattendrag. Ämnena kommer från de tvättkemikalier, glansbildare m.m., som ingår i processerna, samt oljor och föroreningar från rengjort gods. Exempel på sådana ämnen är: EDTA (etylendiamintetraättiksyra), aminer, ammoniumsalter, citronsyra, glykol, glykonater och tensider. I de olika processerna bildas även avfall i form av metallhydroxidslam, oljeslam, cyanidavfall, slagg och aska.

Förorening av mark och vatten uppstår främst genom spill, läckage och direkta dumpningar av processbad. Vid varmförzinkning förekommer det även att nyförzinkat gods, zinklager, zinkskrot etc. avger zink som kan spridas vidare till grundvatten och närläggna vattendrag. Utsläpp av metaller och organiska ämnen till vatten kan i höga koncentrationer orsaka akuta förgiftningar hos vattenlevande organismer. Lägre koncentrationer kan ge långtidseffekter som ökad dödlighet, tillväxthämning och reproduktionsstörningar.

Ytbehandlingsbranschen placeras i BKL i riskklass 2, då risken för efterbehandlingsproblem är relativt stor. Många ytbehandlingsanläggningar har historiskt sett bedrivits under relativt

⁸ Naturvårdsverket 1995, s. 20ff.

⁹ Naturvårdsverket 1999, s. 44ff.

¹⁰ Telefonkatalogen 1955, 61, yrkesregistret: ackumulatorer; Darphin 1995, s. 107, 164.

¹¹ Naturvårdsverket 1995, s. 50ff.

primitiva förhållanden och risken för spill och läckage har varit stor. Även avsiktliga dumpningar har förekommit.¹²

Lokala verksamheter

Det har funnits flera verkstäder i Uppsala som har sysslat med ytbehandling. Albinssons plåtslageri & galvanisering startade på Kungsängsgatan redan på slutet av 1800-talet och sysslade då bland annat med varmförzinkning.¹³ Idag håller de till i Boländerna.¹⁴ Brinks förkromning & mekaniska verkstad låg bland annat på den nu försvunna Fabriksgatan i Svartbäcken, där Luthagesplanaden nu har sin sträckning. Företaget var verksamt från år 1928 till slutet av 1950-talet.¹⁵ På Fabriksgatan låg även Industri AB Cromservice på 1960- och 70-talen, de hade även en anläggning i Kungsängen.¹⁶

2.2.3. Gjuterier

Gjutning innebär att metaller, oftast skrot, smälts och hålls i en form för att stelna. Det vanligaste är formar av sand. För att få håligheter i det gjutna godset används kärnor som ofta har organiska bindemedel, till exempel fenolhartser.¹⁷

Miljöpåverkan

De troligtvis viktigaste avfallskategorierna är sand och avfall från smältningen. Avfall från lättmetallgjuterier är relativt ofarligt, liksom slagg från järngjuterier, även om det kan innehålla en mindre mängd tungmetaller. För tungmetallgjuterier är de främsta föroreningarna krom och nickel, men även bly och koppar. Tungmetallgjuteriernas slagg och stoft är i princip farligt avfall, om det inte smälts om. Metaller och svårnedbrytbara toxiska och bioackumulerbara organiska ämnen kan tas upp i växter, djur och människor och påverka dessa negativt. Tungmetallgjuterier placeras i BKL i riskklass 2. Järn- och lättmetallgjuterier i klass 3, då metallerna från dem inte är lika toxiska.¹⁸

Lokala verksamheter

Det har funnits flera gjuterier i Uppsala, de flesta förhållandevis små. Ahlqvist & Gustafssons metallgjuteri AB grundades på Dragarbrunnsgatan år 1954¹⁹ och Tullgarns gjuteri & mekaniska verkstad AB grundades på Östra Ågatan 95 redan 1879. Där kom de också att stanna kvar tills verksamheten lades ned 1961. Verksamheten var stor, med ca 160 anställda på 1950-talet.²⁰

2.2.4. Verkstadsindustrin

I en verkstadsindustri förekommer en mängd processer som exempelvis blästring, svetsning, avfettning, fosfatering, lackering och montering.

Miljöpåverkan

De viktigaste föroreningarna är stoft, metallslam, oljehaltigt spån, oljeemulsioner, färgslam och lösningsmedelsavfall. Det har tidigare förekommit nedgrävning av gifttunnor. Process-

¹² Naturvårdsverket 1995, s. 50ff.

¹³ Sjöholm 1995b, s. 41.

¹⁴ Telefonkatalogen 2000.

¹⁵ Tjernberg 1948. Telefonkatalogen 1930, 35, 40, 45, 48, 55, yrkesregistret: Förkromning, förnickling m.m.

¹⁶ Telefonkatalogen 1961, 70, 72, yrkesregistret: Förkromning, förnickling m.m.

¹⁷ Naturvårdsverket 1995, s. 54f.

¹⁸ Naturvårdsverket 1995, s. 54f.

¹⁹ Tjernberg 1948.

²⁰ Sjöholm 1995b, s. 31f.

och dagvatten kan innehålla bland annat metaller, olja och andra svårnedbrytbara, toxiska och bioackumulerbara ämnen som kan riskera att skada växter och djur om de skulle läcka ut eller på annat sätt förorena mark och vatten. Störst är riskerna vid ytbehandling där användningen av miljöfarliga ämnen ofta är stor. Andra processer inom verkstadsindustrin har inte alls lika stora efterbehandlingsproblem. Verkstadsindustri utan ytbehandling placeras i riskklass 3, medan de med ytbehandling tillhör riskklass 2.²¹

Lokala verksamheter

Det finns en mängd verksamheter som kan gå in under benämningen verkstadsindustri. I Uppsala var det länge cykelindustrin som var den dominerande. Vid sekelskiftet 1800/1900 fanns ett flertal cykeltillverkare, varav två kom att bli riktigt stora: Nymans verkstäder och AB Josef Erikssons cykelfabrik. Båda var verksamma i Uppsala ända in på 1970-talet. Nymans verkstäder var den största av dem, med upp till 1300 anställda. Industrin tog upp hela kvarteret Noatun, strax norr om Vaksala torg, innan de flyttade till Boländerna på 1960-talet. Då hade man även börjat tillverka bland annat mopeder och motorcyklar. För att få den gigantiska industrin att fungera hade man bland annat ett eget gasverk och egna ångmaskiner. För att inte vara så beroende av underleverantörer hade man en egen gummiverkstad för tillverkning av däck och slangar.²²

2.2.5. Grafisk industri

Den grafiska industrin förekommer oftast i storstadsregionerna och är oftast små industrier. Anläggningarna inom den grafiska industrin omfattar ett eller flera moment i framställningen av tryckta produkter där reproduktion, sättning, klicheframställning, fotografisk verksamhet, tryckning och bindning kan ingå. Förr var blyanvändning vanligt men även andra tungmetaller användes. I dag har datoriseringen förändrat processerna vilket oftast har lett till en miljöförbättring.²³

Miljöpåverkan

Branschens farliga avfall består bland annat av fotokemikalier och andra restkemikalier, silverhaltiga filmer och fotopapper, färg- och lösningsmedelsrester och smärre mängder tungmetallhaltigt avfall. Övrigt avfall består av pappers- och plastmakulatur, förbrukade offsetplåtar och färger. Branschen är dåligt undersökt vad gäller efterbehandlingsproblem men man har tidigare ansett att metallutsläppen till vatten är det allvarligaste miljöproblemet, och man kan därför förvänta sig förorenade sediment nedströms denna typ av industrier. Idag tas avfallet omhand, men speciellt tidigare kan spill, läckage och dumpningar av färg och lösningsmedel ha gett upphov till efterbehandlingsproblem. Branschen placeras i riskklass 3 på grund av mängderna lösningsmedel och färg som hanterats, framförallt i äldre anläggningar.²⁴

Lokala verksamheter

Då Uppsala sedan länge varit en universitetsstad har det gjort att andelen tryckerier och liknande verksamheter varit ovanligt stor. Några exempel är Appelbergs Boktryckeri, Wikströms tryckeri, Uppsala kontorsboksfabrik och, den i särklass största av dem alla, Almqvist & Wiksell. Almqvist & Wiksell grundades redan 1839, men då under namnet Wahlström och Låstbom. Mellan åren 1892 och 1973 var man verksam på Västra Ågatan 16

²¹ Naturvårdsverket 1995, s. 59f.

²² Darphin 1995.

²³ Naturvårdsverket 1995, s. 66f.

²⁴ Naturvårdsverket 1995, s. 66f.

(Bild 1), men då man till sist inte kunde bygga ut mer i området flyttade man hela verksamheten till Fyrislund.²⁵

Bild 1. Almqvist & Wiksells tryckeri på Västra Ågatan 16. (Foto: Uppsala Universitetsbibliotek).

2.3. Allmänt om kemisk industri

Till gruppen kemiska industrier hör ett stort antal anläggningar som tillverkar eller använder sig av oorganiska och organiska kemikalier. Oorganisk kemisk tillverkning omfattar bland annat produktion av kloralkali och klorat, svavelsyra, salpetersyra, saltsyra och gödselmedel. Till organiska industrier hör bland annat gasverk, oljedepåer, färgindustrier, gummifabriker, läkemedelsindustri, bekämpningsmedelsframställning, tillverkning av krut och sprängämnen, textilindustri, garverier, fabriker för framställning eller framkallning av fotografiska produkter, samt kemtvättar.²⁶ I Uppsala har främst organisk-kemiska industrier funnits.

2.3.1 Gasverk

Torrdestillation av stenkol var den viktigaste produktionsmetoden för stadsgas. Även förgasning av ved och torvkol förekom dock under första och andra världskrigen då det var svårt att få tag på stenkol. Stenkolen värmdes upp utan lufttillträde till en temperatur av ca 1100 °C, varvid brännbara gaser bildades. Gaserna renades i olika steg, bland annat genom kondensation, ammoniaktvätt och filtrering genom reningskistor med myrmalm. På detta sätt skiljde man av tjära, ammoniak, naftalin, svavel och cyanider, vilka kunde användas till framställning av biprodukter. Den renade gasen samlades upp i gasklockor. Restprodukterna kunde bli bland annat koks, tak- och väggjärna, beck, slaggplattor, antracenolja, kreosotolja, ammoniumsulfat, svavel, berlinerblått, bensen, toulén, xylener och fenoler. Vissa gasverk framställde förutom kolgas även vattengas, spaltgas och oljegas.²⁷

²⁵ Sjöholm 1995a, s. 36f.; Hillbom 1964, s. 4.

²⁶ Naturvårdsverket 1995, s. 68f.

²⁷ Naturvårdsverket 1995, s. 79ff.

Miljöpåverkan

De största föroreningarna från gasverken var deras restprodukter, vilket tidvis berodde på att det inte fanns någon avsättning för dem. Gasverkstomterna är svåra att sanera då det rör sig om både organiska och oorganiska föreningar. Vanliga föroreningar är PAH (polyaromatiska kolväten), enkla aromatiska kolväten som bensen, toluen och xylene, fenoler och kresoler, ringformade kväve-föreningar som pyridiner och kinoliner, metaller som bly och kvicksilver samt kadmium, cyanider, ammoniak och ammoniaksalter, svavelföreningar, syror och baser.

Föroreningar kan ha hamnat i marken genom spill och läckage i produktionen, men även genom att avfall, biprodukter och reningsmassor, har deponerats eller använts som fyllnads-massor på gasverkstomten. Det är även vanligt att underjordiska cisterner med olja och tjära lämnats kvar. De kemikalier som förekommer vid gasverkstomter har en bred giftverkan för både människor och miljö, och gaser från kemikalier kan långt senare tränga upp i byggnader som byggts på tomten. Flera av föroreningarna ger även luktolägenheter. Branschen placeras i riskklass 2 då giftiga och persistenta kemikalier har hanterats under mycket lång tid, 100-150 år, inom ett begränsat område.²⁸

Lokala verksamheter

Stadens gasverk låg till största delen i kvarteret Munin (Bild 2), även om det senare även kom att ta upp delar av kvarteret Hugin. Anläggningen startade år 1860 med syfte att tillverka gas för stadens gatubelysning, gasen kom dock även att användas i hushållens gasspisar. Med gasens införande började flera problem dyka upp, till exempel en ökad brandrisk samt nedsmutsning. I Stockholm ledde detta till att man i stället uppförde ett elektricitetsverk 1892. Uppsala var inte långt efter och 1906 tillkom ett elektricitetsverk i kvarteret. Verket kom att

vara verksam fram till år 1915, då man övergick till fjärrförsörjning av el från Älvkarleby kraftverk. Trots uppförandet av ett elverk byggdes gasverket ändå ut på grund av den stora gasåtgången hos hushållen, då vedspisar byttes ut mot gasspisar.

Gasverket avvecklades år 1967.²⁹ I kvarteret Noatun hade Nymans verkstäder en kort period ett eget gasverk.

Bild 2. En av gasklockorna i kvarteret Munin, i det yttre kungsängsområdet. (Foto: Stadsarkivet i Uppsala).

2.3.2. Oljedepåer

Lagring av oljeprodukter har funnits i landet under hela 1900-talet. I början främst i Stockholm och Göteborg men i och med det ökande antalet bilar, ökade även användningen av oljeprodukter och lager började dyka upp även i andra delar av landet.³⁰

²⁸ Naturvårdsverket 1995, s. 79ff.

²⁹ Sjöholm 1999, s. 45f.; Bergold 1989, s. 55ff.

³⁰ Naturvårdsverket 1995, s. 85f.

Miljöpåverkan

Branschens viktigaste föroreningar är oljeprodukter och tungmetaller så som nickel, vanadin och kadmium. Markföroreningar uppkommer genom spill och läckande cisterner och rörledningar. Då man regelbundet måste tömma cisternerna på det vatten som bildas i botten, resulterar det i kraftigt oljeförorenat vatten som förr ofta tömdes direkt i en grop på depåområdet. Vid ren-göring av cisternerna fås också oljeförorenat slam med höga blyhalter. Genomförda under-sökningar och saneringar har gett mycket varierat resultat och det går inte att utan närmare undersökning dra några slutsatser om huruvida äldre depåer är kraftigt förorenade eller inte. Sannolikt skulle alla områden där oljedepåer funnits behöva åtgärdas.³¹

Lokala verksamheter

Eftersom det har funnits en mängd olika bensinstationer i staden har det också funnits ett antal lager till dessa. Gulf hade ett lager på Kungsgatan 72 i Kungsängen under 1960- och 70-talen

Bild 3. Shells oljelager på Ångkvarnsgatan i kvarteret Ångkvarnen år 1962. Till vänster skymtar jästfabriken. (Foto: Stadsarkivet i Uppsala, Hälsovårdsnämnden dnr. 385/62)

och ett på Svartbäcksgatan i kvarteret Blanka under 1940- och 50-talen. Vid Tullgarns Gjuteri i kvarteret Ångkvarnen hade exempelvis Esso ett lager så sent som på 1980-talet.³² Även Shell hade ett lager i kvarteret Ångkvarnen. Cisternerna låg på Ångkvarnsgatan och byggdes av Uppsala Ångkvarn 1956 (Bild 3). Tre av cisternerna hyrdes ut till Uppsala Bensin & Olje AB (Shell), vilka vid flertalet tillfällen råkade ut för mindre utsläpp. I oktober 1962 råkade man dock utföra ett riktigt stort läckage, då ca 40 000 liter eldningsolja rann ut i marken. En stor del av oljan fördes via gamla dagvattenledningar och liknande ut i Fyrisån, vilket startade massiva åtgärder, bland annat försökte man elda upp oljan som flöt på Fyrisån, samt tillsätta kemikalier som skulle bryta ned oljan.³³

2.3.3. Färgindustri

Färg tillverkas av pigment, bindemedel, lösningsmedel och olika tillsatser. Vid tillverkning av träskydds- och rostskyddsfärger har även miljöfarliga ämnen som kreosot och tungmetaller (t.ex. bly i blymönja) använts.³⁴

Miljöpåverkan

Den vanligaste föroreningen från en färgindustri är lösningsmedel. De största efterbehandlingsproblemen beror på spill och läckage, särskilt vid äldre anläggningar. För att

³¹ Naturvårdsverket 1995, s. 85f.

³² Telefonkatalogen 1986, yrkesregister: bensin.

³³ Hälsovårdsnämnden 1962, diariennr. 385/62.

³⁴ Naturvårdsverket 1995, s. 90f.

minska brand- och explosionsrisken har man vid många anläggningar grävt ned lagertankar med lösningsmedel, som vid korrosion kunnat medföra stora läckage. Verksamheten bedöms främst ge risk för förorening av grundvatten. Branschen placeras enligt BKL i riskklass 2.³⁵

Lokala verksamheter

Åtminstone en färgfabrik har funnits i Uppsala, Martin Bladins färgfabrik på Säbygatan. Under 1950- och 60-talen tillverkade man oljefärger, fernissor och tjärfärger.³⁶

2.3.4. Gummifabriker

Gummitillverkningen består av blandning och vulkanisering, men även olika typer av ytbehandlingar för att få olika material att sitta ihop. Av Sveriges gummifabriker har ungefär hälften både blandning och vulkanisering medan övriga köper färdiga gummiblandningar och endast har vulkanisering eller motsvarande process. Utöver det finns mindre verksamhetstyper så som regummeringsverkstäder och liknande.

Miljöpåverkan

Då gummitillverkningen är en relativt "torr" verksamhet begränsas utsläppen till vatten till kyl- och rengöringsvatten. De viktigaste föroreningarna från branschen är luftutsläpp av lösningsmedel och vulkrök, men även spridning av gummikemikalier. Branschen placeras i BKL i riskklass 3.³⁷

Lokala verksamheter

Det var många verksamheter som dök upp samtidigt med att bilen blev allt vanligare. Förutom bensinstationer och bilverkstäder så blev det även vanligt med olika gummiverkstäder i Uppsala, bland annat Gummiverkstaden Royal på Skolgatan under 1950-, 60- och 70-talen, Gummiverkstaden Vulcano på Länngatan under 1940- och 50-talen och Svenska Gummicentralen AB på Årstagatan på 1970-talet.³⁸

2.3.5. Läkemedelsindustri

Vid läkemedelstillverkning sker först en framställning av den aktiva substansen, antingen kemiskt eller biologiskt. Vid den farmaceutiska tillverkningen blandas sedan den aktiva substansen med andra ingredienser för att ge den brukfärdiga produkten, exempelvis drageras tabletter för att få en lämplig yta, varvid olika ytbehandlingsmedel kan vara nödvändiga.

Miljöpåverkan

De ur miljösynpunkt giftigaste utsläppen från läkemedelsindustrin, är diverse organiska lösningsmedel från substansstillverkningen eller den farmaceutiska beredningen. De flesta markföroreningar beror på spill eller olyckor vid lagring och hantering av kemikalier, främst av lösningsmedel. Betydande negativa miljöeffekter kan uppstå om klorerade organiska lösningsmedel läcker ut till marken och sprids till grund- och ytvatten. Många av effekterna kan vara svåra att förutse men då risken för betydande markföroreningar bedöms som liten, har branschen i naturvårdsverkets BKL placerats i riskklass 4.³⁹

³⁵ Naturvårdsverket 1995, s. 90f.

³⁶ Telefonkatalogen 1955, 61, yrkesregister : Färger och fernissor (1955), Färger och lacker - fabriker (1961).

³⁷ Naturvårdsverket 1995, s. 92.

³⁸ Telefonkatalogen, yrkesregister: gummiverkstäder.

³⁹ Naturvårdsverket 1995, s. 95ff.

Lokala verksamheter

År 1950 flyttade Pharmacia från Stockholm till kvarteret Lokomotivet i Uppsala. Området man byggde sin anläggning på var 40 000 kvadratmeter stort, men då företaget växte fort dröjde det inte länge förrän man behövde en större plats. År 1968 köper man därför ett 800 000 kvadratmeter stort område i Fyrislund dit man flyttade verksamheten under början av 1970-talet. När man flyttade till Uppsala år 1950 var antalet anställda 225 stycken, 1960 var det 435 och 1980, då man även har några anläggningar utanför Sverige, hade man totalt 3 150 anställda varav 2 026 i Sverige.⁴⁰

2.3.6. Textilindustrin

Textilindustrin karaktäriseras av ett stort antal mekaniska och kemisk-tekniska processer från råvara till färdig produkt. Råvarorna bereds, efter vissa mekaniska behandlingar, med ett mycket stort antal kemikalier. Totalt används över tusen olika kemikalier. Som exempel på processer kan nämnas blekning, färgning och efterbehandling för att göra väven skrynkelfri, flamskyddad m.m. Olika kemikalier har använts under olika tider. I dag är branschens viktigaste föroreningar nonylfenoletoxylater, bromerade flamskyddsmedel, mineralolja och metaller, främst zink och koppar. Tidigare användes även bland annat krombaserade färgämnen samt halogenerade aromatiska kolväten.⁴¹

Miljöpåverkan

Många äldre anläggningar låg nära vattendrag då många av processerna var vattenkrävande; ofta kunde avloppsvattnet också gå direkt ut i recipienten utan rening. Inte förrän på senare tid skedde en anslutning till kommunala reningsverk eller uppförandet av ett eget.⁴² I Uppsala byggdes det första reningsverket inte förrän år 1945 och bestod då enbart av mekanisk rening.⁴³ Då stora mängder kemikalier har använts och medvetet släppts ut är det främst sedimenten nedströms fabriker som är intressanta ur efterbehandlingssynpunkt. Flera av de substanser som använts är bioackumulerbara. Ett annat problem är också att industrierna ofta hade egna tippar. Branschen har enligt Naturvårdsverkets bedömning placerats i riskklass 3, med hänsyn till risk för föroreningar av olika metaller och halogenerade kolväten.⁴⁴

Lokala verksamheter

Textilindustrin har varit ganska omfattande i Uppsala. Från början av 1800-talet fram till mitten av 1900-talet fanns flera färgerirörelser i Svartbäcken, främst i kvarteret Lindormen intill Fyrisån. En av de största var Upsala spinneri & färgeri, som senare kom att bli Upsala färgeri & kemiska tvätt. Verksamheten låg i kvarteret Lindormen, på Svartbäcksgatan, från mitten av 1800-talet fram till 1950-talet då man flyttade tvärs över gatan till kvarteret Hjorten. På 1960-talet slutade man med färgeriverksamheten och man kom att inrikta in sig enbart på kemtvätt.⁴⁵

Utöver färgerierna fanns även flera väverier och klädfabriker i Uppsala. Till de största hörde AB Hj Söderberg som låg i kvarteret Brynhild från år 1895 till 1958, och det närliggande AB Uppsala Sidenväverier. AB Hj Söderberg tillverkade kläder och kom som mest att ha 600 anställda. Sidenväveriet låg i kvarteret Suttung från åren 1936 till 1947, varefter det flyttade till nya lokaler i kvarteret Vävstolen. Där anlade man en 150 meter lång vävsal med plats för

⁴⁰ Johnsson 1986

⁴¹ Naturvårdsverket 1995, s. 102ff.

⁴² Naturvårdsverket 1995, s. 102ff.

⁴³ Flygt 1996, s. 154ff.

⁴⁴ Naturvårdsverket 1995, s. 102ff.

⁴⁵ Ehn 1998, s. 54ff.

250 vävstolar, och år 1948 hade företaget 250 anställda. Sidenväveriet tillverkade inte bara siden, vilket man skulle kunna tro, utan började även att tillverka industriväv, tyger med invävda metalltrådar, plastbelagd väv, baracudatält m.m. På grund av den ökade konkurrensen lade man ned verksamheten 1971.⁴⁶ Utöver dessa fanns bland annat Berglöfs trikåfabrik, Nordviror och Uppsala kappfabrik.

2.3.7. Garverier

För att tillverka läder måste man ta bort hår, överhud och underhud samt icke kollagena substanser (kollagen är det tredimensionella nätverk av fiberprotein som ger huden dess mekaniska styrka). Då detta är gjort följer själva garvningen som ska göra lädret starkt och motståndskraftigt. Tidigare var garvningen oftast vegetabilisk, men vid så kallad sämskgarvning användes tran, d.v.s. djurfett, som garvärmne. I början av 1900-talet började man övergå till att använda kromsalter som garvärmne, vilket än i dag är det vanligaste. Processen avslutas sedan med efterbehandling.⁴⁷

Vegetabiliskt garvat skinn ger lim vid kokning, sämskgarvat bildar lim om än mycket långsamt och kromgarvat skinn ger inte lim över huvud taget.⁴⁸

Miljöpåverkan

Föroreningar i form av kromsalter och andra kemikalier sker främst till vatten och lösningsmedel till luft. Kromsalter kan även förekomma i marken. Branschen placeras enligt Naturvårdsverkets bedömning i riskklass 2.⁴⁹

Lokala verksamheter

Längs med Fyrisån i Svartbäcken fanns det en mängd hantverkare under 1800-talet. Det var speciellt många som sysslade med garveri- och färgeriverksamhet i kvarteret Lindormen. I slutet av 1800-talet var det det Barkströmska garveriet som var det största. Det hade nio arbetare och en mästare och höll till invid Haglundsbro, nuvarande Luthagsspången, vid Skolgatan.⁵⁰

⁴⁶ Sjöholm 1995a, s. 17-f. Tjernberg 1948.

⁴⁷ Naturvårdsverket 1995, s. 215f.

⁴⁸ Uppfinningarnas bok VIII, 1939, s. 623.

⁴⁹ Naturvårdsverket 1995, s. 215f.

⁵⁰ Ullenhag 1984, s. 33. Sundqvist 1969, s. 27. Ehn 1975, s. 49.

Inne i stan fanns det också garverier. I kvarteret Svalan, på Vaksalagatan 10 har det legat två. Under mitten av 1800-talet låg Gustaf Arndtz garveri på adressen (han hade även hade även ett Bränneri och en jästfabrik i kvarteret Ejnar).⁵¹ Förutom Gustaf Arndtz garveri kom

Bild 4. Sidwalls garveri år 1900, Vaksalagatan 10.
(Foto: Upplandsmuseet)

Sidwalls garveri- och sämskmakeri att ligga på adressen (Bild 4), från sekelskiftet 1800/1900 till in på 1930-talet.⁵² Sidwall hade tidigare även haft garveri och sämskfabrik i Svartbäcken och i Ensta. Verksamheten i Ensta såldes och kom senare att bli Bohllins Sämskfabrik, som under flera år var det enda sämskmakeriet i landet. År 1960 upphör sämsk-fabriken i Ensta.⁵³ Från 1880 till 1970 fanns även ett garveri i Nolmyra bro.⁵⁴

2.3.8. Anläggningar för framkallning av fotografiska produkter

Framkallning av fotografiska produkter förekommer främst inom grafiska verksamheter (tryckerier och reproduktionsanstalter), vid fotolaboratorier och röntgenavdelningar. Det fotografiska materialet är silverhaltigt och genomgår flera olika processbad vilket leder till att kemikalieförbrukningen är stor. Kemikalierna består till största delen av oorganiska salter med natrium, kalium, ammonium eller silver som katjoner och sulfid, sulfat, tiosulfat eller karbonat som anjoner. Det förekommer också ett stort antal organiska föreningar i form av framkallningsämnen, färgkopplare, organiska lösningsmedel, aminer, tensider och komplexbildare (bl.a. EDTA). De flesta bad och sköljvatten återvinns eller renas i dag, även om ett fåtal går till avloppet.⁵⁵

Miljöpåverkan

Inget talar för att branschen behöver efterbehandling, möjligtvis med undantag för vissa anläggningar som varit verksamma mycket länge. Branschen placeras i riskklass 4.⁵⁶

Lokala verksamheter

I Uppsala har det funnits flera tidningar och tryckerier där fotografiska produkter varit en viktig del. Men det finns också andra som i större utsträckning sysslat med detta och det är bland annat olika fotostudier och fotolaboratorier, som exempelvis Uppsala Bild och Foto-centralen. Uppsala-Bild startades år 1943 och sysslade främst med reportagefoto åt Uppsala

⁵¹ Lundh 1963, s. 5, 178; Uppsala kommuns fastighets AB 1984, s. 17ff.

⁵² Ullenhag 1984, s. 33; Lundh 1963, s. 33; Harnesk & Oscarsson 1995, s.105; Telefonkatalogen 1930, yrkesregister: läder.

⁵³ Liby 1996, s. 31ff.

⁵⁴ Liby, 1989, s 99ff.

⁵⁵ Naturvårdsverket 1995, s. 109f.

⁵⁶ Naturvårdsverket 1995, s. 109f.

Nya Tidning och Tidningen Uppsala, men gjorde även reklam och hade lab-service. Som mest var man 10-12 anställda.⁵⁷ Fotocentralen låg på Kungsgatan 5 i kvarteret Edda åren 1920 till 1935. För att få större och bättre lokaler flyttade man till Kungsgatan 1, där man hade försäljningslokal och i källaren bland annat speciallaboratorium och framkallning. Verksamheten hade nio anställda.⁵⁸

2.3.9. Kemtvättar

Det har använts en mängd olika tvättvätskor i kemtvättar, framför allt olika klorerade lösningsmedel. Bland annat CFC (klorfluorkolväten, s.k. freoner) som sedan år 1995 är förbjudet att använda. Den vätska som främst används idag är perkloretylen. Tvättvätskorna består av organiska lösningsmedel som löser fetter och oljor och transporterar bort partiklar ur tyget utan att tyget sväller, krymper eller skrynklar sig.

Miljöpåverkan

Då man upptäckt att vissa tvättvätskor kan tränga igenom tjocka betonggolv och att restprodukter ofta behandlats slarvigt, har man i många andra länder upptäckt stora föroreningar i anslutning till kemtvättar. Detta har medfört att branschen placerats i riskklass 2 i Naturvårdsverkets BKL.⁵⁹

Lokala verksamheter

Det har funnits flera kemtvättar i Uppsala. Till de största hör Aros färgeri & kemiska tvätt, P. Cederholms efterträdare, Degens kemiska tvätt, Per kem, Salabacketvätten (Tvättman) och Upsala färgeri & kemiska tvätt. Kemtvättarna har funnits utspridda i staden. De mindre har endast varit verksamma på en adress, medan de större haft ett flertal inlämningsställen och en fabrik dit tvätten skickats för tvätt. Exempelvis hade P. Cederholms efterträdare en fabrik i Sunnersta på 1960-talet, Degens kemiska tvätt hade en på Adilsgatan i Svartbäcken under 1950-, 60-, och 70-talen och Uppsala färgeri & kemiska tvätt hade en fabrik på Kungsgatan 2, under 1960- och 70-talen.

2.3.10. Tillverkning av tvätt- och rengöringsmedel

Miljöpåverkan

Komponenterna i tvätt- och rengöringsmedel utgörs av ett stort antal kemikalier. Spill och läckage av kemikalier kan förekomma. Branschen tillhör riskklass 3.⁶⁰

Lokala verksamheter

Henrik Gahn startade Uppsala tekniska fabrik vid Stora torget år 1867 där han tillverkade bläck och blanksvärta. År 1870 flyttade verksamheten till Bangårdsgatan och tog namnet Aseptin-Amykos AB efter två produkter. År 1899 flyttar man igen, då till Kålsängsgränd 4, i kvarteret Gudrun. På Kålsängsgränd tog verksamheten fart och den byggdes ut i flera omgångar, vilket gjorde att man snart tog upp halva kvarteret. Som mest hade fabriken ca 400 anställda. Verksamheten hade vid det laget bytt namn ännu en gång, till Henrik Gahns Aktiebolag, 1911. Nu tillverkade man förutom bläck även konserveringsmedel, lacker, tvättmedel, lutpulver, fläckborttagningsmedel, möbelpolityr, kosmetika m.m.⁶¹

⁵⁷ www.uppmus.se. 2001.03.23. Uppland 1982

⁵⁸ Sveriges privata företagare 1939, s. 242.

⁵⁹ Naturvårdsverket 1995, s. 111f.

⁶⁰ Naturvårdsverket 1995, s. 129f.

⁶¹ Bergold 1989, s. 48; Sjöholm 1995a, s. 24; Ullenhag 1984, s. 123ff.

2.4. Allmänt om trafiksektorn

Till trafiksektorn hör bland annat SJ:s verkstäder, bilvårdsanläggningar, hamnar, flygplatser och liknande. Av dessa har endast bilvårdsanläggningar tagits upp i den här rapporten. Bilvårdsanläggningarna bedöms ur risksynpunkt lite olika beroende på om de också har hanterat drivmedel eller inte. Naturvårdsverket har bedömt att bilvårdsanläggningar med drivmedelshantering hamnar i riskklass 2 medan övriga anläggningar hamnar i riskklass 3.⁶² Bensinstationer har inventerats av Miljökontoret 1999 och Länsstyrelsen 2001, sanering av vissa objekt har påbörjats i samarbete med SPIMFAB (Svenska petroleuminstitutets miljösaneringsfond AB).

2.4.1. Bilvårdsanläggningar

Verksamheten vid en bilvårdsanläggning kan bestå av bilreparationer, bränslepåfyllnad, biltvätt, ytbehandling av bilplåt (så som lackering och rostskyddsbehandling) smörjning och drivmedelshantering. Många olika kemikalier används, däribland alkaliska och petroleum-baserade avfettningsmedel, smörj- och hydraloljor, men även diverse kemiska produkter för klädseltvätt, gummiuppräschning, fälgrengöring och dylikt; produkter som ofta är baserade på aromatiska och klorerade lösningsmedel eller tensiderande medel.

Vid billackeringar används färger som innehåller lösningsmedel i form av estrar och alkoholer. Grundfärger med rostskyddsverkan kan innehålla zinkkromat, zinkfosfat, blykromat och järnoxid. Vid rostskyddsbehandling används avfettningsmedel och rostskyddsoljor, av vilka de senare i huvudsak består av alifatiska kolväten. Vid biltvättarna används avfettningsmedel och schampo. Avfettningsmedlen består av petroleumbaserade eller alkaliska kallavfettningsmedel och mikroemulsioner.⁶³

Miljöpåverkan

Risken för markföroreningar är stor om inte kemikalierna hanteras med försiktighet. Även områden i anslutning till bensinstationer och verkstäder är ofta förorenade med olja och drivmedel, avfettningsmedel och andra kemikalier, vilket kan bero på läckage från bilar, avfallshantering och påfyllnad av cisterner. Jordmassor som är förorenade med drivmedel, olja, avfettningsmedel eller kemikalier kan ge effekter på yt- och grundvatten. Dessa områden kan också vara ett problem vid ändrad markanvändning, exempelvis genom att illaluktande ångor tränger upp i hus. Miljöpåverkan är dock oftast av lokal karaktär.⁶⁴

Lokala verksamheter

Det har funnits, och finns fortfarande, en stort antal bilvårdsanläggningar i Uppsala. En av de äldsta kvarvarande är Modins Bil som grundades redan år 1909, då under namnet Bröderna Modin & Co. Till en början låg de som så många andra verksamheter på den tiden i Svartbäcken, men är i dag verksamma i Boländerna.⁶⁵

Till de största hör Philipsons Uppsala Bil AB och Wolraths Bil AB, som båda tidigare hade anläggningar i kvarteret Domald. I kvarteret fanns förutom bilverkstäder även billackering, gummiverkstad och två bensinstationer. Philipsons låg i kvarteret från 1940-talet fram till 1980-talet då de flyttade ut till Boländerna. Wolraths anläggning fanns där från 1939 till

⁶² Naturvårdsverket 1995, s. 145f.

⁶³ Naturvårdsverket 1995, s. 153f.

⁶⁴ Naturvårdsverket 1995, s. 153f; Hannes Vidmark, personlig kommunikation.

⁶⁵ www.modinsbil.se; Telefonkatalogen, yrkesregister: Bilreparationsverkstäder, gummiverkstäder m.m.

1950-talet, varefter de flyttade till kvarteret Björken, där det också kom att finnas bilverkstad, billackering, bensinstation m.m.⁶⁶

Bilvårdsanläggningar och bensinstationer är inte bundna till industriområden på samma sätt som andra miljöfarliga verksamheter och har därför funnits spridda över staden.

2.5. Allmänt om skogsindustrisektorn

Till skogsindustrisektorn hör de verksamheter där trä bearbetas, behandlas eller fungerar som råvara vid tillverkning av förädlade produkter. Till dessa hör exempelvis massa- och pappers-tillverkning, plywoodtillverkning, träimpregnering, sågverk och träytbehandling. I Uppsala har främst sågverk, träimpregneringsanläggningar och träytbehandling funnits.⁶⁷ (För impregneringsanläggningar se Länsstyrelsens rapport 1998:7)

2.5.1. Sågverk

Vid en såg förekommer ett antal olika moment, exempelvis timmerbevattning, barkning, sågning, hyvling, torkning samt i vissa fall även doppning. Vid doppning sänker man ned virket i bekämpningsmedel i ett par minuter, för att skydda träet under lagring. Doppvätskan har bestått av olika kemikalier under olika tidsperioder. Exempelvis användes under 1940-talet kvicksilverpreparat och senare, fram till år 1977, användes istället bland annat olika fenoler, exempelvis pentaklorfenol. På senare tid har man bland annat använt fluorider, benzimidazolpreparat, kvartära ammoniumföreningar, oxinkoppar och 2-fenylfenol.

Miljöpåverkan

De viktigaste föroreningarna vid ett sågverk är doppningskemikalierna. Nedbrytningen av exempelvis klorfenoler är mycket långsam och de kan i vissa fall även omvandlas till än mer toxiska ämnen så som klorerade dibenso-p-dioxiner. Utöver doppningskemikalierna ger branschen även upphov till stoft, spån och bark, samt ämnen som lakas ut vid timmerbevattning, exempelvis lågmolekylärt socker, fenoler, harts-syror och andra terpenier samt steroler. De urlakade ämnena kan vara toxiska för vatten-levande organismer och göra att vatten, förutom att lukta och smaka illa, blir hälsofarligt, framför allt på grund av fenoler och hartssyror.

I BKL placeras sågverk med doppning i riskklass 2 medan de utan doppning placeras i riskklass 4.⁶⁸

Lokala verksamheter

Det har funnits ett flertal sågverk och brädgårdar i Uppsala. Från början av 1900-talet fanns exempelvis Hj Kallenbergs brädgård på Östra Ågatan, Hallsjö brädgård på Hammesplanaden och Järlåsa såg på Österplan. Dessa fanns kvar i Uppsala under en lång tid, även om verksamheterna flyttats till andra adresser. Hallsjö brädgård finns fortfarande kvar, fast nu på Kungsängesplanaden 2.

⁶⁶ Bergold 1989, s. 225; Sundquist 1956, s. 41f., 112; Telefonkatalogen, yrkesregistret: Bilreparationsverkstäder, gummiverkstäder m.m.

⁶⁷ Naturvårdsverket 1995, s. 125f.

⁶⁸ Naturvårdsverket 1995, s. 140ff.

2.5.2. Ytbehandling av trä

Ytbehandlingen syftar till att göra träets yta hållbar, slitstark och vacker, och förekommer exempelvis vid tillverkning av dörrar, fönster och köksinredningar. Till detta används olika lacker, betser och lasyrer som förutom olika pigment ofta innehåller lösningsmedel, exempelvis vatten eller organiska lösningsmedel. Appliceringen kan göras genom doppning, sköljning, valsning eller sprutning. Ska produkterna vara ute krävs oftast även impregnering.

Miljöpåverkan

De viktigaste föroreningarna från branschen är, förutom stoft, damm och spån, lösningsmedel, färg- och limrester. I BKL har branschen hamnat i riskklass 4 då inga objekt har registrerats i kartläggningen och man inte har känt till några efterbehandlingsproblem.⁶⁹

Lokala verksamheter

Det har funnits flera firmor i Uppsala som sysslat med ytbehandling av trä, exempelvis Hj:s plåt och lack på Börjegatan i Librobäck, som bland annat sysslade med ugnslackering av köksluckor och dörrar, under slutet av 1900-talet. Men även andra typer av branscher har sysslat med ytbehandling av trä. Exempelvis piano- och orgeltillverkarna Nylund & Son pianofabrik, som startade sin verksamhet på Alsickegatan i början av 1900-talet, och Gottfrid Ånstrands orgelfabrik som låg granne med Uppsala Sidenväverier i kvarteret Suttung, under första halvan av 1900-talet.

2.6. Allmänt om livsmedelsindustri

Till livsmedelsindustrin hör en mängd olika delbranscher, till exempel mejerier, slakterier, bryggerier, stärkelsefabriker och sockerfabriker. Då avfallet främst består av organiskt material känner man inte till några allvarigare efterbehandlingsproblem, vilket har gjort att man i BKL placerar branschen i riskklass 4.⁷⁰

Miljöpåverkan

Kvarnindustrin finns inte nämnd i Naturvårdsverkets branschkartläggning.⁷¹ Kvarnindustrin förädlar spannmål vilket i sig inte utgör någon risk för markföroreningar då det är biologiskt nedbrytbara produkter som används, precis som resterande livsmedelsindustrier. Ett specifikt problem vid kvarnar och andra utsädehanterande verksamheter är betningen eller lagring av betat utsäde. Exempelvis användes tidigare bland annat kopparsalter och formalin mot sot-svamp och kvicksilverpreparat mot bland annat snömögel.⁷²

Lokala verksamheter

I början av 1900-talet fanns tre kvarnindustrier i Uppsala: AB Upsala Ångkvarn, Akademikvarnen och Upsala Valskvarn. Den lokala kvarnindustrin förklaras av stor tillgång på lokal råvara som förstärktes av tillförseln av universitetets arrendespannmål. Runt 1900 utgjorde kvarnindustrin, mätt i tillverkningsvärde, den i särklass största industrigruppen i Uppsala. Huruvida kvarnarna i Uppsala hanterat utsäde eller inte har inte kommit fram i den här rapporten.⁷³

I mars 1874 bildades Upsala Ångkvarns aktiebolag, med syfte att bedriva kvarnrörelse och sprittillverkning. Kvarnen låg på Östra Ågatan 87 i hamnen och bränneriet låg utanför Svart-

⁶⁹ Naturvårdsverket 1995, s. 143f.

⁷⁰ Naturvårdsverket 1995, s. 123f.

⁷¹ Naturvårdsverket 1995.

⁷² Uppfinningarnas bok 1929, s. 48.

⁷³ Ullenhag 1984, s. 90, 92, 173.

bäckstull vid Fabriksgatan.⁷⁴ Akademikvarnen låg vid domkyrkan i det nuvarande Upplandsmuseet på S:t Eriks torg 10. Kvarnen byggdes redan på 1200-talet och skänktes 1647 till universitet av drottning Kristina. Inte förrän år 1946 upphörde kvarnverksamheten och efter restaurering flyttade Upplandsmuseet in på slutet av 1960-talet.⁷⁵

År 1880 startades Upsala Valskvarn i kvarteret Njord.⁷⁶ Kvarnen producerade till en början endast mjöl av märket Vasa, men utökade tillverkningen och köpte år 1918 Upsala ättiksfabrik (sedermera Cadbury Slots AB). Senare köpte man även Upsala sidenväverier.⁷⁷ Numera ligger bostads- och butiksbyggnaden Kvarnen i kvarteret Njord.

I närheten av den nuvarande korsningen Vaksalagatan och Väderkvarnsgatan fanns två väderkvarnar i mitten av 1800-talet. Den ena var Upsala Stads fattigmagasins väderkvarn, som låg på höjden omedelbart öster om nuvarande Vaksalatorg. Kvarnen byggdes år 1788, efter universitetets nära 150-åriga kvarnmonopol. Kvarnen stod kvar ända in på 1860-talet. Ett bränneri byggdes i närheten, i hörnet av Vaksalagatan och Väderkvarnsgatan i kvarteret Ejnar. Bränneriet bestod av en jästfabrik och en bränneribyggnad som fanns kvar till 1960, även om den då användes som bostadshus. På bränneriets norra sida uppfördes på 1850-talet ytterligare en väderkvarn, 14 m hög. Dessa båda väderkvarnar gav Väderkvarnsgatan dess namn.⁷⁸ Väderkvarnar fanns tidigare också där parken Höganäshöjden ligger idag.⁷⁹

En annan verksamhet som hanterade utsäde var Uppsala malt och utsädesbolag som låg i kvarteret Hörnet, i korsningen S:t Johannesgatan och Kyrkogårdsgatan (Bild. 5), tillsammans med Erlangenbryggeriet från slutet av 1800-talet.⁸⁰

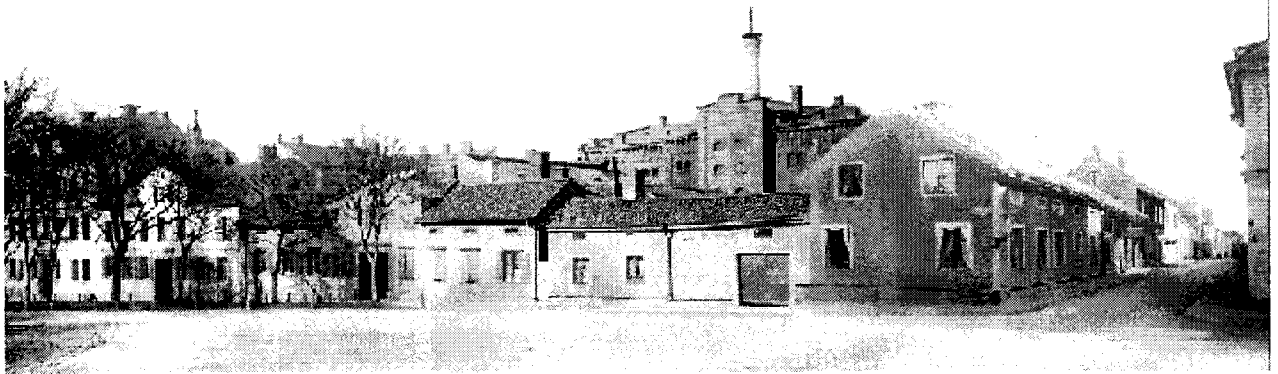

Bild 5. Malt och utsädesbolagets byggnad i kvarteret Hörnet, korsningen S:t Johannesgatan och Kyrkogårdsgatan. (Foto: Alfred Dahlgren. Uppsala stadsbibliotek).

⁷⁴ Lundh 1963, s. 30.

⁷⁵ Ullenhag 1984, s. 91, 105; Korotynska 1994, s. 49; Brunius 1992, s. 38.

⁷⁶ Uppsala kommuns fastighets AB, s. 27.

⁷⁷ Ullenhag 1984, s. 103, 105.

⁷⁸ Uppsala kommuns fastighets AB, s. 16ff.

⁷⁹ Korotynska 1994, s. 37.

⁸⁰ Lambert 2000, s. 60f.

2.7. Lervaruindustrier

Inte heller lervaruindustrier finns med i Naturvårdsverkets branschkartläggning. Till lervaruindustrier hör bland annat kakel- och tegelbruk.

Miljöpåverkan

De problem som kan uppkomma från lervaruindustrier är två. Det första är ett indirekt problem. Då lertäkterna slutat användas fylls de oftast igen och problem uppstår om fyllnads-massorna består av orena massor eller sopor. Det var tidigare ganska vanligt att soptippar anlades i gamla täkter.⁸¹

Det andra problemet är de glasyrer och färger som används vid tillverkning av hushållsgods, prydnadsföremål och kakel. Färger som tidigare använts för dekoreringsändamål är bland annat salter av metallerna järn, nickel, kobolt, mangan, krom, uran, koppar, vismut, silver, guld och platina.⁸²

Lokala verksamheter

I Uppsala har det funnits ett stort antal lervaruindustrier. Till de största hör Uppsala-Ekeby bruk som blev Skandinaviens största kakelfabrik 1918. Bruket grundades år 1886 och tillverkade i början främst mur- och taktegel samt kakelugnar. Senare kom man även att tillverka kakel och hushållsgods. På 1920-talet var ca 300 personer anställda på företaget. År 1977 lades verksamheten ned.⁸³ I en undersökning av marken kring Ekeby-Bruk i Uppsala fann man förhöjda halter av tungmetaller, främst bly och zink, men även förhöjda arsenikhalter.⁸⁴

Andra stora lervaruindustrier i Uppsala var S:t Eriks lervaruindustrier som grundades i Lut-hagen år 1888 och kom att bestå av tre fabriker; kakelfabriken i kvarteret Astronomen, tegel-bruket i kvarteret Grenen (där nuvarande Tiundaskolan ligger) och cementvarufabriken i kvarteret Ejnar. Ytterligare industrier som kan nämnas är Vaksala gamla och nya tegelbruk, Fyrisvalls tegelbruk, Röbo tegelbruk och Boives kakelfabrik.

⁸¹ Hannes Vidmark, personlig kommunikation.

⁸² Uppfinningarnas bok 1939, s. 149.

⁸³ Ullenhag 1984; Harnesk & Oscarsson 1995.

⁸⁴ Geo-Projektering bygg AB 1997.

3. Uppsalas industrihistoriska bakgrund, från 1800-talet och framåt

3.1. Uppsala före industrialiseringen

Uppsala var länge en liten stad, som ända in på 1830-talet främst bestod av röda timmerhus med torvtak. Invånarantalet var lågt, endast 5 000 personer levde innanför Uppsalas tullar år 1800. Stadens näringsliv stod tämligen stilla fram till mitten av 1800-talet och det var många som saknade sysselsättning. Tack vare stadens mycket fördelaktiga läge kom dock stadens befolkning att växa avsevärt (Bild 6). De bördiga lermarkerna som omgav staden gjorde den självförsörjande vad gällde spannmål och byggnadsvaror. Spannmålsprodukterna förädlades i stadens kvarnar, bryggerier och brännerier. Exempelvis startades år 1856 det bryggeri i kvarteret Sandbacken, som så småningom skulle bli Bayerska Bryggeriet. Leran användes också i tegelbruken och kakelfabrikerna som låg strax utanför staden.⁸⁵

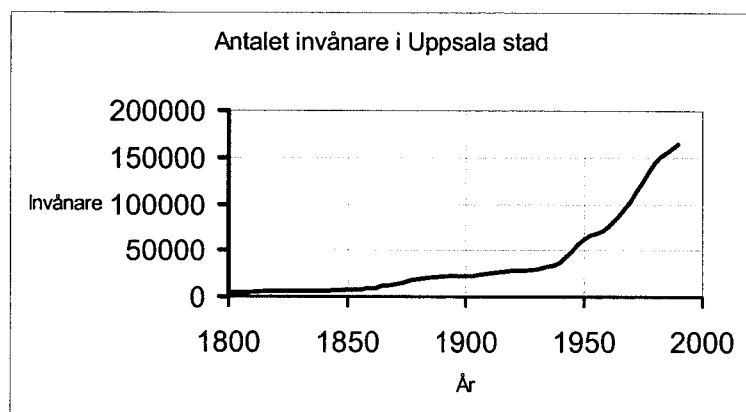

Bild 6. Uppsalas stads befolkningstillväxt från 1800-talet och framåt. (Data från Harnesk & Oscarsson 1995, sid. 98, 145).

Men det var inte bara på grund av leran som Uppsala växte. Läget vid Fyrisån var gynnsamt och redan på 1830-talet kom ångbåtstrafiken mellan Uppsala och Stockholm igång.⁸⁶ Järnvägslinjen till Stockholm kom att vara klar år 1866, och år 1876 hade man även byggt ut linjen med banor till Sala, Krylbo, Gävle, Roslagen, Rimbo och Norrtälje. Detta kom att göra staden till en järnvägsknut och en lämplig plats för omlastning mellan landsväg och sjöväg.⁸⁷

Fram till 1900-talets början fanns en stor mängd småskaliga och hantverksmässiga företag i Uppsala, endast ett fåtal var av industriell prägel. Till dessa hör främst kvarn- och lervaru-industrierna, som sedan lång tid varit viktiga för stadens näringsliv.

Den av universitetet ägda kvarnen, "Akademikvarnen", invid domkyrkan (nuvarande Upplandsmuseet), var länge en av stadens centrala punkter, även om nya verksamheter dök upp och orsakade stora förändringar för stadens näringsliv. År 1864 anlades en ny kvarn nedanför hamnen, som senare utvecklades till storföretaget Nord-Mills som fortfarande är kvar där. År 1886 grundades Uppsala-Ekeby bruk strax väster om Uppsala.

Förutom kvarnrörelserna var det andra som drog fördelar av närheten till Fyrisån och dess goda transportmöjligheter. Uppsala stads gasverk anlades vid det gamla strandbodsområdet vid Kungsängstull och togs i bruk år 1860. Tullgarns gjuteri och mekaniska verkstad byggde

⁸⁵ Bergold, 1989, s. 17, 42; Harnesk & Oscarsson 1995, s. 93, 98, 109.

⁸⁶ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 116.

⁸⁷ Bergold 1989, s. 18, 21.

år 1879 en anläggning i närheten. Dessa tre stora anläggningar kom att vara starten för uppbyggandet av Kungsängens industriområde.⁸⁸

På grund av den enorma befolkningsökningen hade bostadsfrågan från mitten av 1800-talet blivit ett stort problem. Stadens yta var mycket liten, från de centrala delarna vid Stora Torget och ut till stadsgränsen var det inte längre än 2 km, och det var svårt att hitta mark att bygga på. Universitetet och domkyrkan ägde tillsammans över halva stadens areal och endast en liten del tillhörde staden. Detta gjorde att nästan all tillväxt skedde på privat mark. Innerstaden förtätades och nya åkermarker i utkanterna av staden togs i anspråk. Kring år 1860 började även områden utanför tullarna tas i anspråk och år 1880 kom en ny stadsplan som kom att gälla över ett fyra gånger så stort område som stadsplanen från 1600-talet hade gjort.⁸⁹ I och med den kraftiga befolkningsökningen blev det allt viktigare hur man byggde inne i staden, och i stadsplanen kom man i praktiken att förbjuda uppförandet av trähus i stadens centrum.⁹⁰

På grund av tomtristen i de centrala delarna kom byggnationen att förskjutas till de nya planlagda områdena.⁹¹ För att slippa följa stadens normer byggde man även billiga och dåliga arbetarbostäder utanför stadsplanlagt område, vilket i slutet av 1800-talet hade resulterat i fattiga och slumartade områden i stadens utkanter. Till dessa områden hörde bland annat Erikslund, Stabbylund, Eriksdal och Enhagen i Luthagen samt Karlsborg, Salnecke, Petterslund, Johannislund och Johannesbäck i Vaksala. I början av 1900-talet levde två femtedelar av stadens invånare utanför stadsgränsen. Men det fanns även slumområden inne i staden och det var framför allt i Dragarbrunnområdet och vid övre Slottsgatorna.⁹²

Bostadsbyggandet krävde stora mängder tegel och kakel till kakelugnarna. I Uppsala fanns flera olika tegel- och kakelbruk, bland annat Waksala tegelbruk grundat år 1850, Röbo tegelbruk från 1860-talet och Uppsala-Ekeby från 1886. Kakelugnar tillverkades av S:t Eriks lervarufabriker vid Erikslund, grundat år 1888 och Boives kakelfabrik, i hörnet av Skolgatan och Kungsgatan, grundat år 1859.⁹³ Vid 1900-talets början började företag och privata industrier, kommunen och staten att själva bygga bostäder till sina anställda.⁹⁴

3.2. Uppsala som industristad

Vid sekelskiftet var Uppsala Sveriges nionde största stad, med 23 000 invånare. Staden hade blivit ett handelscentrum, kommunikationsknut, stiftsstad och en universitets- och skolstad.⁹⁵ Antalet industrier ökade och de blev större. År 1890 hade antalet fabriker i Uppsala endast varit 23 stycken men 1910 hade de ökat till 93. Till de största industrierna i början på 1900-talet hörde Hästens skofabrik, Nymans verkstäder och Uppsala-Ekeby med omkring 200 anställda vardera. Det var dock inte förrän runt år 1920 som Uppsala blev en riktig industristad, med 40 procent av befolkningen arbetande inom industrin fram till år 1950.⁹⁶ År 1917 hade Uppsala 78 arbetsplatser med sammanlagt 2 817 anställda, tjänstemän ej inräknade, och år 1938 fanns 130 företag med 4 777 anställda, varav 788 tjänstemän. Den största branschen

⁸⁸ Bergold 1989, s. 42, 46.

⁸⁹ Bergold 1989, s. 64, 66.

⁹⁰ Bergold 1989, s. 21.

⁹¹ Bergold 1989, s. 67.

⁹² Harnesk & Oscarsson 1995, s. 95, 146.

⁹³ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 109. Upplandsmuseets utställning, april 2001.

⁹⁴ Bergold 1989, s. 67.

⁹⁵ Bergold 1986, s. 17.

⁹⁶ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 187f.

var järn- och verkstadsindustrin, i vilken mekaniska verkstäder, gjuterier, smidesverkstäder, plåt-slagerier och olika typer av reparationsverkstäder ingick. Av dessa var cykelindustrin, med ca 1 500 sysselsatta, den största, då framför allt Nymans verkstäder och AB Josef Eriksson. Nymans var med sina 1 100 anställda stadens största arbetsgivare 1938.⁹⁷

I 1938 års planer hade man valt att prioritera butiker och handelslokaler i centrum, och förbättrad tillgänglighet med motorfordon genom gatubreddning. I centrumområdet ville man inte längre ha någon tillverkning, med undantag för redan etablerade verksamheter, som Almqvist & Wiksell i kvarteret Kaniken, Gahns i kvarteret Örnen och gasverket i kvarteret Munin. Eftersom stadens yta var liten och på grund av den stora befolkningsökningen var bristen på mark för bostadsbyggande och industrier stor från 1930-talet. Under 1940-talet kom dock flera omkringliggande kommuner att införlivas till Uppsala kommun, däribland Gamla Uppsala och Vaksala. Staden expanderade avsevärt under 1940- och 50-talen (Karta 1) och befolkningen hade på 15 år ökat med 82 procent. År 1955 var Uppsala befolkningsmässigt landets sjunde största stad, och år 1950 hade en saneringskommitté tillsatts för att utveckla en strategi för innerstadens förnyelse.⁹⁸

På 1950-talet försvann flera stora industrier från Uppsala och det var en mindre andel av befolkningen som arbetade inom industri, hantverk, handel och kommunikation i Uppsala än i det övriga landet. I Uppsala valde allt fler att arbeta inom den offentliga sektorn, 26 procent i Uppsala jämfört med 16 procent i landet. Universiteten växte och studentantalet i Uppsala ökade kraftigt. År 1942 hade Uppsala även tilldelats flygflottilj, flygkadettskola och försvarsläroverk vilka sysselsatte en stort antal människor.⁹⁹

Många hantverksgårdar och småbutiker längs Dragarbrunnsgatan betraktades som ruckel och utplånades på 1960- och 70-talen för att ge plats åt nya, stora byggnader.¹⁰⁰

Även om nästan alla industrier försvann på 1960-talet, kom befolkningen att fortsätta öka. I stället för att arbeta inom industrin arbetade allt fler inom det växande universiteten eller i något av de statliga verk som utlokaliseras, exempelvis Statens Livsmedelsverk och Sveriges Geologiska Undersökningar. Även tillkomsten av Arlanda flygplats kom att gynna Uppsala. År 1971 bildades Uppsala storkommun genom ett flertal hopslagningar med andra kommuner, exempelvis med Almunge, Björklinge, Knivsta och Vattholma, vilket ledde till att kommunens yta år 1974 var 125 gånger större än den varit 1946. Invånarantalet hade under samma tid ökat från 47 000 till 136 000 personer, vilket innebar att Uppsala blivit Sveriges fjärde största stad på 1970-talet.¹⁰¹

⁹⁷ Bergold 1989, s. 129f.

⁹⁸ Bergold 1989, s. 165, 201ff.

⁹⁹ Bergold 1989, s. 166.

¹⁰⁰ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 162f.

¹⁰¹ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 144ff.

Uppsalas utbyggnad

Karta 1. Uppsalas utbyggnad under åren 1900 till 1955. De ofärgade partierna är stadens nuvarande stadsdelar. Kartan är delvis gjord efter Flygt 1996.

3.3. Uppsalas tre tidigare industriområden

I och med att fabriksdriften infördes vid sekelskiftet 1800/1900, blev verksamheterna större och industrierna tvingades flytta ut ur stadens centrum. Endast verksamheter som bagerier, bryggerier och tryckerier stannade kvar inne i staden. Företagen skaffade lättbebyggda tomter på gammal åkermark i utkanten av stan, främst i närheterna av de stora transportlederna, längs ån, järnvägen och större utfarter. Staden kunde dock bara byggas ut åt det ena hållet, åt öster, på grund av att den västra delen till största delen ägdes av kronan, kyrkan och universitetet. Det var tre områden som främst kom att domineras av fabriksverksamhet.¹⁰²

I söder byggdes området kring Kungsängstull ut och Bäverns gränd blev en gräns mot staden. Gamla åkrar ersattes av en mängd olika verksamheter inom olika branscher. Här fanns bland annat textilindustrier, kemisk-teknisk industri, trävaru- och metallindustri samt livsmedelsindustri. Bortsett från Upsala Ångkvarn var Gahns Aseptin Amykos den största av industrierna i området. Från att de flyttat från innerstaden år 1899 kom de så småningom att växa sig så stora att de upptog halva kvarteret Gudrun.¹⁰³ Under 1930-, 40- och 50-talen var antalet anställda uppe i 300.¹⁰⁴ Andra stora verksamheter var AB Hjalmar Söderberg som flyttade till området år 1895, och som med sin klädestillverkning sysselsatte 500 personer i slutet av 1940-talet.¹⁰⁵ Tullgarns gjuteri & mekaniska verkstad var verksam i området från 1879.

I Kungsängen låg även stadens gas- och elverk. Gasverket var verksamt från 1860 till 1967 och låg till största delen i kvarteret Munin tillsammans med elverket (Bild 7).

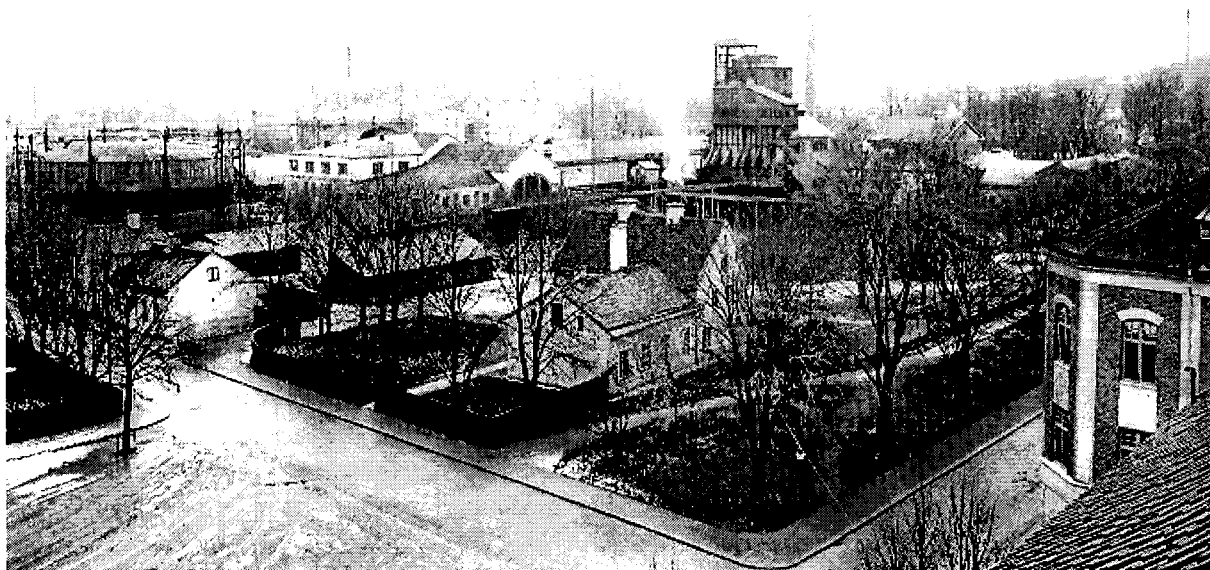

Bild 7. Kvarteret Munin i Kungsängens industriområde. I mitten syns gas- och elverket, och till höger Berglöfs Trika-fabrik. Foto från 1935. (Foto. Upplandsmuseet)

I norr var det Svartbäcken och Fabriksgatan som togs i anspråk, ett område som idag motsvarar de yttre delarna av Svartbäcken i området runt Luthagesplanaden. Störst var L. E. Larssons skofabrik, Hästens, som flyttade ut ur innerstaden 1909 och etablerade sig mellan

¹⁰² Bergold 1989, s. 48

¹⁰³ Bergold 1989, s. 48, 130f.

¹⁰⁴ Sjöholm 1995a, s. 24.

¹⁰⁵ Sjöholm 1995b, s. 27.

Fyrisån och järnvägen. Det var även flera andra verksamhetstyper som etablerade sig i området, till exempel lervaru- och metallindustri.¹⁰⁶

I öster, vid Väderkvarnsgårderna, bortom järnvägen, kom industrier och verkstäder att byggas upp längs med S:t Persgatan, Storgatan och Väderkvarnsgatan. En av de första att etablera sig i området var Nymans verkstäder som kom att bli en av Uppsalas största industrier och uppta hela kvarteret Noatun med sin anläggning.¹⁰⁷ Då Nymans verkstäder startade år 1873 var det främst olika typer av instrument man tillverkade, men man kom sedan att övergå till att nästan enbart tillverka cyklar.¹⁰⁸ Andra stora företag var Josef Erikssons cykelfabrik som etablerades år 1905, Mejeriet 1909, Uppsala Valskvarn 1914, Ekholms skofabrik 1915 och Ättiksfabriken (sedermera Slottsindustrier) och Uppsala Bröd år 1919.¹⁰⁹

Användningen av motorfordon ökade och ett stort underlag för nya verksamheter skapades, bland annat för reparationsverkstäder, vagn- och karosfabriker och servicestationer. Dessa nya företag anlades främst i de yttre delarna av Kungsängen och i Svartbäcken nära infartsvägarna.¹¹⁰

Förutom de verksamheter som låg i något av dessa tre industriområden fanns det industrier som krävde så stora utrymmen att de fick förläggas utanför staden. Tegelbruken med sina lertag, brännugnar och torklador tog stora områden i anspråk, men behövde ändå ligga i nära anslutning till staden för att minska transporter. I Sofielund fanns Uppsala Kakelfabrik, vid Vaksalavägen låg Waksala Gamla och Nya tegelbruk. Längs Svartbäcksgatan i nordöst låg Fyrisvalls tegelbruk och Norra tegelbruket, i nordväst, där Tiundaskolan nu ligger, låg S:t Eriks lervarufabriker, och i väster låg Uppsala-Ekeby bruk.¹¹¹

Givetvis fanns även verksamheter i andra delar av staden även om de ofta var mindre och färre till antalet. Ett exempel på en av de större är Uppsala Kappfabrik i Luthagen.¹¹²

3.4. Uppsalas tekniska historia

3.4.1. Vatten

Långt tillbaka i tiden tog Uppsalas invånare sitt vatten från källor och brunnar, men också ifrån Fyrisån, även om vattnet i ån redan under 1500- och 1600-talen kunde vara så förorenat att det var olämpligt att dricka. De offentliga källorna var S:t Eriks källa och Slottskällan.¹¹³

Den första vattenledningen byggdes till slottet, från S:t Eriks källa, redan under 1600-talet. Men inte förrän år 1872 beslutade man sig för att anlägga ett vattenledningsnät för stadens övriga invånare. Vid Islandsfallet byggdes en vattenpump, vars byggnad kom att kallas för pumphuset, och på slottsgården kom en vattenreservoar på 825 kubikmeter att anläggas. Byggnationerna startade 1874, och till en början togs vattnet enbart från S:t Eriks källa, men ett par år senare även från Sandkällan.¹¹⁴

¹⁰⁶ Bergold 1989, s. 48.

¹⁰⁷ Bergold 1989, s. 48.

¹⁰⁸ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 109.

¹⁰⁹ Bergold 1989, s. 49, 129f.

¹¹⁰ Bergold 1989, s. 129f.

¹¹¹ Bergold 1989, s. 49.

¹¹² Tjernberg 1948.

¹¹³ Flygt 1996, s. 113, 115.

¹¹⁴ Flygt 1996, s. 115ff.

Vattenförbrukningen ökade hastigt, från 365 kubikmeter per dygn år 1876 till 2 520 kubikmeter 1890, vilket gjorde en utbyggnad nödvändig. Man byggde ut Pumphuset och tog nya vattentäkter i anspråk. S:t Eriks källa kunde dock inte längre användas då översvämmande vatten från Fyrisån hade förorenat källan. Den ökade vattenförbrukningen gjorde att en ytterligare reservoar, på 680 kubikmeter, byggdes och placerades i Slottets södra torn för att behålla trycket i vattenledningarna. Staden fick på så sätt två vattenledningsnät, ett högtrycksnät från slottstornet, och ett lågtrycksnät från borggården.¹¹⁵

På Galgbacken anlades under 1930-talet en pumpstation som kom att byggas ut till att bestå av sammanlagt nio rörbrunnar år 1962. Härifrån kom ca 75 procent av stadens vatten. I slutet av 1950-talet ersattes reservoaren vid slottet av en 10 000 kubikmeter stor reservoar i form av ett vattentorn i stadsskogen. År 1963 började man även med hjälp av konstgjord infiltration fylla på Uppsalaåsen med vatten från Fyrisån.¹¹⁶

3.4.2. Avlopp

Inte förrän i samband med att man på 1870-talet började anlägga allmänna vattenledningar, kom man att införa riktiga avloppsledningar. Tidigare hade avloppsvatten och annat avfall hamnat i rännstenen, men i samband med anläggandet av vattenledningar lade man nu ner trätrummor eller rörledningar som mer systematiskt skulle samla upp avlopp från hushåll och andra verksamheter. Avloppsvattnet leddes sedan ner i Fyrisån eller i Stadsdiket (ett dike som omgav stadens östra delar¹¹⁷). De dåliga ledningarna gjorde dock att avloppsvatten läckte ut och förorenade brunnar, vilket gjorde att vattenledningsnätets utbyggnad ytterligare skyndades på.¹¹⁸

Avloppsledningarna blev allt bättre, men fortsatte att leda ut i Fyrisån, vars tillstånd ytterligare förvärrades av att man på 1920-talet började tillåta WC. För att inte göra ån till en enda stor kloak, kom man att lägga om delar av avloppssystemet så att allt avloppsvatten samlades upp och leddes till en gemensam utsläppspunkt utanför stan, nedströms Islandsfallet. Detta var klart 1927, då man även byggt en pumpstation på Östra Ågatan, i nuvarande kvarteret Ångkvarn. Den samlade utloppspunkten kom dock att ge problem för sjöfarten, då det växte upp stora slambankar som minskade farbarheten i ån. Planerna var nu att bygga ett reningsverk, vilket dock kom att dröja fram till 1945.

Avloppsreningsverkets anläggning hade från början endast mekanisk rening, men år 1957 tillkom ett biologiskt reningssteg. Uppsala var då, tillsammans med Stockholm, Örebro och Norrköping, först med ett reningsverk med höggradig rening, vilket gjorde att man fick många studiebesök både från Sverige och från utlandet. Fyrisåns tillstånd förbättrades avsevärt och man kom senare även att förbättra reningsgraden på avloppsvatten ytterligare genom att införa reduktion av närsalter 1972.¹¹⁹

¹¹⁵ Flygt 1996, s. 118

¹¹⁶ Flygt 1996, s. 120ff.

¹¹⁷ Wahlberg 1994, s. 74.

¹¹⁸ Flygt 1996, s. 147f.

¹¹⁹ Flygt 1996, s. 154ff.

3.4.3. Avfall

Fram till mitten av 1800-talet tog Uppsala endast i mycket begränsad utsträckning hand om det avfall staden alstrade. Både Fyrisån och stadsdikedet fick ta emot stora mängder avfall, och i ett protokoll från 1830-talet står att staden endast ansvarade för renhållningen av vissa speciella platser. Detta gällde framför allt vissa torg och broar, samt delar av vissa gator. År 1870 upphörde man att ha gödselupplag inne i staden (tidigare hade man exempelvis haft ett upplag på Fattigmagasinet's gård i kvarteret Oxen) och började istället samla upp det utanför staden där det kunde användas i jordbruket.

År 1901 tillsattes en kommitté, på stadsfullmäktiges begäran, som skulle utreda huruvida kommunen borde åta sig transporten av avfall i staden. Då utredningen var klar året därpå bestämdes att avfallet skulle delas upp i tre fraktioner: svinmat, gödselsopor och skräp. Renhållningsverket uppfördes i Kungsängen och ritades av stadsarkitekten C A Ekholm. Verket bestod vid uppförandet av kontorsbyggnad, arbetarbostäder, uthusbyggnader, vagnskjul, stall, fabriks- och pudrettorvlada, samt svinhus och slakthus. År 1907 köpte man de första svinen, 42 stycken. I början av 1920-talet byggdes ett nytt svinhus och man lät även uppföra en så kallad benbod, för tillverkning av tvål, intill verket.

År 1909 arbetade förutom föreståndare, bokhållare och inkasserare, 28 personer på Renhållningsverket. Man hade även 19 hästar. Förutom sophämtningen skötte verket även latrinhämtningen. Av latrin och torv tillverkades sedan så kallat Pudrett som såldes som gödsel till lantbrukarna kring Uppsala, men även till Dalarna och Gävle trakten. Även avfall hämtades och komposterades på Renhållningsverkets gård, för att sedan säljas till jordbrukare. Verket arrenderade också egen mark, främst för att odla foder åt hästarna.

Det oanvändbara avfallet dumpades till en början i närheten av verket. I början av 1930-talet beslutade man att soptippsområdet måste flytta längre från staden och att man måste upphöra att bränna torra sopor öppet på tippen. Först köper man in en brännugn, och några år senare ytterligare en. På 1930-talet upphör man även med svinuppfödningen och delar av det gamla svinhuset hyrs ut till Uppsala läns fiskförsäljningsförening, där de kom att salta in och konservera fisk. Man flyttade även soptippsområdet utanför stan, till Mariedalsvägen (Boländerna) och köpte de första lastbilarna. På 1940-talet skaffade man ett nytt område vid Glädjen för att använda som tipp.

En ny kommitté tillsattes år 1945. Förbränningsanläggningen behövde repareras och en ny renhållningsstadga måste utarbetas. Resultatet blev att man upphör med det tvådelade soptippsystemet. Renhållningsverket flyttade till kvarteret Varpen med kontor, verkstad, garage och förråd och år 1946 upphör man med att bedriva jordbruk. Pudretttillverkningen upphörde gradvis, men kom inte att upphöra helt förrän 1952. Latrinen tömdes istället i avloppsledningar anslutna till det nya avloppsreningsverket. De slambrunnar som funnits, framför allt i de äldre stadsdelarna, avskaffades och alla avlopp skulle nu gå direkt till stadens avloppsledningar.

Då man insåg att tippen i Boländerna inte skulle räcka så mycket längre valde man att uppföra en ny i Ekebyboda i början av 1950-talet. Man startade även en ny tipp för industrisopor vid Vaksala-Eke och en ny anläggning anlades i kvarteret Kölen. Antalet WC hade ökat och var 17 400 stycken år 1962, medan TC endast var 2 500. År 1960 börjar man bygga den nya anläggningen på Stadsägan 222 i Boländerna. Ekebybodatippen lades ned några år senare. Tippen lämnade dock mycket problem efter sig i form av lakvatten och många klagomål. År

1965 upphör renhållningsverket att vara en egen förvaltning och inordnas under byggnadskontoret.

Förutom Ekebybodattippen hade flera mer eller mindre kontrollerade soptippar använts, vilket i vissa fall ledde till en mängd problem, bland annat lukt och fåglar. Dessa mer eller mindre illegala tippar kunde efter hand stängas och man började istället att använda Vedyxa-tippen. Söföbränningen fungerade dock bra och den största delen av hushållsavfallet eldades upp istället för att läggas på tipp.¹²⁰

Då industriavfallet ökade blev det åter dags att hitta en ny tipp. Den gamla tippen i Vaksala-Eke hade även fått problem med lakvatten och liknande. Resultatet blev Hovgårdens anläggning som togs i bruk i början av 1970-talet. Avfallet maldes ned före transport till tippen, främst för att få ned volymen, men även för att öka nedbrytningshastigheten. Risken för bränder minskades också på detta sätt.

År 1965 integrerades förbränningsanläggningen med Uppsalas fjärrvärmenät och på 1970-talet uppförde man även en återvinningsanläggning på Hovgården.¹²¹

3.4.4. Energi

Gasverket i Uppsala var verksamt mellan åren 1860 och 1967, och låg till största delen i kvarteret Munin. Syftet med gasverket var främst att förse Uppsala med gas till gatubelysningen.¹²²

Uppsala byggde även ett elektricitetsverk, som togs i bruk år 1906 och låg direkt i anslutning till gasverket i kvarteret Munin, med huvudfasaden mot Strandbodgatan. Bara två våningar låg ovan jord, den största delen låg under marken. År 1909 byggde man ut verket. Till en början drevs generatoren av suggasmotorer, som försörjdes av gasverket. Under åren 1914 till 1915 övergick man till att ha fjärrförsörjning av el från Älvkarleby kraftverk, vilket också innebar övergång från likström till växelström. Överföringen skedde via en transformatorstation vid Husbyborg, bortom Librobäck. År 1916 blev gatubelysningen elektrisk och elleveranser började gå till de större industrierna. Gasverket byggdes ändå ut på grund av den stora gasåtgången till hushållen, då vedspisar bytts ut mot kokgasspisar.¹²³

Samtliga byggnader revs på 1970-talet och bland annat uppfördes Länsstyrelsens byggnader på delar av den gamla gasverkstomten.¹²⁴

¹²⁰ Flygt 1996, s. 166ff.

¹²¹ Flygt 1996, s. 166ff.

¹²² Sjöholm 1999, s. 45f.

¹²³ Bergold 1989, s. 55ff.

¹²⁴ Sjöholm 1999, s. 58.

4. Riskbedömning enligt MIFO-modellen

4.1. Bedömningsgrunder

För att kunna bedöma riskerna med ett förorenat område är det främst fyra aspekter som ska beaktas: föroreningarnas farlighet, föroreningsnivån, spridningsförutsättningarna samt områdets känslighet och skyddsvärde. För varje aspekt finns fyra bedömningsgrader. Då varje aspekt graderats sammanfattas området med en riskbedömning. Risker för människor bedöms lika oberoende av antalet människor som kan tänkas bli utsatta för faran medan risker för miljön bedöms med hänsyn till arter och ekosystem. Riskbedömningen ska göras både efter dagens situation och med tanke på framtida situationer. Riskbedömningen ska omfatta följande medier: mark, grundvatten, ytvatten, sediment samt förorenade byggnader och anläggningar.¹²⁵

4.1.1 Föroreningars farlighet

Vet man vilka ämnen eller föreningar det rör sig om kan bedömningen enklast ske genom att använda kemikalieinspektionens föreskrifter och klassificeringar. Att kontrollera om föroreningarna är tillåtna, eller på annat sätt begränsade, kan vara till stor hjälp. Även detta görs enklast med hjälp av Kemikalieinspektionens Begränsningslista. Finns föroreningarna även med på Kemikalieinspektionens OBS-lista betyder det att föroreningarna utgör en mycket stor risk. Exempel på vissa ämnens farlighet ges i tabell 2.

Exempel på bedömningen av vissa ämnens, produkter och blandningars farlighet¹²⁶

Låg	Måttlig	Hög	Mycket hög
Järn	Aluminium	Kobolt*	Arsenik*
Magnesium	Metallskrot	Koppar*	Bly*
Mangan	Aceton	Krom* (om inte Cr	Kvikksilver*
Papper	Alifatiska kolväten	VI)	Krom* (VI)
Trä	Träfibrer	Nickel*	Natrium (metallisk)
	Bark	Vanadin*	Bensen*
	Zink*	Ammoniak*	Cyanid*
		Aromatiska kolväten*	Kreosot**
		Fenol*	Stenkolstjära
		Formaldehyd	PAH*
		Glykol	Dioxiner*
		Konc. syror och baser	Klorbensener*
		Lösningsmedel	Klorfenoler*
		Styren	Klorerade lösningsmedel
		Oljeaska	Org. klorföreningar
		Petroleumprodukter	PCB*
		Väteperoxid	Tetrakloretylen*
		Bensin	Trikloretan*
		Diesel	Trikloretalen*
		Trätjära	Bekämpningsmedel

* förekommer på listan för generella riktvärden för förorenad mark.

** avser gammal kreosot, innehåller höga halter PAH (polyaromatiska kolväten).

Tabell 2. Tabellen visar några exempel på vilka ämnen, produkter och blandningar som bedöms ha låg, måttlig, hög respektive mycket hög farlighet.

¹²⁵ Naturvårdsverket 1999, s. 16ff.

¹²⁶ Naturvårdsverket 1999, s. 22.

Då flera föroreningar finns på ett område bedöms de var för sig. I den samlade riskbedömningen bedöms däremot risken som större om det finns flera föroreningar än om det bara finns en.¹²⁷

4.1.2. Föroreningsnivå

Att bedöma föroreningsnivån innebär att man tar reda på hur förorenat ett område är, det vill säga hur stora halter och volymer det rör sig om, och hur de är fördelade i de olika medierna. Om inte analysresultat finns att tillgå kan bedömningen göras utifrån kunskaper om den aktuella branschen, andra inventeringar, muntlig information och iakttagelser från platsen. Riskbedömningen görs med hjälp av olika riktvärden. Exempelvis kan man säga att om föroreningshalten för ett visst ämne, i exempelvis mark, sediment eller grundvatten, uppgår till mellan tre och tio gånger riktvärdet, så är tillståndet allvarligt. Uppgår halterna till över tio gånger riktvärdet ses tillståndet som mycket allvarligt.

Förutom föroreningshalt är den förorenade volymen viktig för att bedöma risken. Vid sammanvägningen av föroreningsnivå, innebär det att ett objekt med höga halter av föroreningar i en stor volym innebär hög föroreningsnivå, medan ett objekt med låga halter i små volymer utgör en låg föroreningsnivå.¹²⁸

4.1.3. Spridningsförutsättningar

Spridningsförutsättningarna är ett mått på hur snabbt föroreningar kan spridas i, eller mellan, olika medium. För att ta reda på detta behöver man kunskap om: objektets geologi och hydrologi, kemiska markegenskaper, föroreningens nuvarande lokalisering och byggnader, anläggningar och tekniska installationer, samt kunskap om föroreningens beteende i miljön. En snabb spridning bedöms utgöra en större risk än en långsam, så länge som föroreningen är av så hög halt att de utgör en risk för negativa effekter.

Exempelvis utgör mäktiga och sprickfria lerlager ett gott skydd mot spridning medan genomsläppliga och sluttande marker ger stora spridningsförutsättningar.¹²⁹ Inne i bebyggda områden kan också gamla ledningar och liknande fungera som transportvägar för föroreningar.

4.1.4. Känslighet och skyddsvärde

Känsligheten och skyddsvärdet beror på om människor eller ekosystem utsätts för föroreningen och riskerar att ta skada, både nu och i framtiden. För detta måste man veta var föroreningen finns i dag och var den kan tänkas transporteras. Är föroreningen på markytan är risken att människor kommer i kontakt med den större än om den finns djupt ner i marken. Föroreningens lokalisering har även betydelse om det gäller ett befolkat område eller inte.

Bedömningen delas upp efter känslighet för människor och en skyddsvärdesbedömning för miljön. Känsligheten hos människor bedöms oberoende av antalet människor som kan exponeras. När det gäller skyddsvärden anses redan påverkade områden ha ett lägre skyddsvärde än opåverkade. Hotade arter anses ha ett högre skyddsvärde än vanliga.¹³⁰

¹²⁷ Naturvårdsverket 1999, s. 20ff.

¹²⁸ Naturvårdsverket 1999, s. 24ff.

¹²⁹ Naturvårdsverket 1999, s. 33ff.

¹³⁰ Naturvårdsverket 1999, s. 45f.

4.2.5. Samlad riskbedömning - Riskklassning

I den samlade riskbedömning ska objektet placeras i en av de fyra riskklasserna;

Klass 1- mycket stor risk

Klass 2- stor risk

Klass 3- måttlig risk

Klass 4- liten risk

I den sammanfattande riskbedömningen görs en summering av de olika aspekterna och man väger samman deras möjliga konsekvenser med sannolikheten att de inträffar. Till hjälp finns även en graf där de olika aspekterna kan åskådliggöras och vägas samman (Diagram 1).¹³¹

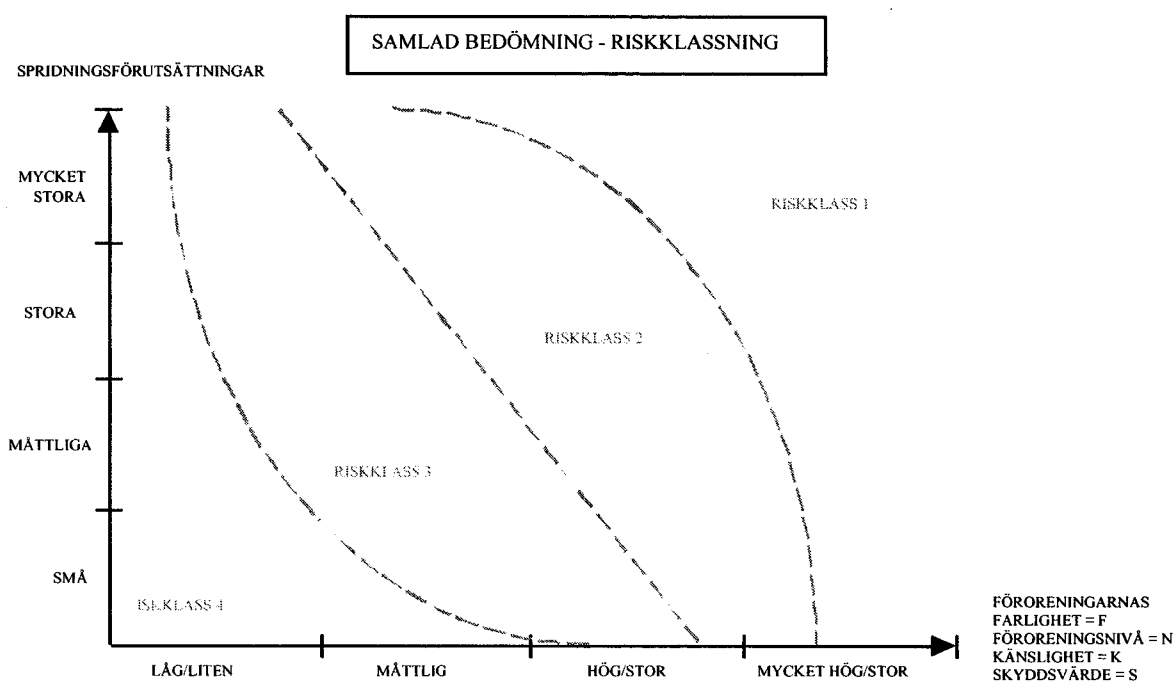

Diagram 1. Åskådliggörande av samlad riskbedömning. Graden av föroreningarnas farlighet, föroreningsnivån samt områdets känslighet och skyddsvärde ställs i förhållande till spridningsförutsättningarna i de olika medierna och ger ett antal punkter i diagrammet. Utifrån punkternas läge i diagrammet vägs de ihop till objektets risk. (Naturvårdsverket. 1999)

¹³¹ Naturvårdsverket 1999, s. 48f.

5. Stadsdelarnas verksamheter

5.1. Allmänt om stadsdelarna

De olika stadsdelarnas läge och ålder är avgörande för vika typer av verksamheter som funnits i området. Exempelvis har de områden som under 1900-talets början legat i utkanten av staden, samt i närheten av större vägar, Fyrisån och järnvägen, varit speciellt attraktiva för industriell verksamhet. Verksamheterna redovisas stadsdelsvis. Stadsdelarnas avgränsningar visas i karta 2.

5. 1.1 Innerstaden

Fram till 1900-talet fanns det en stor mängd små hantverksmässiga företag i Uppsala som låg insprängda bland stadens bostadsbebyggelse. I och med att fabriksdriften gjorde sitt intåg, växte verksamheterna i storlek, men minskade i antal. De stora fabriksbyggnaderna krävde mer utrymme vilket tvingade dem att flytta ut ur staden. De flesta fabriker byggdes på gammal åkermark i stadens ytterområden. De mest attraktiva platserna var längs ån, järnvägen och stadens större utfarter. Det var framför allt i tre områden som de flesta industrierna kom att hamna; Kungsängstull i söder, väderkvarnsgårderna i öster och Svartbäcken och Fabriks-gatan i norr.

På grund av stadens tillväxt har ytterområdena gradvis flyttat utåt och de tidigare ytterområdena plötsligt blivit ganska centrala. Det södra industriområdet som började redan vid Bäverns gränd ligger idag väldigt centralt och det är svårt att föreställa sig att det legat exempelvis gasverk, textilindustri, kemisk-teknisk industri, trävaru- och metallindustri i området.

I öster, vid Väderkvarnsgårderna där det nästan uteslutande varit jordbruksmark, kom industrier och verkstäder att byggas upp längs med S:t Persgatan, Storgatan och Väderkvarnsgatan. Nymans verkstäder var en av de första, då de 1899 flyttade till kvarteret Noatun. Hela kvarteret kom senare att utvecklas till en enda gigantisk industri.¹³² Andra stora företag var Josef Erikssons cykelfabrik som etablerades år 1905, Mejeriet 1909, Uppsala Valskvarn 1914, Ekholms skofabrik 1915 och Ättiksfabriken och Uppsala Bröd år 1919.¹³³

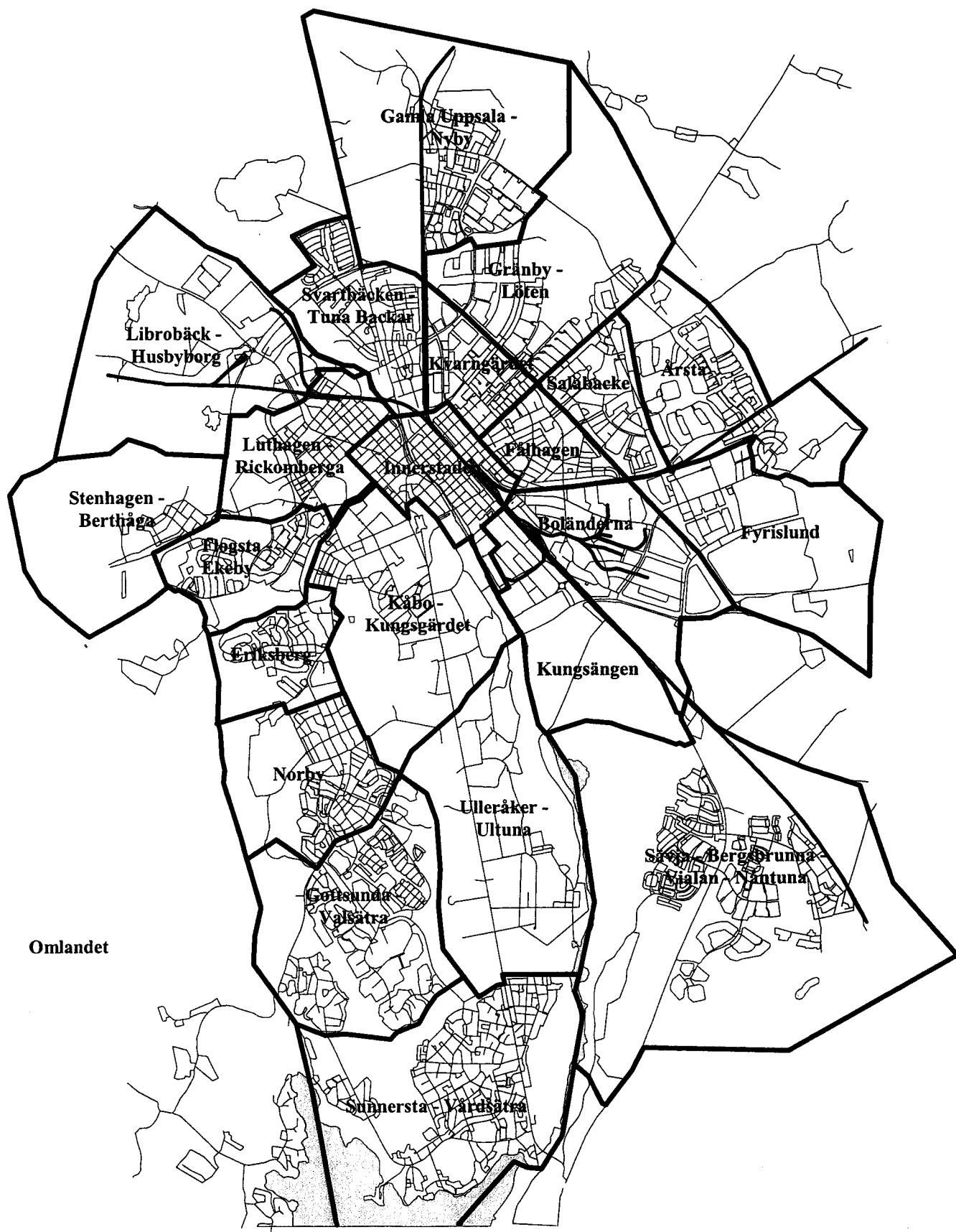
I norr, vid nuvarande Luthagesplanaden i Svartbäcken, låg längs järnvägen och Fyrisån en mängd verksamheter, bland annat Boives kakelfabrik grundad år 1850 i kvarteret Bredablick, Fyrisvallstegelbruk, Appelbergs tryckeri och K Nilssons snickeri & karossfabrik i kvarteret Edda, och en mängd färgerier, kemptvättar och verkstäder, främst i kvarteren Hjorten, Leoparden och Lindormen.

I och med att staden fortsatte att växa blev industrierna omgärdade av bostäder och fick dem att åter flytta utåt, till nya industriområden. Detta är något som fortfarande händer, framför allt i Kungsängen, där man nu har planer för ytterligare bostadsbyggande.

¹³² Bergold, 1989, s. 48.

¹³³ Bergold 1989, s. 49.

Stadsdelsindelning

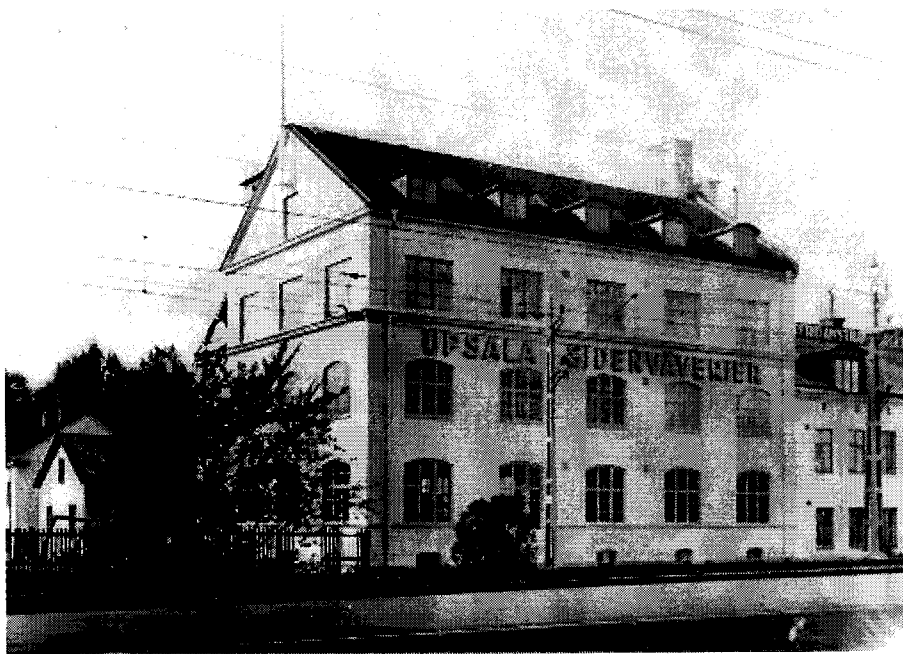
Karta 2. Stadsdelsindelningen. Indelningen grundar sig på stadsdelsindelningen i översiktsplanen för Uppsala stad (utkast). Ett undantag är kvarteret Ångkvarnen som flyttats från Kungsängen till Innerstaden då kvarteret tidsmässigt passar bättre in där.

Södra Innerstaden

Om verksamheterna

Närheten till ån och järnvägen var till stor fördel för flera av verksamheterna i Kungsängen. Till dessa hörde stadens gas- och elverk, som låg i kvarteret Munin. Gasverket förbrukade stora mängder stenkol vid gasframställningen och behövde goda transportmöjligheter.

Söder om gasverkstomten låg Ångkvarnen, som grundades redan år 1896 och numera är en del av Nord Mills. Den stora kvarnindustrin behövde goda transportmöjligheter och förutom på- och avlastningsanordningarna i hamnen anlades ett järnvägsspår fram till fabriken. Ångkvarnen har också givit namn åt kvarteret. Ytterligare en bit söderut låg Tullgarns gjuteri och mekaniska verkstad, grundad år 1879, med som mest ett 160-tal anställda. Verksamheten kom att finnas kvar fram till år 1961.¹³⁴

Intill järnvägsstationen i kvarteret Suttung låg förutom flera bilverkstäder även en chokladfabrik i början av 1900-talet. Lokalerna togs senare över av Uppsala Sidenväverier (Bild 8). Granne med sidenväveriet, på den norra sidan, var Alfrid Ånstrands Orgelfabrik.

Bild 8. Uppsala Sidenväverier och Alfrid Ånstrands orgelfabrik i kvarteret Suttung. (Foto: Uppsala Studentbibliotek).

Förutom Uppsala Sidenväveri (Bild 8) fanns ytterligare två fabriker i området som sysslade med textilier, Hj Söderberg i kvarteret Brynhild och Berglöfs AB i kvarteret Sigurd. Hj Söderberg tillverkade till en början främst barnkläder, men sedan även kläder till vuxna. Tygerna vävde man själv. Verksamheten hade flyttat till kvarteret redan i slutet av 1800-talet och hade år 1935 ca 600 anställda. Berglöfs AB tillverkade trikå och hade som mest ca 90 anställda.

I kvarteret Fjalar fanns Mälardalens lantmannaförbund, bensinstation och bilverkstad. Bensinstationer och bilverkstäder var över huvud taget mycket vanliga i Kungsängsområdet tillsammans med andra verkstäder. Till verkstäderna kan nämnas Uppsala Elektriska Lindareverkstad och Albinssons verkstad, båda på Kungsängsgatan. Även andra typer av verksamheter har funnits i området, exempelvis Lindvalls kafferosteri som legat i kvarteret Gugner sedan år 1912 och Uppsala Optiska fabrik och Nylund & sons pianofabrik som legat i kvarteret Svanhild under 1900-talets första hälft.

¹³⁴ Sjöholm 1995b, s. 31f.

En av de största industrierna, Henrik Gahns Aktiebolag, låg i kvarteret Gudrun åren 1899 till 1968. Bolaget tillverkade en mängd kemiska produkter, bland annat kosmetika och olika rengöringsmedel, och kom slutligen att ta upp halva kvarteret med sin stora anläggning och sina upp till 400 anställda. Efter att Gahns lades ned på slutet av 1960-talet kom diverse verkstäder att ta över lokalerna.

Östra Innerstaden

Om verksamheterna

I Innerstadens östra del, i området kring Vaksala torg har det legat flera större industrier, främst livsmedelsindustrier, exempelvis Uppsala Valskvarn i kvarteret Njord och Mejeriet i kvarteret Tor, men även andra typer av industrier. En av de tidigaste stora verksamheterna som flyttade hit var Nymans verkstäder (Bild 9), som dit redan 1899. Nymans tillverkade främst cyklar och var Skandinaviens största cykeltillverkare. Anläggningen kom att ta upp

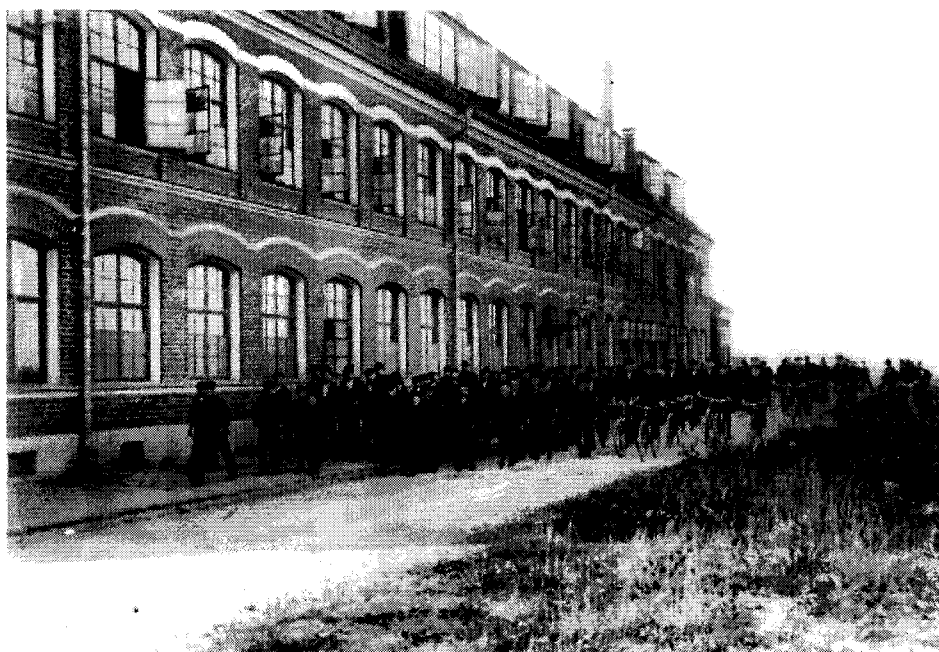

Bild 9. Nymans verkstäder i kvarteret Noatun var stadens största arbetsplats med sina 1300 anställda i mitten av 1900-talet. (Foto: Uppsala Studentbibliotek).

hela kvarteret Noatun där man till och med hade ett eget gasverk med gasklocka. Nästan alla byggnaderna finns kvar i dag bortsett från området där polis-huset nu ligger. En annan cykel- och motorcykeltillverkare var J. Eriksson som tillverkade cyklar av märket Fram. Mellan åren 1918 och 1966 låg verksamheten i kvarteret Trudheim.

I området fanns det förutom cykeltillverkning även skottillverkning. En av de största anläggningarna var Ekholms skoindustri som låg på Järnbrogatan 50, i kvarteret Brage, under 1900-talets första hälft. Järnbrogatan kom sedan att byta namn till S:t Olofsgatan då Järnbron flyttades. På samma adress kom senare en av Uppsalas större smidesverkstäder att finnas.

Norra Innerstaden

Om verksamheterna

I norra delen av innerstaden, där den gränsar mot Svartbäcken, har det funnits ett industriområde. Av de kvarter som hör till innerstaden är det främst Bredablick, Edda, Hjorten, Leoparden, Lindormen och Örtedalen som haft många industriella verksamheter.

Redan år 1850 grundades Boives kakelfabrik i området och var i början av 1900-talets en av de största arbetsplatserna i staden med 60-talet anställda. Kakelfabriken kom att köpas upp av

Ekeby bruk år 1918, och brann ned tio år senare. Ytterligare ett tegelbruk fanns i kvarteret Edda, som utöver tegelbruket haft en mängd verksamheter från 1930-talet och framåt.

Närheten till vatten var viktigt för garverier och färgerier och många låg i anslutning till

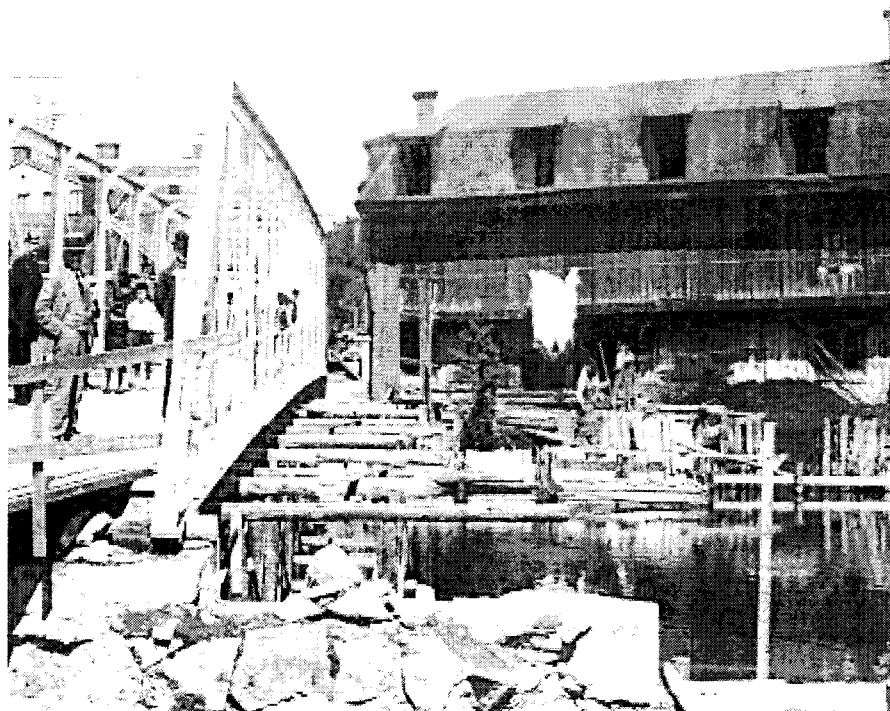

Bild 10. Barkströms garveri låg alldeles vid nuvarande Haglundsbro, Skolgatan, fram till 1901. På andra sidan om bron låg tullhuset. (Foto: Uppsala Universitets bibliotek).

Fyrisån i kvarteren Lindormen och Leoparden (Bild 10.). Färgerier har även funnits i kvarteret Hjorten. I kvarteren har även kemtvättar och en mängd verkstäder funnits. Bland kemtvättarna kan nämnas Cederholms färgeri och kemiska tvättanstalt som låg i kvarteret Leoparden från slutet av 1800-talet fram till 1960-talet, och Aros färgeri & kemiska tvätt på Svartbäcksgatan, först på nr 24 i kvarteret Lindormen och sedan på nr 16 i kvarteret Leoparden.

Innerstadens övriga områden

Om verksamheterna

Förutom alla verkstäder, bensinstationer och kemtvättar har också större industriella verksamheter funnits inne i staden. Som exempel kan nämnas Akademikvarnen, nuvarande Upplandsmuseet, som var verksam från 1200-talet ända fram till 1956. Alldeles i närheten, vid Riddartorget i kvarteret S:t Erik, har det funnits flera tryckerier. Ett av de större tryckerierna var Almqvist & Wiksell som låg i kvarteret under slutet av 1800-talet men som senare flyttade till kvarteret Kaniken på Västra Ågatan. Där kom det att ligga i över 80 år innan det blev så stort att de tvingades flytta till Fyrislund.

I kvarteret Plantan har det legat en skofabrik och i S:t Per har bland annat Nymans verkstäder legat i slutet på 1800-talet. I kvarteren Svanen och Svava har det legat gjuterier, bilverkstäder, lackeringsverkstäder, plåtslagerier och kemtvättar. I kvarteret Oxen, Frigg och Svalan har det legat bensinstationer. I Svalan har det förutom en bensinstationen även funnits tre garverier från omkring 1820-talet fram till 1930-talet. Mest känd var Sidwalls garveri, som låg i området i minst 30 år, från omkring 1900 till 1930. Förutom garverierna har billackerare, färgeri och kemtvätt hittats i kvarteret. I kvarteret Frigg på Vaksalagatan hade Hj Söderberg ett väveri kring sekelskiftet 1800/1900 och på samma gata fanns två tryckerier på slutet av 1800-talet.

I kvarteret Torget, låg förutom Aros Färgeri & kemiska tvättanstalt, ett stort antal verkstäder från mitten av 1800-talet fram till 1970-talet. Bland dem kan nämnas Nymans verkstäder och

Markströms smidesverkstad. Ett annat kvarter med många olika verksamheter var Oden Ygg där det runt mitten av 1900-talet fanns bilreparationsverkstad, elektromekanisk verkstad, sadelmakeri och en desinfektionsbyrå.

Hela kvarteret Sandbacken kom att tas upp av Uppsala Bayerska Bryggeriet, även om AB Uppsala kappfabrik också låg i kvarteret i början av 1900-talet.

5.1.2. Svartbäcken – Tuna Backar

Om stadsdelarna

Svartbäcken är en av de tidigast omtalade medeltida stadsdelarna i Uppsala, redan år 1305 finns den nämnd. Området har fått sitt namn av en bäck "Svartbäcken" som mynnade strax norr om nuvarande Luthagsspången. Det första offentliga stadsplanen över området kom år 1880, då området redan var delvis bebyggt. Det då planlagda området var i den södra delen av dagens Svartbäcken, innanför Råbyvägen, Gamla Uppsalagatan och Fyrisån.¹³⁵

År 1910 kom en ny plan. Planområdet var stort och sträckte sig från Repslagargatan i söder upp till Galgbacken och med Svartbäcksgatan och Gävlebanan som gräns i väster och öster. Området var blåsigt och bestod främst av lerig åkermark, med undantag för Galgbacken där åsen reser sig. Längs järnvägarna och landsvägarna låg fabriker och fattigmansområden. Längs ån låg bland annat tegelbruk och arbetsinrättningen "Invaliden", och vid Galgbacken hade SJ ett grustag, varifrån en järnväg sträckte sig ner till Mikaelplan. Området var inte speciellt attraktivt och enligt planerna skulle det nu främst bli bostäder för folk med lägre inkomster.¹³⁶

Då de som var tänkta att bo i området inte hade de ekonomiska möjligheterna för att bygga området själva, utsåg fullmäktige en arbetarbostadskommitté som skulle göra upp riktlinjer för utbyggnaden av Svartbäcksområdet.¹³⁷ År 1911 lade kommittén fram sitt förslag på handlingsplan för bostadsbebyggelsen i området. Bland annat sålde staden mark till ett rimligt och reglerat pris. Man lånade också ut pengar, upp till 4/5 av den beräknade byggkostnaden. Även de större arbetsplatserna lånade ut pengar till sina anställda, exempelvis Hästens skofabrik. Byggherrar fick bara köpa en tomt åt gången och måste ha bebyggt den inom en viss tid. Utbyggnaden gällde tomter söder om Gamla Uppsalagatan i anslutning till den äldsta bebyggelsen, och bestod främst av relativt enkla trähus.¹³⁸

Tunaberg var ursprungligen en gård och trädgårdsmästeri, som numera är rivet och ersatt av Tunabergsskolan. På 1920-talet började villor byggas i området samtidigt som man började bygga Tuna-koloniträdgårdarna. Återstående delar byggdes främst på 1940-, 50- och 60-talen.¹³⁹

Om verksamheterna

Den industriella verksamheten i området har främst legat i områdets äldre och sydligaste del, närmast stadens centrala delar, samt i anslutning till större vägar, järnvägar och längs Fyrisån. Vissa delar var tidigare att betrakta som industriområde, till dessa hör kvarteren Blanka, Blenda, Ebbe, Finn, Heimdal och Signe.

¹³⁵ Wahlberg 1994, s. 239ff.

¹³⁶ Bergold 1989, s. 110f.

¹³⁷ Bergold 1989, s. 112f.

¹³⁸ Bergold 1989, s. 114f.

¹³⁹ ÖBO-kommittén 1975, s. 71.

Kvarteret Blanka (Bild 11.) var under början av 1900-talet och fram till 1970-talet fyllt av diverse fabriker och andra verksamheter. Vid byggandet av Luthagesplanaden på 1970-talet tvingades de flesta av verksamheterna att flytta. Fabriksgatan var en av de gator som försvann

Bild 11. Det idag försvunna kvarteret Blanka, med Svartbäcksgatan till vänster, Fabriksgatan i mitten och järnvägen i det högra övre hörnet av bilden. I den övre delen av bildens ses L E Larssons skofabrik (Hästens skor) (Foto: Uppsala universitetsbibliotek).

och var, som namnet antyder, fyllt av industriell verksamhet. I kvarteret fanns bland annat smidesfirmor, färgeri, kemtvätt, bilreparationsverkstäder, gummiverkstäder, lackerare, optisk industri och oljelager. Dessa var bland annat Uppsala Optiska industri som låg i området från år 1918, Industri AB Crom-service, Brinks förkromning och mekaniska verkstad och Uppsala färgeri & kemiska tvättanstalts fabrik. I dag finns kvarteret inte längre.

Norr om kvarteret Blanka, på andra sidan om järnvägen, ligger kvarteret Blenda där det också har hittats en mängd verksamheter. I kvarteret har det främst hittats verkstadsindustrier, där ett exempel är Fabriks AB Osmund som låg på Adilsgatan åren 1918 till 1948 och hade mellan 40 och 50 anställda. Öster om kvarteret fanns ytterligare ett område med många verkstadsindustrier, kvarteret Ebbe, där det bland annat funnits karossfabrik, billackerare och bilreparations-verkstäder.

Förutom i området längs med järnvägen var det många verksamheter som låg längs med Svartbäcksgatan och Adilsgatan. Längs med dessa båda gator (kvarteren Heimdal, Idun, Finn och Signe) har en mängd olika bilverkstäder, bensinstationer, lackerare och plåtslagerier hittats. Runt 1930-talet var det främst bensinstationer och plåtslagare i området, men i och med att bilen blev allt vanligare ersattes plåtslagerierna av bilreparationsverkstäder. Dessutom fanns även kemtvättar längs med Adilsgatan, exempelvis hade Degens tvätt sin fabrik i kvarteret Signe, och i kvarteret Spjutet låg Aros Färgeri & Kemiska tvätt.

Det fanns också riktigt stora industrier i dessa områden. Exempelvis låg en av Uppsalas största industrier på Svartbäcksgatan i kvarteret Heimdal, mellan Luthagesplanaden och järnvägen. Det var Hästens skor, som med sina över 200 anställda, var stadens största arbetsplats år 1910. Anläggningen var i drift i området åren 1902 till 1969.

Andra större verksamheter intill Svartbäcksgatan är tegelbruken. I kvarteren Knut och Starkodder låg Uppsala Norra tegelbruk, det nya och det gamla, och ytterligare en bit norrut längs med Svartbäcksgatan låg Röbo Tegelbruk.

5.1.3. Kvarngärdet

Om stadsdelen

Stadsdelens namn kommer från det gärde som kallades Norra Väderkvarngärdet och som låg i det område som omgärdas av Råbyvägen, Tycho Hedéns väg, Vaksalagatan och Torkelsgatan. Gärdets namn kom av att det tidigare legat flera väderkvarnar i området. Området kom inte att bebyggas förrän så sent som på 1960-talet, liksom det angränsande området på andra sidan om Råbyvägen.¹⁴⁰

Om verksamheterna

Det dröjde lång tid innan Uppsala hade blivit så stort att bebyggelsen sträckte sig förbi Vaksala torg. Tidigare var det främst åkermark i området och det fanns gott om utrymme för de industriella anläggningar som tvingades ut ur staden runt sekelskiftet 1800/1900. Många av dessa områden tillhör idag innerstaden, men till de som kom att höra till Kvarngärdet hör bland annat kvarteren Domald och Ejnar. Domald bestod från 1940-talet till största delen av bensinstationer och olika bilfirmor, bilreparationsverkstäder, billackerare m.m. Åhlens bilfirma, Philipsons Bil och AB Wolrath & Co hörde till de största.

I kvarteret Ejnar låg en av de väderkvarnar som givit stadsdelen dess namn, den byggdes på 1850-talet och var 14 meter hög. I kvarteret låg även ett bränneri och en jästfabrik som byggts omkring tio år tidigare. I slutet av 1800-talet byggdes Uppsala Ättiksfabrik i kvarteret.

De flesta andra verksamheter som hittats i stadsdelen har funnits på Portalgatan i kvarteren Orgeln, Portalen och Tornet, och då har det främst varit plåtslagerier och smidesverkstäder. Verksamheterna har inte dykt upp förrän ganska sent, kring 1960-talet. I området finns i dag främst handel och kontorslokaler.

5.1.4. Fålhagen

Om stadsdelen

Namnet Fålhagen kommer av att det tidigare funnits en hästhage i området. Stadsdelen planlades redan år 1880 men bebyggelsen började inte förrän 1916 års stadsplan kom, då man byggde kvarteren strax öster om Salagatan. Något senare, runt 1930- och 40-talen fortsatte man att bygga österut.¹⁴¹

Om verksamheterna

Då stadsdelen inte började bebyggas förrän på 1900-talet fanns heller inte så många verksamheter i området, med undantag för de utrymmeskrävande tegelbruken. Waksala Gamla Tegelbruk låg i kvarteret Sverre från år 1855 till 1897 då det flyttades till kvarteret Håkan, mellan Torkelsgatan och S:t Göransgatan, där det låg kvar till 1948. I Petterslund (kvarteret Harald) låg Waksala Nya Tegelbruk åren 1879 till 1948, varefter de flyttade till Eke. Österängens idrottsplats är resterna av brukets gamla lertäkt. Det var inte bara bruken som krävde stora ytor, även väderkvarnarna gjorde det. I kvarteret Sverre låg förutom Waksala gamla tegelbruk även fattigmansmagasinets väderkvarn på höjden omedelbart öster om Vaksalatorg. Väderkvarnen stod där från år 1788 fram till mitten av 1900-talet.

När området började bli bebyggt dök fler andra typer av verksamheter upp, främst bensinstationer och bilverkstäder. En av de största anläggningarna låg i kvarteret Björken. På Björkgatan 4 hade bland annat Wolrath & Co en bilserviceanläggning från år 1955 fram till

¹⁴⁰ Wahlgren 1994, s. 177ff.

¹⁴¹ Wahlberg 1994, s. 147ff.

slutet av 1970-talet, med bland annat bensinstation, billackering, bilverkstad, gummiverkstad. Efter dem kom flera andra firmor att ta över verksamheten. Bilserviceanläggningar och bensinstationer ligger oftast utmed större vägar, vilket i detta fall innebär en ansamling längs med Vaksalagatan. Till kvarteren hör förutom kvarteret Björken även Alen, Håkan, Salnecke och Sverre.

Andra verksamheter som funnits i stadsdelen har varit kemtvätt och ohyreutrotning, vilka är typiska för bostadsområden. Till dessa hör Almtuna kemiska tvätt på Törnlundsgatan i kvarteret Bladet, Tvättbaren i kvarteret Petterslund, Industritvätt i kvarteret Rosen och Uppsala Desinfektionsbyrå som utrotade ohyra med cyanvätesgasning och låg i kvarteret Trym. I övrigt hittades främst enstaka plåtslagerier och smidesverksträder i stadsdelen.

5.1.5. Salabacke

Om stadsdelen

Salabacke var den första av flera så kallade drabantstäder, som kom att byggas utanför den gamla stadskärnan. Syftet var i första hand att vara en bostadsort, som i viss mån skulle vara självförsörjande vad det gällde social och kommersiell service. Området var planerat att ge goda förbindelser till centrum och till arbetsplatserna i de närliggande industriområden.¹⁴² I slutet av 1940-talet började stadsdelen bebyggas på allvar. Innan dess var Salabacke främst namnet på två gårdar och ett närliggande område av några stugor och några villor, som låg i nuvarande kvarteret Gradskivan. I anslutning till Skomakargatan och Källparksvägen låg det också tidigare en by, med namnet Sala, som senare komma att ge stadsdelen dess namn.¹⁴³

Om verksamheterna

De verksamheter som hittats i stadsdelen har främst varit olika typer bilverkstäder och bensinstationer, vilka till största delen legat längs med Vaksalagatan, Apelgatan, Salabacks-gatan och Årstagatan. Dessa verksamheter dök upp i kvarteret Johannelund kring 1950-talet, i kvarteret Källan på 1960-talet och i kvarteren Sulan och Klacken främst från 1970-talet.

Andra verksamheter som hittats i stadsdelen är kemtvättar som varit beklagna i kvarteret Källan, både vid Brantingstorg och på Skomakaregatan. På Skomakaregatan låg Salabacketvätten från 1960-talet och framåt. På Skomakaregatan låg även Beckes svets och blåstring på 1980-talet och Fastighetskontroll AB som sysslade med ohyrebekämpning kring mitten av 1900-talet. I kvarteret Punkt-snurrån låg under 1970 och 80-talen Reni-produkter AB, vilka finns i telefonkatalogens yrkesregister under kemisk-tekniska fabriker. I övrigt har det mest funnits mekaniska verkstäder och plåtslagerier.

5.1.6. Gränby – Löten

Om stadsdelarna

Under 1960- och 1970-talen byggdes Gränby och Löten. Fram till dess sträckte sig åkermarken fram till Vaksala- och Väderkvarnsgatorna.¹⁴⁴ Gränby var tidigare namnet på en by i området, vars namn kommer från ordet grän som är ett annat ord som gran. Utanför stadsgränsen låg det också en gård med namnet Löten, ungefär där Tycho Hedéns väg korsar Vattholma-vägen, som givit namn åt stadsdelen.¹⁴⁵

¹⁴² Bergold 1989, s. 180f.

¹⁴³ Wahlberg 1994, s. 223f.

¹⁴⁴ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 160f.

¹⁴⁵ Wahlberg 1994, s. 105f, 168.

Om verksamheterna

De verksamheter som hittats i området har främst varit bensinstationer och bilreparationsverkstäder, vilka har legat på Gränby bilgata i kvarteret Åskan, Ferlinggatan i kvarteret Boye och vid Gränby centrum i kvarteret Krämarens.

Återstående verksamheter har legat på Heidenstamsgatan i kvarteret Stagnelius och vid Gränby torg, i kvarteret Gränby. På Heidenstamsgatan fanns under 1970-talet kemtvättar och plåtslageri. Även vid Gränby Torg låg en kemtvätt under 1970-talet.

5.1.7. Gamla Uppsala - Nyby

Om stadsdelen

Gamla Uppsala har en mycket lång historia och var en egen kommun ända fram till 1947 då den slogs samman med Uppsala kommun. På 1920-talet byggde man mycket i området och det var många som arbetspendlade till Uppsala.¹⁴⁶

Om verksamheterna

De verksamheter som hittats i Gamla Uppsala och Nyby har nästan uteslutande varit bensinstationer och bilverkstäder. På Odinsväg, i kvarteret Gere, har bil- och traktorreparationsverkstäder funnits sedan 1950-talet. En bensinstation med bilreparationsverkstad har funnits på Idunsväg i kvarteret Regin. På samma gata, i kvarteret Budle, har även en mekanisk verkstad legat i under 1980-talet. En bil och traktorverkstad har även hittats i kvarteret Skogul på 1990-talet. I kvarteret Yngve låg under 1950-talet Söderströms Fläktörnsindustri & Mekaniska verkstad.

5.1.8. Årsta

Om stadsdelen

Stadsdelens namn kommer från byn Årsta.¹⁴⁷ Området började bebyggas under 1960- och 70-talen. Fram till dess hade åkermarken gått fram till Vaksala- och Väderkvarnsgatorna.¹⁴⁸

Om verksamheterna

De enda funna verksamheterna är Gamla Uppsala plåtslageri som låg på Kålrotsgatan under 1970- och 80-talen, och den mekaniska verkstaden Tekno produkter på Betgatan under 1970-talet.

5.1.9. Luthagen – Rickomberga

Om stadsdelarna

Namnet Luthagen syftar ursprungligen på de betesmarker som låg utanför stadsgränsen vid nuvarande Skolgatan, väster om ån. Det sades också så sent som på 1940-talet ha legat ett träsk vid Sturegatan. Området började inte bebyggas förrän på 1860-talet, och 1880 kom den första officiella stadsplanen över området. Det kom dock att dröja innan hela området var bebyggt.¹⁴⁹ Fram till i början av 1900-talet var Luthagen en ganska lantlig miljö och uppfattades lite som en trädgårdsstad under sekelskiftet. Detta berodde mycket på trädgårdskolonin Flora, som var ett bra komplement till de fattiga arbetarfamiljernas försörjning. De främre delarna av Luthagen kom sedan att räknas som en del av till innerstaden.¹⁵⁰

¹⁴⁶ Bergold 1989, s. 141f. Wahlberg 1994, s. 157.

¹⁴⁷ Wahlberg 1994, s. 267.

¹⁴⁸ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 160f.

¹⁴⁹ Wahlberg 1994, s. 193ff.

¹⁵⁰ Bergold 1989, s. 72f, 76ff.

I de borte delarna av Luthagen, mellan järnvägen, Ringgatan, Börjegatan och Dalgatan, hade människor börjat bosätta sig utan att det fanns någon egentlig plan över området. Vägarna var mycket dåliga, framför allt på grund av de många tunga transporter som åkte genom området. Runt 1910-talet var man tvungna att göra något åt området och man kom bland annat att, med stora påtryckningar från Uppsala-Ekeby bruk, bygga Norra stationen, som skulle användas både för gods- och privattrafik. Stationen var klar 1912 och stod i förbindelse med stambanan. Stationen fungerade som omlastningsplats för många företag men speciellt för bruken i området. Ägaren till Fyrisvalls Tegelbruk på andra sidan av Fyrisån, Johan Kallenberg, kom i samband med detta även att anlägga en bro över ån. Detta kom bland annat att underlätta transporterna från Galgbackens nya grustag och till byggnadstomterna i Luthagen.¹⁵¹

Väster om Uppsala, bortom Erikslund, byggdes ett egnahemssamhälle upp på privat initiativ i början av 1900-talet. Det var nuvarande Rickomberga som bildades. Det hela började med att lärarinnan Hildur Ottelin köpte upp en jordbruksfastighet omfattande 50 tomter. Hildur Ottelin ville styra byggnadsutvecklingen på ett bättre sätt och startade AB Rickomberga Egna Hem. Planläggningen av området skedde efter en enkel rutnätsplan och tillät bara bostadsbebyggelse, d.v.s. inga industrier eller på något annat sätt störande verksamhet fick byggas. De flesta som kom att bo i området arbetade i Uppsala, många i S:t Eriks lervarufabriker vid Tiunda.¹⁵²

Om verksamheterna

En av de tidigaste och mest betydelsefulla verksamheterna i Luthagen var S:t Eriks lervarufabriker som anlades redan år 1888. Då var området obebyggt vilket var en av förutsättningarna då det krävdes stora lertäkter för att förse lervarufabrikerna med lera. S:t Eriks lervarufabriker bestod av tre fabriker, en kakelfabrik, ett tegelbruk samt en cementvarufabrik. Kakelfabriken grundades redan år 1888 i kvarteret Astronomen. Där tillverkades från början endast kakelugnar men i början av 1900-talet startade även tillverkning av konst- och hushållsgods. År 1937 såldes kakelfabriken till Uppsala Ekeby som lade ned verksamheten. I kvarteret Grenen låg S:t Eriks lervarufabrikens tegelbruk under åren 1908 till 1962, där man också kom att ha en egen bensinstation. I dag ligger Tiundaskolan i kvarteret. I kvarteret Ejvind låg S:t Eriks Cementfabrik, från 1940-talet fram till år 1962.

Med undantag för S:t Eriks lervarufabriker var Uppsala kappfabrik den enda större industrin i Luthagen. Fabriken låg i kvarteret Bjarne åren 1924 till 1970, och hade under 1950-talet ca 300 anställda.

Förutom S:t Eriks lervarufabriker och Kappfabriken har det i Luthagen och Rickomberga främst hittats verksamheter som gynnats av att ligga i närheten av bostadsbebyggelse, exempelvis olika typer av verkstäder, bensinstationer, kemtvättar och ohyrebekämpande verksamheter.

5.1.10. Eriksberg

Om stadsdelen

Eriksberg var från början endast namnet på en stuga i området, men är nu namnet på hela stadsdelen. Det gamla Eriksberg låg ungefär mellan Birkagatan och korsningen Karlsrogatan, Lindsbergsgatan. Bebyggelsen uppstod under 1920- och 30-talen. Det område som ligger på

¹⁵¹ Bergols 1989, s. 120ff.

¹⁵² Bergold 1989, s. 87ff.

den västra sidan om Lindsbergsgatan och Gråbergsgatan kom till runt 1920-talet då Ekeby bruk styckade av, och sålde tomter kring bruket.¹⁵³

Om verksamheterna

I Eriksberg har det som i så många andra stadsdelar främst hittats bensinstationer, bilverkstäder och kemtvättar. Bensinstationer och bilverkstäder har främst funnits, och finns fortfarande, i kvarteren Asbesten och Gläntan vid Norbyvägen, och i kvarteret Birka vid Kalsrogatan.

Kemtvättarna har funnits på Lindsbergsgatan, både i kvarteret Lindsberg och Sommaro och vid Västertorg i kvarteret Graniten.

Den enda verksamheten som hittats som inte tillhört någon av branscherna ovan har varit en plåtslagare på Täljstensvägen under 1960- och 70-talen.

5.1.11. Flogsta – Ekeby

Om stadsdelarna

Ekeby började byggas redan i slutet av 1800-talet då Uppsala-Ekeby bruk anlades. Runt 1940-talet började villabebyggelsen komma och på 1970-talet byggdes området ut ytterligare, samtidigt som stadsdelen Flogsta kom till.¹⁵⁴ Stadsdelen Flogsta fick sitt namn från byn Flogsta, vilket på fornsvenska betyder ungefär ”stället där det tillfälligt samlas vatten” (floe = ”tillfällig vattenansamling”, stadher = ”ställe”).¹⁵⁵

Om verksamheterna

Redan år 1886 grundades Uppsala-Ekeby bruk, som efter köpet av Boives kakelbruk 1918 var den största kakelfabriken i Skandinavien. Bruket lades ned 1977 och inhyser numera bland annat Ekebyskolan.

Alldeles i närheten av bruket, på Ekebyvägen och på Karlsrogatan, har det sedan 1980-talet funnits verkstäder, bilverkstäder och bensinstationer. En bensinstation har även legat i kvarteret Pumpen åtminstone från 1940-talet.

5.1.12. Kåbo – Kungsgärdet

Om stadsdelarna

Då Kåbo låg i nära anslutning till både regementet och akademiområdet valde man att i Per Hallmans stadsplan år 1910 reservera området för villabostäder. Kåbo var främst avsett för läkare, professorer och officerare som hade sina arbeten i närheten och vilka också hade det något bättre ställt än genomsnittet.¹⁵⁶ Kungsgärdet började byggas på slutet 1920-talet.¹⁵⁷ Vid nuvarande Glunten-området och Pollacksbacken låg Upplands regemente, med sina olika verksamheter.

Om verksamheterna

Då området till största delen var obebyggt före 1900-talet och det då reserverades för bostadsbebyggelse, har inga industriella verksamheter hittats i området bortsett från en mekanisk verkstad på Kvarnbogatan, en plåtslagare på Drejargatan och en bensinstation och bilverkstad

¹⁵³ Wahlberg 1994, s. 120ff.

¹⁵⁴ ÖBO-kommittén 1975, s. 157.

¹⁵⁵ Wahlberg 1994, s. 141.

¹⁵⁶ Bergold 1989, s. 103, 106.

¹⁵⁷ Wahlberg 1994, s. 189.

vid den så kallade Grindstugan, Dag Hammarskjöldsväg 41. Bensinstationen har funnits från 1940-talet medan bilverkstaden kom dit senare.

5.1.13. Norby

Om stadsdelen

Namnet Norby härstammar från två byar, Norra och Södra Norby. Med nor menas ungefär ett sund mellan två sjöar. Hågaåns förträningar skulle således ha givit byarna och senare stadsdelen dess namn.¹⁵⁸

Om verksamheterna

Den enda verksamhet som hittats i området är E. Borgströms mekaniska verkstad som låg på Slättervägen i kvarteret Patronen under 1960-talet.

5.1.14. Gottsunda – Valsätra

Om stadsdelarna

Vid Vårdsättravägen ligger en gård som tidigare hette Gottsunda, och som givit namn åt området. Den äldsta bebyggelsen i de norra delarna av Gottsunda kom till redan 1918. Södra Gottsunda var ett villa- och sommarstugeområde som började växa fram runt 1915. På 1970-talet började man dock bygga ett stort bostadsområde i Gottsunda.¹⁵⁹ I början av 1980-talet stod det nya området Gottsunda färdigt.¹⁶⁰ Den intilliggande stadsdelen Valsätra har fått sitt namn av Valsätra gård som ligger i hörnet av Valsättravägen och Bernadottevägen.¹⁶¹

Om verksamheterna

Här har nästan uteslutande bostäder funnits, och endast en bensinstation och två bilverkstäder har hittats. Bensinstationen har legat på Bernadottevägen, kvarteret Bikupan, tillsammans med en bilreparationsverkstad från omkring 1970-talet. Den andra bilverkstaden har hittats på Vårdsättravägen, i kvarteret Blockflöjten, på 1960-talet.

5.1.15. Sunnersta – Vårdsätra

Om stadsdelarna

I Sunnerstas östra del ligger Sunnersta herrgård som givit namn till stadsdelen. Redan under 1900-talets första årtionde började villasamhället omkring herrgården byggas upp, och runt 1915 och 1920-talet växte stadsdelen hastigt.¹⁶² Områdets ålder kan förklara den relativt stora andelen verksamheter som har funnits där.

Vårdsätra herrgård gav namn till området Vårdsätra. Öster om herrgården byggdes ett villa- och sommarstugeområde upp under 1930-talet och framåt.¹⁶³

Om verksamheterna

Nästan alla verksamheter som hittats i området har legat längs med Sunnerstavägen och Dag Hammarskjöldsväg, f.d. Stockholmsvägen. Längs med båda vägarna är det främst mekaniska verkstäder som legat, bland annat AB Uppsala Maskin Mekano som varit verksam under åtminstone 1960-, 70- och 80-talen. Längst i söder, vid Flottsund, har det funnits bensinstationer och bilreparationsverkstäder ända sedan 1940-talet, samt båttillverkning.

¹⁵⁸ Wahlberg 1994, s. 209.

¹⁵⁹ Wahlberg 1994, s. 163.

¹⁶⁰ Harnesk & Oscarsson 1995, s. 162f.

¹⁶¹ Walberg 1994, s. 261.

¹⁶² Wahlberg 1994, s. 229.

¹⁶³ Wahlberg 1994, s. 265.

Bilreparationsverkstäder har även hittats på Granebergsvägen, Svankärrsvägen och på Meshattsvägen.

I kvarteret Krickan hade P Cederholms efterträdare sin kemtvättsfabrik på 1960-talet.

5.1.17. Sävja – Bergsbrunna – Vilan – Nántun

Om stadsdelarna

Bergsbrunna är den tidigaste villagruppen av de fyra. Redan 1912 byggde man Bergsbrunna bruk och en järnvägsstation. I samband med detta började man även bygga bostäder i området. På 1960- och 70-talen började man bygga området Vilan, och strax därefter byggdes Sävja och Nántuna.¹⁶⁴

Om verksamheterna

Med undantag för Bergsbrunna bruk har väldigt få verksamheter hittats i dessa områden. Detta beror på att det är mycket unga områden samt att det rör sig om bostadsområden. De verksamheter som hittats, utöver bruket, är kemtvätt, bensinstation och bilverkstäder.

5.1.18. Stenhagen – Berthåga och Ulleråker – Ultuna

Inga av de inventerade branscherna har hittats i dessa områden.

5.1.19. Omlandet

Endast ett fåtal verksamheter har tittats på som legat utanför staden. Det är lervaruindustrier och garveri- och sämskfabriker.

Lervaruindustrier har legat i Brillinge och i Vaksala-Eke. I Brillinge låg Vaksala Brillinge Tegelbruk som var i bruk åren 1948 till 1973. I Brillinge låg även under 1970-talet Gustav Nyström motor AB på Brillingevägen och Torsten Johansson AB:s bensinstation, Pump- & stationsservice på Storkällsvägen. Vid Eke gård i Vaksala låg Vaksala-Eke tegelbruk och Vaksala-Eke Lervaruindustri mellan åren 1948 och 1965. Antalet anställda var omkring 50 personer.

Vid Nolmyra bro låg ett garveri från 1880 till 1970 och i Ensta låg Ensta Sämskfabrik åren 1882 och 1960.

5.2. Uppsalas nuvarande industriområden

Industriområdena i Uppsala beskrivs enbart översiktligt i denna rapport, då det inte är någon som ifråga sätter att det finns eller har funnits markförorenande verksamheter i dessa områden.

5.2.1. Kungsängens industriområde

Om området

Fram till slutet av 1800-talet slutade stadsbebyggelsen vid Strandbodgatan, vartefter ängsmarken, Kungsängen, breddade ut sig. Ängsområdet gav senare namn även åt stadsdelen. Området började bebyggas lite smått redan i slutet av 1800-talet och var redan från starten ett industriområde, med undantag för ett litet område med arbetarbostäder. På 1920-talet började industriområdet att byggas i större utsträckning och kvarteren fick namn efter verksamheterna, exempelvis Verkstaden, Upplaget, Spolen, Varpen, Varvet och Ångkvarnen. Stora

¹⁶⁴ ÖBO-kommittén 1975, s. 226.

förändringar har gjorts i området, främst på 1970- och 80-talen. Flera av kvarteren har slagits ihop till större kvarter och vägar har försvunnit.¹⁶⁵ De kvarter som först bebyggdes, var de som låg längs med ån, exempelvis kvarteret Ångkvarn (som redovisas i Innerstaden) och de närmast Strandbodgatan. Sedan tillkom, under första halvan av 1900-talet, även industriella verksamheter längs med Kungsgatan, samt reningsverket längst bort i Kungsängen, i kvarteret Stallängen. De områden som senast kom att tas i anspråk var de söder om Kungsängsesplanaden.

Om verksamheterna

Som exempel på verksamheter som legat i området kan nämnas AB Nordiska Metallduksväveriet, AB Uppsala Sidenväverier och Cadbury Slotts AB, samt en mängd bilverkstäder, lackerare och bensinstationer.

5.2.2. Boländernas industriområde

Om området

Öster om Kungsgatan och söder om Centralstationen låg tidigare ett stort åkerområde som kallades Boländerna.¹⁶⁶ Området kom sedan gradvis att bebyggas av industriell verksamhet. Kring 1940-talet dök en mängd verksamheter upp i kvarteren närmast stationsområdet. På 1970-talet låg verksamheter i större delen av området.

Om verksamheterna

Till de större verksamheterna i området hör Nymans Verkstäder, Hj. Söderberg och Uppsala Energi. Utöver dessa har det legat en mängd verkstäder, bilverkstäder och lackerare i området.

5.2.3. Fyrislunds industriområde

Om området

Områdets namn kommer från gården Fyrislund, ett namn som valdes av ägarna till gården på mitten av 1800-talet. Gården hette innan dess Gnista. Gården är belägen intill Pharmacias huvudbyggnad, i kvarteret Fyrislund.¹⁶⁷ Fyrislund började inte bebyggas förrän på andra halvan av 1900-talet, och då var det framförallt riktigt stora verksamheter, som behövde stora obebyggda områden till sitt förfogande, som flyttade dit.

Om verksamheterna

De verksamheter som först flyttade ut till Fyrislund var bland annat Farmacia och Almqvist & Wiksell, två mycket stora verksamheter. Först ut var Farmacia som flyttade till kvarteret Fyrislund på 1960-talet. På 1970-talet flyttade Almqvist & Wiksell till kvarteret Boktryckaren, då de inte längre fick plats i kvarteret Kaniken på Västra Ågatan. Andra verksamheter i Fyrislund är mestadels bensinstationer, bilverkstäder och andra verkstäder.

¹⁶⁵ Wahlberg 1994, s. 171ff.

¹⁶⁶ Wahlberg 1994, s. 103ff.

¹⁶⁷ Wahlberg 1994, s. 270.

5.2.4. Librobäcks industriområde

Om området

Stadsdelens namn kommer från den bäck, Librobäcken, som rinner genom området. Bäckens namn har själv fått namnet av en bro som går över den, Libron. Tidigare kallades området bland annat Libroängen.¹⁶⁸ Kring 1960-talet började verksamheterna dyka upp i området.

Om verksamheterna

De verksamheter som hittats i området är främst bilverkstäder och lackerare .

¹⁶⁸ Wahlberg, 1994, s. 192.

6. Några särskilt intressanta objekt

6.1. Gasverket

Gasverket i Uppsala startade sina leveranser i december 1860. Gasverksområdet låg i kvarteret Munin och upptog tomterna nr 6, 7 och 8, samt delar av tomterna nr 3, 4 och 5.¹⁶⁹ Den första gasbehållaren visade sig snabbt vara för liten och man byggde nästan direkt ytterligare en. År 1866 skedde en utbyggnad och redan år 1877 var tomten och gasklockorna otillräckliga vilket gör att man köper upp tomt nr 1 i samma kvarter och bygger ytterligare en gasklocka samt ett reningshus. Innan år 1900 har man även kommit att köpa upp tomterna nr 2 och 3 och man planerade för ännu en gasklocka. Kring år 1900 har man fyra gasbehållare, två på 500 kubikmeter, en på 1 200, och den nya på 2 500 kubikmeter.¹⁷⁰

År 1901 tog man upp frågan om anläggandet av ett elektricitetsverk i Uppsala, där kraftproduktionen skulle komplettera gasverksdriften. Problem med gas hade börjad dyka upp, till exempel en ökad brandrisk och nedsmutsning. I Stockholm hade man haft elektricitetsverk sedan år 1892 och år 1904 beslöt man att uppföra en kraftstation i Uppsala. Elektricitetsverket kunde tas i drift år 1906 och låg direkt i anslutning till gasverket i kvarteret Munin, med huvudfasaden mot Strandbodgatan. Bara två våningar låg ovan jord, det mesta låg under marken. År 1909 byggde man ut verket. Till en början drevs generatoren av suggasmotorer, som försörjdes av gasverket. Under åren 1914 till 1915 övergick man till att ha fjärrförsörjning av el från Älvkarleby kraftverk, vilket också innebar övergång från likström till växelström. Överföringen skedde via en transformatorstation vid Husbyborg, bortom Librobäck. År 1916 blev gatubelysningen elektrisk och elleveranser började gå till de större industrierna. Gasverket byggdes ändå ut på grund av den stora gasåtgången till hushållen, då vedspisar bytts ut mot gasspisar.¹⁷¹

År 1926 utvidgar man gasverkstomten så den sträcker sig mellan Strandbodgatan, Islands-gatan, Östra Ågatan och Kungsängsgatan. En ny gasbehållare på 1000 kubikmeter byggs på den nya tomten. Verket som fortsätter att växa utvidgas söder om Strandbodgatan. År 1931 bygger man ut verksamheten ytterligare med bland annat flera nya ugnar, ammoniaktvättare och verkstadsbyggnader. I början av 1960-talet bygger man också ett värmeverk i Boländerna. Gasverket avvecklas helt år 1967.¹⁷²

Samtliga byggnader revs på 1970-talet och bland annat uppfördes länsstyrelsens byggnader på delar av den gamla gasverkstomten.¹⁷³

6.2. Nymans verkstäder

Anders Fredrik Nyman hade sedan år 1873 en verkstad på Dragarbrunnsgatan 25, där han tillverkade sin första cykel 1888. År 1893 tog sönerna över verksamheten och öppnade en ny och större butik med verkstad på Dragarbrunnsgatan 28, där de bildade bolaget A. F. & J Nymans instrumentmakeri och Velocipedfabrik. Cykeltillverkningen var i början ganska blygsam men kom snart att ha minst ett 30-tal arbetare och flyttade till en större lokal på

¹⁶⁹ Sjöholm 1999, s. 45f. Stadsarkivet 1991, Del 1, s. 59ff.

¹⁷⁰ Stadsarkivet 1991., Del 1, s. 59ff.

¹⁷¹ Bergold 1989, s. 55ff.

¹⁷² Stadsarkivet 1991, Del 1, s. 59ff.

¹⁷³ Sjöholm 1999, s. 58.

Svartbäcksgatan 8, år 1895. Företaget växte och blev aktiebolag 1898, då var 48 personer anställda på företaget.¹⁷⁴

Då verksamheten växte fort behövde man åter nya lokaler och man köpte tomterna 6 och 8 i kvarter Noatun av Uppsala Stad år 1899, med adressen S:t Persgatan 28. Produktionen i den nya fabriken kom igång runt år 1901. Lokalerna på Svartbäcksgatan behöll man för försäljning och reparationer. Man hyrde även en försäljningslokal på Svartbäcksgatan 10. I den nya fabriken kom verksamheten att utvecklas till ett storföretag som var ledande inom branschen. Maskinerna drevs med en ångmaskin och den förbrukade ångan kanalisades i ett system för uppvärmning. För belysningen uppfördes även ett eget gasverk. Janne Nyman stod själv för alla ritningar.¹⁷⁵ Gasverket med gasklocka var uppfört som fristående anläggning på gårdssidan i närheten av fabriken pannrum. Ångkraftsanläggningen kompletterades senare med gasmotorer som drevs med suggas från det allmänna gasverket.¹⁷⁶

Verksamheten behövde snart större lokaler och år 1910 köpte man även tomt nr 5 i kvarteret. Samma år byggde man bland annat en bod för förvaring av olja över brunnen till gasklockan, då den inte användes längre efter att de anslutits till det allmänna gasverket. Året efter uppfördes en ny byggnad, närmast bakom magasinet, för gummitillverkning. Mot den västra gaveln stod en mindre tillbyggnad avsedd för förvaring av kemikalier. Med egen gummiwerkstad var Nymans verkstäder sin egen underleverantörer av däck och slangar, men man sålde även till andra.¹⁷⁷

När man blev ansluten till högspänningsnätet år 1916 bytte man ut äldre maskiner och passade samtidigt på att bygga ut fabriken och tomterna nr 3 och 4 i kvarteret Noatun köptes in. Året därpå köptes även fastigheter i kvarteret Heimdal, tomt nr 2 och 3, för att ha tillverkning av gummivaror, främst cykeldäck, och bolaget Uppsala Gummifabriks aktiebolag grundas med AB Nymans verkstäder som stiftare. Tillverkningen hamnade dock inte där utan i Stockholm, då Nymans köpte AB Stockholms Gummifabrik i Bromma år 1920.¹⁷⁸

År 1920 byggde man också en ny fabriksbyggnad i Kvarteret Noatun, och man köper också två magasinsbyggnader för lager, den ena vid Strandbodgatan och den andra vid lokomotivstallarna. Verksamheten fortsätter bara att växa och antalet anställda ökar från ca 500 på 1920-talet till 856 år 1937. År 1926 köper man åter ny mark i kvarteret Noatun, tomt nr 7. Nymans dotterbolag Uppsala Gummifabriks AB säljs 1937. Ett nytt fabrikskomplex byggs 1947, i hörnet Salagatan / Järnbrogatan (numera S:t Olofsgatan).¹⁷⁹

År 1946 köptes en fastigheter i kvarteret Tornet och 1948 köptes tre fastigheter i kvarteret Suttung, nr 3, 5 och 6, vid korsningen Kålsängsgränd och Bävernsgränd, för lager och kontor m.m. Dessa ersatte flera andra hyrda lokaler i staden. Så småningom flyttades motorcykelavdelningens serviceverkstäder för motorcyklar och mopeder dit, och på 1950-talet har man även motor-cykeltillverkningen där. År 1948 köptes även AB Uplands Produkters (Upplandsfisk) fastighet på Stadsägan 322A, vid Bergsbrunnagatan i Boländerna, för att använda som lagerlokal, vilket ersatte flera andra lagerlokaler.¹⁸⁰

¹⁷⁴ Darphin 1995, s. 55, 105; Ullenhag 1984, s. 158f.

¹⁷⁵ Ullenhag 1984, s. 160.

¹⁷⁶ Darphin 1995, s. 88f.

¹⁷⁷ Darphin 1995, s. 88f.

¹⁷⁸ Darphin 1995.

¹⁷⁹ Berg 1988, s. 140ff; Darphin 1995.

¹⁸⁰ Darphin 1995, s. 107, 115.

År 1949 blir Nymans huvudägare i AB Silvercell, som tillverkar elektriska ackumulatörer, vars laboratorielokaler förlades vid Bergsbrunnagatan, i samma lokal som lagren. Produktionen lades ned år 1957. År 1954 köptes även Ekholms nedlagda skofabrik på S:t Olofsgatan 50, snett mitt emot Nymans, för att använda som lager. År 1958 köpte man en tomt i kvarteret Fläkten i anslutning till den befintliga lagerlokalen i kvarteret Boländerna, och man får en 5000 kvadratmeter stor lagerlokal. År 1959 säljs den överflödiga fastigheten i kvarteret Suttung.¹⁸¹

Nymans verkstäder hade tidigare gått samman med ett antal andra cykeltillverkare, bland annat med Velocipedaktiebolaget Lindblads, Östergötlands velocipedfabrik och Wiklunds-företaget på 1930-talet, AB Velocipedaffären Victor på 1940-talet samt med Berlin & Co på 1950-talet.¹⁸² Men i och med sammanslagningen med Monark år 1960, förändras den huvudsakliga produktionen och man producerade främst båtmotorer, trädgårdsmaskiner och bildelar. Den resterande delen av verksamheten överförs till Varberg. År 1963 upphör cykelmoped- och motorcykeltillverkningen helt, och kvarteret Noatun säljs till Uppsala Kommun 1964. Verksamheten flyttas istället till kvarteret Boländerna, i anslutning till magasinen. Den nya fabriken är på 17 000 kvadratmeter och rymmer 600 arbetare. Där tillverkades främst utombordsmotorer och hem- och trädgårdsmaskiner. År 1973 övertogs utombordsmotortillverkningen av Volvo Penta, och resterande verksamhet lades slutligen ned 1979. Det som då var kvar såldes till Prometek.¹⁸³

Som mest kom Nymans verkstäder att ha 1300 anställda. När Nymans flyttade från kvarteret Noatun köpte Uppsala kommun de gamla fastigheterna. Några hus revs i kvarterets sydvästra hörn för att ge plats åt det nya polishuset. År 1994 övertog det kommunala fastighetsbolaget Industrihus de kvarvarande byggnader och rustade upp dem för att använda som småföretagscentrum.¹⁸⁴

Kemikalieanvändning:

- Färgning, främst genom doppning i färgkar.
- Fosfatbehandling innan rostskyddsfärg applicerades genom sprutning. Rostskyddsfärg av järnoxid.
- Oljebad vid härdning.
- Upp till 17 olika kemiska bad vid förnickling av detaljer med legeringar av koppar, nickel och krom.
- Blankförzinkning.¹⁸⁵

För att förbättra sin ytbehandlingsanläggning kunde man 1951 inviga Sveriges modernaste förnicklingsanläggning med tre stora nickelbad på 20 000 liter. Förnicklingen var halv-automatisk och följdes av tio olika rengöringsbad och krombad.¹⁸⁶

AB Silvercell

Bolaget grundades år 1946, med Nymans som delägare, 1949 hade Nymans blivit huvudägare och 1952 övertog man samtliga aktier. Bolaget tillverkade elektriska ackumulatörer på licens. År 1957 erhöll bolaget generalagenturen för produktionen och tillverkningen lades ned och

¹⁸¹ Darphin 1995, s. 107f, 115.

¹⁸² Darphin 1995, s. 51ff, 68.

¹⁸³ Darphin 1995, s. 68ff.

¹⁸⁴ Darphin 1995.

¹⁸⁵ Darphin 1995, s. 37ff.

¹⁸⁶ Darphin 1995, s. 115f.

man övergick till import och försäljning.¹⁸⁷ I telefonkatalogen anges adressen som Bolandsgatan 9.¹⁸⁸

6.3. Oljelagret på Ångkvarnsgatan

År 1956 ansöker Uppsala Ångkvarn AB om tillstånd att få uppföra tankanläggningar för eldningsolja nr 4, till en mängd av 680 kubikmeter på Ångkvarnsgatan 5, i kvarteret Ångkvarnen. Man får tillståndet, och bygger en tankanläggning bestående av fyra stående plåtcisterner.¹⁸⁹ En av cisternerna skulle Ångkvarnen själv ha olja i, medan de tre återstående hyrdes ut till Uppsala bensin & olje AB (Svenska Shell AB). Oljetankarna stod uppställda längs Ångkvarnsgatan alldeles bakom jästfabriken, på den östra sidan (Bild 3). På den andra sidan om tankarna låg ett garage som numera inte längre finns kvar. Mellan tankarna och Ångkvarnsgatan löpte en 20 meter lång, och 6 meter bred gräsremsa. År 1962 var storleken på de av Shell nyttjade cisternerna, 295, 250 och 140 kubikmeter. Cisternerna stod på en gemensam bädd av betong.¹⁹⁰

I oktober 1962 visade det sig att en av kranarna till cisternerna hade stått öppen i troligtvis omkring ett dygn, vilket medfört att ca 40 000 liter olja runnit ut. En stor mängd olja hade runnit ut i Fyrisån via gamla avlopps- och vattenledningar som mynnade i ån. För att minska skadorna eldade man olja som flöt på ån och använde olika kemikalier som skulle bryta ner oljan. Oljefällor sattes också upp för att hindra ytterligare olja att rinna ut i ån.¹⁹¹

Ingenjörfirman Oljedestruktion Aktiebolag fick i uppdrag att utreda det inträffade. De kom fram till att en stor mängd eldningsolja nr 1 hade läckt ut i marklagren. Detta ledde till att ytterligare tre omkringliggande fastigheter förorenats. Orsaken ansågs vara att två av tankarna varit sammankopplade, en äldre låg cistern samt en ny, högre, varvid en påfyllnad av den nya resulterat i ett övertryck i den gamla vilket medförde att olja rann ut ur manlucks-packningen på äldre. Den gamla tanken låg direkt på genomsläpplig mark.¹⁹² Utsläpp av olja hade vid flertalet tillfällen uppmärksamats av närliggande tomtinnehavare. Bland annat Stål och Maskin i kvarteret Upplaget som vid flertalet tillfällen fått marken förorenad av olja.¹⁹³

6.4. Gahns

År 1867 startade kemisten Henrik Gahn, Uppsala Tekniska fabrik vid stora torget. Där tillverkade man bläck och blanksvärta. Då man vuxit ur sina lokaler flyttade man verksamheten till Bangårdsgatan 13 år 1870. Två år senare, år 1872 blev verksamheten aktiebolag och bytte namn till Aseptin Amykos Aktiebolag. Efter Henrik Gahns död bytte bolaget åter namn, till Henrik Gahns Aseptin Amykos Aktiebolag.

Verksamheten flyttade till Kålsängsgränd 4, i kvarteret Gudrun, år 1899. Där byggdes ytterligare en fabrik år 1904 och man flyttade även dit kontoret från Bangårdsgatan. År 1911 förkortas namnet till Henrik Gahns Aktiebolag. Man tillverkade bland annat kosmetika, tvättmedel, lutpulver, fläckborttagningsmedel och möbelpolityr. Runt år 1916 började man

¹⁸⁷ Darphin 1995, s. 107, 164.

¹⁸⁸ Telefonkatalogen 1955, 61, yrkesregistret: ackumulatorer.

¹⁸⁹ Hälsovårdsnämnden 1956, diariernr. 355/1956. Bilagor till protokoll 1962 (385/1962).

¹⁹⁰ Hälsovårdsnämnden 1962, diariernr. 385/1962. Bilagor till protokoll. (Uppsala polisens kriminalavdelnings undersökningsprotokol)

¹⁹¹ Hälsovårdsnämnden 1962, diariernr. 385/1962. Artiklar ur UNT 18, 19 oktober 1962.

¹⁹² Hälsovårdsnämnden 1962, diariernr. 385/1962. Oljedestruktion Aktiebolag.

¹⁹³ Hälsovårdsnämnden 1962, diariernr. 385/1962.

bygga ut allt mer, och 1919 köpte man även upp granntomten, utmed Kungsängsvägen. Då företaget startade var det ganska litet, men på 1930- 40- och 50-talen hade antalet anställda stigit till ca 300.¹⁹⁴

År 1968 stänger Henrik Gahns AB i Uppsala.¹⁹⁵ Fabriksanläggningen rivs, och har år 1986 ersatts av pensionärslokaler och servicelokaler för Uppsalahem AB.¹⁹⁶

¹⁹⁴ Sjöholm 1995a, s. 24. Ullenhag 1984, s. 123ff.

¹⁹⁵ Sjöholm 1995a, s. 24. Ullenhag 1984, s. 123ff.

¹⁹⁶ Korotynska 1994, s. 58.

7. Diskussion

Det hittades betydligt fler potentiellt miljöfarliga verksamheter i Uppsala än vad som kanske kunde förväntas. Uppsala förknippas vanligtvis med de båda universiteten och domkyrkan och inte med industrier. Det var dock inte enbart antalet verksamheter som var anmärkningsvärt, det var också deras lokalisering och branschriktighet. Troligtvis var det Fyrisåns och järnvägens goda transportmöjligheter och närheten till Stockholm som gjorde att staden lockade till sig det stora antalet verksamheter. Men i och med Uppsalas stora tillväxt togs de gamla industririka ytterområdena över av bostäder och affärer, och industrierna flyttades allt längre bort från stadens centrum.

Det kan idag vara svårt att föreställa sig att vissa av dagens centrala bostads- och affärsområden tidigare mer eller mindre fungerade som industriområden. Men även om de gamla fabrikerna sedan länge är rivna, kan gamla föroreningar finnas kvar i marken. För att minska risken för skador är det därför viktigt att känna till vilka typer av verksamheter som funnits på en tomt innan man exempelvis börjar bygga bostäder eller lekplatser. Vet man vilka verksamheter det rörde sig om kan man lättare bedöma vilka eventuella risker som finns i ett område och förhoppningsvis kunna åtgärda dessa i tid.

Denna inventering pekar inte ut exakt var det finns förorenade områden och inte, men den kan fungera som ett hjälpmedel för att bedöma de eventuella risker som finns på olika platser i staden. Detta är särskilt viktigt i städer som Uppsala, där efterfrågan på bostäder ständigt ökar, och man vill bygga bostäder på nya områden.

Rapporten används redan nu som ett hjälpmedel åt Uppsala kommun, för att de ska kunna ställa krav på dem som bygger inom kommunen. Vet de vilken typ av verksamheter som har legat i ett område kan de också bedöma eventuella risker och ställa högre krav på byggföretagen, exempelvis genom krav på markprovtagning. Det är dock viktigt att vara medveten om att det inte behöver finnas föroreningar på en fastighet bara för att det legat en potentiellt miljöfarlig verksamhet på platsen.

8. Källor

Teckenförklaring:

MK = Miljökontoret i Uppsala.

SB = Stadsbiblioteket, Uppsala.

UE = Universitetsbibliotek ekonomikum, Uppsala.

UF = Upplandsmuseets faktaru, Uppsala.

UU = Uppsala Universitetsbibliotek, Carolina Rediviva.

Tryckta källor

Almqvist, Sven. *Almqvist & Wiksell – Ett boktryckeriföretags historia*. Perioden 1839-1910. AWE. Uppsala 1979. UF

Blent, Karin. *Bergsbrunna tegelbruk*. Artikel i: *Uppland 1985/86 - Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund*, sid. 61ff. Uppsala 1987. UU

Berg, Kerstin. *Nymans, en cykelfabrik i Uppsala*. Artikel i: *Uppland 1988 - Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund*, sid. 140ff. Uppsala 1989. UU

Bergold, Carl Erik. *Uppsala Stads historia VI:9*. Stadsbyggande 1900-1960. Almqvist & Wiksell. Uppsala 1989. SB

Bolags AB Fournir. *Beskrivning över Uppsala*. Tryckeriaktiebolaget Thule. Stockholm 1936.

Brunius, Teddy & Skatt, Uno. *Strövtåg bland gamla gårdar och nya hus i Uppsala*. Winbergs förlag. Sundsvall 1992. SB

Darphin, Jean-Paul. *Nymans Verkstäder- Cykelgiganten i lärdomsstaden Uppsala*. AB Uppsala kommuns Industrihus. Uppsala 1995. SB

Ehn, Ola. *Svarbäcksgatan i Uppsala- ett angeläget vårdobjekt*. Artikel i: *Uppland 1975 - Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund*. Uppsala 1975. UU

Flygt, Bengt. *Uppsala Stads historia VI:12. Uppsala Tekniska historia*. Almqvist & Wiksell, Uppsala 1996. SB

Geo-Projektering Bygg AB. Geo-nr 97101. Uppsala-Ekeby Bruk (Flogsta 47:1, 11:14) Översiktlig undersökning av förorenad jord. 1997-02-06. Uppsala

Handelskammaren för Gävleborgs, Kopparbergs och Uppsala län, samt Näringslivskommittén i Uppsala och studieförbundet Näringsliv och Samhälle, SNS. *Uppsala Industrier – En orientering om Uppsala kommuns näringsliv och dess organisationer*. 1974.

Harnesk, Helena & Oscarsson, Ulla. *Uppsala – från liten medeltidsstad till Sveriges fjärde stad*. Almqvist & Wiksell, Uppsala 1995. SB

- Hedstrand, Anna. *S:t Eriks lervarufabriker i Uppsala. Produktionen vid kakelfabriken 1907-1932*. Artikel i: *Uppland 1971 - Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund*, sid. 101ff. Uppsala 1971. UU
- Hillbom, Johan. Uppsala industriförening. *Uppsala Industrier*. Almqvist & Wiksell. Uppsala 1964. SB
- Hirschfeldt, Lennart. *Trettio år med Uppsala Nya Tidning 1960-1989*. Almqvist & Wiksell, Uppsala 1990. UU
- Johnsson, Bo. Ehn, Ola., m.fl. Länsförsäkringar Uppsala. *Dragarbrunn*. Ord & Form. Uppsala 1984. SB
- Johnsson, Lasse. *Nittonhundraelva nittonhundraåttiosex Pharmacia sjuttiofem år*. Ord&Form AB, Örebro 1986. SB
- Kjellberg, Carl M. *Uppsala*. Wretmans boktryckeri. Uppsala 1914. SB
- Korotynska, Magdalena. *Nära inpå Uppsala*. Byggförlaget. Stockholm 1994. SB
- Lambert, Lars. *100 bilder – 100 år*. Edda. Uppsala 2000.
- Liby, Håkan. *Lönläder, luspäls och lim*. Artikel i: *Uppland 1988 - Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund*, sid. 99ff. Uppsala 1989. UU
- Liby, Håkan. *Valkhammare och sältran. Sämksmakeriet i Ensta*. Artikel i: *Uppland 1996 - Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund*, sid. 31ff. Uppsala 1996. UU
- Lundberg, Kerstin red. *Uppsalas byggnader*. Ord & Form AB. Uppsala 1991. SB
- Lundh, Herbert. *Det glömda Uppsala - Människor och händelser kring en kommunalreform för hundra år sedan*. Almqvist & Wiksell AB. Uppsala 1963. SB
- Länsstyrelsens miljö- och fiskeenhet. Rapport 2000:2 – Inventering av förorenade områden. – Metallytbehandlare, sågverk med doppning, kemtvättar samt bilskrotar i Uppsala län. Kommuntryckeriet i Uppsala. Uppsala 2000.
- Länsstyrelsens miljö- och fiskeenhet. Rapport 1998:7 – Förorenade områden vid anläggningar för träimpregnering i Uppsala län. Kommuntryckeriet i Uppsala. Uppsala 1998.
- Naturvårdsverket. *Branschkartläggningen – En översiktlig kartläggning av efterbehandlingsbehovet i Sverige. Efterbehandling och sanering*. Ett nätverksarbete mellan Naturvårdsverket och Länsstyrelserna. Naturvårdsverkets rapport nr 4393. Naturvårdsverket förlag. Stockholm 1995. MK
- Naturvårdsverket. *Rapport 4918 – Metodik för inventering av förorenade områden*. Almqvist & Wiksell. Uppsala 1999. MK

- Sjöholm, Olof Richard. *Folk och företag kring Fyris*. ATW Tryckeri. Uppsala 1995. Andra upplagan. (Sjöholm 1995a) MK
- Sjöholm, Olof Richard. *Verksamheter och tidsfördrif vid Fyris*. ATW Tryckeri. Uppsala 1995. Andra upplagan. (Sjöholm 1995b) MK
- Sjöholm, Olof Richard. *Firmor och Företeelser från Fyris*. ATW Tryckeri. Uppsala 1996. MK
- Sjöholm, Olof Richard. *Företag och Kuriosa - en Uppsala mix. Reklam & katalogtryck*. Uppsala 1999. Andra upplagan. MK
- Sjöstedt, Sten. *S:t Eriks lervarufabriker- Numera ett minne blott*. Artikel i: Uppland 1971 - Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund, sid. 71 ff. Uppsala 1971. UU
- Steen, Nils-Olof. *S:t Eriks 100 år*. Ord & Form. Uppsala 1988. SB
- Sundquist, Nils. *Byggnadsfirman Anders Diös, 30 år som byggmästare i Uppsala 1925-55*. Almqvist & Wiksells boktryckeri AB. Uppsala 1956. SB
- Sundquist, Nils. Ehn, Ola. Ericsson, Börje m.fl. *Stadsbildens framtid*. Almqvist & Wiksell. Uppsala 1964. UU, UE
- Sundquist, Nils. *Svartbäcken - En vandring i och kring en gammal stadsdel i Uppsala*. Appelbergs boktryckeri. Uppsala 1986. SB
- Svenska officiella statistik. *Industri och bergshantering - Textil och Beklädnadsindustrin*. Specialundersökning av kommerskollegium. Isaac Marcus boktryckeri aktiebolag. Stockholm 1914. UE
- Svenska officiella statistik. *Industri och bergshantering - Läder- Hår- och gummiindustrin*. Specialundersökning av kommerskollegium. Isaac Marcus boktryckeri aktiebolag. Stockholm 1915. UE
- Sveriges privata företagare. *Svensk Hembygd*. Gernandts boktryckeri. Stockholm 1939. UF
- Ullenhag, Kersti. *Uppsala stads historia V. Industriell utveckling och demokratisering, 1862-1921*. Almqvist & Wiksell. Uppsala 1984. SB
- Uppsala Kommuns Fastighets AB. *Liv & leverne kring Vaksalatorg*. Malungs boktryckeri AB. Malung 1984. SB
- Wahlberg, Mats. *Uppsalas gatunamn. Uppsala stads historia IX:1*. Almqvist & Wiksell tryckeri. Uppsala 1994. SB
- Wilin, Inger. *Erikslund - en arbetare- och hantverkarestadsdel i Uppsala*. Artikel i: Uppland 1978 - Årsbok för medlemmar i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund, sid. 83 ff. Uppsala 1978. UU

ÖBO-kommittén. (kommittén för inventering, "översyn", av äldre bostäder). *Inventering av stadsdelar och tätorter inom Uppsala kommun*. Landstingets verkstäder. Uppsala 1975.

Andra tryckta källor

Adresskalender för Uppsala Stad. UF

År 1890. A. L. Normans boktryckeri aktiebolag. Stockholm 1889

År 1907. Edv. Berglings boktryckeri. Uppsala 1907

År 1910. Edv. Berglings boktryckeri. Uppsala 1910

Uppsala Läns Kalender UF

År 1891. A. L. Normans boktryckeri aktiebolag. Stockholm 1891

År 1924-1925. Johnsson AB. Uppsala 1925.

År 1941-1945. A. L. Normans boktryckeri aktiebolag. Stockholm 1891

År 1955-1956. A. Ananders förlag. Stockholm.

Telefonkatalogen i Uppsala.

Åren 1930, 35, 40, 45, 48, 55, 61, 66, 70, 72, 76/77, 82/83, 86, 91, 2000. UF FB

Uppland - Årsbok för medlemmar i Upplandsforminnesförening och hembygdsförening. Åren 1945 till 1997. UU.

Uppfinningarnas bok VIII, - Kemisk industri m.m. Norstedt & Son Förlag. Stockholm 1939.

Uppfinningarnas bok IX, - Lanthushållen m.m. Trävaru-, textil- och beklädnadsindustri. Grafisk industri. Norstedt & Son Förlag. Stockholm 1929.

Otryckta källor:

Hälsovårdsnämndens arkiv på Stadsarkivet i Uppsala.

Upplandsmuseet:

-Tjernberg, Anna Märta. *Industrier och affärsföretag i Uppland 1948-1949*. Inventering samlad i en pärm i faktarummet. På slutet finns bilagor av senare datum. UF

-Upplandsmuseets utställning. April 2001

-Upplandsmuseets faktarums bildarkiv.

Hannes Vidmark, Miljö och hälsoskyddsinspektör. Miljökontoret, Uppsala kommun. Personlig kommunikation. MK

Internet:

- www.abgpersson.se

En av de äldre bilfirmorna i Uppsala.

- www.modinbil.se

Modins bil i Uppsala:s hemsida, en av de äldsta bilfirmorna i Uppsala. Historia.

- www.ra.se/ula/webuts/brevhua/brevh.ttm

Landsarkivet i Uppsala. Brevhuvuden den från gamla Uppsala företag.

- www.uppmus.se (2001.03.23)
Upplandsmuseets hemsida. Historia om den gamla akademikvarnen och museets flytt till dess gamla lokaler.
- www.uppmus.se/bildmeny.htm#ubild (2001.07.14)
Upplandsmuseets bildsamling – Om Uppsala bild.

Kartmaterial

Kartorna är framtagna med hjälp av Uppsala Kommuns kartdatabas.

Bildmaterial hämtat från:

Upplandsmuseets faktarums bildarkiv.

Uppsala Stadsbiblioteks Upplandsamlings bildmaterial.

Uppsala Universitetsbiblioteks, Carolina Rediviva, Kart och bildavdelning.

Bilaga 1.

Kvarterskartor över Uppsala stad

Karta 1: Innerstaden

Karta 2: Svartbäcken – Tuna backar, Gamla Uppsala – Nyby, Kvarngärdet, Gränby – Löten, Fålhagen, Salabacke och Årsta.

Karta 3: Librobäck – Husbyborg, Luthagen – Rickomberga, Stenhagen – Berthåga, Flogsta – Ekeby, Eriksberg och Kåbo – Kungsgärdet.

Karta 4: Norby, Gottsunda – Valsätra, Sunnersta – Vårdsätra och Ulleråker – Ultuna.

Karta 5: Kungsängen, Boländerna och Fyrislund.

Karta 1. Kvarter med funna objekt i Uppsalas innerstad.

GAMLA UPPSALA -
NYBY

SVARTBÄCKEN -
TUNA BACKAR

GRÄNBY - LÖTEN

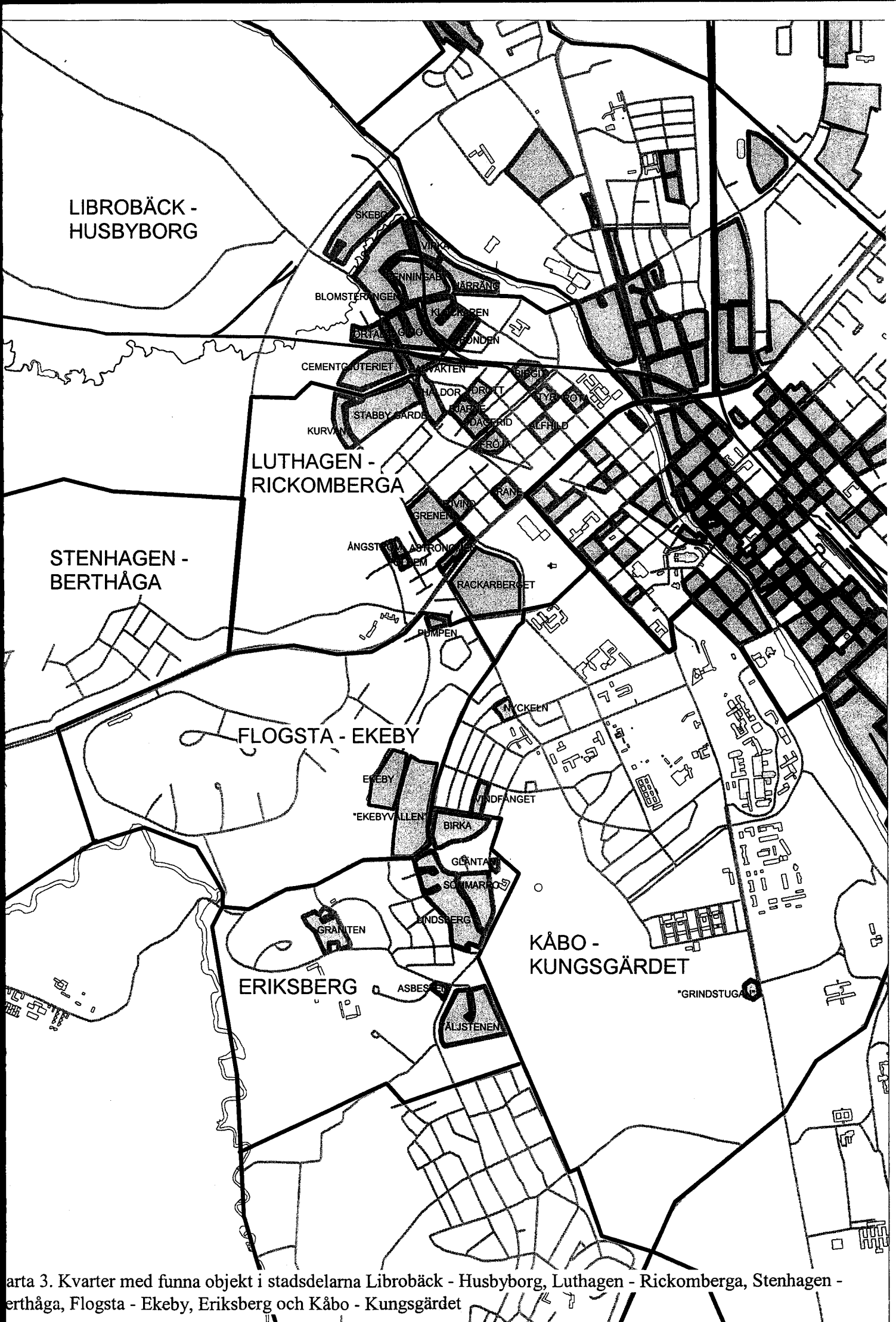
KVARNGÅRDET

FÅLHAGEN

SALABACKE

ARSTA

Karta 2. Kvarter med funna objekt i stadsdelen. Svartbäckens kvarter, Tuna Backar, Gamla Uppsala, Nyby, Gränby-Löten, Kvarngården, Fålhagen, Salabacke, Arsta.

LIBROBÄCK -
HUSBYBORG

LUTHAGEN -
RICKOMBERGA

STENHAGEN -
BERTHÅGA

FLOGSTA - EKEBY

ERIKSBERG

KÅBO -
KUNGSGÄRDET

SKEBBERG
FINNISA
BLOMSTERRINGEN
KILBYGÅRDET
BRÄNNINGEN
RÄRÅNGEN
KILBYGÅRDET
RONDEN

CEMENTGÅTERIET
VAKTEN
HÅLDOR
DRÖKT
STABBYGÅRDET
KURVAN
DÄCKRID
ALFHILD
ERÖN

ANGST
ASTRONOM
RACKARBERGET
PUMPEN

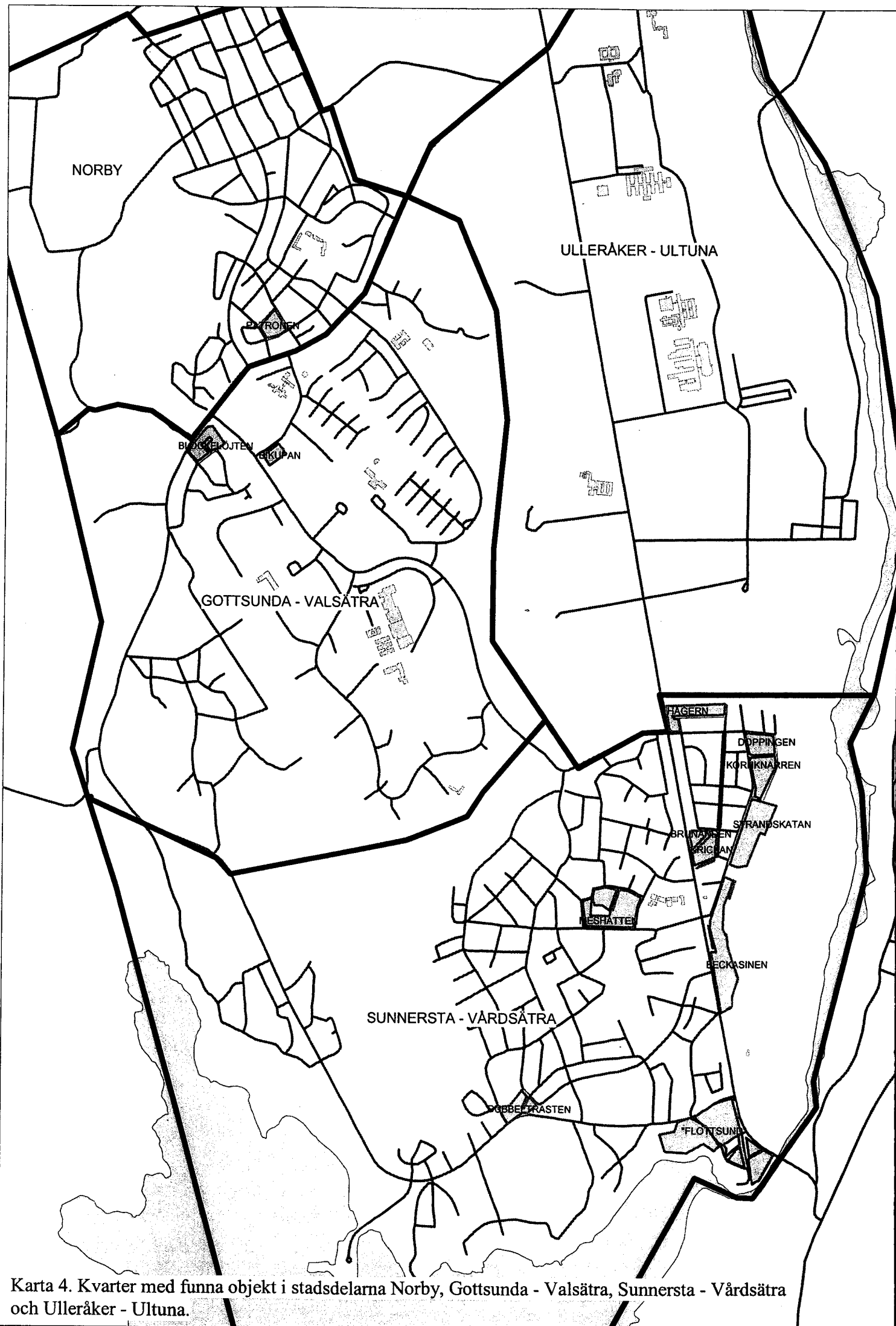
EKEBY
"EKEBYVALLEN"
BIRKA
GÄNTAN
SCHIMMAREN

GRÄNITEN
LINDSBERG
ASBESTEN
ÄLJSTENEN

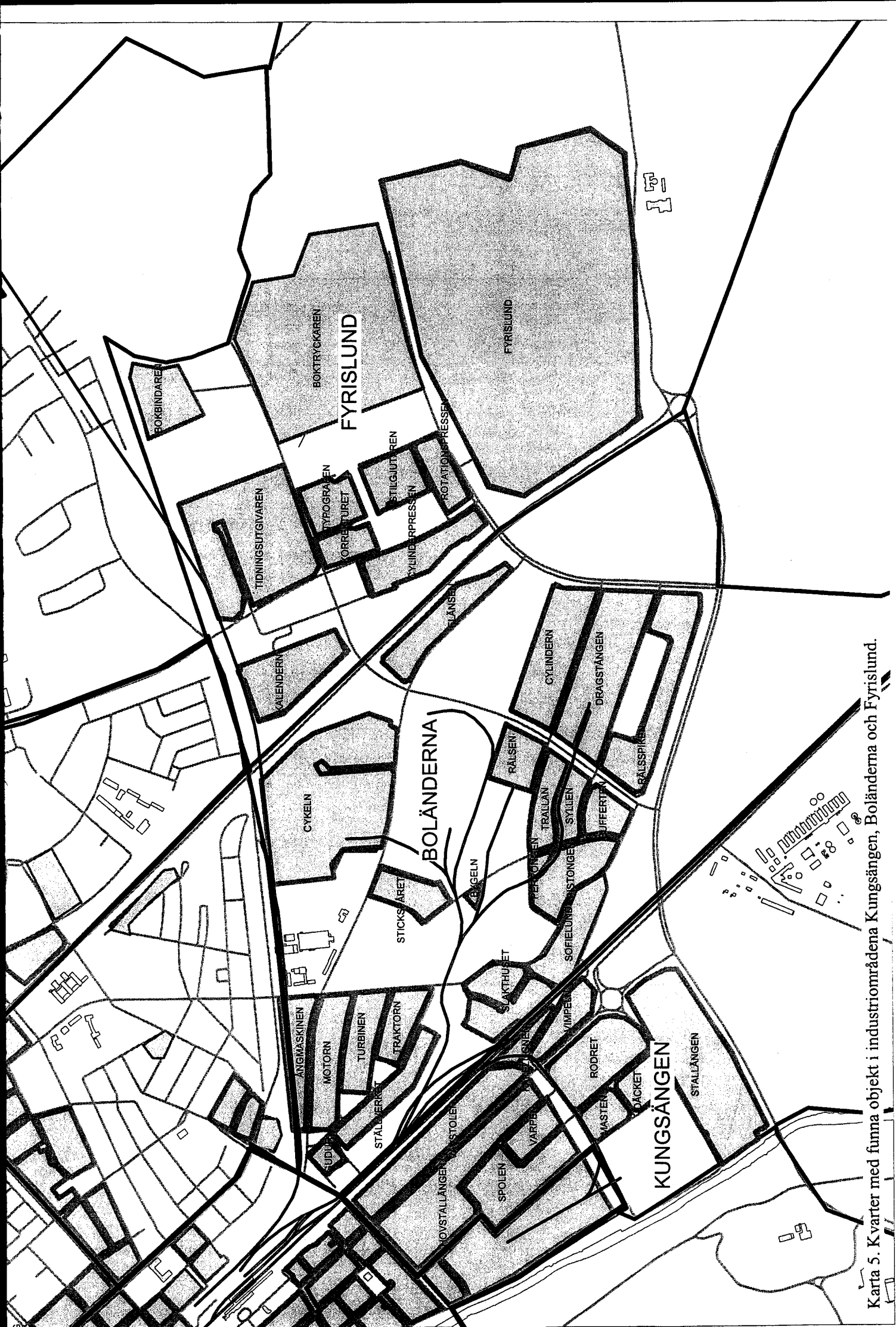
NYCKELN
VINDFÅNGET

*GRINDSTUGAN

arta 3. Kvarter med funna objekt i stadsdelarna Libroäck - Husbyborg, Luthagen - Rickomberga, Stenhagen - Berthåga, Flogsta - Ekeby, Eriksberg och Kåbo - Kungsgärdet

Karta 4. Kvarter med funna objekt i stadsdelarna Norby, Gottsunda - Valsätra, Sunnersta - Vårdsätra och Ulleråker - Ultuna.

Karta 5. Kvarter med funna objekt i industriområdena Kungsängen, Boländerna och Fyrislund.

Sammanställning av detaljuppgifter

Innehållsförteckning

STADSDELAR	1
INNERSTADEN	1
SVARTBÄCKEN – TUNA BACKAR	14
KVARNGÅRDET	18
FÅLHAGEN	19
SALABACKE	20
GRÄNBY – LÖTEN	22
GAMLA UPPSALA	22
ÅRSTA	22
LUTHAGEN – RICKOMBERGA	22
ERIKSBERG	24
FLOGSTA – EKEBY	24
KÅBO – KUNGSGÅRDET	24
NORBY	25
GOTTSUNDA – VALSÄTRA	25
SUNNERSTA	25
SÄVJA – BERGSBRUNNA – VILAN – NÅNTUNA	25
OMLANDET	26
INDUSTRIOMRÅDEN.....	26
KUNGSÄNGEN	26
BOLÄNDERNA	28
FYRISLUND	32
LIBROBÄCK	33

Teckenförklaring

Adresser:

v. = väg

g. = gata

gr. = gränd

Branscher:

ind. = industri

verk. = verkstad

Mek.verk. = Mekanisk verkstad

Smi.verk = Smides verkstad

Källor:

TY = Telefonkatalogens yrkesregister

AUS = Adresskalender för Uppsala Stad

Exempel:

TY: Mek.verk = Telefonkatalogens yrkesregister under rubriken mekaniska verkstäder.

TY: Smi.verk, Bil.rep = Telefonkatalogens yrkesregister under rubriken Smidesverkstäder samt Bilreparationer.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Akademikvarnen	S:t Erikstorg 10	Akademikvarnen	Kvarnind.	1200-1-1946 (Uljenhag 1984, Korotynska 1994, Brunius 1992)	Skänkt till Universitetet 1647 av drottning Kristina. Ombyggd. Drevs från 1888 med ångmaskin. 1788 upphör dess 150-åriga kvarnmonopol, då fattigmagasinet kvarn byggs. Drevs i början av 1900-t i samverkan med Uppsala Ångvarn. Efter renovering flyttar Uppilandsmuseet in i lokalerna på 1960-talet. (Uljenhag 1984, Korotynska 1994, Brunius 1992)
Innerstaden	Akademikvarnen	S:t Erikstorg 10	Pettersson & Barr Smides & Mekaniskverkstad	Verkstadsind.	1880 - 1928 (Sjöholm 1995b)	Verksamheten låg i gårds huset vid nuvarande Uppilandsmuseet, "Kvarnsmedjan". Flyttade då lokalerna blivit för små till fabriksgratan 2 (Kv. Blanka). (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Alfhem	Storg. 12	C. F. Eng	Verkstadsind.	1940 (TY: Smidesverk.)	Senare verksam på Högånsg. 11.
Innerstaden	Alle	Båvemsgr. 12	Törnqvist och Helliqvist	Bilverk.	1935, 40, 45, 48 (TY: Bilringar o. Bilringstrep.)	
Innerstaden	Alle	Båvemsgr. 12	B J Gisslow	Gummiwerk.	1930 (TY: Motorrep.)	
Innerstaden	Alle	Båvemsgr. 14	Förtämningscentralen	Verkstadsind.	1948 (TY: Kopparslagare)	Förtämningscentralen för kopparkärl och tillverkning av plåtarbeten (Sv. Privata företagare 1939) Tidigare verksam på Kungsängsg. 38.
Innerstaden	Alle	Båvemsgr. 14	ESAM	Verkstadsind.	1955, 61 (TY: Mek. verk.)	Senare verksam på Måltarg. 21 och Verkstadsgr. 5.
Innerstaden	Alle	Dragarbrunnsg. 59	Sven Johansson Plåtslageri AB	Verkstadsind.	1948 (TY: Plåtslagare)	Senare verksam på Lindsbergsg. 6, Viknersgr. 2 och Torgnyg. 10
Innerstaden	Alle	Kungsängsg. 28	Svenska Förädlingsfabriken	Verkstadsind.	1891 (TY: Förädlingsfabrik)	Grundad 1886, nämnd 1956. Adressen uppges 1891 (AUS).
Innerstaden	"Biologiska- museets park" Brage	Kyrkogårdsg. 35	Nyströms smide o. Bilreparationer	Verkstadsind.	1930 (TY: Bilrep)	
Innerstaden	Brage	S:t Olofsg. 50	Ekholms skofabrik	Bilverk. Läderind.	1917-1954 (Uljenhag 1984, Tjernberg 1948)	Verksamheten grundades 1889 på Kungsg. 13 (Kv. Örtedalen). Då var det handtillverkning men efter en flytt till Larssons skofabriks gamla lokaler, på Båvemsgr. 22 (Kv. Svanhild), i början av 1900-t, började man tillverka stor maskinell. Snart flyttade man dock vidare till Dragarbrunnsg. 22 (Kv. Prantan), där antalet anställda kom att uppgå till 79 stycken 1913. År 1917 flyttar man till en nybyggd fyrvåning fabriksbyggnad i korsningen Järnbrogatan, nuv. S:t Olofsg. / Salag., där man är verksam fram till 1954 då verksamheten läggs ned. (Uljenhag 1984)
Innerstaden	Brage	S:t Olofsg. 50	Markströms AB	Ytbehandling	1970-1980 (Lst. 2000-2)	Metallytbehandling, bl.a. Försivring, förgylning, betning m.m. (Lst. 2000 Metallytbehandlare)
Innerstaden	Brandstationen	Kungsg. 5	Fotocentralen	Grafiskind.	1920-1935 (Sv. Privata företagare 1939)	Grundades 1920 på Kungsg. 5 men flyttade 1935 till modernare lokaler på Kungsg. 1 (Kv. Edda. (Sv. Privata företagare 1939)
Innerstaden	Bredablick	Kungsg. 10	Boaves kakelfabrik	Lervaruind.	1859-1928 (Uppilands Museet, Uljenhag 1984, Tjernberg 1948 (TY: Mineralolja)	Hömet Skolgatan/Kungsgatan. Köptes 1918 av Uppsala-Eleby bruk. Brann ned 1928. Hade 64 arbetare 1903, vilket då innebar att de var en av stadens största arbetsplatser. (Uljenhag 1984, Aven på Kungsg. 37.
Innerstaden	Bryggaren	Bångårdsg. 1B	BP, Svenska Bensin & Petroleum AB	Olja	1940, 45, 48, 55, 61, 66, 70, 72 (TY: Bensin) 1940, 48 (TY: Mineralolja)	Försäljnings kontor och bensinstation. 1940-1948 anges adressnr. 1, 1955-1972 som nr. 1B.
Innerstaden	Bryggaren	Bångårdsg. 1B	Svenska ESSO AB	Bensinstation	1955 (TY: Gummiwerk.)	
Innerstaden	Bryggaren	Bångårdsg. 3	Svenska ESSO AB	Bensinstation	Runt 1964 (Sundquist 1964)	Bensinstations och garagebyggnad, torn nr 23 Bryggaren, ritningar av G. Leche. Markägare: Svenska Esso AB (Sundquist 1964). Se Bångårdsgatan 1B.
Innerstaden	Bryggaren	Kungsängsg. 21	Gåhns	Kemiskind.	1930, 35 (TY: kemisk- Teknisk fabrik)	Kontor?
Innerstaden	Bryggaren	Kungsängsg. 23	Kungsängens kemiska tvätt	Kemtvätt	1945, 48, 55, 61, 66 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	År 1961 och 66 anges en fabrik på Sofielund 5 (Bölandema). 1966 anges även adressen Dragarbrunnsg. 53 som troligtvis endast använts som inlämningsställe. (TY: kemiska tvättanstalter och färgerier)
Innerstaden	Bryggaren	Kungsängsg. 23	Albinssons verkstadsförelag	Verkstadsind.	1890-1899. (Sjöholm 1995b)	Grundades 1890 som Bleck och Kopparslagare. Blev senare Albinssons Plåtslageri & Galvanisering AB. Flyttade till Kungsängsgatan 22 år 1899, där man år kvar fram till 1946 då man flyttar till Bergsbrunnsg. 3 där man fortfarande är verksam. (Sjöholm 1995b, Telefonkatalogen 2000).
Innerstaden	Brynild	Dragarbrunnsg. 65	Kärnes	Verkstadsind.	1955 (TY: Elektromek. verk.)	Verkstad, kontor och lager. (TY: Elektromek. verk 1955.) Var senare verksam på Kungsängsg. 35. Hade butik på Vaksalag. 7.
Innerstaden	Brynild	Kungsängsg. 34	E W Ahlström	Läderind.	1897-? (Sv. Privata företagare 1939) 1930, 35, 40, 48 (TY: Sadelmakare)	Företaget grundades 1897, och var verksam som lapetsrare och sadelmakare. År 1939 var arbetarantalet 7st. (Sv. Privata företagare 1939).
Innerstaden	Brynild	Kungsängsg. 38	Uppsala Elektriska Lindareverkstad	Verkstadsind.	1927-1934. (Sjöholm 1995b)	Grundades 1927 i gårds huset Kungsängsgatan 38. 1934 flyttade företaget till Vretgränd 21, gränne med Nylundss planfabrik. 1951 flyttade man till Storgatan 30. (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Brynild	Kungsängsg. 38	Förtämningscentralen	Verkstadsind.	1934-? (Sv. Privata företagare 1939) 1935, 40 (TY: Kopparslagare)	Nämns i AUS 1956 utan adress. Syster till förtämningscentralen av kopparkärl och tillverkar plåtarbeten. (Sv. Privata företagare 1939). Senare verksam på Båvemsgr. 14.
Innerstaden	Brynild	Kålsängsg. 10	AB Ekaböl & Larsson	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep. Bilringar)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Brynhild	Kålsångsg. 10 / Dragarbrunnsg. 65	Hj Söderberg	Textilind.	1895 - 1950 (Sjöholm 1995a; Tjernerberg 1948) 1935, 40 (TY: Syfabriker)	I telefonkatalogen anges adressen på Dragarbrunnsg. Grundades 1885, då som bl.a. sybehörsaffär. Verksamheten utvecklades sedan till ett mekanisktväveri som låg på Kålsångsg. från 1895. Företaget blev bolag 1907. År 1913 var antalet anställda 125. År 1935 skedde en ombyggnation och antalet anställda ökade till ca 600. (Svenska officiella statistik 1914, Sjöholm 1995b, Tjernerberg 1948) Först tillverkades barnkläder, men sedan även dam- och herrkläder. Byggnaden var minst 4 våningar. 1933 köptes även en tomt i Orbyhus där man byggde en fabrik. Då det till sist blev för trångt i lokalerna flyttade man till Bersbrunnsgatan 1, år 1950. Företaget gick dock i konkurs 1958. Tidningstryckeri med 4-11 anställda. 1899 flyttade man tillbaka till kv. Näktergalen där man tidigare varit verksam. Denna gång till Östra Ägatan 33, hömet av smedstrand. (Ahmqvist 1979, AUS 1891, Kjellberg 1914, Brunius 1992).
Innerstaden	Draken	Bredgr. 5	Tidningen Upsala	Grafiskind.	1891 - 1899 (Ahmqvist 1979; AUS 1891, Kjellberg 1914, Brunius 1992)	
Innerstaden	Draken	Dragarbrunnsg. 49	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1907 (AUS)	
Innerstaden	Duvan	Östra Äg. 35	Upplandspostens tryckeri	Grafiskind.	1849-7 (Sv. Privata företagare 1939; Bolaus AB Fournir 1936)	Grundat 1949 av instrumentmakare Rabén. Tillverkade kirurgiska och optiska instrument, t.ex. glasögon och sjukvårdsartiklar. Hade både verkstad och affär på adressen. (Sv. Privata företagare 1939, Bolaus AB Fournir 1936).
Innerstaden	Duvan	Kungssångsg. 7	Chr. Rabens Eft.	Optik	1936, 1955, 76/77 (TY: 1890 (AUS; Färgare)	
Innerstaden	Duvan	Kungssångsg. 7	A. A. Widman	Textilind.	1914-troligtvis 1963 (Sjöholm 1999) 1930, 40, 45, 48, 55 (TY: Plåstlagare)	Grundades 1911 i en villa på V. Järnvägsg. 1914 tog man över en plåstlagerfirma på Kungssångsg. På båda ställena tillverkades plåt- och blockkarl, men sysslade även med teckplåt. På 1920-talet arbetade ca 12 personer i firmen. År 1935 fick man en egen verkstad på Västra Järnvägsgatan med kantmaskin, sveitsutrustning m.m. för rostfritt stål. På Kungssångsg. var det ett mer traditionellt plåstlager. År 1945 skaffade man kontorslokaler på Klosterg. 1 och 1965 byggdes mer ändamålsenliga lokaler på portalgatan 4. Då arbetade ca 35 man på firmen. År 1970 övergick man till att enbart syssla med rostfritt stål. (Sjöholm 1999, Bolaus AB Fournir 1936).
Innerstaden	Edda	Tomt nr 11	Uppsala Ångkvarns bränneri	Livsmedelsind.	? - 1902 (Tjernerberg 1948)	År 1902 flyttar verksamheten till kvarneret Ångkvarn där även kvarnen och jästfabriken ligger. (Tjernerberg 1948)
Innerstaden	Edda	Eddag. 10	Bildoktor, Ragnar Lindström	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilrep. Bilplåstlager)	Senare verksam på Ekebyv. 10.
Innerstaden	Edda	Eddag. 10	Bilfirmen Gösta Jönsson	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep. Bilringar)	
Innerstaden	Edda	Eddag. 12	Appelbergs Boktryckeri AB	Grafiskind.	1935-1972 (Sjöholm 1999, Harnesk & Oscarsson 1995)	Grundades 1903 genom att boktryckare Appelberg tog över Uppsala nya Tidnings tryckeri på Trädgårdsgatan 5. Man tryckte böcker, avhandlingar m.m. På 1920-talet var man ca 30 anställda. År 1917 blev företaget ett aktiebolag. Verksamheten växte och man flyttade till en med dåtidens mått "hypermodern" fabrik på Eddagatan år 1935. På 1960-t hade man ca 110 anställda. År 1959 byggdes en ny tryckerihall på gården och 1972 avvecklades verksamheten. (Sjöholm 1999, Harnesk & Oscarsson 1995)
Innerstaden	Edda	Fabriksg. 1	K Nilssons Snickeri & karosfabrik	Verkstadsind.	1924-1958 (Sjöholm 1995b, Tjernerberg 1948) 1930, 35 (TY: Vagnfabriker och	Tillverkade karosser till bussar, skåpvagnar och lastbilar. På 1930-talet hade man ca 25 anställda och på 40-talet ca 55. (Sjöholm 1995b, Tjernerberg 1948)
Innerstaden	Edda	Kungsg. 1	Fotocentralen	Grafiskind.	1935-minst 1948 (Tjernerberg 1948, Sv. Privata företagare 1939)	Laboratorium, framkallning och försäljningsstoket m.m. Ca 9 arbetare. (Sv. Privata företagare 1939)
Innerstaden	Edda	Kungsg. 1	Däckcity i Uppsala AB	Gummiverk.	1976/77 (TY: Gummiverk.)	Senare verksamma på Kungssångsg. 6.
Innerstaden	Edda	Kungsg. 1	Modins Bil AB	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep. Gummiverk. Bilringar Bilningsrap.)	Modins Bil grundades redan 1909, då som Bröderna Modin & Co. (www.modinsbil.se). Har varit verksamma på en mängd platser i Uppsala, nu är de verksamma på Fyrisborgsg. 5.
Innerstaden	Edda	Svarbäcksg. 33, 33B	Texaco	Bensinstation	1930, 40, 45, 48, 55 (TY: Bensin) 1940 (TY: Mineralolja)	"Fotogenbussen"
Innerstaden	Edda	Svarbäcksg. 35	Texaco	Bensinstation	1961, 66, 70, 72 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Edda	Svarbäcksg. 39	J.A. Rosensons söner	Verkstadsind.	1940 (TY: Plåstlager)	Tidigare verksamma på Kyrkogårdsg. 23, senare på Sysslomansg. 32 och Torngyg. 10.
Innerstaden	Edda	Svarbäckstull	Fyrisvalls Tegelbruk	Lervanlind.	1859-1940-t (Tjernerberg 1948)	Brann ned på 1940-talet. Svarbäckstull motsvarar Svarbäcksg. 41 (Ehn 1975)
Innerstaden	Fjalar	Kungsg. 52	Uppsala industrifabrik			
Innerstaden	Fjalar	Harnesplanaden 18	Hallsjö Brädgård	Brädgård	1930 (TY: snickeri och träfärdinsalster)	
Innerstaden	Fjalar	Kungsg. 52	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1930, 35 (TY: Brädgårdar)	Senare anges adressen som Kungsg. 54-56, vilket är på samma plats som Harnesplanaden 18. Senare finns verksamheten på Kungssångsg. 2 (kv. Ångkvarnen).
Innerstaden	Fjalar	Kungsg. 54-56	Hallsjö Brädgård	Brädgård	1955 (TY: Bensin)	Målarlakens lantmannaförbunds förening.
Innerstaden	Fjalar	Kungsg. 54	Olle Källman Bil AB	Bilverk.	1940, 45, 48, 55, 61 (TY: Brädgårdar)	Åren 1940 och 45 anges adressnr. bara som 54 och 1961 som 54B. Tidigare anges adressen som Harnesplanaden 18, vilket är på samma plats som Kungsg. 54-56. Senare finns verksamheten på Kungssångsg. 2 (kv. Ångkvarnen). I 1955 års telefonkatalog anges Länna bruks AB som Bilreparationer och Bilelektriska-, elektroniska reparationer
Innerstaden	Fjalar	Kungsg. 54	Uppsala Perslenniabruk	Verkstadsind.	1972 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksamma på Apelg. 3.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Flalar	Sutfungsg. 3	Axel Malms Efr.	Verkstadsind.	1970, 72 (TY: Plåtslagare)	Tidigare verksam på Klosterg. 1 (kv. Torget) och Svartbäcksg. 24 (kv. Lindormen).
Innerstaden	Folkvang	Skolg. 55	Svenska BP AB	Bensinstation	1970 (TY: Bensin)	Distriktkontor 1972.
Innerstaden	Folkvang	Osterplan 1	Järåsa såg och kvam (1930, 35), Järåsa Brädgård (1940, 45, 48).	Brädgård	1930, 35, 40, 45, 48 (TY: Brädgård) 1930 (TY: Sågverk)	År 1935 anges adressen som huvudkontor. Även 1940, 45 och 48 som kontor. 1940 anges Salag. 6 som brädgård. 1948 och 61 anges Börjög. 67 som AB Järåsa Säg- och tegelbruk.
Innerstaden	Frigg	Kungsg. 46	Texaco	Bensinstation	1972 (TY: Bensin,	Liljeborns olje AB, Eldningsolja och smörjoljor.
Innerstaden	Frigg	Vaksalag. 15	Wellands tryckeri	Grafiskind.	1891 (AUS)	Se även Alistekattan 4 (kv. Gudur)
Innerstaden	Frigg	Vaksalag. 15	AB Hj Söderberg	Textilindustri	Slutet av 1800-talet (Tjernberg 1948)	På adressen vävent, först handvävet och efter 1891 fabriksdrift. Verksamheten grundades 1885, då som bl.a. sybehörsaffär. Verksamheten utvecklades sedan till ett mekanisktväveri först på Vaksalag. 15, och sedan på Kålsångsg. från 1895. Företaget blev bolag 1907. År 1913 var antalet anställda 125. År 1935 skedde en ombyggnation och antalet anställda ökade till ca 600. (Svenska officiella statistik 1914, Sjöholm 1995b, Tjernberg 1948) Först tillverkad barnkläder, men sedan även dam- och herrkläder. Byggnaden var minst 4 våningar. År 1933 köptes även en tomt i Örbyhus där man byggde en fabrik. Då det till sist blev för trångt i lokalerna flyttade man till Bergsbrunnagatan 1 år 1950. Företaget gick dock i konkurs 1958. (Sjöholm 1995a)
Innerstaden	Fröj	Salag. 19	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1940 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Fröj	Salag. 19	Söderlundh & Co. AB	Gummiverk.	1935, 45 (TY: Bilringar)	
Innerstaden	Fröj	Salag. 19	Uppsala Regummering	Gummiverk.	1940, 45 (TY: Bilringar o. Gummiverk.)	"Modernit utrustad gummiwerkstad" "Bensin" "Oljor" (TY: 1940, 45) Senare verksam på Säbyg. 3 och Storg. 30.
Innerstaden	Fröj	S:t Persg. 29	S:t Pers Cykel-Moped- och MC-verkstad	Verkstadsind.	1961 (TY: Cyklar och cykeltilbehör)	
Innerstaden	Fröj	S:t Persg. 31	Bifirma A. G. Larsson	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep.)	Var samtidigt verksam på Vaksalag. 63 och Säbyg. 13. "Fullständig Service" "Bilplåtslager"
Innerstaden	Fröj	S:t Persg. 31	Uppsala Motorverkstader	Verkstadsind.	1930 (TY: Mek. verk.)	
Innerstaden	Fröj	Storg. 22	Svenska Esso AB	Bensinstation	1940, 48, 55, 61, 66 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Fröj	Storg. 22	Motorcentralen AB	Bilverk.	1930, 35, 40 (TY: Bilrep. Motorrep. Bilningsrep.)	
Innerstaden	Fröj	Storg. 22	Motorcentralen AB	Verkstadsind.	1935 (TY: Elektromek.verk. Mek.verk.)	Se Sv. Esso, samma adress.
Innerstaden	Fröj	Storg. 22	Motorcentralen AB	Bensinstation	1930 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Fröj	Storg. 22	Uppsala Bil och Gummi AB	Bilverk.	1935, 40, 45, 55, 48 (TY: Bilrep. Bilringar)	
Innerstaden	Fågelsången	Slottsgr. 1	David Johansson	Bilverk.	1955, 72 (TY: Motorrep.)	
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Dragarbrunnsg. 76	Lagerstedts Smides- o. Mek. verkstad	Verkstadsind.	1930, 35, 40, 48 (TY: Mek.verk.), 1948 (TY: Smidesverk.)	
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Dragarbrunnsg. 78A	Lagerstedts Smides- o. Mek. verkstad	Verkstadsind.	1955, 61, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Mek.verk.) 1955 (TY: Smidesverk.) 1972 (TY: Svelsning)	
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Dragarbrunnsg. 78	A-Däck AB, Asberg & Co.	Gummiverk.	1972, 76/77, 86 (TY: Gummiverk.)	Samma adress som Strandbodgatan 6. Senare verksam på Stallängsg. 15-17.
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Dragarbrunnsg. 78	A. Service AB	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	"Framvagnsspecialisten". Senare verksam på Stallängsg. 3, och i korsningen Kungslångsv/Björkg.
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Hammespl. 7	Glas & Metall, Thure Rundström	Verkstadsind.	1955, 61, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Mek.verk.)	
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Hammespl. 7	G.L.s Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1970 (Mek.verk.)	Tidigare verksam på Karlsrog. 63.
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Hammespl. 9	Martins bilservice, Kaj Nilsson.	Bilverk.	1976/77, 82/83, 86 (TY: Bilrep. Bilplåtslager)	
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Hammespl. 9	Uppsala Motorslip	Bilverk.	1976/77, 86, 91 (TY: Bilrep. Motorrep.)	Senare verksam på Leftersg. 5.
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Kungsg. 79	Uppsala Margarinfabrik	Livsmedelsind.	1928-1950 (Sjöholm 1995b)	Grundades 1928 i hörnet av Kungsgatan / Hammesplanen. 1965 flyttade verksamheten till Kåmans Margarinfabrik i Helsingborg. (Sjöholm 1995b).
Innerstaden	Galar (Sleipner)	Kungsg. 79	Berglunds bilreparationer	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Gerd	Salag. 27	C. G. Uppling	Bensinstation	1930 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Gerd	Salag. 27	Motorkompaniet Uppsala	Bilverk.	1940 (TY: Bilrep.)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Gerd	Vaksalag. 23	Uppsvenska Byggnadsgille AB	Verkstadsind.	1948, 55, 61 (TY: Plåtslagare)	Tidigare verksamma på Ringg. 31.
Innerstaden	Gerd	Vaksalag	Svenska BP AB	Bensinstation	1940, 45, 48, 55, 61 (TY: Bensin)	Vetenskapen om till vilket kvarter bensinstationen hörde kommer av intervju med Hannes Vidmark (Miljökontoret i Uppsala 01.07.17). Hade 25 anställda på 1930-talet och 55 på 1940-talet. (Sjöholm 1995b, Tjernberg 1948)
Innerstaden	Grenen (Mikaels)	Fabriksg. 1	K Nilsson Snickeri & Karossfabrik	Verkstadsind.	1924-1958 (Sjöholm 1995b, Tjernberg 1948)	
Innerstaden	Grenen (Mikaels)	Fabriksg. 3	J. F. Carlsson	Verkstadsind.	1930 (TY: Smidesverk.)	Se Pettersson & Barr, Fabriksagatan 2 (kv. Blanka).
Innerstaden	Gudrun	Kungsängsg. 31	Uppsala persienmfabrik		1976/77 (TY: Persienner)	Tidigare verksamma på Apelig. 3 och senare på Kungsg. 54.
Innerstaden	Gudrun	Kålsängsg. 4	Henrik Gahns Aktiebolag	Kemiskind.	1959-1968 (Sjöholm 1995a, Ullenhag 1984, Bergold 1989)	Tomt 13, 14. Köper först Kålsängsgränd 4, 1904 bygger ytterligare en fabrik på tomt. (kontoret från Bangårdsgatan flyttar också dit). 1916 sker en utbyggnad, 1919 köper man även granntomt. Kommer att äga större delen av kvarteret. På 30-, 40- och 50-talet har man ca 300 anställda. Tillverkade bl.a. Kosmetik, tvättmedel, lupulver, fläckbortningsmedel, möbelpolityr, lacker och färger m.m. (Sjöholm 1995a, Ullenhag 1984, Bergold 1989, Upplands museets bildarkiv). På 1940-talet hade man 400 anställda. Gahns köptes upp av Barnmästaren på 1960-talet och lades ned.
Innerstaden	Gudrun	Kålsängsg. 4	Uppsala Generatorservice AB	Bilverk.	1972, 76/77 (TY: Bilrep.)	Bl.a. Bielektiska reparationer (1972)
Innerstaden	Gudrun	Kålsängsg. 4	Vulcanocentralen AB	Gummiwerk.	1976/77 (TY: Gummiwerk, Bilringar)	S. Thörnqvist. Tidigare verksamma på Östra Ag. 21 och Kungsängsg. 58.
Innerstaden	Gudrun	Kålsängsg. 4	Tegan AB	Kemiskind.	1961, 1966 (TY: Kemisk-tekniiska tab.)	
Innerstaden	Gudrun	Östra Ag. 61	Stål & Maskin AB	Gjuteri	1930 (TY: Gjuteri)	Senare verksamma på Salag. 29 och Sägareg. 5.
Innerstaden	Gugner	Strandbodg. 12	Lindvalls Kaffe	Livsmedelsind.	1912 - nu (Sjöholm 1995b)	Företaget AB Eric Lindvall flyttade från Tjerp 1912 och byggde ett kaffetersti på Strandbodgatan i Uppsala. Verksamheten växte och 1945 byggdes en ny fabrik bredvid den gamla legebbyggnaden, där man i stället kom att tillverka bland annat marsipan och mandelmassa. (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Gugner	Strandbodg. 12	Thorell & Persson AB	Verkstadsind.	1966, 70, 72 (TY: Elektromek verk.)	Tidigare på Säbyg. 9 och Knivstg. 5.
Innerstaden	Gunnar	Kungsängstorg 8	Uppsala kontorsbokfabrik	Grafiskind.	1917-1957 (Sjöholm 1999, Bergold 1989)	Grundades 1906 på Drottningg. 6 med fabriksbod på Fyrstorg 6. År 1917 flyttar man till "Svintorget", (Kungsängstorg), till ett fyrvånings hus där man tillverkade kontorsböcker och allt inom bokbindningsbranschen. I huset fanns även accidenstryckeri, affärs och privat tryckeri och ett verkstadsförelag, efter att verksamheten lades ned 1957 tog Uppsala färg över lokalerna. (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Gunnar	Kungsängsg. 46	Hälén & Andersson	Verkstadsind.	1930, 35, 40, 48, 55, 61 (TY: Plåtslagari)	
Innerstaden	Hjorten	Svartbäcksg. 21	Halle Jannemar, Cykel och Motorverks.		1961 (TY: Cykel och cykel tillbehör)	Även en affär på Svartbäcksg. 18.
Innerstaden	Hjorten	Svartbäcksg. 25	K H Björngård AB (Austin Service)	Bilverk.	1955, 61 (TY: Bilrep. Bilringar Bilar m.m.)	"Försäljning av nya och gamla bilar samt verkstad." Även verksamma på Börjeg. 69.
Innerstaden	Hjorten	Svartbäcksg. 25	Uppsala Färgeri & Kemiskatvätt	Kemivat	1950-talet - ? (Ehn 1975) 1966, 70, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och Färgerier)	A G Malmberg grundas 1860 (Svenska officiella statistik 1914) på Svartbäcksg. 24 där man färgar lin, bomull och ullgarner, schalar och kläder tvättas och färgas. Verksamheten byter sedan namn till Uppsala spinnen & Färgeri och senare till Uppsala Färgeri & kemiska tvätt. På 1950-talet flyttar man till Svartbäcksg. 25 där man år kvar 1978 även om färgeriverksamheten upphör på 1960-talet. (Ehn 1975). 1961, 66, 70, 72 anges en fabrik på Kungsg. 2 (kv. Blanka) och man har inlämningsställen på Geijersg. 14 (1966), Kungsg. 42 (1966, 70) och 43 (1961) Svartbäcksg. 24 (1930, 35, 40, 45, 48, 55, 61) och 25 (1966, 70, 72, 76/77) och på Vaksalag. 32 (1968, 70, 72) 1955 är man medlem i Sveriges tvättfärgares förbund. (TY: Kemiska tvättanstalter och Färgerier)
Innerstaden	Hjorten	Svartbäcksg. 25	Aros Färgeri & Kemiskatvätt	Kemivat	1986 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Har varit verksam på Adligg. 27 (1961, 66, 70, 72, 76/77), S:t Persg. 9 (1935, 40), Svartbäcksg. 8 (1945, 48, 55, 61, 66, 70) (anges som butik 1970), 16 (1972, 76/77) (Anger ytterligare ett telefonnr. till butiken, bör därför ha varit tvätt där) och 25 (1966). 1955 var man medlem i Sveriges tvättfärgares förbund. (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier).
Innerstaden	Hjorten	S:t Olofsg. 36	Arfströms Efr. C. W. Persson	Verkstadsind.	1930, 35, 40 (TY: Kopparslagare)	Adressen anges som Järmbrog. Senare verksamma på Hilddur Ottelingsg 19 och Valsro i Vaksala.
Innerstaden	Hjorten	S:t Olofsg. 36	Wallis Gill & Mekaniska	Bilverk.	1948, 55 (TY: Bilrep.)	Grundades 1854 på Dragarbrunnsgatan 22. Flyttade till nr. 26 år 1892, och 1960 flyttar man till Kungsölgatan 50. Senare ligger verksamheten på Dragarbrunnsgatan 77. (Tjernberg 1948, TY:)
Innerstaden	Hugin	Dragarbrunnsg. 77	Ahlqvist & Gustavssons metallgjuteri AB	Gjuteri	1966, 70 (TY: Gjuterier)	Tidigare verksam på Båvensgränd 17 (kv. Sultung) och senare på Skogsv. 45B (Bergsbrunna).
Innerstaden	Hugin	Dragarbrunnsg. 77	Bilcentralen	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83, 86 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Hugin	Dragarbrunnsg. 77	Uppsala konst och metallgjuteri	Gjuteri	1976/77 (TY: Gjuteri)	
Innerstaden	Hugin	Dragarbrunnsg. 77	Uppsala Metallgjuteri	Gjuteri	1972 (TY: Metallgjuteri)	
Innerstaden	Hugin	Kungsängsg. 58	Wallins smidesverkstad	Verkstadsind.	1930 (TY: Smidesverk.)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Branseh	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Hugin	Kungsåmsg. 58	Eliam (elektronfirman Electric)	Verkstadsind.	1961-1973 (Sjöholm 1995b) 1961, 66, 70, 72 (TY: Elektromek.verk.)	Henrik Almgren grundade den elektromekaniska verkstadsfirman Electric i Tibble 1944. På 1950-talet flyttade verksamheten till St Persg (kv. Svanen). Där de låg fram till 1961 då man rev bebyggelsen för att bygga H-centrum. Då flyttade man till Kungsåmsg., bredvid Thörnqvists Gummiverkstad. Firman sysslade med bilelektriska arbeten och omvändningar av elmaskiner. 1973 köpte man en tomt på Kungsåmsg. 4 i Bolanderna. (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Hugin	Strandbodg. 6	Kungsåmsgens bilservice	Bilackarare	1966, 70 (TY: Bilackarare)	Mest reparationer av jordbruksredskap. Ca 40 anställda på 1950-t. (Sjöholm 1999).
Innerstaden	Hugin	Strandbodg. 6	Nordendag & Safström, Smidesfirma	Verkstadsind.	1937- ca 1945 (Sjöholm 1999)	
Innerstaden	Hugin	Strandbodg. 6	Gösta Wallenstål	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Hugin	Strandbodg. 6	Uppsala stad gasverk	Gasverk	1960-1967 (Sjöholm 1999)	I kvarteret låg flera av gasverkets gasklockor, övriga delen låg i kvarteret Munin..
Innerstaden	Hästen	Dragarbrunnsg. 53	Kungsåmsgens kemiska tvätt	Kemtvätt	1966 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Även på Kungsåmsgatan 23 och Sofielundsg. 5 (änges som fabrik).
Innerstaden	Hästen	Dragarbrunnsg. 53	Plåtslagare Anders Johansson	Verkstadsind.	1966 (TY: Plåtslagare)	Tidigare verksam på Skolg. 63 och St Olofsg. 21, senare på Valhallsg. 21 och Svarbäcksg. 42.
Innerstaden	Hästen	Dragarbrunnsg. 53	Svenska BP AB	Bensinstation	1961, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Hästen	Dragarbrunnsg. 53	Uppsala Elektro, BP garage	Bilverk.	1961 (TY: Bilrep.)	"Bilmekanisk verkstad, laddningar, utlånning av batterier" (1961) Tidigare verksam på Skolgalatan 33 och senare på Timmermansg. 13.
Innerstaden	Hästen	Kungsåmsg. 22	Albinssons Verkstadsföretag AB	Verkstadsind.	1899 - 1947 (Sjöholm 1995b) (TY: Plåtslagare)	Tillverkade från 1930-t byggnadsplåt mm. 1947 flyttar man till Bergsbrunnsgatan 3. (Sjöholm 1995b).
Innerstaden	Hästen	Kungsåmsg. 22	Albin Anderssons Eifr.	Verkstadsind.	1930, 35, 40, 45 (TY: Plåtslagari)	Tidigare var man verksam på Kungsåmsg. 23.
Innerstaden	Hästen	Vreigr. 12	Kungstvätt	Kemtvätt	1961 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	"Skonsammare tvätt i moderna maskiner" "Kemtvätt och skjorttvätt på 5 timmar" (TY: 1961)
Innerstaden	Högne f.d. Grimhild	Kungsg. 71	IMAB Instrument & Maskin AB	Verkstadsind.	1955, 61, 66 (TY: Mek.verk)	"Konstruerar, tillverkar och reparerar".
Innerstaden	Högne f.d. Grimhild	Kungsg. 73	Ericssons Motor AB	Bilverk.	1955, 61 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Hörmet	St Johannesg. 6	Rem-Produkter AB	Kemiskind.	1961, 66 (TY: Kemisk-tekniskafabriker)	Senare verksamma på Fålhagsg. / Fålhagsleden 1A.
Innerstaden	Hörmet	Kyrkogårdsg. / St Johannesg.	Uppsala Malt och Ulsådesbolag	Livsmedelsind. Kvamind.	1880-talet, till ? Lambert 2000	
Innerstaden	Hörmet	Kyrkogårdsg. / St Johannesg.	Erlangenbryggeriet	Livsmedelsind.	1880-talet till ? (Lambert 2000)	Bryggerbyggnaderna låg inne på gården och revs omkring 1980.
Innerstaden	Hörmet	Kyrkogårdsg. 23	J A Rosensons söner	Verkstadsind.	1930, 35 (TY: Plåtslagari)	Senare verksamma på Svarbäcksg. 39, Syslömansg. 32 och Torgnyg. 10.
Innerstaden	Hörmet	Kyrkogårdsg. 25	Uppsala Plåtslagari	Verkstadsind.	1961, 66, 70, 76/77 (TY: Plåtslagari)	"Byggnadsplåt, ventilationstrumror, takreparationer (1961, 66, 72) Senare verksamma på Kungsåmsg. 22.
Innerstaden	Hörmet	St Johannesg. 4	Stigs Snabbpress	Kemtvätt	1955, 61, 66 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Medlem av Sv. Tvätteridkarens förening 1955.
Innerstaden	Kaniken	Drothingg. 4	Förenade tvätt AB	Kemtvätt	1945, 48, 55 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Företaget grundades 1839, då som Valström & Lästborn. 1882 byter företaget namn till det nuvarande. Företaget flyttar till Västra Agatan 1892 där det växer fort och byggs ut i flera omgångar. Då det inte finns utrymme för fler utbyggnader flyttar man till Fyrislund. Då har man ca 600 anställda i Uppsala. (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Kaniken	Västra Ag. 16	Almqvist & Wiksell	Grafiskind.	1892- efter 1972 (Almqvist 1979, Sjöholm 1995a, Hillborn 1964)	
Innerstaden	Kaniken	Trädgårdsg. 12	Pettersson & Barr AB	Verkstadsind.	1940 (TY: Smidesverk.)	Tidigare verksamma på Fabriksg. 4 (kv. Blanka) och senare på Svarbäcksg. 49
Innerstaden	Klostret	St Olofsg. 11	Snabbtvätt AB	Kemtvätt	1972, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Även på Dragarbrunnsg. 52 (kv. Svava) 1968 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier).
Innerstaden	Klostret	St Olofsg. 11	Anticimex, Garanti AB	Desinfektion	1945 (TY: Desinfektion)	Adressen anges som Jämbrog. Senare verksamma på Svarbäcksg. 18 och 26.
Innerstaden	Klostret	Svarbäcksg. 14	J. Eriksson, Fram	Verkstadsind.	1897-1910 (Uljenhag 1984, Darphin 1995)	Bernhard Öberg & Co:s velocipedfabrik grundades 1879 på Svarbäcksg. 14. Man tillverkade cyklar av märket Fram. Josef Eriksson tar senare över verksamheten och verksamheten byter namn till AB Josef Erikssons cykelfabrik. Behovet av större lokaler gör att man flyttar till Svarbäcksg. 10 (kv. Torget) år 1910, och sedan till St Persg. (kv. Trudhem). Då Eriksson svlider 1926 tar Upplands enskilda bank över rörelsen och driver verksamheten fram till 1932 då Industrikompaniet i Heisingborg tar över. Man tillverkar främst cyklar, mopeder och motorcyklar. 1966 flyttar man till Verkstadsca. 8 i Bolanderna (kv. Rålsen). År 1972 lägger man ned verksamheten. (Uljenhag 1984,
Innerstaden	Klostret	Östra Ag. 9	Uppsala Industrikermi AB		1976/77 (TY: Kemikalier-detaljister och	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Kornhuset	Gropgr. 5	Claes Johanssons Plåtslageri	Verkstadsind.	1930 (TY: Plåtslageri)	Senare verksam på Väderkvarnsg. 15 och Fabriksg. 16.
Innerstaden	Kornhuset	Gropgr. 5	Svenska BP AB	Bensinstation	1961, 70, 72 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Kornhuset	Gropgr. 7 / Övre Slottsg. 12	Bensinstation	Bensinstation	Omkring 1964 (Sundquist 1964)	Kvarteret Kornhuset, tomt 17, Övre Slottsg. 12 och Gropgräng 7. Ägare: DiÖS. Bensinmack med garagegång. Uppford enligt ritningar från 1931-32 av Leche, ombyggt enligt ritningar från 1955 (Sundquist 1964).
Innerstaden	Kornhuset	Övre slottsg. 12	Svenska BP AB	Bensinstation	1940, 45, 48, 55 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Kransen	Dragarbrunnsg. 33	Augustia Lundin	Kernvätt	1930, 35, 45, 48, 55 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Grundad 1929 (AUS 1955/56). Verksamhetens namn har bytts till Augustia Lundin:s Efr. Nils Thoren, år 1955.
Innerstaden	Kransen	Dragarbrunnsg. 35	Gunnar Anzen, Traffic Product Company AB		1948 (TY: Mineraloljor)	
Innerstaden	Kransen	Svartbäcksg. 1B	TEXACO, Caltex Oil AB	Olja	1940 (TY: Bensin)	Anges i telefonkatalogen under rubriken Mineraloljor. Adressen anges även som avdelningskontor 1948 och 55.
Innerstaden	Kroken	Bangårdsg. 4	Plåtslagare Gustav Andersson	Verkstadsind.	1945, 48, 55, 61 (TY: Plåtslageri)	
Innerstaden	Ladu	Skolg. 19	Plåtslagare Arik Hemtci	Verkstadsind.	1961 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksam på Skolg. 27.
Innerstaden	Lejonet	Kungsängsg. 4	Valfrid Anderssons Sadelmakteri AB	Läderind.	Ca 1915 (Sv. Off. Stat. 1915) 1930, 35, 40, 48, 55 (TY: Sadelmakare)	Verksamheten grundades 1888 och blev aktiebolag 1930. Kring 1915 var arbetarantalet 21, och man tillverkade sejar och liknande, velocipedsadlar och väskor. (Svenska officiella statistik 1915, Tjernberg 1948. Sv. Privata företagare 1939). Senare låg verksamheten på Smedsgränd 16 och på Svartbäcksg. 8
Innerstaden	Leoparden	Svartbäcksg. 16	Aros Färgeri & Kemiskavätt	Kernvätt	1972, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Har varit verksam på Adilsg. 27 (1961, 66, 70, 72, 76/77), St. Persg. 9 (1935, 40), Svartbäcksg. 8 (1945, 48, 55, 61, 66, 70) (anges som butik 1970), 16 (1972, 76/77) (Anger ytterligare ett telefon till butikken, bör vara tvätt där) och 25 (1966) 1955 var man medlem i Sveriges tvätterikares förbund. (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier).
Innerstaden	Leoparden	Svartbäcksg. 18	Anticimex, Garanti AB	Kemiskind.	1948 (TY: Desinfektion)	Tidigare verksam på Svartbäcksg. 26.
Innerstaden	Leoparden	Svartbäcksg. 22	P. Cederholm (s Efr. C. G. Andersson)	Kernvätt	1891, 1910 (AUS) 1930, 35, 45, 48, 61 (TY: Kemiskavättanstalter och färgerier)	Färgeri i Uppsala med arbetarantal 3 a 4 st. (skifte), maskiner. 4 kuffar, drivkraft: ångkraft. Specialinlett. Kemisk tvätt och färgning. (Svenska officiella statistik 1914). 1966 har man en fabrik på Stockholmsv. 224 i Sunnersta (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier).
Innerstaden	Leoparden	Svartbäcksg. 20	Bröderna Modin & co, Modins bil i Uppsala AB.	Verkstadsind.	1916-? (Tjernberg 1948)	Enligt Tjernberg (1948) öppnar de en affär på adressen 1916.
Innerstaden	Lindormen	Linneg. 2	Brinks förkromning & Mekaniska verkstad	Ytbehandling	1928-1938 (Tjernberg 1948) 1930, 35 (TY: Förkromning och förnickling)	Även på Svartbäcksg. 49 (1940) och Fabriksg. 6 (1945, 48, 55 TY: Förkromning och förnickling).
Innerstaden	Lindormen	Linneg. 2	SEKO- Plåtslageri & Ventilation	Verkstadsind.	1970 (TY: Plåtslagare)	Senare verksam på Timmermansg. 13.
Innerstaden	Lindormen	Linneg. 2	Lufthagens bilservice	Bilverk.	1976/77, 82/83, 86 (TY:)	Tidigare verksam på Stureg. 24 (kv. Tyr) och senare på Adilsg. 10 (kv. Finn).
Innerstaden	Lindormen	Skolg. / Svartbäcksg.	Barkströmska garveriet	Läderind.	Någon gång på 1800-talet fram till 1901 (Ehn 1975, Ullenhag 1984)	1870 var det Barkströmska garveriet Uppsalas största garveri med 10 anställda. Verksamheten låg alldeles intill Fyrisån där den låg fram till 1901 då gården revs. (Ehn 1975, Ullenhag 1984).
Innerstaden	Lindormen	Svartbäcksg. 24	A W Olssons Efr.	Verkstadsind.	1925 (ULK: Plåtslageri) 1930 (TY: Plåtslageri)	1925 anges verksamheten som W Ohlssons plåtslageri affär.
Innerstaden	Lindormen	Svartbäcksg. 24	Axel Malm (s efr)	Verkstadsind.	1935-? (Bologs AB Fournir 1936) 1940, 45, 48, 55, 6, 66 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksam på Klosterg. 1, senare på Suttungsgr. 3.
Innerstaden	Lindormen	Svartbäcksg. 24	J F Jansson Rör AB	Verkstadsind.	1912-1968 (Sjöholm 1995b)	Företaget grundas 1912 och har i början 15-20 arbetare, samt ca 10 gravare på somrarna. År 1965 flyttar man till Svartbäcksgatan 65, då har man ca 55 anställda (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Lindormen	Svartbäcksg. 24	Uppsala Spinnen & Färgeri	Kernvätt	1860 - 1950-t (Ehn 1978) 1930, 35, 40, 45, 48, 55, 61 (TY: Kemiska tvättanstalter och Färgerier)	A G Malmberg grundas 1860 (Svenska officiella statistik 1914) på Svartbäcksg. 24, där man färgar lin, bomull och ullgarnar, schalrar och kläder vävits och färgas. Byter sedan namn till Uppsala spinneri & Färgeri och senare Uppsala Färgeri & kemiska tvätt. På 1950-talet flyttar man till Svartbäcksg. 25 där man år 1978 även om färgeriverksamheten upphörde på 1960-talet. (Ehn 1975). Åren 1861, 66, 70, 72 anges en fabrik på Kungsg. 2 (kv. Blanka) och man har inlämningsställen på Geijersg. 14 (1866), Kungsg. 42 (1866, 70) och 43 (1961) Svartbäcksg. 24 (1930, 35, 40, 45, 48, 55, 61) och 25 (1966, 70, 72, 76/77) och på Vaksalag. 32 (1966, 70, 72) År 1955 är man medlem i Sveriges tvätterikares förbund. (TY: Kemiska tvättanstalter och Färgerier)
Innerstaden	Lindormen	Svartbäcksg. 26	Anticimex, Garanti AB	Desinfektion	1955 (TY: Desinfektion)	Tidigare verksam på St. Olofsg. 11 och senare på Svartbäcksg. 16.
Innerstaden	Lindormen	Svartbäcksg. 28	Apollo, Cykel & Motor reparationer)	Verkstadsind.	1961 (TY: Motorcyklar- reparationer)	S Isaksson. Mopeder, cyklar, rundappelar och tillbehör, båtmotorer, gräsklippare, reparationer" (1961)

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Lindormen	Svarbäcksg. 30	Sidwall N. E. & Co	Läderind.	1890 (AUS)	Grundades 1964. Hade 9 arbetare + 1 mästarare 1870, var då näst störst efter Barkströms garveri. Runt 1900 låg verksamheten på Vaksalag. 10 (kv. Svälvan). 1914 hade man bara 2 arbetare och linikören i Källbro i Vaksala vilket tyder på att man använde vegetabiliska garvämnen. (Ullenhag 1984, Lundh 1963. Svenska officiella statistik 1914, m.fl.)
Innerstaden	Lindormen	Svarbäcksg. 30	Johan Schagerström	Läderind.	1820-t. ? (Ehn 1975)	Tomt 2B i kv. Lindormen, Svarbäcksg. 30 var garverigård från slutet av 1700-talet och nästan hela 1800-talet, innan dess var där färgerigård. Ar 1820 tog familjen Johan Schagerström över garverirörelsen på gården, men han kom senare att överlåta gården till sin bror Erik och koncentrerade sig på sin rörelse i Garvargården i kvarteret Svälvan på Vaksalag. 12. (Ehn 1975)
Innerstaden	Magistern	Kyrkogårdsg. 39	K F Eks smides & mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1906-1914 (Sjöholm 1995b)	Företaget grundades 1906 i Erlendsborg och sysslade med smide och reparationer. Lokaler blev för små och man flyttade till Svarbäcksgatan 79 år 1914. (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Munin		Uppsala stads elektricitetsverk			I samma kvarter som gasverket tillkom 1906 stadens elektricitetsverk. Elen tillverkades till en början av egna generatorer, drivna av gas- och dieselmotor, fram till 1915. Därefter fick Uppsala el från Åkarefabrikverket. (Sjöholm 1999)
Innerstaden	Munin		Uppsala stads gasverk	Gasverk	1860-1967 (Sjöholm 1999)	I kvarteret Munin låg Gasverket, som startade sina leveranser i dec. 1860 och avvecklades i mars 1967. Frånst till gasbelysning. I samma kvarter tillkom 1906 stadens elektricitetsverk. Elen tillverkades till en början av egna generatorer, drivna av gas- och dieselmotor, fram till 1915 (Sjöholm 1999)
Innerstaden	Munin	Kungsg. 45	C F Lunds kakelfabrik	Lervaruind.	1891 (AUS)	
Innerstaden	Munin	Kungsg. 45	Svenska BP AB	Bensinstation	1961, 66, 70, 72, 76/77, 82/83 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Munin	Kungsg. 45	Nynäs-Petroleum AB	Bensinstation	1955 (TY: Bilrep.)	Nattservice 1955.
Innerstaden	Munken	Kungsg. 16	Allround Service, OT Sved	Bilverk.	1890-1892 (Hirschfeldt 1990, Upplands museets faktarum, foto kommentarer, dataskök på kv. S:t Erik)	Det första nr av UNT gavs ut 1890 av studentföreningen Verclandi. Officinen var placerad i Olympen, Västra Agatan 22, men flyttade vidare till Oxenstiernska huset vid Riddartorget 1892. 1928 flyttade man till ett eget hus vid Gamla Torget (kv. Rådhuset), en modern officin med tryckpress. Ar 1969 var man 40 anställda. Ar 1963 fick man 3 nya tryckverk med trefärgs tryck, man beställde en till. 1961 bestod man om att nya lokaler var ett måste, då man åter växt ur sina lokaler. Man köpte där för tomt nr 1 i kv. Trallan. Där byggde man lokaler för tryckhall och distribution. 1964 beslutade att all verksamhet skulle ligga i kv. Trallan. Ar 1973 beslutade man sig för att byta produktionsteknik, biyet skulle överges och ledningen skulle framställas genom datoriserad fotosättning. Tidigare hade man haft blytsatser i lärmärmar. (Hirschfeldt 1990, Upplands museets faktarum, foto kommentarer, dataskök
Innerstaden	Munken	Västra Ag. 24	Akademiska boktryckeriet	Grafiskind.	1858 - ? (Ahlmqvist 1979, Sundquist 1964) 1891 (AUS)	Tryckeriet drevs från 1858 i gamla kemikern på Västra Agatan 24 (kv. Munken tomt nr 1) som flyttades ut av Universitetet. Hade aldrig mer än 20 anställda. (Ahlmqvist 1979, Sundquist 1964)
Innerstaden	Njord	Vaksalag. 28	Sahiströmska fabriksbolagets filial	Textilind.	1891 (AUS)	Vävert (1891 AUS)
Innerstaden	Njord	Vaksalag. 30	AB Uppsala Valskvarn	Kvarvind.	1880-? (Uppsala kommuns Fastighets AB 1984), (Tjernberg 1948)	Valskvarnen startas i kvarteret Njord 1880. Producerar mjöl av märket Vasa. Utökar bland annat med dotterbolaget Uppsala Åttisfabrik. Nu ligger bostads- och butiksbyggnaden kvarnen i kvarteret. (Uppsala kommuns Fastighets AB 1984). Blev bolag 1914 (Tjernberg 1948)
Innerstaden	Noatum	St Persgatan 28	Nymans verkstäder	Verkstadsind.	1899-1964 (Darphin 1995, Ullenhag 1984)	Från 1873 har A F Nymans en verkstad på Dragarbrunnsg. 25, där han 1888 tillverkar sin första cykel. Ar 1894 flyttar man till Dragarbrunnsg. 28 och 1898 bildas aktiebolaget A F & J Nymans Instrumentmakeri och velocipedfabrik. Ar 1895 flyttar man till en större lokal på Svarbäcksg. 8. Företaget fortsätter att växa och man köper tomter i kv. Noatum. Fabriken drevs med ångmaskiner och belysningen med ett eget gasverk. Ar 1911 bygger man en tillbyggnad för gummitillverkning. Mot den västra gaveln hade man en tillbyggnad för förvaring av kemikalier. På 1920-talet är man ca 500 anställda. Ar 1916 ansluts man till högspänningsnätet och äldre maskiner byts ut och fabriken byggs ut. Man tillverkar även mopeder, motorcyklar m.m. Ar 1945 är man Nordeuropas största cykelfabrik med ca 1300 anställda. Åren 1964/65 flyttar man till Boländerna. Man tillverkar då främst båtmotorer, 1979 läggs verksamheten ned, och det som finns kvar tas över av Pronotelek. (Darphin 1995, Ullenhag 1984)
Innerstaden	Näcktergalen	Rudbäckskagården	Tidningen Uppsalas Tryckeri	Grafiskind.	1845 - ca 1891 (Ahlmqvist 1979, AUS 1891, Kjellberg 1914, Brunius 1992)	Tryckeriet var lokaliserat i den Rudbeckska gården i kvarteret Näcktergalen. Vid korsningen Drothinggatan / Östra Agatan. Sedan flyttades den till Bredegränd 5, innan 1891. Tryckeriet var nästan enbart ett tidningstryckeri. Hade mellan 4 och 11 anställda. 1899 flyttade man åter till kvarteret Näcktergalen, denna gång till Östra Agatan 33, hömet Smedsgränd och Östra Agatan, där var man kvar till 1959. (Ahlmqvist 1979, AUS 1891, Kjellberg 1914, Brunius 1992)
Innerstaden	Näcktergalen	Östra Ag. 33	Tidningen Uppsalas Tryckeri	Grafiskind.	1899-1959 (Ahlmqvist 1979, AUS 1891, Kjellberg 1914, Brunius 1992)	Tryckeriet var lokaliserat i den Rudbeckska gården i kvarteret Näcktergalen. Vid korsningen Drothinggatan / Östra Agatan. Sedan flyttades den till Bredegränd 5, innan 1891. Tryckeriet var nästan enbart ett tidningstryckeri. Hade mellan 4 och 11 anställda. 1899 flyttade man åter till kvarteret Näcktergalen, denna gång till Östra Agatan 33, hömet Smedsgränd och Östra Agatan, där var man kvar till 1959. (Ahlmqvist 1979, AUS 1891, Kjellberg 1914, Brunius 1992)
Innerstaden	Näcktergalen	Smedsgr. 2	Uppsala Dentallaboratorium AB		1938 - minst 1948 (Tjernberg 1948)	Blev aktiebolag 1941 och hade ca 10 anställda (Tjernberg 1948).

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Oden Ygg	Kungsg. 38	Motorfirman Sikten	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Oden Ygg	Kungsg. 38	Emil Johansson	Verkstadsind.	1935, 40 (TY:)	
Innerstaden	Oden Ygg	Vaksalag. 20	Uppsala desinfektions byrå	Kemikalier	1945, 48 (TY: Desinfektion)	"Cyanvättesgasning" (1940, TY: Desinfektion). Tidigare verksamma på Fålhagsg. 6 och senare på Skolg. 33.
Innerstaden	Oxen	Bredgr. 20	Svenska Petroleum AB.	Olja	1935 (TY: Mineraloljor)	
Innerstaden	Pilen	Fynsg. 14	Karl Håkansson	Kemikalier	1948 (TY: Desinfektion)	
Innerstaden	Plantan	Dragarbrunnsg. 22	Ahqvist & Gustavssons metallgjuteri	Verkstadsind.	1854-1882 (Tjernberg 1948)	Grundades 1854 år Dragarbrunnsg. (Tjernberg 1948) Senare var man verksamma på Dragarbrunnsg. 26 och 27, samt Kungsgängsg. 50.
Innerstaden	Plantan	Dragarbrunnsg. 22	Ekholsms skofabrik	Läderind.	1905-1917 (Uljenhag 1984, Tjernberg 1948)	Tillverkade grövre skor. Åren 1903-1908 ökade antalet anställda från 12 till 48. År 1913 var man 79 anställda och 1917 flyttade man till ett nybyggt 4 våningshus på S:t Olofsg. 50. Verksamheten lades ned 1954. (Uljenhag 1984, Tjernberg 1948)
Innerstaden	Plantan	S:t Olofsg. 21	Anders Johanssons plåtslageri	Verkstadsind.	1945, 1948, 1955, 1961 (TY: Plåtslageri)	(Adressen anges som det tidigare namnet Järmbrogatan). Senare verksam på Skolg. 63.
Innerstaden	Plantan	S:t Olofsg. 21	Bilstengargaget	Bensinstation	1986 (TY: Bensin Bilrep.)	Dragarbrunnsg. 53. Svartbäcksg. 42 och Valhallsg. 21. Se Sv. Shell, samma adress.
Innerstaden	Plantan	S:t Olofsg. 21	Svenska Shell AB	Bensinstation	1972 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Plantan	S:t Olofsg. 21	City Bilservice i Uppsala	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	Senare verksam på Bersbrunnsg. 16.
Innerstaden	Plantan	Valhallsg. 21	Anders Johanssons plåtslageri	Verkstadsind.	1970, 72, 76/77 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksam på S:t Olofsg. 21, Skolg. 63, Dragarbrunnsg. 53 och Svartbäcksg. 42.
Innerstaden	Rinda	Sysslomansg. 23	Gunnar Anzen, Traffic Product Company AB	Olja	1940 (TY: Mineraloljor)	Tidigare på Stureg. 19 och senare på Dragarbrunnsg. 35.
Innerstaden	Rosenberg	Övre Slotts. 9	Moped & Cykelaffären, B Udden	Verkstadsind.	1961 (TY: Cyklar och cykelutlånbehör)	"Fullständig cykel och mopedservice, gummiskodon vulcas, el-reparationer, slipning m.m." (1961)
Innerstaden	Rudan	Sysslomansg. 7	Wretmans tryckeri	Grafiskind.	1907 (AUS)	Grundat 1925 (AUS 1907) Verksamheten låg i Sysslomansgården i korsningen S:t Johannessg. Från 1891 hade man textilfabrik på Gamla torget 1. Senare även på Kungsgängsg. 41.
Innerstaden	Rådhuset	Ö. A.g/drottning.	Berglöfs järn- syvabehörs- triåk- och värmesafärar	Textilind.	1865-1897 (Sjöholm 1999)	
Innerstaden	Rådhuset	Gamla torget 1	Berglöfs stick- triåk- och syfabrik	Textilind.	1891-1897 (Sjöholm 1999)	Flyttade 1897 till Kungsgängsg. 41 (Kv. Sigurd) där man kom att ha ca 90 anställda. Verksamheten lades ned 1955 (Sjöholm 1999)
Innerstaden	Rådhuset	Gamla torget 1	Uppsala Nya Tidnings tryckeri	Grafiskind.	1928-1963/1967 (Hirschfeldt 1990)	Tidigare verksamma på Västra Ågatan 22. Riddartorget 5 och senare på Danmarksq.
Innerstaden	Rådhuset	S:t Persg. 5	Wallners Kemiska tvätt & Pressateljé	Kemtvätt	1945, 48, 55, 61, 66, 70, 72 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	
Innerstaden	Rådhuset	Svartbäcksg. 6	Markströms smidesverkstad	Verkstadsind.	ca 1860-t - 1970 (Uppsala Industriförening 1964)	Smidesverkstad. Företaget grundades 1849, blev aktiebolag 1907. Antalet anställda 1964 var 55 st. 1964 var årsåtgången silver 4 ton, och guld 150 kg. (Uppsala Industriförening 1964)
Innerstaden	Sala	Smedsgr. 16	Valfrid Anderssons Sadelmakeri AB	Läderind.	1961 (TY: Sadelmakare)	Verksamheten grundades 1888, irotigtvis på Kungsgängsg. 4, och blev aktiebolag 1930. Kring 1915 var arbetarantalet 21, och man tillverkade seklar och liknande, velocipedsadlar och väskor. (Svenska officiella statistik 1915, Tjernberg 1948, Sv. Privata företagare 1939) Senare låg verksamheten på Smedsgränd 16 och på Slöfgr. 30. Oxensternas hus
Innerstaden	S:t Erik	Riddartorget 5	Akademiska sjukhuset	Sjukhus	1709-1869 (Sundquist Kjellberg 1914)	
Innerstaden	S:t Erik	Riddartorget 5	Almqvist & Wiksell	Grafiskind.	1873-1892 (Ahlmqvist 1979)	Essaias Edqvists tryckeri blev A & W 1882. 1875 arbetade 26 personer i tryckeriet. Tryckeriet låg på bottenvåningen. (Ahlmqvist 1979) Flyttade sedan till Västra Ågatan 16. Ågs av A & W. 1 trappa upp.
Innerstaden	S:t Erik	Riddartorget 5	Uppsala Postens tryckeri	Grafiskind.	1875-? (Ahlmqvist 1979)	
Innerstaden	S:t Erik	Riddartorget 5	Uppsala Nya Tidnings tryckeri	Grafiskind.	1892-1928 (Hirschfeldt 1990)	Tidigare verksamma på Västra Ågatan 22, senare på Gamla torget 1 och Danmarksq.
Innerstaden	S:t Erik	Riddartorget 5	Appelbergs boktryckeri AB	Grafiskind.	1903-1935 (Sjöholm 1999, Harnesk & Oscarsson 1995)	Se Eddagatan 12 (kv. Edda)
Innerstaden	S:t Lars	Skolg. 27	Plåtslagare Alrik Henric	Verkstadsind.	1945, 48, 55 (TY: Plåtslageri)	Senare verksam på Skolg. 19.
Innerstaden	S:t Lars	Skolg. 27	Svenssons plåtslageri	Verkstadsind.	1940 (TY: Plåtslageri)	
Innerstaden	S:t Per	Dragarbrunnsg. 6	Edqvist & Berglunds	Grafiskind.	1839-1873 (Ahlmqvist 1979)	Senare A & W. Samma adress som S:t Persgatan 12.
Innerstaden	S:t Per	Dragarbrunnsg. 25	J A Nymans verkstäder	Verkstadsind.	1873-1894 (Darphin 1995, Uljenhag 1984)	Anders Fredrik Nyman startar sin verkstad 1873, 1888 tillverkar han sin första cykel. Verksamheten kom sedan att utvecklas till den gigantiska cykelindustrin i kvarteret Noatun. (Uljenhag 1984, Darphin, Senare verksam på Roslagsg. 2.
Innerstaden	S:t Per	S:t Persg. 8	O H Johansson	Kemikalier	1940 (TY: Desinfektion)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Övrigt
Innerstaden	S:t Per	S:t Persg. 8	Löfquist skoreparation och sportskofabrik	Läderind.	1911-1924 (Sjöholm 1996)	Verksamheten grundades 1911 och man tillverkade sportskor. Man var tidiga med maskinell tillverkning och 1924 flyttade man till nya lokaler på S:t Persg. 10. Den största kunden var idrottsmagasinet i Stockholm, men man handysade även sportskor till elitidrottsmän. År 1963 flyttade rörelsen till H-Centrum där man hell övergick till skoreparation då konkurrensen blivit alldeles för stor. Se S:t Persg. 8, samma kvarter.
Innerstaden	S:t Per	S:t Persg. 10	Löfquist skoreparation och sportskofabrik	Läderind.	1924-1963 (Sjöholm 1996)	
Innerstaden	S:t Per	S:t Persg. 10	Fotogenbilens service firma. V. Ahnström	Oljor	1940 (TY: Mineralolja)	
Innerstaden	Sandbacken	Svartbäcksg. 13	Uppsala Bayeriska Bryggeriet AB	Livsmedelsind.	1850-1966 (Sjöholm 1995a)	År 1950 köps en gammal Borgargård upp på Svartbäcksg. och längs med Klosterg. byggs ett bryggeri. Bryggeriet säljs 1864 till Uppsala Bayeriska bryggeri och byggs ut. På 1940- 50- och 60-talet har bryggeriet ca 160 anställda. År 1966 köps företaget upp av Pripps-byggerier i Stockholm och verksamheten läggs ned. (Sjöholm, 1995a)
Innerstaden	Sandbacken	Svartbäcksg. 15	AB Uppsala Kapplabik	Textilind.	1912-1916 (Tjernberg 1948).	Kapplabikern grundas 1912 och hade då ca 30 sömmerskor. Verksamheten flyttar sedan till Storg. och sedan till Dalag. 15 (kv. Bjame), där det arbetar ca 300 personer på 1950-tale. Det är främst vlekappor som tillverkas. Verksamheten lades ned 1970. (Tjernberg 1948, Sjöholm 1995a).
Innerstaden	Sandbacken	Svartbäcksg. 15	Färgare Fondelius	Textilind.	(Eln 1975, s 59)	
Innerstaden	Sigryn	Torsg. 10	Svenska Guif Oil AB	Bensinstation	1972 (TY: Bensin) 1974 (ÖBO-kommittén 1975)	
Innerstaden	Sigryn	Stureg. 8	Alberts kemiska tvätt AB	Kemtvätt	1948 (TY: Kemiska tvättansaltier och färgier) 1976/77 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Sigurd	Hannespl. 4	LK:s Bilservice, Leif Karlsson	Bilverk.	1972 (TY: Svetsning)	
Innerstaden	Sigurd	Hannespl. 4	Wilbergs Smides- & Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1930, 35 (TY: Kassakontrollapparater)	
Innerstaden	Sigurd	Kungsängsg. 35	Uppsala kassaskåpsfabrik		1948, 55 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Sigurd	Kungsängsg. 35	Wolraths Bil AB	Bensinstation	1945, 48 (TY: Bilrep.)	Verksamheten även på Kålsängsg. 1 och Björksg. 4.
Innerstaden	Sigurd	Kungsängsg. 35	Wolraths Bil AB	Bilverk.	1961 (TY: Elektromek.verk.)	Tidigare verksamma på Dragarbrunnsg. 65, hade butik på Vaksalag. 7
Innerstaden	Sigurd	Kungsängsg. 35	Svenska ESSO AB	Bensinstation	1940, 45, 48, 55, 61, 66, 70 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Sigurd	Kungsängsg. 35	Motorrenovering D Bergentors AB	Bilverk.	1972, 76/77 (TY: Bilrep. Motorrep.)	Grundades 1955, är fortfarande verksamma fast på Björksgatan i Boländerna. (TY: 2000 Bilverk. Motorrep.) Man har även varit verksam på Bergsbrunnsg. 3.
Innerstaden	Sigurd	Kungsängsg. 35	Kåmes Elektriska AB	Bensinstation	1964 (Sundquist 1964)	Adressen även Kålsängsgård 5, Verkstad + Bensinstation. Tomterna Sigurd nr 2, 7, 10, 11, 17 ägs av Kåmes elektriska AB 1964. (Sundquist 1964).
Innerstaden	Sigurd	Kungsängsg. 41	Berglöfs AB, Berglöfs trikåfabrik	Textilind.	1906 - 1955 (Sjöholm 1995/1999, Tjernberg 1948) 1935 (TY: Svlabrik)	Hade som mest ca 90 anställda, minskade vid införandet av bättre maskiner till bara 50 på 1930-t. Verksamheten lades ned 1955 och lokalerna togs över av UNT. (Sjöholm 1995/1999, Tjernberg 1948)
Innerstaden	Sigurd	Kålsängsg. 1	Gunnar Petterssons Motorverkstad	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep. Motorrep.)	
Innerstaden	Sigurd	Kålsängsg. 1	Wolraths Bil AB Gummiverkstad	Gummiverk.	1955 (TY: Gummiverk.)	Wolraths Bil AB hade en mängd bilreparationsverkstäder i Uppsala, bland annat på Kungsängsg. 35 och på Björksg. 4.
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 71	Fyrsgaraget	Verkstadsind.	1966 (TY: Galvanisering)	
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 71	Uppsala Mekaniska verkstad AB	Verkstadsind.	1930, 35, 40 (TY: Mek.verk.)	
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 71	Svenska Esso AB	Bensinstation	1948, 55, 61 (TY: Bensin)	"Fyrsgaraget" (1961).
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 71	Martin Petterssons Bilverkstad	Bilverk.	1940 (TY: Bilrep.)	"Verkstadsgaraget" (1940). Man var även verksam på Svartbäcksg. 73.
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 71	Uppsala Mekaniska verkstad AB	Verkstadsind.	1930 (TY: Bilrep.)	"Verkstadsgaraget" (1930)
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 73	AB El-o.	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83 (TY: Runt 1964 (Sundquist 1964)	Senare var man verksam på Frysivallsg. 26.
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 75	Kallenbergs Brädgård	Impregnering	1930, 35, 40, 45, 48, 55, 61 (TY: Brädgård)	Tomt nr 6, Ö. Ag. 75, brädgård. Lagerbyggnad av sten och trä. (Sundquist 1964)
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 77	Hj Kallenbergs AB	Brädgård		Tomt nr 5, 6, ägdes av Kallenberg 1964 (Sundquist 1964).
Innerstaden	Sigurd	Östra Ag. 77	Uppsala tvättanläggning, Kallenbergs AB	Tvätt	1865-1968 (Tjernberg 1948, Sjöholm 1995b/1999)	Tomt nr 5, 6, ägdes av Kallenberg 1964 (Sundquist 1964). På 1950-talet ca 55 anställda. Tvätteriet upphörde 1963. In till hade man sedan 1955 även byggnadsmaterial och impregneringsanläggning, som såldes till Beijer 1968. (Tjernberg 1948, Sjöholm 1995b/1999)
Innerstaden	Siv	Roslagsg. 2A	O H Johansson	Kemikalier	1945 (TY: Desinfektion)	Tidigare verksam på S:t Persg. 8.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Siv	Storg, 27	Uppsala Sadelmakari & Resefekterationsverkstad	Läderind.	1948 (TY: Sadelmakari)	Senare verksam på Storg, 30.
Innerstaden	Siv	Vaksalag, 19-21	SGA-Garaget i Uppsala AB	verkstadsind.	1966 (TY: Galvanisering)	Senare verksam på Norrlandsg. 12.
Innerstaden	Skuld	Salag, 28 B	Bolinder & Munkteill AB	Verkstadsind.	1935 (TY: Mek.verk.)	Lindström & Karlsson (1955) "Fullständig bilverkstad" "Bilelektriska arbeten" (1961) Senare verksam på Dragarbrunnsg. 77 och Skogsvägen, 45.
Innerstaden	Suttung	Bävernsg. 17	Bilcentralen	Bilverk.	1955, 61 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Suttung	Bävernsg. 17	Linds Bilservice, Verner Lind.	Bilverk.	1940, 45, 48 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Suttung	Bävernsg. 17	Motorverkstaden Suttung, John, Svensk	Bilverk.	1930 (TY: Bilrep)	
Innerstaden	Suttung	Kålsångsg. 18 (Kungsg. 50)	AB Uppsala sidenväverier	Textilind.	1936 - 1947 (Sjöholm 1995a, Tjernberg 1948, Sjöholm)	Grundades 1936, då bara ca 15-20 arbetare. Flyttade 1948 till Kungsgatan 66 (kv. Vävstolen), där de kom att ha ca 250 arbetare. (Sjöholm 1995a, Tjernberg 1948, Sjöholm 1999). Verksamheten låg intill AB Uppsala Sidenväverier, på den norra sidan. (Lambert 2000)
Innerstaden	Suttung	Kålsångsg. 18	Goffrid Anstrands oräpelfabrik	Verkstadsind.		Kålsångsgränd / Bävernsgr. Nymans verkstader
Innerstaden	Suttung	Kålsångsg. / Bävernsg. (Kålsångsg. 18)	Fyris chokladfabrik	Livsmedelsind.	1948-1959 (Darphin 1995)	Kålsångsgränd / Bävernsgränd, tomt nr 3, 5, 6. Nymans, först magasin sedan bland annat motorcykeltillverkning och service. (Sjöholm 1999, Darphin 1995)
Innerstaden	Suttung	Kungsg. 50			1910, 1920-tal (Landsarkivet i Uppsala / Brevhuvuden. http://www.ra.se/ula/webutis/brsyvua/brevn.htm)	
Innerstaden	Suttung	Kungsg. 50	Ahqvist & Gustafssons Metallgjuteri AB	Gjuteri	1960 - ? (Tjernberg 1948)	Grundades 1854 (Tjernberg 1948). Tidigare verksamma på Dragarbrunnsg. 22 och 26, senare på Dragarbrunnsgatan 77.
Innerstaden	Svalan	Kungsg. 39	Maskinfirmen Bror Andersson		1961 (TY: Gjuteri)	
Innerstaden	Svalan	Kungsgatan 45	Texaco	Bensinstation	1955 (TY: Bilringar)	
Innerstaden	Svalan	S:t Persg. 9	Aros Färgeri & Kemiska tvätt	Kemtvätt	1966 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Svalan	S:t Persg. 15	Uppsala Ugnslackeri AB	Lackerare	1935, 40 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgener)	Har varit verksam på Aqlsg. 27 (1961, 66, 70, 72, 76/77), S:t Persg. 9 (1935, 40), Svartbäcksg. 8 (1945, 48, 55, 61, 66, 70) (anges som butik 1970), 16 (1972, 76/77) (Anger ytterligare ett telefonnr till butiken, bör vara tvätt där) och 23 (1986) 1955 var man medlem i Sveriges tvättändkarens förbund. (TY: Kemiska tvättanstalter och färgeter).
Innerstaden	Svalan	Vaksalag, 10	Gustaf Arnöz Garveri	Läderind.	1961 (TY: Lackerare)	Specialitet: Ugnslackeri av cyklar och massartiklar. (1961 TY: Lackerare). Senare verksam på Kungsg. 78.
Innerstaden	Svalan	Vaksalag, 10	Sidvalls garveri	Läderind.	1840-4 (Uppsala kommuns fastighets AB 1984) 1860-4 (Lundh 1963)	Svalan tomt 2. Gustaf Arnöz hade även Bränneri och Jästfabrik i kv. Ejnar.
Innerstaden	Svalan	Vaksalag, 12	Johan Schägerströms (Garveri).	Läderind.	1910 (AUS) Omkring 1900-1930 (Uljenhag 1984, Harnesk & Oscarsson 1995)	
Innerstaden	Svalan	Vaksalag, 12	Kappbolaget		1800-talet (Ehn 1975)	
Innerstaden	Svalan	Vaksalag, 47 el 147	Kappbolaget		1940-1964	
Innerstaden	Svalan	Bangårdsq. 12	Albert Carlsson	Gummivark.	1964-1981	Gummiverkstad och lager (1940)
Innerstaden	Svalan	Brädgr. 9	Otto Elmögens AB	Kemtvätt	1940 (TY: Bilringar, bilringrep.)	
Innerstaden	Svalan	Dragarbrunnsg. 34	Sune Ericssons bilackering	Lackerare	1961 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgeter).	
Innerstaden	Svalan	Kungsg. 59	AB Uppsala Bil Elektro	Lackerare	1955 (TY: Lackerare)	
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 24	Bleck och plåtslagare O A Karlsson	Lackerare	1955 (TY: Bilrep. Lackerare)	Mitt emot Centralstationen. Verkstad och butik.
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 24	Lindberg & Jansson, Isidor Jansson	Verkstadsind.	1930, 35, 40, 45, 48 (TY: Plåtslagari)	Senare verksam på Bergsbrunnag. 20, Petterslundsg. 5 och Verkstadsq. 17.
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 24	Lundins cykel och Motor	Verkstadsind.	1930, 40, 48 (TY: Smidesverk.)	
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 24	Kopparslagerbolaget, A. Akesson & Co.	Verkstadsind.	1972 (TY: Motorcyklar och mopeder)	Verkstad?
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 24	Uppsala Kylfabrik HB	Bilverk.	1930, 35, 40 (TY: Kopparslagare)	1940 anges inget gatunr. Senare är man verksam på Bergsbrunnag. 7.
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 24			1955 (TY: Bilrep)	"Vi reparerar och rensar bil- och traktorkylare". (1955) Senare verksamma på Bergsbrunnag. 1.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 24	Per Kern, kemomaten	Kemtvätt	1966, 70, 72, 76/77, 86 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Butik och fabrik (1972). Även på Svampstorget 12 i Nyby.
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 24	Emil Hultberg	Verkstadsind.	1930 (TY: Vagnfabriker och vagnmakare)	
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 26	Alqvist & Gustavssons metallgjuteri	Verkstadsind.	1882-1960 (Tjernerberg 1948) 1935, 40, 48, 55 (TY: Metallgjuteri) 1948 (TY: Mek.verk)	Grundades 1854 på Dragarbrunnsgatan 22. Flyttade till nr. 26 1882, och 1960 flyttar man till Kungsgatan 50. 1966 och 70 ligger verksamheten på Dragarbrunnsgatan 77. (Tjernerberg 1948, TY: Gjuterier 1961, 66, 70).
Innerstaden	Svanen	Dragarbrunnsg. 28	A F Nymans instrumentmekanik och Velocipedfabrik	Verkstadsind.	1894-1895 (Uljenhag 1984)	Anders Fredrik Nyman startar sin verkstad 1873. 1888 tillverkar han sin första cykel. Verksamheten växer mycket snabbt och man flyttar till större lokaler på Dragarbrunnsg. korsningen Klosterg. 1894, och några år senare till Svartbäcksg. 8. Verksamheten kom sedan att utvecklas till den gigantiska cykelindustrin i kvarteret Noaltun. (Uljenhag 1984, Darphin 1995).
Innerstaden	Svanen	Kungsg. 37	BP Svenska Bensin & Petroleum AB	Oljja	1948 (TY: Mineraltoljor)	Adressen anges även som avdelningskontor 1955. Verksamheten har även funnits på Bangårdsg. 1.
Innerstaden	Svanen	Kungsgatan 41	Rydbergs lackeringsverkslader	Lackerare	1940 (TY: Lackerare och Billackerare)	Widar Rydberg. Senare verksam på Kungsg. 74.
Innerstaden	Svanen	Kungsgatan 41	Kemiska möbeltvätten	Kemtvätt	1948 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	
Innerstaden	Svanen	S:t Persg. 14	Elektronfirman Electric (sederriera Elalm)	Verkstadsind.	Början av 1950-talet - 7 (Sjöholm 1995 II) 1955, 61 (TY: Mek.verk.)	Senare verksam på Kungsgängsg. 58 (kv. Hugin) och Kungsgängsg. 4 (Bolländerna). Henrik Almgren grundade den elektromekaniska verkstadsfirman Electric i Tibble 1944. På 1950-talet flyttade verksamheten till S:t Persg. Där de låg fram till 1961 då man rev bebyggelsen för att bygga H-centrum. Då flyttade man till Kungsgängsg., bredvid Thörnqvists Gummiverkstad. Firman sysselsatte med bilelektriska arbeten och omringlingar av elmaskiner. 1973 köpte man en tomt på Kungsgängsg. I senare verksam på Bergsbrunnsg. 1.
Innerstaden	Svanen	S:t Persg. 14	Helmer Gustafsson.	Läderind.	1930, 35, 40, 48, 55. (TY: Sadelmakare)	Senare verksam på Bergsbrunnsg. 1.
Innerstaden	Svanen	S:t Persg. 16	BPA Byggnadsproduktion	Verkstadsind.	1970, 72 (TY: Plåtslagare)	(BPA Plåtslagari på Muraregatan, och BPA plåt på Verkstadsdg. 10).
Innerstaden	Svanhild, f.d.Hamder	Bangårdsg. 13	Aseptin Amykos Aktiebolag (Gahns)	Kemiskind.	1870-1899 (TY: Sjöholm 1995a, Uljenhag 1984)	H. Gahn grundar Uppsala tekniska fabrik 1867 och tillverkar bläck och blanksvarta. År 1870 flyttar verksamheten från Stora Torget till Bangårdsg. 13, då lokalerna blivit för små, och man byter namn till Aseptin Amykos AB (efter två produkter). 1899 flyttar man igen, då till Kålsängsgränd 4 (kv. Gudrun) där verksamheten växer betydligt, med upp till 400 anställda. Där tillverkar man en mängd produkter bl.a. kosmetika och rengöringsmedel. (Sjöholm 1995a, Uljenhag 1984).
Innerstaden	Svanhild, f.d.Hamder	Bangårdsg. 13	Uppsala Optiska Industri	Optik	1913-1918 (Tjernerberg 1948, Sv. Privata förelagare 1939)	Verksamheten startar 1857 i Svartbäcken, då som optiskaaffär och instrumentfabrik. År 1913 flyttar man till Bangårdsg. 13. År 1918 utvidgas fabriken och man flyttar till en fabriksbyggnad på Fabriksgatan 6 där man tillverkar prismakikare och ögonglas. 1939 skiljs fabriken från affären. Man är ca 20 anställda. Slipningen gjordes med smärgel eller karbodium, poleringen med järnoxid. (Tjernerberg 1948, Sv. privata förelagare 1939) På 1970-talet var man ca 80 anställda
Innerstaden	Svanhild	Båvernsg. 22	Håstens skor. L-E Larssons skomakeri.	Läderind.	1897-1902. (Uljenhag 1984)	L. E. Larsson & Co:s skottillverkning startar då man 1897 köper upp o. Wenngrens läder och skoaffär och F. M. Jungbergs verkstad för skottillverkning (på Båvernsg. 22). År 1899 registrerades varumärket Håsten. Vid slutet av 1890-talet hade man gått över till fabriksstillverkning och 1902 bygger man en ny stor fabrik på Svartbäcksg. 42 (nuv. 44) (Uljenhag, 1984, Sjöholm 1995)
Innerstaden	Svanhild	Båvernsg. 22	Johan Ekholms skomakeri	Läderind.	1902-1904 (Uljenhag 1984)	Ekholms skomakeri grundades 1889 på Kungsg. 13. År 1902 tog man över Håstens skofabriks lokaler på Båvernsg. 22, samt viss utrustning. 1904 flyttar man dock till Dragarbrunnsg. 22 och senare till S:t Olofsg. 50 där man är verksam till 1954, då verksamheten läggs ned. (Uljenhag 1984)
Innerstaden	Svanhild	Kungsg. 69	Gustaf A Månsson	Gummiverk.	1930, 35, 40 (TY: Bilringar bilningsrep.)	Tidigare som bilverkstad på Båvernsg. 17.
Innerstaden	Svanhild	Kungsg. 69	Linds Bliservice AB	Gummiverk.	1948, 55 (TY: Gummiverk.)	
Innerstaden	Svanhild	Vreigr. 21	Uppsala Elektriska Lindareverkstad	Verkstadsind.	1935, 40, 45, 48 (TY: Elektromek.verk)	Grundades 1927 i gårdshuset på Kungsgängsgatan 38, man reparerade och lindade om elektriska motorer, transformatorer, damugare, kokapparater m.m. År 1934 flyttade man till större lokaler på Vreigränd 21, där de var kvar till flytten till Hamtverkstadsdg. 1951. År 1995 är man ca 8 st. (Sjöholm 1995)
Innerstaden	Svanhild, (f.d Hamder)	Vreigr. 22	Nylund & Son Pianofabrik	Verkstadsind.	1928-1942 (Tjernerberg 1948)	Verksamheten startade på Ålsockeg. 2, 1906. År 1928 flyttar man till Vreigr. 22 där man är kvar till 1942 då man flyttar tillbaka till Ålsockeg. 2, då till nybyggda fabrikslokaler. (Tjernerberg 1948)
Innerstaden	Svanhild, (f.d Hamder)	Vreigr. 22	Anton Johansson's Plåtslagari AB	Verkstadsind.	1935 (TY: Plått och Ordlar)	Åven verksam på Kungsgängsg. 7 (Se kv. Duvan). Senare verksam på västra Järnvägsg. Norra Väderkvamsg. 8, Portalg. 4 och Vattholmvägg. 8
Innerstaden	Svava	Bangårdsg. 12	Albert Carlsson	Gummiverk.	1940 (TY: Bilringar och Bilningsrep.)	Även verksam på Timmermansg. 24.
Innerstaden	Svava	Bangårdsg. 12	Bill-Elektro, Uppsala bilelektro		1961 (TY: Laddningsstation)	"Laddning och reparation av alla slags ackumulatörer utföres." (1961) Adressen anges senare som Kungsg. 59, ligger på samma ställe.
Innerstaden	Svava	Dragarbrunnsg. 50	Vapo Industri AB	Verkstadsind.	1961 (TY: Mek.verk)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Svava	Dragarbrunnsg. 52	Snabbvävt AB	Kemtvävt	1966 (TY) Kemisktvävtanstalter och 1940, 61, 66 (TY) Laddningsstation	Senare verksamma på S:t Olofsg. 11.
Innerstaden	Svava	Kungsg. 59	Bil-Elektro, Uppsala billektro		1955 (TY: Bilrep.)	"Laddning och reparation av alla slags ackumulatörer utfördes..." (1961) Adressen anges tidigare även samt Bangårdsg. 12. ligger på samma ställe.
Innerstaden	Svava	Kungsg. 59	AB Uppsala Bil-Electro	Bilverk.		"Fullständig bilelektrisk service, laddningar och lånebatterier (1955)
Innerstaden	Tor	Storg. 19	Mejeriet	Livsmedel	1909-1988 (Bergold 1989, Uppsala Industriminnesförenings utställning, Uppsala industrieförening 1964)	
Innerstaden	Torget	Klosterg. 1	Axel Malm (s Efr.)	Verkstadsind.	1910-1935 (Bojags AB Fournir 1936) 1930, 35 (TY) Plåtslagare)	Senare verksamma på Svartbäcksg. 24 och Suttungsg. 3.
Innerstaden	Torget	S: Persg. 4	Markströms smidesverkstad	Verkstadsind.	1948 - 1960-talet (Sjöholm 1956b, Hillbom 1964)	
Innerstaden	Torget	Svartbäcksg. 8	Markströms smidesverkstad	Verkstadsind.	1860-t - 1976 (Lst. Ytbehandlare 2000)	
Innerstaden	Torget	Svartbäcksg. 8	Nymans verkstader	Verkstadsind.	1895-1900 (Darphin 1995, Ullenhag 1984)	Anders Fredrik Nyman startar sin verkstad på Dragarbrunnsg. 25 år 1873. 1888 tillverkar han sin första cykel. Mellan åren 1895 och 1900 är man verksam på Svartbäcksg. 8, med 48 anställda år 1898. Verksamheten kom sedan att utvecklas till den dignantiska cykelindustrin i kvarteret Noatun.
Innerstaden	Torget	Svartbäcksg. 8	Aros Färgeri & Kemiska tvätt	Kemtvävt	1945, 48, 55, 61, 66, 70 (TY) Kemiska tvättanstalter och färgeneri)	Har varit verksam på Adlsg. 27 (1961, 66, 70, 72, 76/77). S:t Persg. 9 (1935, 40), Svartbäcksg. 8 (1945, 48, 55, 61, 66, 70) (anges som butik 1970), 16 (1972, 76/77) (Anger ytterligare ett telefonnr till butiken, bör ha varit tvätt där) och 25 (1986) 1955 var man medlem i Sveriges tvättentidkares förbund. (TY: Kemiska tvättanstalter och färgeneri)
Innerstaden	Torget	Svartbäcksg. 10	Nymans verkstader	Verkstadsind.	2- 1910 (Ullenhag 1984)	Försäljningslokal och reparationsverkstad (Ullenhag 1984). Se även kv. Noatun.
Innerstaden	Torget	Svartbäcksg. 10	Fram, J Eriksson	Verkstadsind.	1910-1918 (Ullenhag 1984, Darphin 1995)	Bernhard Öberg & Co:s velocipedfabrik grundades 1879 på Svartbäcksg. 14. Man tillverkade cyklar av märket Fram. Josef Eriksson tar senare över verksamheten och verksamheten byter namn till AB Josef Erikssons cykelfabrik. Behovet av större lokaler gör att man flyttar till Svartbäcksg. 10 år 1910, och sedan till S:t Persg. (kv. Trudhem). Då Eriksson avlider 1926 tar Uppländs enskilda bank över rörelsen och driver verksamheten fram till 1932 då Industrikompaniet i Helsingborg tar över. Man tillverkar främst cyklar, mopeder och motorcyklar. År 1966 flyttar man till Verkstadsg. 8 i Boländerna (kv. Rälsten). År 1972 lägger man ned verksamheten. (Ullenhag 1984, Darphin 1995)
Innerstaden	Torget	Svartbäcksg. 10	Nymans verkstader	Magasin	1939-1950 (Ullenhag 1984, Darphin 1995)	Hys som cykelmagasin och utställningshall. Se kv. Noatun. (Ullenhag 1984, Darphin 1995)
Innerstaden	Torget	Östra Ag. 21	Gummicentralen AB	Gummiverk.	1935 (TY: Biltringar och Biltringsrep.)	Senare verksamma på Kungsängsg. 58 och Kålsängsg. 4.
Innerstaden	Torget	Östra Ag. 21	Vulcanocentralen AB, S Thornqvist	Gummiverk.	1935, 40 (TY: Gummiverk, Biltringar)	Senare verksamma på Flygareg. 8. Hade reservdelslager på gamla Uppsalagatan 44.
Innerstaden	Toven	Linneg. 13	Martin Eriksson	Verkstadsind.	1945 (TY: Mek.verk.)	Bernhard Öberg & Co:s velocipedfabrik grundades 1879 på Svartbäcksg. 14. Man tillverkade cyklar av märket Fram. Josef Eriksson tar senare över verksamheten och verksamheten byter namn till AB Josef Erikssons cykelfabrik. Behovet av större lokaler gör att man flyttar till Svartbäcksg. 10 år 1910.
Innerstaden	Trudhem	S:t Persg. 28-30	Fram, J Eriksson	Verkstadsind.	1918-1966 (Ullenhag 1984, Darphin 1995)	År 1918 flyttar man till Akademistallets gamla byggnader på S:t Persg. 28-30. Då Eriksson avlider 1926 tar Uppländs enskilda bank över rörelsen och driver verksamheten fram till 1932 då Industrikompaniet i Helsingborg tar över. Man tillverkar främst cyklar, mopeder och motorcyklar. 1966 flyttar man till Verkstadsg. 8 i Boländerna (kv. Rälsten). År 1972 lägger man ned verksamheten. (Ullenhag 1984, Darphin 1995)
Innerstaden	Trudhem	S:t Persg. 22A	AB Centralkliché	Grafiskind.	1970, 76, 77, 78, 79 (Uppland)	Tidigare verksamma på S:t Larsg. Och Skolg. 31.
Innerstaden	Trudhem	S:t Persg. 22	Uppsala Bild	Grafiskind.	1976, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85/86 (Uppland)	Uppsala Bild startades av 1943 av Claes Claesson, främst reportagefotograf. UNT och Tidningen Uppsala var de största uppdragsgivarna. Som mest arbetade 10-12 personer på firman. (http://www.uppmus.se/bildmyny.htm#bild 2001.07.14) "Industr-, Reklam-, Press- och labbservice" (Uppland 1992).
Innerstaden	Trudhem	S:t Persg. 22	Wikströms tryckeri	Grafiskind.	1976, 77, 78, 79, 80, 81, 82 (Uppland)	Tidigare verksamma på Sysslomansg. 7 och S:t Olofsg. 32, och senare på Virpelg. Där de fortfarande är verksamma.
Innerstaden	Trädgården	Trädgårdsg. 5	Appelbergstryckeri	Grafiskind.	1903-1935 (Sjöholm 1999, Harnesk & Oscarsson 1995)	På 1920-talet var det ca 30 personer anställda. (Sjöholm 1999, Harnesk & Oscarsson 1995) Se kv. Edda, Eddag. 12.
Innerstaden	Ull	Väderkvarnsg. 15 E	Claes Johanssons Plåtslageri	Verkstadsind.	1935 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksamma på Groppg. 5 och senare på Fabriksg. 16.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Veksal Torg		Salabacketvätten	Kemtvätt	1970, 72 (TY: Kemiska tvättanstaller och färgerier) 1948 (TY: Plåtslageri)	Självkemtvätt 1972. Hade en mängd inlämningsställen.
Innerstaden	Verdandi	Nortällegatan 1	Plåtslagare Jansson	Verkstadsind.	1966 (TY: Plåtslageri)	
Innerstaden	Vidar	Salagatan 29	Faleroths plåtslageri	Verkstadsind.	1970 (TY: Kemisk-tekniska artiklar, fabriker och verk)	Se Sägareg. 5 (kv. Ångkvarnen). Hantverkarhuset.
Innerstaden	Vidar	Salagatan 29	Konsument kemikalier	Kemikalier	1935 (TY: Mek.verk)	
Innerstaden	Vidar	Salagatan 29A	Stål & Maskin AB	Verkstadsind.	1955, 61 (TY: Smidesverk. Mek.verk.)	
Innerstaden	Vidar	Storgatan 30	Ennvalis Smides & Mekaniska verkstad	Verkstadsind. Gummiwerk.	1955 (TY: Gummiwerk. och Blirningar) 1976/77, 86 (TY: Mek.verk.)	
Innerstaden	Vidar	Storgatan 30	Uppsala regummerings filial, Ö. Gummiwerkstaden	Gummiwerk.	1955 (TY: Gummiwerk.)	Även på Salag. 19 och Säbyg. 3.
Innerstaden	Vidar	Storgatan 30	Macinator AB	Verkstadsind.	1976/77, 86 (TY: Gummiwerk. och Blirningar) 1976/77, 86 (TY: Mek.verk.)	
Innerstaden	Vidar	Storgatan 30	Uppsala Elektriska Lindareverkstad	Verkstadsind.	1951 - ? (Sjöholm 1995b) 1955, 61, 66, 70, 72, 86, 91 (TY: Mek.verk.)	Se Vreigränd 21 (kv. Svanhild), Finns på Palmbladsgatan 11 i telefonkatalogen 2000 (kv. Bokbindaren), Storgatan 30 = Hantverkarhuset.
Innerstaden	Vidar	Storgatan 30	Valfrid Anderssons Sadelmakari AB	Läderind.	1972 (TY: Sadelmakare)	Verksamheten grundades 1888, troligtvis på Kungsängsg. 4, och blev aktiebolag 1930. Kring 1915 var arbetarantalet 21, och man tillverkade selar och liknande, velocipedsaddlar och väskor. (Svenska officiella statistik 1915, Tjernberg 1948, Sv. Privata företagare 1939) Senare låg verksamheten på Smedsgränd 16 och på Storg. 30.
Innerstaden	Vidar	Storgatan 30	Uppsala sadelmakari & resefektrepärensverkssta	Läderind.	1955, 61 (TY: Sadelmakare)	Tidigare verksam på Storg. 27.
Innerstaden	Vindhem	Sysslomansgatan 16 B	Salabacketvätten	Kemtvätt	1955, 66, 70, 72, 76/77, 86 (TY: Kemiska tvättanstaller och färgerier)	Adressen anges 1972 som Självkem. Stiftelsen: Skomakareg. 12-16 (1961, 66, 72, 76/77), Sjöveniusg. 8 (1966), inlämningsställen: Dragarbrunnsg. 45 (1986), Gottsunda centrum (1976/77), Grånbytorg 24 (1970, 72, 76/77) även självkem (1972) Smedsor. 4 (1970, 72, 76/77), Svarbäcksg. 9 (1966), Sysslomansg. 16 (1955, 66, 70, 72, 76/77, 86) även självkem (1972), vaksalatorg (1970, 72) även självkem (1972), Väckervarmsg. 26 (1972, 76/77, 86) och Västerborg (1970, 72, 76/77) även självkem (1972). Medlem i Sv. Tvätterickares riksförbund.
Innerstaden	Vindhem	Sysslomansgatan 16 B	K E Eriksson	Kemikalier	1940, 45, 48 (TY: ...)	"Vågghyra och andra skacedjur utrotas tillförlitligast med cyanvåte.."
Innerstaden	Vindhem	Odensgatan 15	Helge Svensson	Verkstadsind.	1930 (TY: Plåtslageri)	Senare verksam på Drejarg. 12.
Innerstaden	Ydal	Skoligatan 63C	Andes Johansson	Verkstadsind.	1955, 61 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksam på St Olofsg. 21, senare på Dragarbrunnsg. 53, Valhallsg. 21 och Svarbäcksg. 42.
Innerstaden	Ydal	Salag. 6	Järåsa brädgård	Brädgård	1940 (TY: Brädgård)	Adressen anges som brädgård, samma år anges Österplan 1 (Folkvang) som kontor. Österplan 1 anges tidigare som den enda adressen till brädgården. Senare anges Bröreg. 67 som adress.
Innerstaden	Ångkvarnen	Hannesplanaden 2	Hallsjö Brädgård	Brädgård	2000 (TY: Järvaror, järnhandel)	Tidigare låg verksamheten i kvarteret Fjalar.
Innerstaden	Ångkvarnen	Sägarg. 5	Stål & Maskin	Verkstadsind.	1917 - 1972 (Uppsala Industriförening 1964, Sjöholm 1995b) 1955, 61, 66, 70, 72 (TY: Mek.verk.)	Grundades 1917 och bestod av smedja och mekanisk verkstad, främst för tackjärms- och smidesstillverkning. På 1930-talet var man ca 35 anställda och på 1950- och 60-talet ca 150. 1949 byggdes 2 elektrådslutningar och 1962 startades ett varmvätsverk för valsning av stångstål för smedjan. Man tillverkade ca 6000 ton stångstål och valsat stångstål och ca 2000 ton smidda och bearbetade ståldetaljer per år, bland annat till bilindustrin. Råvarorna var bl.a. järmskrot, tackjärn, järmsvamp och olika legeringsmetaller. År 1972 lades verksamheten i Uppsala ned och man gick ihop med Atlas Copco Dalaverken. (Sjöholm 1995b, Uppsala Industriförening 1964). Även på Salag. 29.
Innerstaden	Ångkvarnen	Sägareg. 5	Rantie Mekaniska AB	Verkstadsind.	1976/77 (TY: Mek.verk.)	Senare verksam på Lönsv. 1.
Innerstaden	Ångkvarnen	Sägareg. 5	Stenborgs Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1966 (TY: Mek.verk.)	
Innerstaden	Ångkvarnen	Sägarg. 9-11	Fabrik AB Osmund	Verkstadsind.	1948 - 1976 (Tjernberg 1948).	På 1960-talet sysselsatte man ca 50 arbetare och 30-fjäntemän. Tillverkningen var uppdelad på en ugrns- och en mekanisk verkstad. Tillverkade en mängd olika ugnar (tex. för galvanisering, hårdning och smide) men även lätkar, olje brännare m.m. (Uppsala Industriföreningen 1964) Låg tidigare på Adilsa, 8 (kv. Finn) och Adilsa, 5 (kv. Blända).
Innerstaden	Ångkvarnen	Östra Åg. 87	AB Uppsala Ångkvarn, Nord-Mills	Livsmedeisind.	1874-nu. (Uljenhag 1984, Uppsala Industriförening 1964)	Syftet med kvarnen är att bearbeta sporttillverkning. Bräneriet låg till en början i Svarbäckens (kv. Edda) men flyttade till kv. Ångkvarnen 1902 samtidigt, som man bygger jästfabriken. Kvarnen drivs med ånga fram till 1916 då den ansluts till Älvkarleby kraftverk (Uljenhag 1984, Tjernberg 1948) Antalet anställda år 1964 är 180. (Uppsala Industriförening 1964). Nu är bara ca 45 personer anställda på grund av datorisering m.m. (Sjöholm 1995b)

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Innerstaden	Angkvarmen	Angkvarmsg. 5	Uppsala Bensin & Olje AB (Shell)	Oljelager	1956-? (Hälsövärdnsnämnd i Uppsala, dnr. 385/62)	År 1956 byggde Angkvarmen 4 cisterner för eldingsolja 4. En av dem kom man att behålla själv, medan 3 hyrdes ut till Uppsala Bensin & Olje AB (Shell). Man har vid femtalet tillfallen läckage, väst var det 1962 då ca 40 000 liter olja rann ut, en stor mängd i Fyrinsån. Storfleken på de tre utnyttjade cisternerna var 295, 250 och 140 kubikmeter. De fyra cisternerna låg i direkt anslutning till lästfabriken, på dess östra sida, längs med Angkvarmsg. (Hälsövärdnsnämnden i Uppsala, dnr. Grundades 1979. I början av 1900-talet var man ca 15 personer. Tillverkade mest tungt styrkegods som delvis bearbetades i företgets mekaniska verkstad. Tillverkade bland annat kylanläggningar, ångsprutor, pumpar, renhållningsmaskiner, septiska tankar m.m. Ammoniak användes som köldmedium i kylanläggningarna. På 1940- och 50-talet var ca 160 personer anställda. År 1955 såldes verksamheten till Stal-Ascea som successivt flyttade över verksamheten till Norrköping och 1961 var verksamheten helt borta från Uppsala. (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Angkvarmen	Östra Ag. 95	Tullgarns Gjuteri & Mekaniska Verkstad	Gjuteri Mek verk.	1879 - 1961 (Sjöholm 1995b) 1930, 35, 40, 48, 55, 61 (TY: Mek.verk.) 1955, 61 (TY: Gjuten)	Grundades 1979. I början av 1900-talet var man ca 15 personer. Tillverkade mest tungt styrkegods som delvis bearbetades i företgets mekaniska verkstad. Tillverkade bland annat kylanläggningar, ångsprutor, pumpar, renhållningsmaskiner, septiska tankar m.m. Ammoniak användes som köldmedium i kylanläggningarna. På 1940- och 50-talet var ca 160 personer anställda. År 1955 såldes verksamheten till Stal-Ascea som successivt flyttade över verksamheten till Norrköping och 1961 var verksamheten helt borta från Uppsala. (Sjöholm 1995b)
Innerstaden	Angkvarmen	Tullgarn	Svenska ESSO AB	Bensinstation Lager (1988)	1976/77, 82/83, 86 (TY: Bensin)	År 1986 även Lager. Tullgarn var tidigare ett eget kvarter i det nuvarande kvarteret Angkvarms sydvästra del. Lackering av köksinredning (2000)
Innerstaden	Angkvarmen	Östra Ag. 95	MJM Service Bygg & Snickeri	Lackering	2000 (TY: Lackering)	
Innerstaden	Angkvarmen	Tullgarn	Statolj	Bensinstation	1991 (TY: Bensin)	Servicestation. Tullgarn var tidigare ett eget kvarter i det nuvarande kvarteret Angkvarms sydvästra del. Lackering av köksinredning (2000)
Innerstaden	Angkvarmen	Östra Ag. 95	Optimel Elektronik och Plåtteknik	Verkstadsind.	2000 (TY: Mek.verk.)	
Innerstaden	Angkvarmen	Östra Ag. 95	AB N Haglunds Färgindustri	Kemikaller	2000 (TY: färger- Tillverkare och grossister)	Ingår i Caparolkoncernen. (www.haglundsfarg.se)
Innerstaden	Angkvarmen	Östra Ag. 95	Hallsjö brädgård	Brädgård Impregnering	1979-1983 (Hannes Vidmark) 1976/77 (TY: Brädgård)	Impregneringsanläggning (Lst. 1998:7. Impregneringsanläggningar).
Innerstaden	Anåbben	S:t Johannesg. 30 E	Doris Sandberg klädvärd	Kemtvätt	1972 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	
Innerstaden	Anåbben	Skolg. 33	Uppsala Elektro- Mekano	Bilverk. Lackerare	1955, 61 (TY: Lackerare o. Bilrep.) 1961 (TY: Laddningsstation)	Senare verksamma på Timmermansg. 13 och Dragarbrunnsg. 53.
Innerstaden	Anåbben	Skolg. 33	Gummitcentralen Royal	Gummiwerk.	1955, 72 (TY: Gummiwerk., Bilrepar. Bilrepar.)	Tidigare verksamma på Säbyg. 25.
Innerstaden	Anåbben	Skolg. 33A	Uppsala Desinfektionsbyrå	Kemikaller	1955 (TY: Desinfektion)	"Cyanvåtesgasning" (TY: Desinfektion 1940) Tidigare på Fålhagsg. 6 och Vaksalag. 20. Självbejling 1972.
Innerstaden	Anåbben	Syslomansg. 13	Tvättmaten	Kemtvätt	1966, 70, 72 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	
Innerstaden	Örtedalen	Kungsg. 11	Svensk Engelska Mineralolje AB	Bensinstation	1940 (TY: Bensin)	
Innerstaden	Örtedalen	Kungsg. 11	Ekebergs Bilreparations Verkstad AB	Bilverk.	1930, 40, 45, 48, 55, 61, 72, 76/77 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Örtedalen	Kungsg. 11	Martin Erikssons Bilverkstad	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilrep.)	Senare verksam på Ekebyv. 10.
Innerstaden	Örtedalen	Kungsg. 13	Ake Rengrens Bilverkstad	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Örtedalen	Kungsg. 13	Ekholms skor	Läderind.	1889-1902 (Ullenhag 1984, Tjernberg 1948)	Verksamheten grundades 1889 på Kungsg. 13, då var det handtillverkning, men efter en flytt till Larssons skofabrik gamla lokaler, på Båvernsg. 22 (kv. Svanlid), i början av 1900-t, började man tillverka skor maskinellt. Snart flyttade man dock vidare till Dragarbrunnsg. 22 (kv. Plantan), där antalet anställda kom att uppgå till 79 anställda 1913. År 1917 flyttar man till en nybyggd fyrvåning fabriksbyggnad i korsningen Jämbrogatan, nuv. S:t Olofsg. / Salag., där man är verksam fram till 1954 då verksamheten läggs ned. (Ullenhag 1984)
Innerstaden	Örtedalen	Svartbäcksg. 29	Motorfirman Torsten Hallman	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	
Innerstaden	Örtedalen	Svartbäcksg. 29	VICK-Självkem AB	Kemtvätt	1966, 70, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	"Förstaklassig kemtvätt och press. självkem" (1972)
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Fabriksg. 2	Andersson Brink & Co.	Verkstadsind.	1930, 35, 40, 45 (TY: Plåtslager)	Senare verksamma på Bergsbrunnsg. 20.
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Fabriksg. 2	Pettersson & Barr Smidesfirma.	Verkstadsind.	1928-1935 (Sjöholm 1995b)	Verksamheten grundades 1880 av smidesmästare J F Carlsson i gårdshuset vid nuvarande Upplands museet, "Kvamsmedjan". År 1928 flyttar man till större lokaler på Fabriksg. 2. Mellan 1931 och 1935 hette man J F Carlsson smidesaffärs efterträdare varefter man tog namnet Pettersson & Barr Smidesfirma, efter de nya ägarerna. År 1935 flyttade man till Fabriksgatan 4, och senare till Svartbäcksg. 49 varefter man övergick till att bli lässmed på Storg. (Sjöholm 1995b)

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Fabriksg. 4	Pettersson & Barr Smidesfirma.	Verkstadsind.	1935-1973 (Sjöhölm 1995b) 1940, 48, 55 (TY: Smidesverk Svets) 1948, 55, 61 (TY: Mek.verk.)	Verksamheten grundades 1880 vid nuvarande Upplandsmuseumet. År 1928 flyttar man till större lokaler på Fabriksg. 2 och år 1935 flyttade man till Fabriksgatan 4. År 1966 och fram till 80-talet var det 16 anställda på firmen och man började tillverka nyckelstråmaskiner. 1973 var man som så många andra tvungna att flytta på grund av byggnad av Luthesplanaden. Man tog då över Bröderna Modins gamla lokaler på Svartbäcksgatan 49. Varefter man övergick till att bli lässmed på Storg. 1990. Senare verksam på Repslagarg. 21.
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Fabriksg. 4	Gideon Anderssons Eitr.	Verkstadsind.	1930 (TY: Plåtslagare)	
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Fabriksg. 6	Uppsala Optiska Industri	Optik	1918- 1970-talet (Tjernberg 1948, Svensk Hembyggd 1939)	År 1857 grundar instrumentmakare Rose, Rosas optiska affär och en instrumentfabrik på Svartbäcksg. Då med ca 10 anställda. År 1913 flyttar verksamheten till Bengårdsg. 13 och senare flyttar man till en fabriksbyggnad på fabriksg. 6, 1918, där man tillverkar prismakrökar och ögonglas. År 1939 skiljs affären åt. Slipningen görs med smärger eller karbonundum och poleringen görs med järnoxid. (Tjernberg 1948, Svensk Hembyggd 1939) Vid 1970-talet har man ca 80 anställda (Handelskammaren 1974). Senare ligger verksamheten i kvarteret Blomsterängen i Libroback.
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Fabriksg. 6	Industi AB Cromservice	Verkstadsind.	1961, 72 (TY: Förförning och Förmickling m.m.)	"Modernia elektrotiska anläggningar för krom, nickel, koppar och zink". (TY: Förförning och Förmickling m.m. 1961, 72) Senare verksamma på Sägarög. 18.
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Fabriksg. 6 eller 8	J R Brinks Förförning och Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1936-7 (Tjernberg 1948) 1945, 48, 55 (TY: Förförning och Förmickling m.m.)	Verksamheten grundades 1928 på Linnég. 2 (Tjernberg 1948). Därefter är man verksam på Svartbäcksg. 49 innan man flyttar till Fabriksg.
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Kungsg. 2	Uppsala Färgeri och kemiska tvättanstalt	Kemtvätt	1917, 66, 70, 72 (TY: Kemiska tvättanstalter och Färgeri)	Fabrik (1961, 66, 70, 72) Inlämningsställen på Geijersg. 14 (1966, 70) och 43 (1961) Svartbäcksg. 24 (1930, 35, 40, 45, 48, 55, 61) och 25 (1966, 70, 72, 76/77) och på Vaksalag. 32 (1966, 70, 72). 1955 är man medlem i Sveriges tvättmedelares förbund. (TY: Kemiska tvättanstalter)
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Kungsg. 2	Uppsala Vacuumrening och Pettersson & Barr	Kemtvätt	1970 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgeri) 1966, 70, 72 (TY: Mek.verk.)	Tidigare verksamma på Adlissg. 22.
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Kungsg. 4	Bröderna Modins, Modins Bil AB	Verkstadsind.	1930-? (Tjernberg 1948) 1935, 40, 45, 48, 55 (TY: Bilrep. Gummiverk. Laddningsstation m.m.) 1955	Se Fabriksg. 4 (kv. Blanka).
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Svartbäcksg. 45	Modins Bil AB	Bilverk.	1966, 72 (TY: Bilrep. Gummiverk. Laddningsstation m.m.)	Från 1932 även regummeringsverkstad, senare även traktorverkstad med plats för 18 traktorer, har ca 100 anställda 1948. (Tjernberg 1948). Verksamma på en mängd platser i Uppsala.
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Svartbäcksg. 45-49	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1940, 45, 48, 55 (TY: Bensin)	
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Svartbäcksg. 45	Pettersson & Barr Smidesfirma.	Olielager	1973-1990 (Sjöhölm 1995b) 1986 (TY: Smidesverk. Svets) 1976/77, 86 (TY: Mek.verk.)	Företaget säljs 1989 till S:t Eriks AB och flyttar 1990 till Storgatan och blir renodlad lässmeds- och nyckelfirma. (Sjöhölm 1995b). Tidigare verksamma på Fabriksg. 2 och 4, samt på Trågårdsg. 12.
Svartbäcken - Tuna backar	Blanka	Svartbäcksg. 49	Brinks Förförning & Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1940 (TY: Förförning och Förmickling m.m.)	Verksamheten grundades 1928 på Linnég. 2 (Tjernberg 1948). Därefter är man verksam på Svartbäcksg. 49 innan man flyttar till Fabriksg nr 6 eller 8.
Svartbäcken - Tuna backar	Blenda	Adlissg. 5	Fabriks AB Osmund	Ytbehandling	1918-1947 (Sjöhölm 1996) 1918-1948 (Tjernberg 1948) 1935, 40 (TY: Mek.verk.)	Fabriks AB Osmund grundades 1912, då tillverkade man främst frihjulsnar, främst åt Nymans verkstäder och Josef Erikssons cykelfabriker. Man började senare tillverka olika typer av ugnar. Åren 1912-1918 var man verksam i f.d. Eddar- och Sagabrofarmas lokal. År 1918 flyttade man till Norra Kungsg. 6-8, sedermera Adlissg. 5-7 efter järnvägsövergångens borttagande. Där hade man fabrikslokaler, konstruktionsavdelning, lagenlokaler, galvanisering och kontor. Här började man tillverka större ugnar, exempelvis för härdning, galvanisering och smide, men även andra saker exempelvis varmluftsggregat. År 1947 flyttar man till Sägarög. 9-11 för att ta större lokaler. Där har man även ett stickepar för att underlätta transporter. På 1940-t var man ca 175 anställda. År 1976 säljs verksamheten till ugnsbolaget Tabo i Sjöhm. (Sjöhölm 1996)
Svartbäcken - Tuna backar	Blenda	Kungsg. 4	Martinsons mekaniska Verkstad	Verkstadsind.	1955 (TY: Mek.verk.)	Senare verksamma på Sägarög. 16 och Slängjärmsg. 1.
Svartbäcken - Tuna backar	Blenda	Repslagarg. 3	Bleck och Plåtslagare Yngve Johansson	Verkstadsind.	1930, 35, 40 (TY: Bleck och plåtslagare)	
Svartbäcken - Tuna backar	Blenda	Timmermang. 1	Firma SERVIK	Verkstadsind.	1986 (TY: Plåtslagare)	"Byggbara plåtrör i koppar och galvaniserat" (1961, TY: Plåtslagare). Tidigare verksamma på Fåhlhagsg. 1.
Svartbäcken - Tuna backar	Blenda	Timmermang. 1	Jeppes plåtslageri	Verkstadsind.	2000 (TY: Plåtslageri)	
Svartbäcken - Tuna backar	Blenda	Timmermang. 13	Uppsala Elektro Mekano	Bilverk.	1966 (TY: Laddningsstationer) 1972, 76/77, 2000 (TY: Laddningsstation)	"Bilelektrisk specialverkstad" (1972, TY: Bilrep.). Tidigare verksamma på Skolg. 33 och Dracarbunnsg. 53.
Svartbäcken - Tuna backar	Ebbe	Fabriksg. 16	Claes Johanssons Plåtslageri	Verkstadsind.	1940, 45, 48, 55 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksamma på Groggränd 5 och Väderkvarnsg. 15.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Svarbäcken - Tuna backar	Ebbe	Timmermansg. 4	J W Nilssons Vagn & Karosserifabrik	Verkstadsind.	1901- minst 1967 (Sjöhölm 1995b) 1930, 35 (TY: Vagnfabriker och vagnmakare)	Verksamheten startar 1890 på Timmermansg. 6. När man flyttar till Timmermansg. nr 4 år 1901 blir tillverkningen mer maskinell. Man tillverkar b.a. bussar och ambulanser, men senare även bandyklubban SIRIUS. Ar 1926 hade man 16 anställda och strax senare 26 stycken. Den sista bussen tillverkades 1945. Byggnaderna revs då man byggde Luthagsplansgatan. (Sjöhölm 1995b)
Svarbäcken - Tuna backar	Ebbe	Timmermansg. 6	J W Nilssons Vagn & Karosserifabrik	Verkstadsind.	1890-1901 (Sjöhölm 1995b)	Verksamheten startade 1890 på Timmermansg. 6, i fastighet Ebbe nr 7. När man flyttade till Timmermansg. nr 4 år 1901 blev tillverkningen mer maskinell och man tillverkar b.a. bussar och ambulanser, men senare även bandyklubban SIRIUS. Ar 1926 hade man 16 anställda och strax senare 26 stycken. Den sista bussen tillverkades 1945. Byggnaderna revs då man byggde Luthagsplansgatan. (Sjöhölm 1995b)
Svarbäcken - Tuna backar	Ebbe	Timmermansg. 6	G B Nord Bilreparationer	Bilverk.	1972, 76/77 (TY: Bilrep.)	
Svarbäcken - Tuna backar	Ebbe	Repslagarg. 21	Gideon Anderssons Eft. Plåtslagari	Verkstadsind.	1935 (TY: Plåtslagari)	Tidigare verksam på Fabriksg. 4.
Svarbäcken - Tuna backar	Ebbe	Repslagarg. 21	Ericssons Bleck- och Plåtslagari, Ericssons Lackering & Billackering	Verkstadsind. Lackering	1940, 45, 48, 55, 61, 66 (TY: Bleck och plåtslagare. Billackerare)	
Svarbäcken - Tuna backar	Ebbe	Repslagarg. 21	Uppsala Billackering, Boo Grip	Lackering	1930, 35, 40, 48, 55, 61 (TY: Lackerare, Billackerare)	Senare verksamma på S:t Persg. 32
Svarbäcken - Tuna backar	Ebbe	Västra Järnvägs. 11	AB Upplands Betong	Lervaruind.	1959-? (Tjernberg 1946)	
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Adlsg. 8	Fabriks AB Osmund	Verkstadsind.	1930 (TY: Mek.verk.)	Se Adlsg. 5-7, kv. Blenda.
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Adlsg. 10	Mobil Oil AB	Bensinstation	1966, 70, 72 (TY: Bensin)	
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Adlsg. 10	Cronges Bildelar Eft.	Bilverk.	1974 (ÖBO-Kommittén 1975)	
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Adlsg. 10	Luthagens Bilservice	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	Senare verksamma på Salabäcksg. 30.
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Adlsg. 10	Saab-Experten	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksamma på Stureg. 24 och Linnég. 2.
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Stiernhjelmsg. 3A	OK Uppland	Kemikalier	1986 (TY: Bilrep.)	Senare verksamma på Salabäcksg. 30.
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 61	Statoil	Bensinstation	1976/77 (TY: Kemikalier)	
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 61	Svenska BP AB	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	Servicestation
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 61	Doughans Bil-Ei	Bilverk.	1940, 45, 48, 55, 61, 66, 70, 72, 76/77, 86 (TY: Bensin)	1976/77 som Mack Petroleum.
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 63	C J Jansson, C O W	Verkstadsind.	1982/83, 86 (TY: Bilrep.)	
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 65	J F Jansson Rör AB	Verkstadsind.	1930, 1940 (TY: Plåtslagare)	Senare verksam på Svarbäcksg. 69 och 54.
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 69	C J Jansson, C O W	Verkstadsind.	1968- nu (Telefonkatalogen 2000, www.ifror.se, Sjöhölm 1995b)	Verksamheten startades på Svarbäcksg. 24 år 1912, då med 12 arbetare. Sedan 1968 har verksamheten legat på Svarbäcksg. 65. Ar 1995 hade man ca 55 anställda. (Sjöhölm 1995b)
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 69	Billgarnas inköpsförening	Bensinstation	1935, 1940 (TY: Plåtslagare)	Tidigare verksamma på Svarbäcksg. 63 och senare på Svarbäcksg. 54.
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 69	OK Q8, OK Uppland	Bensinstation Bilverk.	1955 (TY: Bensin)	
Svarbäcken - Tuna backar	Finn	Svarbäcksg. 69	Motorfirman Sixten Carlsson	Bilverk.	1966, 70, 72, 76/77, 82/83, 91, 2000 (TY: Bensin) 1972, 76/77, 86, (TY: Bilrep. Gummiverk och biftingar) 1948 (TY: Motorcyklar)	Bilvårdsanläggning (TY: 2000) Anges som I C Uppland 1966.
Svarbäcken - Tuna backar	Flottören	Flylgarg. 8	Martin Erikssons Mekaniska Verkstad	Verkstadsind.	1961, 70, 72, 76/77, 86 (TY: Mek.verk.)	*Motorcyklar säljes och repareras*
Svarbäcken - Tuna backar	Geina	Timmermansg. 13	SEKO- Plåtslagari & Ventilation	Verkstadsind.	1972, 76/77 (TY: Plåtslagari)	Tidigare verksamma på Linnég. 13.
Svarbäcken - Tuna backar	Gundborg	Repslagarg. 22	Svarbäckens Plåt & Lack AB	Verkstadsind. Billackerare	1970, 72, 76/77, 82/83, 86 (TY: Billackerare, bilrep.) 1970, 72, 76/77 (TY: Plåtslagari)	Tidigare verksamma på Linnég. 2.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Svarbäcken - Tuna backar	Gundborg	Stierhielmög. 15C	Plåtslagare Konrad Söderström	Verkstadsind.	1948 (TY: Plåtslagare)	
Svarbäcken - Tuna backar	Gundborg	Timmermang. 24	Albert Carlsson	Gummiwerk.	1935, 40 (TY: Bilringar och Bilreparationer)	
Svarbäcken - Tuna backar	Hällsten	Styrbjömsg. 4	AB Ernst Janssons Metallgjuteri	Verkstadsind.	1948 (TY: Gjuteri)	Senare i Marsta, där "Gjutningar utföres i alla förekommande legeringar" (TY: Gjuteri, 1961, 66, 70, 72, 76/77, 86)
Svarbäcken - Tuna backar	Höjdrodret	Tunag. 78	Plåt- & Lackeringsbolaget, Bo Ericsson	Bilackerare	1966 (TY: Bilackerare)	Senare verksamma på Svarbäcksg. 73.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 38	Modins Bil AB	Bilverk, Gummiwerk.	1930 (TY: Bilrep. Gummiwerk.)	
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 38	Ström & Son	Bilackerare	1930 (TY: Bilackerare, Lackerare)	Senare verksamma på Svarbäcksg. 42.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 38	Uppsala Motorreparationsverkstad	Bilverk.	1930 (TY: Motorrep.)	Emil Andersson. Senare verksamma på Svarbäcksg. 42.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42 (nu 44)	Hästens skor, L E Larsson	Läderind.	1902-1969 (Ullenhag 1984, Sjöholm 1995a)	L. E. Larsson & Co:s skotillverkning startar 1897 på Båvensgr. 22. År 1899 registrerades varumärket Hästen. Vid slutet av 1890-talet hade man gått över till fabriksstillverkning och 1902 bygger man en ny stor fabrik på Svarbäcksg. 42 (nuv. 44). Där man år 1910 har 206 anställda, och år då den största fabriken i Uppsala. (Ullenhag 1984, Sjöholm 1995a)
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42	Säto-Produktur AB	Verkstadsind.	1970, 72 (TY: Mek.verk.)	Senare verksamma på Spikg. 5.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42	Plåtslagare Anders Johansson	Verkstadsind.	1966, 70, 72, 76/77 (TY: Plåtslagare)	Tidigare verksamma på Skolg. 63, Dragarbrunnsg. 53, S:t Olofsg. 21, och senare på Vahlhallsg. 21.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42	Hammarbergs bilackering	Bilackering	1966 (TY: Bilackering)	Tidigare verksamma på Vaksalag. 31, Hällbyg. 21, Danmarksq. 30-32, och senare på Börjeg. 66.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42	Svenska Esso AB	Bensinstation	1940, 48 (TY: Bensin)	
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42	Uppsala Motorreparationsverkstad	Bilverk.	1935, 48, 55 (TY: Motorreparationer)	Emil Andersson. Tidigare verksamma på Svarbäcksg. 38.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42	Wolin & Andersson, Elektrisk Lådarverkstad	Verkstadsind.	1955, 61, 66 (TY: Elektronmek.verk.)	
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42	Ström & Son	Bilackering	1935, 40, 48, 55, 61 (TY: Bilackerare, Lackerare)	Tidigare verksamma på Svarbäcksg. 38. Medlem i Sv. Lackeringsverkstäders riksförbund 1955.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 42	Uppsala Gummiwerkstad AB	Gummiwerk.	1945 (TY: Bilrep.), 48, 55, 72, 76/77 (TY: Gummiwerkstader, Bilringar)	Även på Svarbäcksg. 44. Troligtvis endas p.g.a. adressändring.
Svarbäcken - Tuna backar	Heimdals f.d. Badhusparken	Svarbäcksg. 44	Uppsala Gummiwerkstad AB	Gummiwerk.	1966 (TY: Gummiwerkstader, Bilringar)	Tidigare på Svarbäcksg. 63 och 69.
Svarbäcken - Tuna backar	Idun f.d. Hagbard	Svarbäcksg. 54	Plåtslagare C J Jansson / C O W Jansson	Verkstadsind.	1940, 48 (TY: Plåtslagare)	tidigare verksamma på Svarbäcksg. 63 och 69.
Svarbäcken - Tuna backar	Idun f.d. Hagbard	Svarbäcksg. 64	Svenska Esso AB	Bensinstation	1961, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Bensin)	
Svarbäcken - Tuna backar	Idun f.d. Hagbard	Svarbäcksg. 64	Esso Bilverkstad	Bilverk.	1962/83 (TY: Bilrep.)	
Svarbäcken - Tuna backar	Knut	Svarbäcksg. 82	Uppsala Norra Tegeelbruk	Lervauind.	1896 - ? (Tjernberg 1948)	Hade ca 40 anställda 1948 (Tjernberg 1948).
Svarbäcken - Tuna backar	Torbjörn	Folkungag. 23C	Lorentzons Kemiska Industri	Kemiskind.	1961 (TY: Kemisk-tekniska fabriker)	
Svarbäcken - Tuna backar	Signe	Adilsg. 22	Degen Tvätt. Fabrik	Kemtvätt	1955, 61, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstaller och färgerier)	Fabrik "Specialfirma för all slags kemisk tvätt" (1972). Inlämningsställen: Kungslängsg. 20 (1961, 70, 72, 76/77), Kungslängsg. 7 (1955), Sysslomansg. 13 (1955, 61, 66, 70, 72, 76/77), Båvensgr. 4 (1966, 70, 72, 76/77) och Vaksalag. 19 (1966, 70).
Svarbäcken - Tuna backar	Signe	Adilsg. 22	Uppsala Vacuumrenovering och Svenska Gul Oil AB	Kemtvätt	1961, 66 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Senare verksamma på Kungsg. 2.
Svarbäcken - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 71	Svenska Gul Oil AB	Bensinstation	1961, 66, 70, 72, 82/83, 86 (TY: Bensin)	Kiosk, service, sedeltank m.m. (1962/83) Verkstad (1966)
Svarbäcken - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 71	OK Q8, OK uppland	Bensinstation	1991 (TY: Bensin)	
Svarbäcken - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 71	Lundins Bilverkstad	Bilverk.	1976/77 (TY: Bilrep.)	senare på Ferlingsg. 19.
Svarbäcken - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 73	Martin Petterssons Bilverkstad (Austin)	Bilverk.	1930, 40, 45, 48, 55 (TY: Bilrep.)	Även på Östra Ag. 71.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 73	Svensk Shell AB	Bensinstation	1945, 48, 55, 61, 66, 70, 72 (TY: Bensin)	
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 73	Plåt- & Lackeringsbolaget, Bo Ericsson	Billackerare	1970 (TY: Billackerare)	Tidigare verksamma på Tunag. 78.
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 73	Svenska Engelska Mineralolje AB	Bensinstation	1940 (TY: Bensin)	
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 73	Bit & Maskinservice	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	*Allt inom bil- och traktorreparationer*
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 75	Din-X	Bensinstation	1970 (TY: Bensin) 1974 (ÖOB- Kommittén 1975)	*75.ans kiosk, bar och bensin* (1970)
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 75	JET	Bensinstation	1991 (TY: Bensin)	
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 75	Svarbäckens Bensin, Henrik & Henry Blervner	Bensinstation	1955, 72 (TY: Bensin)	
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 75	Belins Bilservice	Bilverk.	1986, 91 (TY: Bilrep.)	
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 75	Motorfirman Sixten Carlsson	Bilverk.	1948 (TY: Motorcyklar)	*Motorcyklar säljes och repareras* Även på Svarbäcksg. 69.
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 75	Tony & Bilservice	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 77	Plåtslagare Uno Lund	Verkstadsind	1940 (TY: Plåtslagare)	
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 79	Svarbäckens Bil & Motor	Bilverk.	1900-1950?	
Svarbäck - Tuna backar	Signe	Svarbäcksg. 79	K F Eks Smides & Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1914-1969 (Sjöholm 1995b) 1930, 40, 48, 55 (TY: Smidesverk, Svets) 1948, 55, 61, 66 (TY: Mek.verk.)	Bygde ut verksamheten 1936 och hade då ca 55 anställda. Samarbetade med DIÖS åren 1925 - 1989. Blev AB 1940. Tillverkade bl a. utrustning till skyddsrum, byggnadshissar m.m. Flyttade till Nymanngatan 4 då man behövde större lokaler. (Sjöholm 1995b, Tjernberg 1948, Bolags AB Fournir 1936). Tidigare på Kyrkostadsg. 37 ? (Ehrlandsborg).
Svarbäck - Tuna backar	Signsten	Svarbäcksg. 83	Svarbäckens El	Verkstadsind.	1970 (TY: Elektromek.verk.)	
Svarbäck - Tuna backar	Spikklubban	Svedenborgsg. 35	Plåtslagare P J Stark	Verkstadsind.	1935, 45, 48, 55 (TY: Plåtslagare)	Senare verksamma på Grönag. 3.
Svarbäck - Tuna backar	Splutet	Adligg. 27	Aros Färgeri & Kemtvätt	Kemtvätt	1961, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgarter)	Även på S:t Persg. 9 (1935, 40). Svarbäcksg. 8 (1945, 48, 55, 61, 66, 70) (anges som butik 1970), 16 (1972, 76/77) (Anger ytterligare ett nr till butiken, bör ha varit tvätt där) och 25 (1986) 1955 var man medlem i Sveriges tvätterikares förbund. (TY: Kemiska tvättanstalter och färgarter).
Svarbäck - Tuna backar	Östen	Styrbjörnsq. 3	Auto-Kem, Jan Christer Gräske	Kemtvätt	1966 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgarter)	Aros färgeri och kemiska tvätt har även hetat Aros Jansson & Gräske AB. Se Adligg. 27 (kv. Splutet)
Kvamgården	Äslög	Höganäsgratan 11A	C F Eng Smidesverkstad	Verkstadsind.	1948 (TY: Smidesverk.)	Tidigare verksamma på Storg. 12.
Kvamgården	Domald	S:t Olofsg. 37	Mobil Oil AB	Bensinstation	1966, 70, 72 (TY: Bensin)	
Kvamgården	Domald	S:t Olofsg. 37	Svensk Shell AB	Bensinstation	1976/77 (TY: Bensin)	
Kvamgården	Domald	S:t Olofsg. 37	SP	Bensinstation	1986 (TY: Bensin)	
Kvamgården	Domald	S:t Olofsg. 37	Uppsala Bilservice, HB	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep)	
Kvamgården	Domald	S:t Olofsg. 37	Willes Bilplåt	Bilverk.	1976/77, 86, 91 (TY: Bilrep. Bilplåtslagariet)	Senare på Fyrisvallsg. 26.
Kvamgården	Domald	S:t Persg. 32	AB Ahlens Bilfirma	Bilverk.	1945 (TY: Bilrep.)	
Kvamgården	Domald	S:t Persg. 32	Uppsala Billackering, Boo Grip	Lackerare	1982/83, 86, 91 (TY: Lackerare Billackerare)	Tidigare verksamma på Repslagareg. 21.
Kvamgården	Domald	S:t Persg. 32	Philipsons i Uppsala Bil AB	Bilverk.	1938-? (1948, 55, 61, 72, 76/77, 86 (TY: Bilrep. Gummiverk.)	*Största och modernaste anläggningen i hela länet* (TY: 1948) Senare verksamma på Bolandsg. 18.
Kvamgården	Domald	S:t Persg. 32	Philipsons i Uppsala Bil AB	Billackerare	1966, 70, 72, 76/77 (TY: Billackerare)	
Kvamgården	Domald	Väderkvarnsg. 18	Svenska BP AB	Bensinstation	1940, 45, 48, 55 (TY: Bensin)	
Kvamgården	Domald	Väderkvarnsg. 18	Nynäs-Petroleum AB	Bensinstation	1970, 72 (TY: Bensin)	
Kvamgården	Domald	Väderkvarnsg. 18	Koppartrons försäljning AB, Philipsons i Uppsala AB	Bensinstation	1955 (TY: Bensin)	
Kvamgården	Domald	Väderkvarnsg. 18	Svenska Shell AB	Bensinstation	1945 (TY: Bensin)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Kvamgårdet	Domald	Väderkvarnsg. 18	Foreco Kemi AB	Kemikalier	1976/77 (TY: Kemisk-tekniska artiklar - fabriker och grossister)	
Kvamgårdet	Ejnar	S:t Persg. 39	Uppsala Åttitsfabrik	Livsmedelsind.	1919 - ? (Uppsala Industriförening 1964, Darphin 1995)	Företaget grundades 1885 men flyttade inte till kvarteret Ejnar förrän 1919. Från 1920-talet tillverkade man fordon utöver andra produkter, däribland Senap. (Uppsala Industriförening 1964) Se även kvarteret Växstolen, Cadbury Slots AB. Flera andra företag ingår i koncernen, bland annat AB Uppsala sidenväverier och Uppsala foder- och spannmåls AB.
Kvamgårdet	Ejnar		Bränneriets väderkvarn	Kvaminnd.	1850-t - ? (Uppsala Kommuns Fastighets AB 1984)	Bränneriet från 1840-talet, och från 1850-talet en 14 m hög väderkvarn.
Kvamgårdet	Ejnar		Gustaf Arndtz Bränneri och Jästfabrik	Livsmedelsind.	1840-t - 1860-t (Uppsala Kommuns Fastighets AB 1984)	På 1850-talet tog handlare Wennblad över bränneriet och byggde ut det, bland annat med en väderkvarn på bränneriets norra sida. På 1860-t byggdes bränneriet om till ett bostadshus som stod kvar till 1960-talet. (Uppsala Kommuns Fastighets AB 1984)
Kvamgårdet	Kvamstallet	Kvamgångsg. 53	Preem	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	Bemannad servicestation
Kvamgårdet	Kvamstallet	Kvamgångsg. 53	Texaco	Bensinstation	1972, 91 (TY: Bensin)	Automatstation (1991)
Kvamgårdet	Motellet	Garnia Uppsalag. 48	Esso Motorcenter, Svenska Esso AB	Bensinstation	1970, 72, 76/77, 82/83, 86 (TY: Bensin)	Esso Motorcenter anges 1972-1986.
Kvamgårdet	Motellet	Garnia Uppsalag. 48	Esso Motorcentralen, Uppsala Motorogelil	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83 (TY: Bilrep.)	
Kvamgårdet	Orgeln	Garnia Uppsalag. 48	Statoil, Servicestation	Bensinstation	1991, 2000 (TY: Bensin)	
Kvamgårdet	Orgeln	Portalg. 6	Markströms AB	Verkstadsind.	1976-1983 (Lst. Ytbehandling 2000)	
Kvamgårdet	Orgeln	Vattholmav. 8	Anton Johanssons Rostfria Verkstads AB	Verkstadsind.	1972 (TY: Plåtslagari)	Grundades 1911 på västra Järnvägsgatan. Har sedan dess legat på Bertaliet adresser i Uppsala. Sysslade främst med rostfritt stål. Flyttade till Portalg. 4. Se Kungsgångsg. 7, kv. Duvan.
Kvamgårdet	Portalen	Portalg. 13	OK Q8	Bensinstation	1991, 2000 (TY: Bensin)	Automatstation (2000)
Kvamgårdet	Tornet	Portalg. 4	Anton Johanssons Plåtslagari AB	Verkstadsind.	1963 - ? (Sjöhölm 1999) 1986 (TY: Plåtslagare)	Grundades 1911 i en villa på V. Järnvägsg., 1914 tog man över en plåtslagarfirma på Kungsgångsg. På båda ställena tillverkades plåt- och bleckkärl, man sysslade även med takplåt. På 1920-talet arbetade ca 12 personer i firmen. 1935 fick man en egen verkstad på Västra Järnvägsgatan med kantmaskin, svetsutrustning m.m. för rostfritt stål. På Kungsgångsg. var det ett mer traditionellt plåtslageri. 1945 skaffade man kontorslokaler på Klosterg. 1. År 1965 byggdes mer ändamålsenliga lokaler på portalgatan 4. Då arbetade ca 35 man på firmen. År 1970 övergick man till att enbart syssla med rostfritt stål. (Sjöhölm 1999, Bolags AB Fournir 1936) Portalg. 4 anges som kontor och Servicecenter.
Kvamgårdet	Vapenhuset	Råbyv. 1	Råby Fordonsservice	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Kvamgårdet	Vapenhuset	Råbyv. / Väderkvarnsg.	Hydro	Bensinstation	1986, 91, 2000 (TY: Bensin)	
Kvamgårdet	Vapenhuset	Råbyv. / Väderkvarnsg.	Mobil Oil AB	Bensinstation	1972, 76/77, 82/83 (TY: Bensin) 1974 (OBO)	"Butik och service"
Fålhagen	Alen	Lindg. 3	Ososons Billackering	Billackering	1955, 61 (TY: Billackering)	Hörnet Vaksalagatan 79
Fålhagen	Alen	Lindg. 3	Eric Nilssons Bilplåtslagari	Bilverk.	1955, 61 (TY: Bilrep)	
Fålhagen	Alen	Vaksalag. 81	Stålbjergs svetsindustri	Verkstadsind.	1948, 55 (TY: Smidesverkstad)	
Fålhagen	Alen	Vaksalag. 81	Bil och Motor. A Bergman	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	Senare verksam på Kungsgångsg. 49.
Fålhagen	Alen	Vaksalag. 77	Lackerare Sven A Jansson	Lackerare	1939 (TY: Lackerare)	
Fålhagen	Björken	Björkg. 4	AB Wolrath & Co.; Wolraths Bil AB	Billackerare Lackerare	1955-? 1961, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Lackerare, Billackerare)	Firman grundades 1901 av Carl Wolrath. Firmans var ett familjeföretag som sysslade med en mängd verksamheter, bland annat hade man varuhus, bilverkstäder, bensinstation m.m. År 1941 var 77 personer anställda inom järnhandlets nantingen och lika många inom verkstadsindustrin inklusive bil och jordbruksmaskinsagituren. Wolraths varuhus var det första i Uppsala, och det största järnhandelsföretaget. Vid 40 års jubileumet 1941 invigdes en ny stor anläggning i kv. Klostret, Svartbäcksgatan 16, med butiker, kontor och lager. Verksadsrörelsen var 1938 sammankörd till en byggnad vid Väderkvarnsgatan på Norra Kvamgårdet (kv. Domald). Anläggningen i Centrum var, 3-4 våningar med 1300 kvm butiksytta, adressen Svartbäcksgatan 14, kv. Klostret. Man sålde bland annat husstalls- och yrkesbruksprodukter, sport- och byggnadsprodukter. (Berfald 1989)
Fålhagen	Björken	Björkg. 4	AB Wolrath & Co.; Wolraths Bil AB	Bensinstation	1955 (TY: Bensin)	Se Sv. Esso AB, samma adress.
Fålhagen	Björken	Björkg. 4	AB Wolrath & Co.; Wolraths Bil AB	Bilverk. Gummivverk.	1955, 72, 76/77 (TY: Bilrep. Gummivverk.)	Även på Kungsgångsg. 35 och Kålsängsgr. 1 b.l.a. Medlem i Däckspecialisternas riksförbund 1972, 76/77.
Fålhagen	Björken	Björkg. 4	Ulf Pettersons Plåtslagari AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Plåtslagare)	Senare verksam på Östra Ag. 95.
Fålhagen	Björken	Björkg. 4	Motorami Bil AB	Billackerare	1982/83 (TY: Billackerare)	

Stadsdel	Kvartär	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Fälhagen	Björken	Björkg. 4	Svenska Esso AB	Bensinstation	1961, 66, 70, 72 (TY: Bensin) 1974 (OBO-Kommitén 1975)	
Fälhagen	Björken	Björkg. 4	AB Motorami i Uppsala	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Fälhagen	Björken	Björkg. 4	Team Morangen	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Fälhagen	Björken	Björkg. 4	Niss MC-shop	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	Försäljning + verkstad.
Fälhagen	Björken	Björkg. 4	HP-färgkem	Kemikalier	1986 (TY: Kemiska-tekniska artiklar)	
Fälhagen	Björken	Vaksalag. 85	Svenska Shell AB	Bensinstation	1955, 61, 66, 70, 72, 76/77, 86, 91 (TY: Bensin)	
Fälhagen	Björken	Vaksalag. 85	Ake Gustafssons Bilservice	Bilverk.	1982/83, 86 (TY: Bilrep.)	
Fälhagen	Bladet	Törnlundsgatan 8	Almtuna Kemiska Tvätt, Tade Pettersson	Kemtvätt	1961 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	
Fälhagen	Grotte	Fälhagsgatan 1A	Firma SERVIK	Verkstadsind.	1961, 70, 72 (TY: Plåtslagare)	"Byggbara plåtrör i koppar och Galvaniserat" (1961) Senare verksamma på Timmermansg. 1.
Fälhagen	Grotte	Fälhagsgatan 1	Upplands persienindustri	Verkstadsind.	1971, 76/77 (TY: Persiennier)	
Fälhagen	Grotte	Fälhagsgatan 1A	Reni-produkter AB	Kemikalier	1970 (TY: Kemisk-tekniskafabriker)	Även på Källparksv. 12. Tidigare på S:t Johannesg. 6.
Fälhagen	Grotte	Fälhagsleden 1A	Reni-produkter AB	Kemikalier	1976/77 (TY: Kemisk-tekniskafabriker)	Även på Källparksv. 12. Tidigare på S:t Johannesg. 6.
Fälhagen	Harald	Lundag. 8	Waksala Nya Tegelbruk	Lervaruind.	1879-1948 (Tjernberg 1948, Sjöholm 1999)	Bruket låg vid nuvarande Hjalmar Braningsg., vid Peterslund 4. Östrerängens idrottsplats är anlagd i en gammal lergrop. (Sjöholm 1999) Bruket flyttade till Eke-gård, då leran tog slut. Ca 50 anställda. (Tjernberg 1948)
Fälhagen	Håkan	Meilan Torkelsg. och S:t Göransg.	Waksala Tegelbruk	Lervaruind.	1897-1948 (Tjernberg 1948, Sjöholm 1999, Uppsala kommuns Fastighets AB)	Bruket låg tidigare i kv. Sverre men flyttade 1997 till kv. Håkan, mellan S:t Göransg. och Torkelsg. År 1948 hade de ca 50 anställda. Sedan flyttade bruket till Brillinge. (Tjernberg 1948, Sjöholm 1999, Uppsala kommuns fastighets AB 1984).
Fälhagen	Håkan	Vaksalag. 39	Svensk Engelska Mineralöle AB	Bensinstation	1945, 48 (TY: Bensin)	
Fälhagen	Håkan	Vaksalag. 39	Svenska Shell AB	Bensinstation	1966 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksamma på Dragarbrunnsg. 24 och Bergsbrunnsg. 20. Senare verksamma på
Fälhagen	Nils	Peterslundsg. 5	Karlssons Plåtslagen	Verkstadsind.	1955 (TY: Persiennier)	Senare verksamma på Bergsbrunnsg. 1.
Fälhagen	Peterslund	Vaksalag. 67	Akes fabriker	Verkstadsind.	1966 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Även på Svemportorget 12.
Fälhagen	Peterslund	Vaksalag. 69	Tvättbaren KB, filial	Kemtvätt	1961, 66, 70, 72 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	
Fälhagen	Rosen	Syreg. 12	Industri tvätt	Kemtvätt	1991 (TY: Bilrep.)	
Fälhagen	Sainecke	Peterslundsg. 18A	Biljouren i Uppland	Bilverk.	1948 (TY: Bilplåtslageri, Mek. verk. Plåtslagare)	
Fälhagen	Sainecke	Vaksalag. 63	Ohlsson & Eriksson	Verkstadsind.	1955 (TY: Bilrep. Plåtslageri)	"Fullständigt bilplåtslageri" (TY: Plåtslagare 1955)
Fälhagen	Sainecke	Vaksalag. 63	A G Larssons bilplåtslageri, Bilfirma A G Larsson	Bilverk.	1961 (TY: Bilrep.)	
Fälhagen	Sainecke	Vaksalag. 63	Uppsala Bilplåtslageri	Bilverk.	1930, 35 (TY: Motorrep.)	
Fälhagen	Sainecke	Vaksalag. 65	C F Eng	Bilverk.	1981 (TY: Billackering)	Även på Hällbyg. 21. Senare på Danmarksq. 30-32, Svartbäcksg. 42 och Börjeg. 66.
Fälhagen	Sverre	Vaksalag. 31	Hammarbergs bilackering	Bilackering	1855-1897 (Tjernberg 1948, USA 1891, Sjöholm 1999)	Flyttade till kv. Håkan 1897.
Fälhagen	Sverre	Vid Vaksalatuil	Waksala Gamla Tegelbruk	Lervaruind.	Uppsala kommuns Fastighets AB 1984)	
Fälhagen	Sverre	Örbyg. 12	Fattigmagasinet Väderkvarn	Kvarnind.	1788-1960-talet. (Uppsala Kommuns Fastighets AB 1948 (TY: Smidesverk.)	På höjden öster om Vaksalatorg. Vet ej om den var verksam på slutet.
Fälhagen	Tjärblomstret	Örbyg. 12	B E Säfström Smidesverkstad	Verkstadsind.	1940 (TY: Desinfektion)	
Fälhagen	Trym	Fälhagsg. 6A	Uppsala Desinfektionsbrå	Kemikalier	1961 (TY: Cyklar och cykelhjälpbehör)	"Cyanvätgasning" (1940). Senare verksamma på vaksalag. 20 och Skolg. 33.
Fälhagen	Trym	Strandbodkilen 3	Fälhagen Cykel, radio och TV AB	Rep. verk.	1955, 61, 66, 70, 72, 82/83, 86 (TY: Bensin)	"Moped, Cyklar m.m. Fullständig serviceverkstad"
Salabacke	Johannelund	Vaksalag. 95	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1991, 2000 (TY: Bensin)	Med "Verkstad" "Gummi o. Däck" o. Bilvätt" (TY: Bensin 1986)
Salabacke	Johannelund	Vaksalag. 95	OK Q8	Bensinstation	1991, 2000 (TY: Bensin)	Blivårdsanläggning (2000). Vid E4:an.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Salabacke	Johannelund	Vaksalag, 95	AB Bröderna Eskegård	Gummiwerk.	1986 (TY: Gummiwerk.)	
Salabacke	Johannelund	Arstag, 5-7	OK Uppland, OK Q8	Bensinstation	1966, 72, 76/77, 82/83, 86, 91, 2000 (TY: Bensin) 1972, 76/77, 86 (TY: Bilrep. Gummiwerk. och Bilringar)	Bilvårdsanläggning (TY: Bensin 2000) Anges som I C Uppland 1966.
Salabacke	Johannelund	Arstag, 5-7	UNO X	Bensinstation	1966 (TY: Bensin)	
Salabacke	Johannelund	Arstag, 9-11	UNO X	Bensinstation	1972, 82/83, 86, 91, 2000 (TY: Bensin)	F:a Stig Pettersson (1972), Arsta Bensin & Bilvård (1982/83), Arsta Bensin & Service (1986) och Thorens Bilvård AB (1991, 2000).
Salabacke	Johannelund	Arstag, 9-11	Svenska Gummicentralen AB	Gummiwerk.	1972, 76/77, 86 (TY: Gummiwerk. O. Bilringar)	Medl. I Däckspecialisternas riksförbund (1972, 76/77).
Salabacke	Johannelund	Arstag, 9-11	Arsta Bensin 6 Service	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	
Salabacke	Hassel	Byggmästareg, 3	Stålprodukter	Verkstadsind.	1961, 66 (TY: Mek. Verk.)	Senare verksam på Tiundag, 59
Salabacke	Klacken	Salabacksg. 54-56	Beckes Bilservice.	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	Tidigare på Salabacksg. 32 och Skomakarg. 18.
Salabacke	Klacken	Salabacksg. 56	Ford & Opel specialisten	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	*Service- rep., biplåt, lack. (TY: Bilrep. 2000) Tidigare på Odinsv. 4.
Salabacke	Klacken	Salabacksg. 56	FE:s Bilvård	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Salabacke	Källan	Bränningstorg 16	Projekt & Tekniska Inst.			
Salabacke	Källan	Apelg. 18	Mobil Oil AB	Bensinstation	1970 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgeter) 1966, 70, 72, 76/77, 82/83 (TY: Bensin)	
Salabacke	Källan	Apelg. 18	Mobil Oil AB	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilrep.)	
Salabacke	Källan	Apelg. 18	Hydro	Bensinstation	1986, 91, 2000 (TY: Bensin)	Automatstation
Salabacke	Källan	Skomakarg. 14	Salabacke tvätten	Kemtvätt	1961, 72 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgeter)	Skomakareg. 14 anges som stiftelsen, senare anges Sylventusg. 8 (1986) som stiftelsen. Inlämningsställen: Dragarbrunnsg. 45 (1986), Gottsundacentrum (1976/77), Grånbytorg (1970, 72) även självkem, Kungsängsg. 10 (1961, 66), Skomakareg. 16 (1955, 61, 66) Skomakareg. 24 (1970, 72, 76/77) även självkem (1972), Smedsgr. 4 (1970, 72, 76/77), Svartbäcksg. 9 (1966) Sysslomansg. 16 (1955, 66, 70, 72, 76/77, 86) även självkem (1972), vaksalatorg (1970, 72) även självkem (1972), Väderkvarnsg. 26 (1972, 76/77, 86) och Västerorg (1970, 72, 76/77) även självkem (1972), Medlem i Sv. Tvätteridkarens riksförbund.
Salabacke	Källan	Skomakarg. 12-16	Salabacke tvätten	Kemtvätt	1966, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgeter)	Skomakareg. 12-16 anges som stiftelsen, senare anges Sylventusg. 8 (1986) som stiftelsen. Inlämningsställen: Dragarbrunnsg. 45 (1986), Gottsundacentrum (1976/77), Grånbytorg (1970, 72) även självkem, Kungsängsg. 10 (1961, 66), Skomakareg. 16 (1955, 61, 66) Skomakareg. 24 (1970, 72, 76/77) även självkem (1972), Smedsgr. 4 (1970, 72, 76/77), Svartbäcksg. 9 (1966) Sysslomansg. 16 (1955, 66, 70, 72, 76/77, 86) även självkem (1972), vaksalatorg (1970, 72) även självkem (1972), Väderkvarnsg. 26 (1972, 76/77, 86) och Västerorg (1970, 72, 76/77) även självkem (1972), Medlem i Sv. Tvätteridkarens riksförbund.
Salabacke	Källan	Skomakarg. 18C	Beckes Svets & Blåstring	Bilverk.	1986 (TY: Biplåtslageri)	
Salabacke	Källan	Skomakarg. 20	Fastighetskontroll AB	Kemikalier	1955 (TY: Desinfektion)	
Salabacke	Källan	Skomakarg. 24	Salabacke tvätten	Kemtvätt	1972 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgeter)	Inlämningsställe som anges ha självkem 1972. Anges som inlämningsställe 1970, 72 och 76/77. Stiftelsen: Skomakareg. 14 (1961, 72), 12-16 (1966, 72, 76/77) och Sylventusg. 8 (1986). Inlämningsställen: Dragarbrunnsg. 45 (1986), Gottsundacentrum (1976/77), Grånbytorg (1970, 72) även självkem, Kungsängsg. 10 (1961, 66), Skomakareg. 16 (1955, 61, 66) Skomakareg. 24 (1970, 72, 76/77) även självkem (1972), Smedsgr. 4 (1970, 72, 76/77), Svartbäcksg. 9 (1966) Sysslomansg. 16 (1955, 66, 70, 72, 76/77, 86) även självkem (1972), vaksalatorg (1970, 72) även självkem (1972), Väderkvarnsg. 26 (1972, 76/77, 86) och Västerorg (1970, 72, 76/77) även självkem (1972), Medlem i Sv. Tvätteridkarens riksförbund.
Salabacke	Linjalen	Salabacksg. 62	Uppsala Bil & Plåt	Bilverk	1991 (TY: Bilrep.)	Tidigare anges adressen som Vaksalag, 139.
Salabacke	Linjalen	Vaksalag, 139	Uppsala Bil & Plåt	Bilackarare Bilverk. Lackarare	Biplåtslageri, Bilackarare 1961, 66, 70, 82/83, 86 (TY: Bilackarare, Bilrep. Biplåtslageri)	Senare anges adressen som Salabacksg. 62.
Salabacke	Punktsnurran	Källparksg. 12	Renit-produkter AB	Kemikalier	1970, 76/77, 86 (TY: Kemiska tekniskafabriker)	Tidigare på S:t Johannesg. 6 och på Fålhagsg / Fålhagsleden 1.
Salabacke	Sulan	Salabacksg. 6	Kjälländer Motor AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Salabacke	Sulan	Salabacksg. 30	Be-Pe,	Verkstadsind.	1986 (TY: Plåtslageri)	Senare verksam på Salabacksg. 56. Medl. i Plåtslageriemas riksförbund.
Salabacke	Sulan	Salabacksg. 30	Svenska BP AB	Bensinstation	1976/77 (TY: Bensin)	
Salabacke	Sulan	Salabacksg. 30	Cronges Bildelar Eftir.	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep)	Tidigare på Adlissg. 10.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Salabacke	Sulan	Salabacksg. 30	Saab-Experten	Bilverk.	1991, 2000 (TY: Bilrep)	Tidigare på Adilsg. 10.
Salabacke	Sulan	Salabacksg. 30	DIN X	Bensinstation	1982/83 (TY: Bensin)	Salabacke Bensin & Service
Salabacke	Sulan	Salabacksg. 32	Beckes Bilservice, Bengt Pattersson.	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83, 86 (TY: Bilrep.)	
Salabacke	Sulan	Salabacksg. 32	TG Motor & Biljustering	Bilverk.	1972, 76/77 (TY: Bilrep.)	"Bilkarosser av olika slag" (1966)
Salabacke	Sulan	Vaksalag. 105	Forsell & Lindqvist	Verkstadsind.	1966 (TY: Vagnfabriker och vagnmakare)	
Salabacke	Tråget	Grönag. 3	Plåtslagare P J Stark	Verkstadsind.	1967 (TY: Plåtslagare)	Tidigare på Svedenborgsg. 36.
Salabacke	Verkmästaren	Apelg. 3	Uppsala Persennfabrik	Verkstadsind.	1970 (TY: Persenner)	Senare verksamma på Kugsg. 54.
Grånby - Lötén	Boye	Ferlinsg. 19C	Lundins Bilverkstad	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilrep.)	Tidigare på Svartbäcksg. 71.
Grånby - Lötén	Grånby	Grånbyorg	Salabackevätten	Kemtvätt	1970, 1972 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Grånby org är desamma som nuvarande Lijefors org (Översiktskarta över de centrala delarna av Uppsala stad - Stadsingenjör Mats Levan. 1950. Allmänna kartverket 1966) Verksamheten anges som Själv kemtvätt 1972. Stiftelsen: Skomakareg. 14 (1961, 72), 12-16 (1966, 72, 76/77) och Sylveniusg. 8 (1986). Inlämningsställen: Dragarbrunnsg. 45 (1966), Gottsundacentrum (1976/77), Grånbyorg (1970, 72) även självkem. Kungälvsg. 10 (1961, 66), Skomakareg. 16 (1955, 61, 66) Skomakareg. 24 (1970, 72, 76/77) även självkem (1972), Smedsg. 4 (1970, 72, 76/77), Svartbäcksg. 9 (1966), Syslormansg. 16 (1955, 66, 70, 72, 76/77, 86) även självkem (1972), vaksalatorg (1970, 72) även självkem (1972), Väckerkvamsg. 26 (1972, 76/77, 86) och Västerorg (1970, 72, 76/77) även självkem (1972). Medlem i Sv. Tvätteridkares riksförbund.
Grånby - Lötén	Heidenstam	Heidenstamsg. 55	Gamia Uppsala Plåtslageri	Verkstadsind.	1972 (TY: Plåtslageri)	Senare verksamma på Kärlötsg. 1.
Grånby - Lötén	Krämare	Grånby Centrum	OK Q8	Bensinstation	1991, 2000 (TY: Bensin)	Automatstation (2000)
Grånby - Lötén	Stagnellus	Heidenstamsg. 69	Aros Färgeri & Kemiska tvättanstalt	Kemtvätt	1970 - ? (Lst. 2000 Ytbehandling)	
Grånby - Lötén	Stagnellus	Heidenstamsg. 69.	Heidenstamsorg	Kemtvätt	1972, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	"Kemtvätt klar på 1-3 timmar" (TY Kemiska tvättanstalter och färgerier 2000) 1972 angavs adressen som Heidenstams org. 1976/77 som Heidenstamsg. 69.
Grånby - Lötén	Åskan	Grånby bilg. 2	BP, Mack Petroleum	Bensinstation	1974 (OBO-Kommittén 1976)	Adress nr angavs ej 1986.
Grånby - Lötén	Åskan	Grånby bilg. 2	Statolj, Servicesstation	Bensinstation	1976/77, 86 (TY: Bensin)	
Grånby - Lötén	Åskan	Grånby bilg. 2	Oves Autoservice	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	Senare i Vaksal i Vaksala.
Gamia Uppsala - Nyby	Brime	Torsvägen 8	Sammils Bil & Plåt AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilplåtslageri)	
Gamia Uppsala - Nyby	Budle	Idunsv. 1B	Ranie Mekaniska AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Mek.ver.)	Tidigare verksam på Sälgareg. 5.
Gamia Uppsala - Nyby	Gere	Odunsv. 4	Ford & Opelspecialisten	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilrep.)	Senare verksamma på Salabackeg. 56.
Gamia Uppsala - Nyby	Gere	Odunsv. 4	Gamia Uppsala Bil & Traktorverkstad AB	Bilverk.	1955, 76/77, 86, 2000 (TY: Bilrep.)	Även verksam på Hildv. 1.
Gamia Uppsala - Nyby	Regin	Idunsv. 10	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1970, 72, 82/83, 86 (TY: Bensin)	"Verkstad" "Gummi o. Däck" (1986)
Gamia Uppsala - Nyby	Regin	Idunsv. 10	OK Q8, Per-Anders Ohlssons Bensinstation	Bensinstation	1981, 2000 (TY: Bensin)	Bilvårdsanläggning (2000)
Gamia Uppsala - Nyby	Skogul	Hildv. 1	Gamia Uppsala Bil & Traktorverkstad AB	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	Även på Odunsv. 4.
Gamia Uppsala - Nyby	Yngve	Fykingvsv. 27	Söderströms fläktrörsindustri & Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1955 (Mek.verk.)	Gatuadressen finns ej längre, men motsvaras idag troligtvis idag av Yrsavägen 9 (Vägvisare över Nyby-Gamia Uppsala 1948 Stadsingenjörskontoret).
Årsta	Betan	Belg. 8	Träko Produkter	Verkstadsind.	1976/77 (TY: Mek verk.)	
Årsta	Sellerin	Kärlötsg. 1	Gamia Uppsala Plåtslageri	Verkstadsind.	1976/77, 86 (TY: Plåtslageri)	Tidigare på Heidenstamsg. 55.
Luthagen - Rickomberga	Alfhild	Syslormansg. 32	J A Rosenssons söner	Verkstadsind.	1945 (TY: Plåtslageri)	Tidigare på Kyrkogårdsg. 23, Svartbäcksg. 39 och senare på Torgnyg. 10.
Luthagen - Rickomberga	Alfhild	Syslormansg. 32	W A Johansson	Verkstadsind.	1930, 35 (TY: Vagnfabriker och vagnmakare)	
Luthagen - Rickomberga	Alfhild	Gejersg. 14	Hagavävt, Tvättbar	Kemtvätt	1970, 72 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	"Självkem, vätvätt, pressning m.m." (1972)
Luthagen - Rickomberga	Alfhild	Gejersg. 14B	Uppsala Kemtvätt	Kemtvätt	1978-? (Lst: 2000:2)	Miljöförädlings verksamhetsår 20. (Lst: 2000:2)

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Lufhagen - Rickomberga	Astronomen	Blomg. 9	UMA, Mekanisk verkstad AB	Verkstadsind.	1948, 55, 61, 66, 70 (TY: Mek.verk.)	Senare verksamma på Verkstadsq. 5.
Lufhagen - Rickomberga	Astronomen	Blomg. 9	S:t Eriks Kakeifabrik	Lervaruind.	1888-1937 (Steen 1988, Harnesk & Oscarsson 1984, Sjöstedt 1971)	Tillverkade kaker, tegel och keramik. 1908 utökade man verksamheten med att bygga ett tegelbruk där Tiundaskolan ligger (kv. Grenen) och på 1940-t byggde man en cementvarufabrik i kv. Eivind. 1937 såldes kakeifabriken till Ekeby bruk som lade ned verksamheten. (Steen 1988, Harnesk & Oscarsson 1984, Sjöstedt 1971)
Lufhagen - Rickomberga	Brigit	Ringg. 1	Svensk Engelska Mineralolja AB	Bensinstation	1940 (TY: Bensin)	"Cyranvåtesgasbehandling" Senare verksamma på Lindsbergsg. 4.
Lufhagen - Rickomberga	Brigit	Sysslomansg. 47B	F. Lindén	Kemikalier	1940, 45 (TY: Desinfektion)	
Lufhagen - Rickomberga	Bjarne	Dalag. 15	AB Uppsala Kapptfabrik	Textilind.	1924-1970 (Tjernberg 1948) 1955 (TY: Damkappor)	Företaget grundades 1912 på Svartbäcksgatan 15. Därifrån flyttade man till Storgatan 1916 och 1924 flyttade man ännu en gång, då till Dalagatan. På 1950-t sysselsatte företaget ca 300 personer. Hade då även en fabrikk i Upplandsbodarna som lades ned 1959. Bättre maskiner m.m. gjorde att mindre personal krävdes. Tillverkade främst damkappor och dräkter i ylle (även skinn). Köpte Heittemarks konfektionsfabrik i Enköping och Orbyhus Syabruk, vilka tillverkade ungdomskläder respektive friluftskläder. Koncernen hade då 600 anställda. (Sjöholm 1995a, Uppsala Industriförening AB Ekebol & Larsson (1955))
Lufhagen - Rickomberga	Bjarne	Norrländsg. 4	Svenska Gulff Oil AB	Bensinstation	1955, 61, 66 (TY: Bensin)	
Lufhagen - Rickomberga	Bonden	Seminarieg. 20	Almeco Svets	Verkstadsind.	1986 (TY: Smidesverk.)	
Lufhagen - Rickomberga	Dagfrid	Ringg. 31	Uppsvenska Byggnadsgillet AB	Verkstadsind.	1945 (TY: Smidesverk.)	Senare verksamma på Vaksalag. 23 och på Årstag.
Lufhagen - Rickomberga	Drott	Norrländsg. 12	AB Bollinder och muntell	Verkstadsind.	1940 (TY: Mek.verk.)	Tidigare verksamma på Salag. 29.
Lufhagen - Rickomberga	Fröja	Ringg. 20C	Plåtslagare Gösta Svensson	Verkstadsind.	1955 (TY: Plåtslagen)	
Lufhagen - Rickomberga	Eivind	Gejersg. 48	S:t Eriks Cementfabrik	Lervaruind.	1940-t - 1962 (Steen 1988, Harnesk & Oscarsson 1984, Sjöstedt 1971)	På 1940-talet utökar S:t Eriks lervaruifabriker sin verksamhet genom att bygga en cementfabrik och bolaget byter namn till S:t Eriks fabriker. År 1948 arbetar ca 20 personer i Cementfabriken. År 1962 börjar tegelbruket att rivras och bolaget tar det nya namnet S:t Eriks Belong och man bygger en ny cementfabrik i Ljöröback. (Steen 1988, Tjernberg 1948)
Lufhagen - Rickomberga	Grenen		S:t Eriks Tegelbruk	Lervaruind.	1908-1962 (Tjernberg 1948, Sjöstedt 1971)	En av S:t Eriks lervaruindustriernas fabriker. Tillverkade tak-, fasad-, kabel- och golvtegel. Hade till en början lertakter alldeles intill fabriken men då den tog slut på 1940-t tog man lera från ett område intill Börjävägen. (Tjernberg 1948, Sjöstedt 1971, Steen 1988, Bolaqs AB Foumir 1936)
Lufhagen - Rickomberga	Grenen	Köpmang.	S:t Eriks bensinstation	Bensinstation		S:t Eriks lervaruifabriker hade en egen bensinstation (Sjöstedt 1971).
Lufhagen - Rickomberga	Haldor	Börjg. 41	Flodins svets & Mekaniska	Verkstadsind.	1966 (TY: Mek.verk.) 1972 (TY: Svets)	
Lufhagen - Rickomberga	Haldor	Jumkilsg. 18	Magnus Gustafssons smidesverkstad	Verkstadsind.	1940 (TY: Smidesverk.)	Senare verksamma på Margretelund 3.
Lufhagen - Rickomberga	Haldor	Jumkilsg. 18	Uppsala Nya Metallgjuteri	Verkstadsind.	1935 (TY: Gluten)	Karl Davidsson (1935). Senare verksamma på Bergsbrunnag. 16.
Lufhagen - Rickomberga	Kurvan	Tiundag. 59	Stålprodukter	Verkstadsind.	1972, 76/77, 86 (TY: Mek.verk.)	Tidigare verksamma på Byggnästareg. 3.
Lufhagen - Rickomberga	Polhem	Torgnyg. 10	Sven Johansson Plåtslageri AB	Verkstadsind.	1966, 70, 72 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksamma på Dragarbrunnsg. 59, Lindsbergsg. 6 och Viknersg. 2.
Lufhagen - Rickomberga	Polhem	Torgnyg. 10	J A Rosenssons söner	Verkstadsind.	1948, 55, 61 (TY: Plåtslageri)	Tidigare på Kyrkogårdsg. 23, Svartbäcksg. 39 och Sysslomansg. 32.
Lufhagen - Rickomberga	Rane	Gejersg. 23C	Bernh. Erikssons Smidesverkstad	Verkstadsind.	1940 (TY: Smidesverk.)	
Lufhagen - Rickomberga	Rota	Stureg. 19	Gunnar Anzen, Traffic Product Company AB	Olja	1935 (TY: Mineralolja)	Senare på Sysslomansg. 23 och Dragarbrunnsg. 35.
Lufhagen - Rickomberga	Rackarberget	Studentstaden	Svenska BP AB	Bensinstation	1966, 70, 72 (TY: Bensin) 1974 (ÖBO-Kommittén, 1975)	Bensinstationen låg enligt ÖBO-Kommitténs karta (1975) i hörnet av S:t Johannesg. och Tiundag.
Lufhagen - Rickomberga	Stabby gårde	Hällbyg. 36A	Finnadhs plåtslageri	Verkstadsind.	1961 (TY: Plåtslageri)	Olle Finnadhl. Även verksam på Sofielund 2 och senare på Fyrisvallsg. 10.
Lufhagen - Rickomberga	Tyr	Stureg. 24	Luthagens Bilservice	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	Senare verksamma på Linnég. 2 och Adlsg. 10.
Lufhagen - Rickomberga	Ångström	Hlidur Ottelingsg. 19	Wallis Bil & Mekaniska	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksamma på S:t Olofsg. 36 och senare på Valero i Vaksala.
Lufhagen - Rickomberga	Ångström	Hlidur Ottelingsg. 21	TH: Billackering	Lackerare	1991 (TY: Lackere)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Luthagen - Rickomberga	Ångström	Hildur Otellingsg. 21B	Lars Karlssons Bilverkstad AB	Bilverk.	1932/83, 86, 91, 2000 (TY: Bilrep.)	
Eriksberg	Asbesten	Norbyv. 83	Texaco	Bensinstation	1986, 1991 (TY: Bensin)	Bilvätt, däck m.m. (TY:1986) "Texaco Eriksberg"
Eriksberg	Asbesten	Marmorv. 2	Texaco	Bensinstation	1961, 66, 70, 72 (TY: Bensin)	Samma som på Norbyvägen 83 fast annan adress.
Eriksberg	Asbesten	Marmorv.	Preem	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	Bemannad servicestation (TY:2000) Trolligtvis Marmorvägen 2.
Eriksberg	Birka	Karlsrog. 78	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1955, 61, 66, 70, 72, 86 (TY: Bensin)	
Eriksberg	Birka	Karlsrog. 78	Classic Bilservice AB	Bensinstation	2000 (TY: Bensin, Bilrep.)	*AC Bensin, Oljor, Service, Bilreparationer m.m. * (TY: Bensin 2000)
Eriksberg	Gläntan	Norbyv. 44	Svenska Shell AB	Bensinstation	1961, 66, 70, 72, 76/77, 86 (TY: Bensin)	Nr 44 anges ej 1961 och 66, då endast gatunamn.
Eriksberg	Gläntan	Norbyv. 44	Uppsala Däckcenter	Bensinstation	1982/83 (TY: Bensin)	
Eriksberg	Gläntan	Norbyv. 44	AutoCenter i Uppsala AB	Bilverk.	1991, 2000 (TY: Bilrep)	
Eriksberg	Graniten	Västerborg	Salabackevädden	Kemtvätt	1970, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	Inlämningsställe som anges ha självkem 1972. Anges som inlämningsställe 1970, 72 och 76/77. Stiftelsen: Skomakareg. 14 (1961, 72), 12-16 (1966, 72, 76/77) och Syvreniusg. 8 (1986). Inlämningsställen: Dragarbrunnsg. 45 (1986), Gottsundacentrum (1976/77), Grånbyorg (1970, 72) även självkem, Kungssångsg. 10 (1961, 66), Skomakareg. 16 (1955, 61, 66), Skomakareg. 24 (1970, 72, 76/77) även självkem (1972), Smedsgr. 4 (1970, 72, 76/77), Svartbäcksg. 9 (1968). Systemansg. 16 (1955, 66, 70, 72, 76/77, 86) även självkem (1972), vaksalatorg (1970, 72) även självkem (1972), Väderkvamsg. 26 (1972, 76/77, 86) och Västerorg (1970, 72, 76/77) även självkem (1972). Medlem i Sv. Tvätteridkares riksförbund.
Eriksberg	Lindsberg	Lindsbergsg. 3	Sommaro Kemiska Tvätt	Kemtvätt	1961, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	
Eriksberg	Sommaro	Lindsbergsg. 4A	F Lindén	Kemikalier	1948 (TY: Desinfektion)	"Cyanvätsgasning" (TY: Desinfektion 1948). Tidigare på Systemansg. 47.
Eriksberg	Sommaro	Lindsbergsg. 6B	Sven Johanssons Plåtslageri AB	Verkstadsind.	1955 (TY: Plåtslageri)	Tidigare verksamma på Dragarbrunnsg. 59. Senare på Viknersg. 2 och Torgnyg. 10.
Eriksberg	"Svamptorget"	Svamptorget 12	Tvättbaren KB	Kemtvätt	1966 (TY: kemiska tvättanstalter och färgerier)	Filial +öpa Vaksalag. 69.
Eriksberg	"Svamptorget"	Svamptorget 12	Kemomaten, Per Kem	Kemtvätt	1970, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstalter och färgerier)	"Kemtvätt, press, automatklokem, skoreparationer" (1972). Aven på Dragarbrunnsg. 24 (H-centrum)
Eriksberg	Täljstenen	Täljstensv. 7B	Plåtslagare Bengt	Verkstadsind.	1961, 70, 72 (TY: Plåtslagare)	
Flogsta-Ekeby	Ekeby	Karlsrog. 97	OK O8 Automat	Bensinstation	1991 (TY: Bensin)	
Flogsta-Ekeby	Ekeby	Ekeby	Uppsala-Ekeby Bruk	Lervaruind.	1886 - 1977 (Harnesk & Oscarsson 1995)	Efter köpet av Boives kakelfabrik 1918 var Ekeby bruk den största kakelfabriken i Skandinavien. År 1937 köpte man även S:t Eriks kakelfabrik. Tillverkade i början främst kakelugnar, men övergick sedan till kakelplattor och hushållsodds. (Harnesk & Oscarsson 1995)
Flogsta-Ekeby	Ekeby	Ekebyv. 10	Norra Plåtslageriet AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Plåtslageri)	
Flogsta-Ekeby	Ekeby	Ekebyv. 10	Årsta Plåtslageri	Verkstadsind.	1986 (TY: Plåtslageri)	
Flogsta-Ekeby	Ekeby	Ekebyv. 10	Martin Erikssons Bilverkstad	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	Tidigare på Kungsg. 11.
Flogsta-Ekeby	Ekeby	Ekebyv. 10	Bildoktorn, Ragnar Lindström	Bilverk.	1936 (TY: Bilrep. Bilplåtslageri)	Tidigare på Eddag. 10.
Flogsta-Ekeby	Ekeby	Ekebyv. 10	Skandinavien Bilservice	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	
Flogsta-Ekeby	Ekeby	Ekebyv. 12	M&S Bilverkstad HB	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilrep.)	
Flogsta-Ekeby	"Ekebyvallen"	Karlsrog. 63	GL:s Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1986 (TY: Mek.verk.)	Senare på Hammesplanaden 7.
Flogsta-Ekeby	"Ekebyvallen"	Karlsrog. 78	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1955, 61, 66, 70, 72, 86 (TY: Bensin)	
Flogsta-Ekeby	Pumpen	Klangsg. 2	Mobil Oil AB	Bensinstation	1966, 70, 72, 76/77, 82/83 (TY: Bensin)	Adressen anges som Enköpingstullen 1966-77, därefter som Klangsg. 2, f.d. Enköpingstullen.
Flogsta-Ekeby	Pumpen	Klangsg. 2	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1940, 48 (TY: Bensin)	Adressen anges som Enköpingstullen. Se Mobil Oil, samma adress.
Flogsta-Ekeby	Pumpen	Klangsg. 2	Hydro	Bensinstation	1986, 91, 2000 (TY: Bensin)	F.d. Enköpingstullen. Karlsson & Åberg Servicestation AB. Automatisation
Flogsta-Ekeby	Pumpen	Klangsg. 2	Kjelle's Bilservice	Bilverk.	1991, 2000 (TY: Bilrep.)	
Kåbo - Kundsgården	Vindfången	Kvambog. 28	Meko-Produkter	Verkstadsind.	1970 (TY: Mek. Verk.)	A-L Linblad

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Kåbo - Kungsgården	Vindfåget	Kvambog, 28	Uppsala Meco AB	Verkstadsind.	1972 (TY: Mek. Verk.)	
Kåbo - Kungsgården	Nyckeln	Drejarg, 12	Plåtslagare Helge Svensson	Verkstadsind.	1935 (TY: Plåtslagare)	Tidigare verksamma på Odeng.15.
Kåbo - Kungsgården	"Grindstugan"	Dag Hammarskjöldsv. 41	Svenska Shell AB	Bensinstation	1945, 48, 55, 61, 66, 70, 72, 76/77, 86, 91 (TY: Bensin)	Adressen anges endast som grindstugan alla år utom 1976/77, 86 och 1991 då Dag Hammarskjöldsv. även anges, 1991 anges även nr. 41.
Kåbo - Kungsgården	"Grindstugan"	Dag Hammarskjöldsv. 41	Svensk Engelska Mineral Olie AB	Bensinstation	1940 (TY: Bensin)	Adressen anges endast som Grindstugan.
Kåbo - Kungsgården	"Grindstugan"	Dag Hammarskjöldsv. 41	Shell	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	"Shell Grindstugan"
Norby	Patronen	Slättern, 6	E Borgströms Mekaniska	Verkstadsind.	1966 (TY: Mek.verk.)	
Gottsunda - Valsåtra	Bikupan	Bernadottev. 5	OK Upland, OK Q8	Bensinstation Bilverk.	1978/77, 82/83, 86, 91, 2000 (TY: Bensin) 1976/77, 86 (TY: Bilrep. Gummiverk. och bilringar)	Bilvårdsanläggning (2000)
Gottsunda - Valsåtra	Bikupan	Gottsunda	Svenska BP AB	Bensinstation	1945, 55 (TY: Bensin)	Adressen anges endast som "Gottsunda" troligtvis är adressen Bernadottev. 5.
Gottsunda - Valsåtra	Bikupan	Bernadottev. 5	Hasses Bil & Mekaniska Verksstad	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	
Gottsunda - Valsåtra	Blockflöjen	Vårdsåtrav. 30	Börje Lindgren	Bilverk.	1961 (TY: Bilrep.)	
Summersta	Beckasinen	Stockholmsv. 244	Plåtslagare Arnold Jansson	Verkstadsind.	1955 (TY: Plåtslagare)	Senare verksam på Summerstav. 10 och Doppingv. 10.
Summersta	Brunanden	Krickv. 3	AB Uppsala Maskin Mekano	Verkstadsind.	1970, 72, 76/77, 86 (TY: Mek. Verk)	Tidigare verksam på Dag Hammarskjöldsv. 224.
Summersta	Doppingen	Sunnerstav. 10B	Plåtslagare Arnold Jansson	Verkstadsind.	1961 (TY: Plåtslagare)	Tidigare verksam på Stockholmsv. 224, och senare på Doppingv. 10.
Summersta	Dubbeltrasten	Granebergsv. 49	Granebergsbilservice AB	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep.)	Senare verksam i Flottsund och Svankårsv. 1.
Summersta	Dubbeltrasten	Svankårsv. 1	Granebergsbilservice AB	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83, 86, 91, 2000 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksam på Granebergsv. 49 och i Flottsund.
Summersta	"Flottsund"	Brostuguvägen 1	Gustafssons Traktorservice	Bilverk.	1961 (TY: Bilrep.)	
Summersta	"Flottsund"	Dag Hammarskjöldsv. 289	Svenska ESSO AB	Bensinstation	1966 (TY: Bensin)	
Summersta	"Flottsund"	Dag Hammarskjöldsv. 289	UNO X	Bensinstation	1970, 72, 82/83, 76/77, 91 (TY: Bensin)	Nils Erik Torell (1972, 82/83), Uppsala Maskin och Motor AB (1976/77), Flottsund Plåt & Smide (2000) (TY: Bensin).
Summersta	"Flottsund"	Flottsund	Granebergs Bilservice AB	Bilverk.	1961 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksamma på Granebergsv. 49 och senare på Svankårsv. 1.
Summersta	"Flottsund"	Flottsund 80	Svenska BP AB	Bensinstation	1945, 48, 55, 61, 66 (TY: Bensin)	Gatunnr. nr anges endast 1948.
Summersta	"Flottsund"	Stockholmsv. 289	Nynäs - Petroleum AB	Bensinstation	1955 (TY: Bensin)	Sture Gunnarsson & Co HB, Flottsund, angavs i adressen.
Summersta	"Flottsund"	Stockholmsv. 289	L Erikssons Mekaniska verkstad - Plåsbåtstillverkning.	Verkstadsind.	1960-talet (Hälsövarörsnämnden 1961)	Fabrikör Lars Eriksson tillverkade båtar i sin verkstad i bottenvåningen av ett bostadshus. Lokalen delades även med en bensinstation. Resan syselsatt 7 man. Luktölgigheter för de boende uppstod på grund av dålig ventilation. (Hälsökydsnämnden 1962, dnr.nr. 120/61)
Summersta	"Flottsund"	Amynningsv. 2	Lars Söder & Co.	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep.)	
Summersta	Häger	Hölmv. 2	Plåtslagare knut Granlund	Verkstadsind.	1961, 66, 70 (TY: Plåtslagare)	
Summersta	Kornkarren	Doppingv. 10	Plåtslagare Arnold Jansson	Verkstadsind.	1966, 70, 72, 76/77 (TY: Plåtslagare)	Tidigare verksam på Stockholmsv. 244 och Summerstav. 10.
Summersta	Krickan	Dag Hammarskjöldsv. 244	AB Uppsala Maskin Mekano	Verkstadsind.	1966 (TY: Mek. Verk.)	Senare verksam på Krickv. 3.
Summersta	Krickan	Stockholmsv. 244, Dag Hammarskjöldsv.	P Cederholms Efr.	Kemtvätt	1966 (TY: Kemiska tvättanstalter och Färgeter)	Anges som fabrikt Tidigare verksam på Svartbäcksg. 22.
Summersta	Meshatten	Meshattsv. 3	Nyströms Bil AB	Bilverk.	1972, 76/77 (TY: Bilrep.)	
Summersta	Strandkåtan	Sunnerstav. 26	Wenmans Bilplåstlager Bergstrunnabruk	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilplåstlager)	Senare verksam på Möllersvärdsg. 12 och Verksstadsg. 7.
Sävja - Bergsbrunna - Vilan - Näntuna	"Bergsbrunna"			Lervarund.	?-1984 (Blent 1987)	Bergsbrunna bruk har bestått av tre olika bruk som legat på samma plats. Bruket låg alldeles intill Järnvägen och hette till en början Norra Bergsbrunna tegelbruk. Bruket byggdes om i flera omgångar och arbetarantalet rationaliserades ned från 50 till 38 under 1940-talet. 1958-61 byggdes ett nytt modernare bruk intill det gamla och antalet anställda minskades till ett 20-tal. På 1960-talet byggdes ytterligare en fabrikt och man rev det gamla. Verksamheten lades ned på 1980-talet n. (Blent 1987)

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Sävja- Bergsbrunna- Vilan- Näntuna	"Bergsbrunna"	Skogsv. 45B	Bilcentralen	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	
Sävja- Bergsbrunna- Vilan- Näntuna	"Näntuna"	Näntunav. 39	Vilan Verkstaden	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Sävja- Bergsbrunna- Vilan- Näntuna	"Näntuna"	Nämndemansv. 2	Statoli servicestation	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	
Sävja- Bergsbrunna- Vilan- Näntuna	"Näntuna"	Rörbäcksv. 39	Rensa Service AB	Kemtvätt	1970 (TY: Kemiska tvättanstaller och färgerier)	
Omlandet	"Ahlsunda"	Malmav. 1	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1986 (TY: Bensin)	
Omlandet	"Brillinge"	Brillingev. 2	Vaksala-Brillinge Tegelbruk	Lervaruind.	1948-1973 (Tjernerberg 1948)	Runt 1948 hade man ca 50 anställda. (Tjernerberg 1948)
Omlandet	"Brillinge"	Storkällsv. 18	Gustav Nyström Motor AB Pump- & Stationsservice. Torsten Johansson AB	Bilverk. Bensinstation	1972, 76/77 (TY: Bilrep.) 1972 (TY: Bensin)	"Verkstad, reservlager och bilförsäljning" (TY: Bilrep. 1976/77)
Omlandet	"Ensta"	Ensta	Ensta Sämskfabrik	Läderind.	1883-1960 (Liby 1996)	År 1883 arrenderar A G Malmberg och N E Sidvall Ensta stampen för att bedriva sämskmakeri. År 1890 tar Forslund och Bohlin över, och senare återstår bara Bohlin, Bohlins sämskruket. I Ensta stampen fanns blöjningsplats, torkmaskin och färgtumlare i färgningsrummet. Fabriken renoverades och byggdes till flera gånger. Ursprungligen fanns två vattenhjul som drev stampverket. Bredvid pannrummet fanns trankonenet, val- och sål-tran användes. Skinnen tvättades i sodalut. Ånga till färgningen tillfördes från den vedeldade pannan. Blekning skedde med vätesperoxid och aseptiskt tvål från Gahns. Under lång tid är Bohlins sämskfabrik det ända sämskmakeriet i landet. Fettest i sköjvalmet avskiljades med hjälp av svavelsyra, skummades av och frigjordes från vatten och såldes sedan till garvare och som skofett. Man arbetade i skift och var oftast 4 åt gången. (Liby)
Omlandet	"Högsta"	"Högsta"	Svenska BP AB	Bensinstation	1945, 48, 55, 70 (TY: Bensin)	
Omlandet	"Nolmyra bro"	"Nolmyra bro"	Nolmyra garveri	Läderind.	1880-1970-talet (Liby 1989)	Garveriet i Nolmyra sysslade med lönberedning, d.v.s. att bönderna själva lämnade in råhudar som efter ett år blivit färdig att hämta, som s.k. lönläder. Man färgade även skinnen med "svärta" som var järnskrot upplöst av något "surt". Man tog om hand alla respiprodotter, nöthår blev hästtacken, ulden skickades till Faluns yllefabrik och man hade egen limkokning fram till 1920-talet, vilket man gjorde genom att koka hudresterna med svavelsyra. (Liby, 1989). Innebar detta att man övergick till Övertogs av AB Mälardalens tegelbruk i Stockholm. Hade 62 arbetare 1948 (Tjernerberg 1948.)
Omlandet	"Röbo"	Röbo	Röbo tegelbruk	Lervaruind.	1860-t- 1950-t (Tjernerberg 1948)	
Omlandet	"Vaksala"	Eke-gård	Vaksala-Eke Tegelbruk / Lervaruindustri	Lervaruind.	1948-1965 (Tjernerberg 1948)	
Kungsängen	Däcket	Mältarg. 21A	ESAM, mekanisk verkstad	Verkstadsind.	1966, 70, 72, 76/77 (TY: Mek.verk.)	Tidigare verksam på Båvemsg. 14, senare på Verkstadsbg. 5.
Kungsängen	Däcket	Mältarg. 23	Kroons Biljet & Diesel i Uppsala AB, Nya Kroons AB (2000)	Bilverk.	1986, 91, 2000 (TY: Bilrep. Bilelektriskarep. Elektroniskarep.)	Bosch-Service (1991)
Kungsängen	Däcket	Mältarg. 23	Uppsala EL- & Diesel AB	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83 (TY:)	
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsg. 87	Svenska ESSO AB	Bensinstation	1966, 70, 72 (TY: Bensin)	
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsg. 93	Rooper Dahlaren	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsg. 95	Kurt Johanssons Bensin & Service	Bensinstation	1976/77 (TY: Bensin)	
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsg. 95	Texaco	Bensinstation	1970, 72, 76/77, 82/83, 86, 91 (TY: Bensin)	Bengt Janssons Bensin & Olja (1972), Johansson Bensin & Service (1986).
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsgäng. 49	Uppsala Motorcykelservice	Bilverk.	1986 (TY: Motorrep.)	
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsgäng. 49	Bil och Motor. A Bergman	Bilverk.	1976/77, 82/83 (TY: Bilrep.)	Tidigare på Vaksalag. 81.
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsgäng. 56	Nordnag & Säström	Verkstadsind.	1940 (TY: Smidesfirma)	Tidigare på Strandbodg 10, senare på Bergsbrunneg. 10.
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsgäng. 58	Vulcanocentralen AB, S Thörnqvist	Gummiverk.	1945, 48, 55, 72 (TY: Gummiverk, Bilingar)	Tidigare på Östra Ag. 21, senare på Kålsängsg. 4.
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsgäng. 58	Firma Electric	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	"Bil-el verkstad"
Kungsängen	Hovstallängen	Kungsgäng. 70	Eskil Holmgrens Bil AB	Bilverk.	1982/83, 86 (TY: Bilrep.)	
Kungsängen	Hovstallängen	Strandbodg. 3	Broms-Service, Kurt	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Kungsängen	Kakelugnen	Vimpelg. 4	Alli-Bil	Bilverk.	1976/77 (TY: Bilrep.)	
Kungsängen	Kakelugnen	Vimpelg. 4	Lundgrens besiktningstjänst	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83 (TY: Bilrep.)	Sofielund, Börje Lundgren. "Besiktningstjänst" "Förbesiktning - Kontakta oss för kontroll och reparation" (1972).
Kungsängen	Kakelugnen	Vimpelg. 8	Dahlgrens AutoRent & Service AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Kungsängen	Kakelugnen	Vimpelg. 8	AGB Servicepunkt, Olsson Billimport AB OK	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksam på Böfjög. 65.
Kungsängen	Kakelugnen	Vimpelg. 8	Uppsala Generatorservice AB	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksam på Kålsängsg. 4.
Kungsängen	Masten	Kungsängesplanaden	Uppsala Trä AB	Brädgårdar	1976/77 (TY: Brädgårdar)	
Kungsängen	Masten	Sågarög. 16	Martinssons mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1966, 70, 72, 76/77, 86 (TY: Mek.verk.)	Tidigare verksam på Kungsängsg. 4, senare på Stånglångsg. 1.
Kungsängen	Masten	Sågarög. 18	Industrif AB Crowservice	Ytbehandling	1961, 70, 72 (TY: Förmakromning och Färdickling)	"Moderna elektrolytiska anläggningar för krom, nickel, koppar och zink" (TY: 1961, 72) Tidigare verksam på Fabriksg. 6.
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 97	Mobil Oil AB	Bensinstation	1982/83 (TY: Bensin)	Uplands Motor.
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 97	OK O8	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	Automatstation (2000)
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 97	Svenska Shell AB	Bensinstation	1970, 72, 76/77 (TY: Bensin)	
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 97	Uplands Motor AB	Bilverk.	1976/77, 86, 91, 2000 (TY: Bilrep. Biplåtslagener Gummiverk.)	Tidigare verksam på Bergsbrunnsg. 28.
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 97	Uplands Motor	Bilackarare	1986, 91, 2000 (TY: Bilackarare)	
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 103	Kungsängens Billack i Uppsala AB	Bilackarare	1991, 2000 (TY: Bilackarare)	"Ugnslackerering av personbilar och mindre bussar. Ombesörjer plåtskador."
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 103	AB G Persson	Lackarare	1972, 76/77, 82/83 (TY: Lackarare och Bilackarare)	
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 103	AB G Persson	Bilverk.	1961, 72, 76/77, 82/83, 86, 91, 2000 (TY: Bilreparationer och Biplåtslagener)	Ett familjeföretag som sysslar med bilhandel och service sedan 1921. Ett av fem dotterbolag i G Persson gruppen AB (www.abgperson.se 010302)
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 103	Uppsala Sprutjäns	Bilackarare	1986 (TY: Bilackarare)	Tidigare verksam på Bolandsg. 7.
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 103	Svenska Esso AB	Bensinstation	1961, 66, 70, 72, 76/77, 82/83, 86 (TY: Bensin)	Esso bensin-service (1962/83, 86) Jansson & Uddefalk Bensin Service, HB
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 103	Jansson och Uddefalk Bensin Service, HB	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 103	Statoil	Bensinstation	1991, 2000 (TY: Bensin)	Servicestation (1991), Kungshörnets bensinstation.
Kungsängen	Rodret	Kungsg. 103	Svenska ESSO AB	Gummiverk.	1986 (TY: Gummiverk.)	
Kungsängen	Spolen	Siktarg.	AB Nordiska Metalltölväveriet	Verkstadsind.	1924 - 2000 (Uppsala industriförening 1964)	Företaget grundades 1924 och tillverkar produkter åt pappers-, cellulosa- och Wallboardindustrin. Väven görs av tråd av koppar- och syrafasta legeringar. År 1935 har man ca 20 vävstolar, men antalet ökar hastigt. År 1946 startar man ett eget tråddrageri för Lex. koppar- och rostfri-tråd. På 1950-talet är antalet vävstolar uppe i 56 stycken och arbetarantalet är uppe i 300. År 1965 köper man granntomten och man byter namn till Nordviro AB. Man byter också metallvirorna mot syntetviror, och tråddrageriet läggs ned. År 1973 kommer nya 25 meter breda vävstolar som styrs elektroniskt vilket gör att arbetarantalet reduceras, först till 200 på 1970-talet och sedan till 100 på 1990-talet. (Uppsala Industriförening 1964, Sibholm 1995b) Åren 1930, 33 anges adressen till Nordiska
Kungsängen	Stallängen = Stallängen + Reningsverket	Stallängsg. 3	A-Service AB	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksam på Dragarbrunnsg. 78. Senare i hörnet Björkg. / Kungsängsg.
Kungsängen	Stallängen = Stallängen + Reningsverket	Stallängsg. 15-17	A-Däck AB, Asberg & Co.	Bilverk.	2000 (TY: Motorcyklar, mopeder - reparationer & reservdelar)	Tidigare verksam på Strandbodg. 6.
Kungsängen	Stallängen + Reningsverket	Mällarg. 16	SAIFA	Gummiverk.	1972, 76/77 (TY: Gummiverk.)	Senare verksam på Spikg. 3.
Kungsängen	Varpen	Mällargatan 18	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1966, 70, 72 (TY: Bensin)	
Kungsängen	Varpen	Kungsg. 72	Svenska Gulf Oil AB	Bensinstation	1955, 61, 66, 70, 72 (TY: Bensin)	(1966, 70) Lager, orderkontor.
Kungsängen	Vimpeln	Kungsg. 74	Rydbergs Lackeringsverkstäder	Lager		
Kungsängen	Vimpeln	Kungsg. 74	Rydbergs Lackeringsverkstäder	Lackarare	1948, 55, 61, 66, 70, 72, 76/77, 86 (TY: Lackarare, Bilackarare)	"Bilackering, möbel och industrilackering, sandblästring, moderna anläggningar" (1961, 72) Medl. av Sv. Lackeringsverkstäders riksförbund (1955) Etablerades redan 1883. Lag tidigare på Kungsg. 41.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Kungsängen	Vimpeln	Kungsg. 78	Uppsala industrilackering	Lackerare	1972, 76/77, 86 (TY)	"Industrilackering-Sandblåstning" (1972) Senare verksam på Stångjärmsg. 1.
Kungsängen	Vimpeln	Kungsg. 78	Uppsala Ugnslackering AB	Lackerare Blivverk.	1966, 70, 72, 76/77 (TY); Lackerare Bilackerare 1972 (TY; Bilrep.)	"Specialitet: Ugnslackering av cyklar och massartiklar". (1961) Tidigare verksam på S:t Persg. 15.
Kungsängen	Vimpeln	Kungsg. 80	OK Q8, OK Uppländ	Bensinstation Blivverk.	1970, 72, 76/77, 86, 91, 2000 (TY; Bensin) 1972, 76/77, 86 (TY; Bilrep. Gummiverk. och bilföroar)	Bilvårdsmålgivning (2000)
Kungsängen	Vimpeln	Kungsg. 80	Abergs & Unebrants Bilservice AB	Bilverk.	2000 (TY; Bilrep.)	
Kungsängen	Vimpeln	Kungsgängsg. 72	JET	Bensinstation	1991 (TY; Bensin)	
Kungsängen	Vävstolen	Kungsg. 66	AB Uppsala Sidenväverier	Textilind. Verkstadsind.	1947 - 1971 (Sjöholm 1995a)	Sidenväveriet grundades 1936 och ingick i Vaiskvarnkoncernen. Väveriet låg i början i en gammal chokladfabrik i kvarteret Sultung. Man tillverkade siden och försäljningen gick så bra att man byggde ut 1941 och sedan köpte en tomt på 24 000 kvadrat meter där man lät bygga en ny 6000 kvadratmeter stor fabrik som var klar för inflyttning 1948. Antalet anställda var då 150 stycken. Man började även tillverka andra tyger, exempelvis gardintyger och nylonvelour. Sidentillverkningen minskade. Kring slutet av 1950-talet började man tillverka industriltvål, till exempel teknisktvål, väv med metalltrådar, plastbelagd väv m.m. 1971 lade verksamheten ned och lokalerna togs över av moderbolaget och användades som lager. (Sjöholm 1995a)
Kungsängen	Vävstolen	Kungsg. 66	Cadbury Slotts AB	Livsmedelsind.	1967 - ännu verksamma. (Sjöholm 1995a)	Holmgrens Ättikfabrik grundades 1885 på S:t Persgatan 39. 1919 blev man aktiebolag och tog namnet AB Uppsala Ättikfabrik. Man började även tillverka senap och bordsdricka på 1920-talet. År 1967 byggdes en ny fabrik på Kungsgatan där man även tillverkade marmelad och andra produkter. Man hade dock kvar huvudkontor och en del av produktionen på S:t Persgatan. År 1969 bytte man namn till AB Slotts Industri och 1972 köptes man upp av Cadbury Schweppes och fick det nuvarande namnet. (Sjöholm 1995). Handelskammaren 1974 Uppsala Industriförening 1964)
Kungsängen	Vävstolen	Kungsg. 68	Sven Wixner AB	Bilverk.	1976/77, 86, 91, 20001 (TY; Bilrep.)	
Kungsängen	Vävstolen	Kungsg. 70	Saab- Eskil Holmgrens Bil AB	Bilverk.	1972, 86 (TY; Bilrep. Bilplåtslader)	Senare verksam på Ställg. 8.
Boländerna	Buferten	Danmarksg. 30-32	Svenska Shell AB	Bensinstation	1986 (TY; Bensin)	
Boländerna	Buferten	Danmarksg. 34B	Svenska Shell AB	Bensinstation	1991 (TY; Bensin)	
Boländerna	Buferten	Danmarksg. 30-32	Hammarbergs bilackering	Bilackering, Lackereri	1966 (TY; Bilackering, Lackereri)	Tidigare verksamma på Vaksalag. 31 och Hällbyg. 21, senare på Börjeg. 66.
Boländerna	Buferten	Danmarksg. 30-32	Nynäse-Petroleum AB	Bensinstation	1970, 72 (TY; Bensin)	Kontor och bensinstation (1972)
Boländerna	Buferten	Danmarksg. 34	Svenska Shell AB	Bensinstation	1986, 91 (TY; Bensin)	Firma Kennet Jansson. (1986) Kennet Janssons Servicestation AB (1991). (kungsporten)
Boländerna	Buferten	Stångjärmsg. 1	Uppsala industrilackering	Lackerare	2000 (TY; Lackerare)	Lackerar köksinredningar och industridetaljer (2000) Tidigare verksam på Kungsg. 78.
Boländerna	Buferten	Stångjärmsg. 1	Martinssons mekaniska verkstad AB	Verkstadsind.	2000 (TY; Mek. verk.)	Tidigare verksam på Kungsg. 4 och Sågarg. 16.
Boländerna	Buferten	Stångjärmsg. 1	Torsten Janssons Smidesverkstad AB	Verkstadsind.	1986 (TY; Smidesverk. Svetsning)	
Boländerna	Buferten	Stångjärmsg. 3	AB Bilomatic Uppsala	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83, 86, 91, 2000 (TY; Bilrep.)	
Boländerna	Buferten	Stångjärmsg. 3	Bilvårdsspecialisten	Bilverk.	1986 (TY; Bilrep.)	Senare verksam på Svederusg. 1-3 och på Edvard Berglingsg. 7.
Boländerna	Bygeln	Danmarksg. 43	Svartbäckens Plåt & Lack AB	Bilverk.	1991 (TY; Bilrep. Bilplåtslager)	Tidigare verksam på Repslagarg. 22.
Boländerna	Cykeln	Bolandsg. 10	Nymans verkstäder	Verkstadsind.	1965-1979 (Darphin 1995, Uljentag 1984)	Från 1948 lagerfokaler. En anläggning på 17000kv.m. med plats för 600 arbetare. Bliv senare Prometek. (Darphin 1995, Uljentag 1984) Se kv. Noatun.
Boländerna	Cykeln	Bolandsg. 10	AB Silvercell	Akkumulatorind.	1946-1957 (Darphin 1995)	Tillverkade elektriska ackumulatorer. Ägdes av Nymans Verkstäder. (Darphin 1995)
Boländerna	Cykeln	Bolandsg. 10	Prometek. AB	Verkstadsind.	1986 (TY; Mek. verk.)	Se Nymans verkstäder i kv. Noatun.
Boländerna	Cykeln	Nymansg. 4	K F Eks Smides & Mekaniska Verkstad	Verkstadsind.	1969-1989, (Sjöholm 1995b, Tiernberg 1948, Bolags AB Fournir 1936) 1970, 72, 76/77, 86 (TY; Smidesverk. Svetsare Mek verk.)	År 1974 bytte man namn till Eks Verkstad AB. Smidesverksamheten minskade och man övergick till tillverkning av filteranläggningar och sopförbränningsanläggningar. År 1989 såljs företaget till D/O.S. (Sjöholm 1995b, Tiernberg 1948, Bolags AB Fournir 1936). Tidigare på Svartbäcksg. 79 (kv. Signe) och Kyrkogårdsg. 39 (kv. Magistern).
Boländerna	Cykeln	Nymansg. 6	Avgasteknik AB	Bilverk.	2000 (TY; Bilrep.)	
Boländerna	Cykeln	Nymansg. 6.	Lelles MC-center.	Bilverk.	2000 (TY; Motorcyklar, motorer, Detaljister)	"Försäljning, delar, verkstad" (2000).

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Boländerna	Cykeln	Nymåns g. 6	Yngves Billaclering	Billaclerare	1991 (TY: Billaclerare)	Lastbilar, Buss och Personbilar. (TY: Plåtslagare 1991)
Boländerna	Cyldem	Verkstads g. 10	BPA Plåt	Verkstadsind.	1986 (TY: Plåtslagari)	
Boländerna	Dragstängan	Verkstads g. 17	Karlssons Plåtslagari	Verkstadsind.	1970, 72 (TY: Plåtslagari Smidesverk.)	Tidigare verksam på Dragarbrunnsg. 24, Bergsbrunnag. 20 och Petterslundsg. 5.
Boländerna	Flånsen	Bolandsg. 18	Modins Bil AB	Bilverk. Gummiwerk.	1982/83, 86 (TY: Bilrep. Gummiwerk. Bilringar, Bilringrep.)	Grundades 1909, då som Bröderna Modin & Co. (www.modinsbil.se) Har varit verksamma på flertalet platser i Uppsala.
Boländerna	Flånsen	Bolandsg. 18	Philipsons Uppsala Bil AB	Bilverk. Gummiwerk.	1991, 2000 (TY: Bilrep. Bilringar, Gummiwerk.)	Tidigare verksamma på S:t Persg. 32.
Boländerna	Gudur	Ålsikegatan 4	Weilands Tryckeri	Grafiskind.	1961 (TY: Tryckerier)	Se Vaksalag. 15 (kv. Frigg).
Boländerna	Gudur	Såbyg. 3	Bil 3:an AB.	Bilverk.	1976/77, 82/83, 86, 91, 2000 (TY: Bilrep. Bilplåtslagari)	
Boländerna	Gudur	Såbyg. 3	Uppsala regummering	Gummiwerk.	1948, 55 (TY: Gummiwerk. Bilringar)	Tidigare verksamma på Salag. 19, hade även filial på Storg. 30.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 1	AB Hj. Söderberg	Textilind.	1950-1958 (Sjöholm 1995a) 1955 (TY: Strykbrilker)	Se kvarteret Brynhild.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 1	Uppsala Kylfabrik HB	Bilverk.	1972, 76/77-86, 91, 2000 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksamma på Dragarbrunnsg. 24.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 1	Helmer Gustafssons Efr. Sune Adolfsson	Läderind	1966, 72 (TY: Sadelmakari)	"Bilklädsliar" (TY: Bilrep. 1972) Tidigare verksam som sadelmakeri på S:t Persg. 14.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 1	Uppsala Bilsadelmakeri		2000 (TY: Bilrep.)	
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 1	Akes fabriker AB	Verkstadsind.	1970, 72, 76/77, 2000 (TY: Persienner) 1976/77 (TY: Markiser)	Tidigare på Vaksalag. 67.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 3	Motorrenovering D Bergentörs AB.	Bilverk.	1986, 91 (TY: Bilrep. Motorrep.)	Tidigare verksamma på Kungsångsg. 35 och senare på Björkg. 77.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 3	Motorfindningen S & M-B Persson HB	Verkstadsind.	1986, 91 (TY: Elmek.verk.)	
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 7	Kopparslagerbolaget, A. Åkesson & Co	Verkstadsind.	1948, 55, 61, 72, 76/77 (TY: Kopparslagare)	Tidigare verksamma på Dragarbrunnsg. 24.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 7	Hedströms Gummiwerkstadi AB	Gummiwerk.	1972 (TY: Gummiwerk.)	Birger Ahlander
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 9	Uppsala Svets & Byggnadsmide	Verkstadsind.	1955 (TY: Smidesverk.)	
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 9	Charles Bilservice	Bilverk.	1961 (TY: Bilrep.)	Senare verksamma på Bergsbrunnag. 2.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 9	Waros Mekaniska AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Mek.verk.)	Senare verksamma på Såbyg. 23.
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 9	Larsson & Son	Verkstadsind.	1955, 61, 66, 70, 72, 76/77 (TY: Mek. Verk.)	
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 11	AB Uppsala Svets, Uppsala Svets-Machinova	Verkstadsind.	1986, 2000 (TY: Smidesverk. Svets. Mek.verk.)	
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 11	Uppsala Svets och byggnadsmide AB	Verkstadsind.	1973 (TY: Svetsning)	
Boländerna	Motom	Bergsbrunnag. 11	Elektronfindningen i Uppsala AB, Firma	Verkstadsind.	1961 (TY: Elektromek.verk.)	Verkstadi och Lager. Utlästning och kontor på Norbyv. 43.
Boländerna	Motom	Knivstg. 6	Bilbolaget i Uppsala	Bilverk.	1961 (TY: Bilrep.)	
Boländerna	Motom	Knivstg. 12	EMV = Ericssons Mekaniska verkstadi	Verkstadsind.	1950-t slut - 1961 (Sjöholm 1995b)	Lars Ericsson grundade verksamheten på Kungsångsgatan 1947. Sedan flyttade firman till Såbygatan 13, och i slutet av 1950-talet flyttade man till Knivstg. 12 där man stannade tills 1962 då man flyttade till Lövsåstet. År 1972 såljs verksamheten till ESAB i Göteborg. EMV hade som mest ca 35 anställda och tillverkade bland annat elsvetstransformatorer. (Sjöholm.1995b)
Boländerna	Perrongen	Danmarksg. 55	Zetterbergs billaclering	Billaclering	2000 (TY: Billaclering)	Tidigare verksamma på Sylveniusg. 8.
Boländerna	Pistongen	Björkg. 77	Motorrenovering D Bergentörs AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep. Motorrep.)	Grundad 1955 (2000). Tidigare verksamma på Kungsångsg. 35 och Bergsbrunnag. 3.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Boländerna	Pistongen	Björkg. 77	Upplands Billäg AB	Kemikalier	2000 (TY: Billacker)	"Allt inom billack och bilvård, Egen tillverkning av Bättringspray för ALLA bilar" (TY: Billacker 2000)
Boländerna	Pistongen	Björkg. 79	Plåtslagare Kjell Pettersson	Verkstadsind.	1972, 76/77, 86, 2000 (TY: Plåtslagare)	Medl. i Plåtslagariernas riksförbund (1986).
Boländerna	Pistongen	Björkg. 79	Uppsala Industri- & Römontage AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Svetsring)	
Boländerna	Pistongen	Björkg. / Kungsgångsv.	A-Service AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Boländerna	Pistongen	Björkg. / Kungsgångsv.	B&Ös Bilservice	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Boländerna	Pistongen	Björkg. / Kungsgångsv.	Bilrel-Specialisten i Uppsala AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep. Bilelektriskrepp.)	
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 4	Uppsala Bensinstjänst	Bensinstation	1948 (TY: Bensin)	
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 4	Uppsala AutoService AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksamma på Hällbyg. 21 och Kungsg. 93.
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 4	Eilaim AB- Elmekanisk verkstad	Verkstadsind.	1973-nu? (Stjoholm 1995b)	Tidigare verksam på S:t Persg. 14 och Kungsgångsg. 58. Se Kungsgångsg. (kv. Hugin).
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 4	B&Ös Bilservice	Bilverk.	1982/83, 86, 91 (TY: Bilrep.)	Senare verksamma i korsningarna Kungsgångsv. / Björkg. Samt Ugnsv. / Björkg.
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 4	Pålles Bilservice, Kjell Pettersson	Bilverk.	1976/77 (TY: Bilrep.)	
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 4	Daihatsu	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep.)	
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 6	Däckcity i Uppsala AB	Gummiverk.	1986 (TY: Gummiverk.)	Tidigare verksamma på Kungsg. 1.
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 16	Bengt Cailand Bil AB	Bilverk.	1976/77, 82/83, 86 (TY: Moped)	Automattvätt och Alfa Romeo service (1986)
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 18	Motor AB, Lelle Westin		1972 (TY: Motorcyklar)	Verkstad?
Boländerna	Pistongen	Kungsgångsv. 22	Uppsala Plåtslageri	Verkstadsind.	1961, 66, 73, 86 (TY: Plåtslagare)	"Byggnadsplåt, ventilationstrumror, takreparationer" Tidigare verksamma på Kyrkogårdsg. 25.
Boländerna	Råisen	Verkstadsig. 8	Fram, J Eriksson	Verkstadsind.	1966-1972 (Ultenhag 1984, Darphin 1995)	Bernhard Öberg & Co's velocipedfabrik grundades 1879 på Svartbäcksg. 14. Man tillverkade cyklar av märket Fram. Josef Eriksson tar senare över verksamheten och verksamheten byter namn till AB Josef Erikssons cykelfabrik. Behovet av större lokaler gör att man flyttar till Svartbäcksg. 10 (kv. Torget) år 1910, och sedan till S:t Persg. (kv. Trudhem). Då Eriksson avlider 1926 tar Upplands enskilda bank över rörelsen och driver verksamheten fram till 1932 då industrikompaniet i Helsingborg tar över. Man tillverkar främst cyklar, mopeder och motorcyklar. 1966 flyttar man till Verkstadsig. 8 i Boländerna (kv. Råisen). År 1972 lägger man ned verksamheten. (Ultenhag 1984.
Boländerna	Rålsspiken	Spilg. 3	Hjalmarsson & Söner AB	Verkstadsind.	1976/77 (TY: Mek.verk.)	
Boländerna	Rålsspiken	Spilg. 3	SAIFA Gummiwerkstad	Gummiverk.	1986 (TY: Gummiverk.)	Tidigare verksamma på Måltarg. 16.
Boländerna	Rålsspiken	Spilg. 3A	Upplands Nya GummiService AB	Gummiverk.	1976/77 (TY: Gummiverk.)	
Boländerna	Rålsspiken	Spilg. 3	Uppsala Däck- och Fordonservice AB	Gummiverk.	1986 (TY: Gummiverk.)	
Boländerna	Rålsspiken	Spilg. 5	Sato-Produkter	Verkstadsind.	1976/77 (TY: Mek.verk.)	Tidigare verksamma på Svartbäcksg. 42.
Boländerna	Rålsspiken	Stånglämsg. 7	Upplands Lastbilscentrum (1976/77), AB Uppsala Lastbilsceniter (1986)	Bilverk.	1976/77, 86 (TY: Bilrep.)	"Tvätt och smörfservice för tunga fordon" (1986)
Boländerna	Rålsspiken	Stånglämsg. 17-19	Beiler Byggnadsmaterial i Uppsala AB	Brädgårdar	1976/77 (TY: Brädgårdar)	
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 2	Finndahls Plåtslageri	Verkstadsind.	1961 (TY: Plåtslagare)	Olle Finndahl. Även på Hällbyg. 36 ? Senare verksamma på Fyrilsvilsg. 10.
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 5	Motorlinninar AB	Verkstadsind.	1966 (TY: Elektromek.verk.)	
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 5	Kungsgångens kemiska tvätt.	Kemtvätt	1961, 66 (TY: Kemiska tvättanstalter och färdier)	Adressen anges som fabrikt Tidigare på Kungsgångsg. 23 (1945, 48, 55, 61, 66). Inlämningsställe (troligen) på Drådarbrunnsg. 53 (1966)
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 5	Nordiska Tolu. W Kruppelman	Kemiskind.	1966, 70, 76/77, 86 (TY: Kemisk- tekniska fabriker, Kemiska-tekniska artiklar- Fabrikar och Grosistier)	
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 5-7	Swede Trade & Rental AB	Bilverk.	(TY: Bilrep.)	Även verksamma på Knivstog. 5.
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 5-7	Johan Sörfling AB	Verkstadsind.	1961, 66, 70 (TY: Mek.verk.)	
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 6	Uppsala lackcenter AB	Billackerare	1986, 91, 2000 (TY: Billackerare)	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 6	Sören Erikssons Bilackering	Bilackerare	1976/77, 82/83 (TY: Bilackering)	Ugnslackering m.m. (1976/77) Tidigare verksamma på Börjög. 66.
Boländerna	Slakthuset	Sofielundsg. 6	Lasse Lackerare	Bilackerare	1991 (TY: Bilackerare)	Buss, båt och lastbilslackering.
Boländerna	Sofiedal	Kungälvsv. 1	Uppsala Bensinjänst	Bensinstation	1955 (TY: Bensin)	
Boländerna	Sticksåret	Bolandsg. 7	Nilssons Bilackering, Stig Nilsson	Lackerare	1978/77 (TY: Lackerare)	
Boländerna	Sticksåret	Bolandsg. 7	Uppsala Sprutlånst	Bilackerare	1982/83 (TY: Bilackerare)	Senare verksamma på Kungsg. 103.
Boländerna	Sticksåret	Bolandsg. 7	Uppsala Motorlånst AB	Bilverk.	1955, 72, 76/77, 86 (TY:	"Fullständig Bilservice" (TY: Bilrep. 1972) Senare verksamma på Björkg. 65.
Boländerna	Sticksåret	Bolandsg. 9	AB Silvercell	Akkumulatorind.	1955, 61 (TY: Akkumulatorer)	Tillverkar Lättrikt ackumulatörer. Se Bolandsg. 10
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 7	AGA, Svenska Gasakkumulatör		1961 (TY: Sveitsmaskiner och skärmaskiner)	
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 9	Thorell & Persson AB	Verkstadsind.	1948 (TY: Elektromek.verk.)	Senare verksamma på Knivstg. 5 och Strandbodg. 12...
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 13	Bilfirma A. G. Larsson	Bilverk.	1955 (TY: Bilrep.)	"Fullständig Service" "Bilplåtslageri" (1955) Även verksamma på S:t Persg. 31 och Vaksalag. 63.
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 13	EMV = Erikssons Mekaniska verkstad	Verkstadsind.	1955 (TY: Mek.verk.)	Lars Eriksson grundade verksamheten på Kungsgatan 1947. Sedan flyttade firman till Såbygatan 13 Lövslådet. 1972 såljs verksamheten till ESAB i Göteborg. EMV hade som mest ca 35 anställda och tillverkade bland annat elsvetstransformatorer. (Sjöholm 1995b)
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 19	Da Silvia Racing AB	Bilverk.	2000 (TY: Motorcyklar, moped - Detaljister)	Delar tillbehör, verkstad.
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 19	Svenska BP AB.	Bensinstation	1986 (TY: Bensin)	BP Center
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 19	C.F.s Plåtslageri AB	Verkstadsind.	2000 (TY: Plåtslagen)	
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 23	Waros Mekaniska AB	Verkstadsind.	2000 (TY: Mek.verk.)	
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 25	Gummiverkstaden Royal	Gummiverk.	1948 (TY: Gummiverk. Bilringar och bilringstrep.)	Senare verksamma på Skolg. 33.
Boländerna	Ställverket	Såbyg. 25	Martin Bladin färgfabrik	Kemiskind.	1955, 61 (TY: Färger och färgfabriker. 1961)	"Oljefärger, fernissor, tjärfärger mm"
Boländerna	Syflen	Stånglångsg. 6	Mattis Bilverksstad	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Boländerna	Traktorn	Verkstads. 5	Kärnes Elektriska AB	Verkstadsind.	1947 -?	
Boländerna	Trallan	Verkstads. 5	ESAM	Verkstadsind.	1986 (TY: Mek.verk.)	Tidigare verksamma på Båvensgr. 14 och Måltarg. 21. "Tillverkar specialmaskiner, prototyper, konstruktioner och legobilverkning. (1986)
Boländerna	Trallan	Verkstads. 7	Vennmans bilplåtslageri	Bilverk.	2000 (TY: Bilplåtslageri)	Tidigare verksamma på Sunnerstäv. 26 och Möllersvärdsg. 12.
Boländerna	Turbinen	Björkg. 65	Uppsala kök o. Möbelack AB	Lackerare	2000 (TY: Lackerare)	
Boländerna	Turbinen	Björkg. 65	AGB Servicepunkt, Olsson Bilport AB OK	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilrep.)	Senare verksamma på Vimpelg. 8.
Boländerna	Turbinen	Björkg. 65	Uppsala Motorlånst AB	Bilverk.	1991, 2000 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksamma på Bolandsg. 7.
Boländerna	Turbinen	Knivstg. 5	Svede Trade & Rental AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	Även verksamma på Sofielundsg. 5-7.
Boländerna	Turbinen	Knivstg. 5	Thorell & Persson AB	Verkstadsind.	1955, 61 (TY:	Tidigare verksamma på Såbyg. 9 och senare på Strandbodg. 12.
Boländerna	Turbinen	Knivstg. 7	Kallenbergs AB	Trävaruind.	1955-1968	Byggmaterial med impregneringsanläggning. Säljs till Beijer Byggmaterial. Tvätteriet på Östra Agatan läggs ned. 1946 - 7 AB Heia kameror
Boländerna	Angmaskinen	Bergsbrunnag. 2	Charles Bilservice	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83 (TY:	Kontor och verkstad (1976/77, 82/83) Tidigare verksamma på Bergsbrunnag. 9.
Boländerna	Angmaskinen	Bergsbrunnag. 2	Uppsala Bil El AB	Bilverk	2000 (TY: Bilrep. Billelektriska- elektroniskarep.)	
Boländerna	Angmaskinen	Bergsbrunnag. 8	Mobil Oil AB	Olja	1966, 70, 72, 76/77 (TY:	Eldningsolja
Boländerna	Angmaskinen	Bergsbrunnag. 10	Nordnåg & Safström Smidesfirma	Verkstadsind.	1945-? (Sjöholm 1999) 1948, 55, 61, 70, 72, 76/77, 86 (TY: Smidesverk, Sveitsare Mek.verk.)	Ca 40 anställda 1950. (Sjöholm 1999) Tidigare på Kungälvsg. 56 och Strandbodg. 6. Senare på Bergsbrunnag. 18.
Boländerna	Angmaskinen	Bergsbrunnag. 12	F. G.s Lindareverksstad	Verkstadsind.	1972 (TY: Elektromek.verk.)	
Boländerna	Angmaskinen	Bergsbrunnag. 16	City Bilservice i Uppsala	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	Tidigare på S:t Olofsg. 21.
Boländerna	Angmaskinen	Bergsbrunnag. 16	Uppsala Nya Metallgjuteri	Gjuteri	1948 (TY: Metallgjuteri)	Tidigare på Junklisg. 18.
Boländerna	Angmaskinen	Bergsbrunnag. 16	Frankestig & Co	Bilverk.	1976/77, 82/83, 86 (TY:	

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 16 eller 17	Eriasson Motor AB	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep. Bilringar)	Tidigare på Kungsg. 73.
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 18	Nordendag & Safström, Smidesfirma	Verkstadsind.	2000 (TY: Mek.verk.)	Tidigare på Bergsbrunnag. 10.
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 20	O A Karlssons Bleck- & Plåtslageri	Verkstadsind.	1955, 61 (TY: Plåtslageri, Smidesverkstad)	"Byggnadsplåt, smide, rostfria arbeten, ventilation, m.m." Tidigare på Dragarbrunnsg. 24 och senare på Petterslundsg. 5 och Verkstadsq. 17.
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 20	Andersson Brink & co.	Verkstadsind.	1948 (TY: Bleck och Plåtslagare)	Tidigare på fabriksq. 2.
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 22	B. G. Smide & Montage	Verkstadsind.	1986 (TY: Smidesverk.)	"Tillverkning, reparation och svetsning" (TY: Smidesverk. 1986). Kontor på Fåhligsg. 74.
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 22	Kristofferssons Plåtslageri	Verkstadsind.	1936, 2000 (TY: Plåtslageri)	Medlem i plåtslagariernas riksförbund 1986. Kontor på Timmermang. (1956).
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 22	Fri Ma Mekano AB	Verkstadsind.	1991, 2000 (TY: Elektromek.verk. - Mek.verk.)	
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 28	Hedströms Motor AB	Bilverk. Lackering	1955, 72, 76/77 (TY: Bilrep. Bilringar)	Bland annat verkstad och lackering
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 28	Upplands Motor AB	Bilverk. Gummiverk.	1948 (TY: Bilrep. Bilplåtslagare och Gummiverk.)	Senare verksamma på Kungsg. 79.
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 28	Nynäs-Petroleum AB	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 28	Prexo	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	Automatislation
Boländerna	Ångmaskinen	Bergsbrunnag. 28	Texaco	Bensinstation	1966, 70, 72, 91 (TY: Bensin)	Automatislation (1991)
Fyrislund	Cylinderpressen	Fyrislundsg. 81	Hydro, Automatstaten	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	
Fyrislund	Bokbindaren	Palmbladsg. 11	Uppsala elektrisk Långareverksstad AB	Verkstadsind.	2000 (Telefonkatalogen)	Se Vretgränd 2, kv. Svanhild.
Fyrislund	Boktryckaren	Präpösg. 8	Almqvist & Wiksell		2000 (telefonkatalogen)	
Fyrislund	Fyrislund	Fyrislund	Pharmacia	Kemiskind.	1968/72 - nu (Johnsson 1986)	År 1960 flyttar Pharmacia från Stockholm till ett 40 000 kvadratmeter stort område i kvarteret Lokomotivet i Uppsala. Men då företaget väker snabbt köper man en ny tomt på 800 000 kvadratmeter i Fyrislund 1968. År 1972 flyttar man in i den nya anläggningen. (Johnsson 1986).
Fyrislund	Fyrislund	Fyrislund	E R Lindblom	Bilverk.	1940 (TY: Bilrep.)	
Fyrislund	Kalendern	Fyrisborgsg. 5	Bröderna Modin & Co.	Gummiverk.	2000 (TY: Bilrep. Gummiverk. Bilringar m.fl.)	Grundades redan 1909. (www.modinsbil.se). Har legat på en mängd platser i Uppsala.
Fyrislund	Kalendern	Sylveniusg 8	Zetterbergs bilackering	Bilackering	1992/83, 86, 91 (TY: Bilackering)	Senare verksamma på Danmarksq. 55.
Fyrislund	Kalendern	Sylveniusg 8	Salabackervännen	Kemtvätt	1978-1995 (TY: Kemiska tvättare och färgeri)	Stiftelsen: Skomakareg. 14 (1961, 72), 12-16 (1966, 72, 76/77) och Sylveniusg. 8 (1986). Inlämningsstation: Dragarbrunnsg. 45 (1986), Gottsundacentrum (1976/77), Granbyorg (1970, 72) även själverk. Kungsängsg. 10 (1961, 66), Skomakareg. 16 (1955, 61, 66) Skomakareg. 24 (1970, 72, 76/77) även själverk (1972), Smedsgr. 4 (1970, 72, 76/77), Svartbäcksg. 9 (1966), Sysslomansg. 16 (1955, 66, 70, 72, 76/77, 86) även själverk (1972), vaksalatorg (1970, 72) även själverk (1972), Väckerkvamsg. 26 (1972, 76/77, 86) och Västerorg (1970, 72, 76/77) även själverk (1972). Medlem i Sv. Tvättändikares riksförbund.
Fyrislund	Korrekturet	Svederusg. 1 - 3	Bilvårdsspecialisten	Bilverk.	1991 (TY: Bilrep)	Tidigare verksamma på Stånglämsg. 3, senare på Edvard Berglingsg. 7.
Fyrislund	Rotations pressen	Rapsq. 2	Svenska BP AB	Bensinstation	1972/73, 76/77, 86 (TY: Bilplåtslageri)	Wessels stormarknad (1972, 76/77) Mack Petroleum (1976/77). Gatunnr. Angavs endast 1986.
Fyrislund	Rotations pressen	Rapsq. 2	Rapsgatans Bensin & Butik AB	Bensinstation	1992/83 (TY: Bensin)	
Fyrislund	Rotations pressen	Raps. 2	Statoil	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	Servicestation
Fyrislund	Stiftjutaren	Edvard Berglingsg. 7	Bilvårdsspecialisten	Bilverk.	2000 (Bilrep.)	Tidigare verksamma på Stånglämsg. 3 och Svederusg. 1-3.
Fyrislund	Stiftjutaren	Hansellig. 10	L E:s Billack.	Bilackerare	1982/83 (TY: Bilackerare)	
Fyrislund	Stiftjutaren	Hansellig. 10	Fyrislunds Bil & Plåt	Bilverk.	1982/83 (TY: Bilrep.)	
Fyrislund	Stiftjutaren	Möliersvärdsg. 12	Wenmans Bilplåtslageri	Verkstadsind.	1991 (TY: Bilplåtslageri)	Tidigare verksamma på Sunnerslöv. 26 och senare på Verkstadsq. 7.
Fyrislund	Stiftjutaren	Möliersvärdsg. 12	LP:s Bilservice	Bilverk	1991, 2000 (TY: Bilrep.)	"Service och Reparation"
Fyrislund	Tidnings utgivaren	Stålg. 8	MotorCentrum Gjestvang AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep. Bilplåtslageri)	Rost, plåt och lackering m.m. (1991)
Fyrislund	Tidnings utgivaren	Stålg. 8	Saab-Ana i Uppsala AB	Bilverk. Bilackerare	1991 (TY: Bilplåtslageri)	
Fyrislund	Typografen	Leflersg. 5	Uppsala Motorslip	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep. Motorrep.)	Tidigare verksamma på Hammesplanaden 9.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Fyrislund	Typografen	Leflögsg. 5	Eklund & Eriksson Plåtslageri AB	Verkstadsind.	2000 (TY: Plåtslagare)	
Libroback	Banvaktén	Börjög. 53	Olle Lundins Billackering	Billackerare	1982/83, 86, 91, 2000 (TY: Billackerare)	
Libroback	Banvaktén	Börjög. 53	Svenska Shell AB	Bensinstation	1955, 61 (TY: Bensin)	
Libroback	Banvaktén	Börjög. 53	JHAM Motorservice AB	Bilverk.	2000 (Motorcyklar, mopeder- rep. & reservdelar)	Service och reparationer av samtliga MC-märken. (2000)
Libroback	Banvaktén	Hällbyg. 21	Hammarbergs billackering	Billackering	1961 (TY: Billackering)	Även verksamma på Vaksalag. 31, och senare på Danmarksq. 30-32, Svartbäcksg. 42 och Börjög.
Libroback	Banvaktén	Hällbyg. 21	Svenska Shell AB	Bensinstation	1970, 72, 76/77, 86 (TY: Bensin)	
Libroback	Banvaktén	Hällbyg. 21	Hjällings Bilreparationer. H. Eriksson	Bilverk.	1972 (TY: Bilrep.)	
Libroback	Banvaktén	Hällbyg. 21	Auto-Service AB, Uppsala.	Bilverk.	1986 (TY: Bilrep.)	Roger Dahlgren. Senare verksamma på Kungsg. 93, och senare på Kungslängsv. 4.
Libroback	Blomsterängen	Börjögatan 67	AB Järlåsa Säg- och tegelbruk, Järlåsa säg och bräddgård.	Bräddgård	1948, 55, 61 (TY: Bräddgårdar)	År 1948 anges Österplan 1(kv. Folkvåg) som kontor, och tidigare även som sågverk. År 1940 anges även Salag. 6 (Kv. Ydal) som bräddgård.
Libroback	Blomsterängen	Börjögatan 69	Leverans & Garantiserie (Austin Service)	Bilverk	1955 (TY: Bilrep.)	
Libroback	Blomsterängen	Börjögatan 69	K H Björngård AB. (Austin service)	Bilverk.	1961 (TY: Bilrep. Bilringar, Bilfabriker och försäljning)	Även på Svartbäcksg. 25 (kv. Hjorten)
Libroback	Blomsterängen	Seminariegatan 31	Uppsala optiska industri	Optik	1976/77, 86 (TY: Optiska artiklar - Tillverkare och grossister)	Tidigare på Bangårdsg. 13 och Fabriksg. 16 (kv. Blanka).
Libroback	Blomsterängen	Seminariegatan 33	AVAB Elektronik AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Smidesverk.)	"Allt i Aluminium- och stålsvetsning m.m." (1986).
Libroback	Blomsterängen	Seminariegatan 33	Contact i Uppsala AB	Gummiwerk.	1986 (TY: Gummiwerk.)	"Transportservice, vamm- och kallvulk" (1986)
Libroback	Blomsterängen	Seminariegatan 33	Nilo Produkter AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Smidesverk.)	
Libroback	Blomsterängen	Seminariegatan 33	Scandinavian Chemical AB	Kemiskind.	1986, 2000 (TY: Kemiska tekniska artiklar /varor)	Industri och Rengöringskemikalier.
Libroback	Cementgjuteriet	Börjög. 64	Uppsala Cementgjuteri	Lervaruid.	1943- (Tjernerberg 1948) 2000 (Telefonkatalogen)	Adressen anges år 2000 som Hällbyg. 27, men ligger på samma plats som tidigare. Hade i alla fall tidigare egen mekanisk verkstad och lärnvässaupplåt fram till fabriken. (Tjernerberg 1948)
Libroback	Gimo	Fyrisvällsg. 18	Texaco	Bensinstation	1986 (TY: Bensin)	
Libroback	Gimo	Gimog. 1	Börjetulls Bil AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Libroback	Härräng	Fyrisvällsg. 11	Tvättex	Kemikalier	1986 (TY: Kemiska tekniskaartiklar)	
Libroback	Härräng	Fyrisvällsg. 13	Börjetulls Däck och bilverkstad	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Libroback	Härräng	Seminarieg. 21	Andreassons Plåtarbeten AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Plåtslagen)	Medlem i plåtslageriernas riksförbund 1986. Tidigare verksamma på Seminarieg. 25, och senare på Palmbladsg. 3.
Libroback	Klockaren	Fyrisvällsg. 10	Svartbäckens ventilation	Verkstadsind.	1986 (TY: Plåtslager)	
Libroback	Klockaren	Fyrisvällsg. 10	Stig Andersson	Verkstadsind.	2000 (TY: Plåtslager)	
Libroback	Klockaren	Fyrisvällsg. 10	Finndahls Plåtslageri	Verkstadsind.	1966, 72, 76/77 (TY:)	Olle Finndahl. Tidigare verksam på Hällbyg. 36 och Sofielund 2.
Libroback	Klockaren	Fyrisvällsg. 12	Blombergs Avgassystem	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	"Allt inom avgassystem, montering, försäljning och spec. tillverkning" (2000)
Libroback	Klockaren	Fyrisvällsg. 12	H-LA Mekanik AB	Verkstadsind.	2000 (TY: Mek verk.)	
Libroback	Klockaren	Klockarg. 1	AB Fyris Bilplåt, Fyris Bilplåt Firma	Bilverk.	1972, 76/77, 82/83, 86, 91, 2000 (TY: Bilrep.)	
Libroback	Klockaren	Tomt nr 12	OK	Oljelager	1962-?	
Libroback	Ortala	Börjög. 66	MT Motor Sweden AB	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	Senare verksamma på Sofielundsg. 6.
Libroback	Ortala	Börjög. 66	Sören Erikssons Billackering	Billackerare	1966, 70, 72 (TY: Billackering)	
Libroback	Ortala	Börjög. 66	Hammarbergs billackering	Billackerare	1976/77, 82/83, 86 (TY: Billackering)	Tidigare verksamma på Vaksalag. 31 Hällbyg. 21, Danmarksq. 30-32 och Svartbäcksg. 42.
Libroback	Ortala	Börjög. 66	Förenade Bil i Uppsala AB	Bilverk	1986, 91 (TY: Bilrep.)	
Libroback	Ortala	Börjög. 66	P. O. Olssons Billackering	Billackerare	1991 (TY: Billackerare)	
Libroback	Ortala	Börjög. 70	Motoraktiebolaget, Motor AB, Lumdells Motor AB	Bilverk	1972, 76/77, 86, 91 (TY: Bilrep.)	Ugnslockering.

Stadsdel	Kvarter	Adress	Verksamhetsnamn	Bransch	På adressen	Ovrigt
Libroback	Ortala	Börjög. 70	Gulf Oil AB	Bilverk. Gummiverk.	1986 (TY: Bilrep. Gummiverk.)	Gulf Bilverkstad
Libroback	Ortala	Börjög. 70	Gulf Bilverkstad	Bensinstation	1966, 70, 72, 82/83, 86 (TY: Bensin)	Bensin och Service, "Gummi o. Däck", "Verkstad" o. "Bilvätt" (1986)
Libroback	Ortala	Börjög. 70	OK Q8	Bensinstation Bilverk.	1991 (TY: Bensin Bilrep.)	
Libroback	Ortala	Fyrisvällsg. 22	Librotvätten	Kemtvätt	1970, 72, 76/77 (TY: Kemiska tvättanstaller och färmeri)	"Specialitet: Kemiskvätt a arbetskläder" (1970), "Allslags kemiskvätt, även kilokem" (1972).
Libroback	Ortala	Fyrisvällsg. 26	AB El- och Framvårdsservice	Bilverk.	1986, 91, 2000 (TY: Bilrep.)	Tidigare verksamma på Ostra Ag. 73
Libroback	Ortala	Fyrisvällsg. 26	Willies Bilplåt	Bilrep.	2000 (TY: Bilrep. Bilplåtslagerier)	Tidigare verksamma på S:t Olofsg. 37
Libroback	Ortala	Fyrisvällsg. 26	Bildelsimporten	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	Resvagnar och verkstad (TY: Bilrep. 2000).
Libroback	Penningaby	Seminarieg. 30	Kontex	Verkstadsind.	1986, 91 (TY:)	
Libroback	Skebo	Börjögatan 73	Libroback Mekaniska AB	Verkstadsind.	1986 (TY: Smitdesverk.)	
Libroback	Skebo	Börjögatan 73	Bolac	Bilackerare	1991 (TY: Bilackerare)	Lackerar bilar, MC, köksluckor (TY: Bilackerare 1991).
Libroback	Skebo	Börjögatan 73	Hj:s Plåt & Lack Hb, H:s Lackering.	Bilackerare Lackerare	1986 (TY: Lackerare Bilackerare)	Ugnslackering av köksluckor, dörrar mm (1986)
Libroback	Skebo	Börjögatan 73	LK's Lastbilslackering AB	Bilackerare	1991 (TY: Lackerare)	
Libroback	Skebo	Börjögatan 73	AB Libro Verkstäder	Bilverk. Verkstadsind.	1961, 66, 70, 72, 76/77, 86, 91, 2000 (TY: Bilverk)	"Bilreparation- Mekanisk verkstad"
Libroback	Skebo	Skebogatan 2, Bårbyleden	OK Q8	Bensinstation	2000 (TY: Bensin)	Automatstation (2000)
Libroback	Skebo	Skebogatan 3	Autokinito sport Uppsala	Bilverk.	2000 (TY: Bilrep.)	
Libroback	Virka	Seminarieg. 25	Andreassons Plåtarbeten	Verkstadsind.	1972, 76/77 (TY: Plåtslagen)	Senare verksamma på Seminarieg. 21 och Palmbladsg. 13.